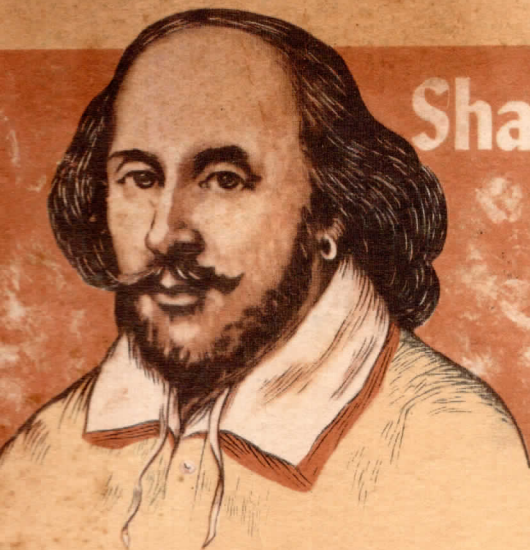

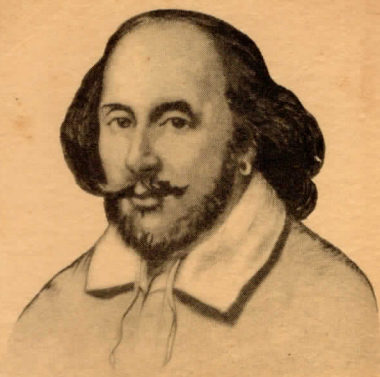

Shakespeare

TRĂNG TỶ HẠI

NGỌC - MINH

XUẤT BẢN

SHAKESPEARE và Tình Yêu

ROMEO and JULIET,
ANTONY and CLEOPATRA
và OTHELLO là ba kiệt tác
của Tình Yêu Thiên Cổ Lụy.
ROMEO JULIET là tình yêu
ngang trái của tuổi trẻ lộng
lẫy — tan nát vì rủi ro và
định kiến. ANTONY CLEO-
PATRA là tình yêu dữ dội và
cay đắng giữa những thiên tài
nghiêng trời lệch đất — chết vì
anh hoa phát tiết ra ngoài.
OTHELLO là thảm kịch của
tình yêu thiêng liêng bị đầu
độc, bị vu cáo, bị ám hại bởi
kẻ tiểu nhân.

MR. WILLIAM
SHAKESPEARES

COMEDIES,
HISTORIES, &
TRAGEDIES.

Published according to the True Originall Copies.

LONDON

Printed by Isaac Iaggard, and Ed. Blount. 1623.

trăng tỳ hải

SHAKESPEARE

TRĂNG TỶ HẢI

ANTONY & CLEOPATRA
AN-TÔ-NY và LỆ-Ô-PHA
ANH HÙNG và NỮ CHÚA

bản dịch
VĂN MÔNG

NGỌC MINH XUẤT BẢN

1966

lời tựa

Tình yêu trong giông bão giữa nghiêng, giữa những tay tài tình anh hoa phát tiết. ANTONY và CLEOPATRA sẽ phôi mở cái cội người ta trên mặt biển dâu, một cách sâu rộng dị thường, như nêu ra ngọn ngành tồn sinh tư cổ. Nêu ra một cách thăm thẳm, vừa thiết thân vừa huyền ảo, xui ta vừa tư lự kinh hoàng, vừa ngậm ngùi và cũng vừa vui tươi khoái hoạt. Và phía sau cuộc tình duyên xiêu đình đồ quán, ta còn nhìn thấy những tình nghĩa không dòi giữa những tướng tá, những thuộc hạ tâm phúc can tràng Eros đối với chủ sáy Antony, những chiến trận bời bời, những bóng vang linh cảm, những cuộc tranh chấp lớn lao, những âm mưu đồ sộ, những trù định lệch đất nghiêng trời giữa những tay anh hùng La Mã xưa kia. Nhưng Huyền

*nhệm nào đã đẩy đưa một khuynh thành, vốn nời
Hy Lạp, lạc bước về trong la đà tà xiêm hây hây,
ngự trị trên Ai Cập hiu hiu? Và gây ra một trận-
đồ giữa nước non kỳ tuyết? Đó chính là chỗ đề
Ẩn Ngữ Tây Phương được nêu ra, và từ đó Đông
Phương sẽ bước vào cuộc phiêu bồng trong lời đáp.
Duy có điều: lời đáp vẫn sẽ mãi mãi nằm trong
điệu hỏi của tiếng gọi-như-chim thiên thu còn truyền
trong sử xanh càn khôn cổ lục:*

Họa đồ vũ trụ bao dong
Núi non kỳ tuyết chia dòng cào thom
Nụ cười một dãy hóa sơn
Anh hùng ma lực dậy cơn nữ thần
Xà hình từ ái phân vân
Cánh hôn phôi dẫn bàn chân đi về
Biết mình tự lập hồn Quê
Sông làm Chim, chết điệu để huê Chim.

(RENÉ CHAR)

Cũng từ đó tiếng gọi thiết tha của Chim giữa
núi non kỳ tuyết sẽ phôi mở linh hồn trong từng
trận gió trở cơn. Trận gió dài chiêm bao đàn
rộng khắp biển dâu. Và lời đáp mai sau bao giờ
cũng lẽo đẽo về theo tư thái chiêm bao mộng triệu
đó. Chiêm bao? Vì chiêm bao là Tinh Thê của
Anh Hoa phát tiết ra ngoài. Thiếu chút chiêm bao
đó thì không có Thủy Kiều.

Thúy Kiều trôi xa, thì Nguyễn Du cũng trôi biệt. Chiêm bao lẻo đẻo? Vì lẻo đẻo là khởi từ Giông Bão vây bọc Thanh Bình theo từng làn ánh sáng như tia lóe ngời lên. Nhưng... *Aber der Blitz verlosch jäh. Niemand fasste seinen Strahl und die Nähe dessen, was er erleuchtete.* Nhưng tia lóe chợt như phù du vụt tắt. (Tắt như phù du tinh thề, riêng ở lại là chút than tàn của côn-trùng cánh-mỏng-phù-du). Thì không một ai biết nắm cầm cái ánh ngời của nó nữa, và cầm giữ cái chốn gần, chỗ gửi, của cái gì mà tia sáng đã chiếu rọi vào cho.

Wir sehen diesen Blitz erst, wenn wir uns in das Gewitter des Seins stellen. Chúng ta chỉ có thể nhìn thấy tia lóe kia là khi chúng ta chịu bước vào trong cỏi Bão Giông của Tồn Lưu đề mà tọa thị. Nhưng ngày nay, mọi sự cho thấy, mọi sự nói rõ lên, là con người ta chỉ gặng gồ mọi bề đề xô đuổi Giông Bão long lanh đi — nghĩa là vùi dập tinh hoa của ngôn ngữ trong cỗ lục cò còn truyền. Và từ đó mọi vết-máu-hồng-quần đều bị thủ tiêu đi tất cả.

«Vết máu sinh động vô ngần, vết máu làm giập miệng môi ta, nó làm giập bằng lạng lẽ, và ta giập bởi tiếng kêu gào».

Đó là hiềm họa kỳ bí trong tinh thề đăm chiêu. Một làn ánh sáng dị thường bỗng tuôn dội Thanh

*Bình trở lại ngay giữa lòng hiềm họa. Và ngôn ngữ
cõi người đã bôn chồn tịch mịch dâng lên.*

Tà xiêm hây hây xuân rờn
Đồng khô hút cạn cung đồn vân yên
Hai bờ hào hợp một miên
Nỗi khao khát với ưu phiền cưỡng cơn
Cung Mô Bích đã nịch trầm
Sẽ khuynh đảo mặt cung cầm bày giây...

(RENÉ CHAR)

*Cùng một lúc, mọi thông lỵ tài hoa, tiền oan,
nghiệt chướng, bỗng được giải kiết rất mực đến điều,
vì cái lời của vàng đá tương ứng — Synousia — đội
ngầm trong những Lời Vàng Quần Đảo — La Parole
en Archipel.*

*Ngôn ngữ Shakespeare đã đạt tới cái độ tối cao
hoảng viễn trong kiệt tác vô tiền khoáng hậu của
mình. Trong cái triều âm thanh dấy động cuộn cuộn
trôi đi, còn lấp lánh xiết bao tinh hoa của tinh
thê, tinh thê của tinh anh, tinh anh của tại thê,
trong cái dòng tồn lưu bất tuyệt cuốn hút lẽ thị phi
quay vù như chiêm bao chong chóng. Ảo mộng của
đời, ảo ảnh của kiếp, ảo hoặc của tồn sinh, ảo huyền
trong thông lỵ ; ôi tình, ôi mộng, ôi quốc sắc khuynh
thành, ôi thiên hương khuynh quốc, ôi cái nỗi đời
hư huyền giữa chiêm bao, còn phiêu phiêu rớt hột :*

Kim cô vô cùng giang mạc mạc
Anh hùng Nữ Chúa điệp phiêu phiêu.
Cảo thơm lần giờ trước đèn
Phong tình cỏ lục còn truyền sử xanh...

Cùng với *Romeo và Juliet*, cùng với *Macbeth*, *Hamlet*, *Othello*... *Shakespeare* sẽ đứng ở bên bờ Tỳ Hải mà nêu lại với *Homère Nguyễn Du* một vài ẩn ngữ cỏ lục cảo thơm phiêu bổng với những trận trường phong trong phong tình giấy sóng. Còn chúng ta? Chỉ xin lần giờ ở bên đèn.

Bản dịch? Người dịch thỉnh thoảng có thêm một vài lời — kẻ cũng hơi buông tuồng. Nhưng nghĩ lại: đó chẳng qua là do những yêu sách của phần Bất Tư Nghị *Shakespeare*, và của Tinh Thê Việt Ngữ trải qua nhiều cuộc dẫu biên đó thôi.

*

ĐỀ Ý: Bạn đọc nào không quen xem lịch sử Tây Phương thời cũ, ắt có thể lẫn lộn vài tên tuổi mấy nhân vật trong vở kịch. Chỉ cần lưu ý một điều. Có hai *Caesar*: *Caesar* cha, và *Caesar* con; có hai *Pompey*: *Pompey* con, và *Pompey* cha. Cả cha, cả con đều là những bậc tên tuổi. *Pompey*-con thì lo báo cừu cho *Pompey*-cha bị sát hại. *Caesar*-con thì mưu đồ dựng lại cái sơn hà La Mã sao cho nó lộng lẫy hơn cái sơn hà lở dở của cha xưa.

Cha xưa đã bị sát hại trong trường hợp nào, để cho sự nghiệp chịu nửa đường đứt gánh? Một vở kịch khác của Shakespeare sẽ đáp câu hỏi đó cho bạn đọc Việt về sau.

Caesar-cha vốn xưa có một vị dũng tướng trung thành, tài hoa bạt tụy, chính là Antony. Mà về sau gặp hung vận, tình nghĩa tàn xiêu, biển dâu xô đẩy, Caesar-con đi tới cái chỗ tàn phá tan hoang cơ đồ kỳ tuyệt của mộng tưởng anh hùng huyền ảo Antony.

Antony si mê Cleopatra. Cleopatra vốn xưa kia là tình nhân chung đúc của Caesar-cha. Thuở sinh thời của Caesar-cha, Antony cũng đã có đôi lần nhìn qua hình hài Cleopatra, và... cũng đã yêu thầm, dấu trộm... Nhưng chất mùi hương thoang thoảng đó không đủ xui chàng bước chân lên trùng dấu chân của chủ sáy mình (Caesar-cha) mà mình vốn sùng kính thủy chung. Rồi lúc về sau, Caesar đã qua đời, chút hương xưa bỗng lờng cơn nung nấu. Antony đem hết bình sinh anh hoa tài tử ra phụng sự cho nàng, và cùng nàng tan hoang hình hài trong giai đoạn cuối, để lại bao xiết ngậm ngùi trong lịch sử nhân loại, từ đó về sau.

NHÀ XUẤT BẢN

Kính Đệ

CÁC NHÂN VẬT

- **ANTONY — OCTAVIUS CAESAR — LEPIDUS.**
(ba vị Chấp Chánh Quan trong Tam Đầu Chế)
- **SEXTUS POMPEIUS.**
- **DOMITIUS ENOBARBUS — VENTIDIUS — EROS —
SCARUS — DERCETAS — DEMETRIUS — PHILO.**
(bạn hữu của Antony)
- **MOECENAS — AGRIPPA — DOIABELLA —
PROCULEIUS — THYREUS — GALLUS.**
(bạn hữu của Caesar)
- **MENAS — MENEKRATES — VARRIUS,**
(bạn hữu của Sextus Pompeius)
- **TAURUS,** Trung tướng của Caesar.
- **CANIDIUS,** Trung tướng của Antony.
- **SILIUS,** một Sĩ quan trong binh đội của Ventidius.
- **EUPHRONIUS,** Sứ giả của Antony phái tới Caesar.
- **ALEXAS — MARDIAN,** hoạn quan — **SELEUCUS —
DIOMEDES** (tuỳ tùng, thuộc hạ của Cleopatra)
- **MỘT VỊ THẦY BÓI.**
- **MỘT GÃ NHÀ QUÊ.**
- **CLEOPATRA,** Hoàng Hậu Ai Cập.
- **OCTAVIA,** em gái của Caesar, và vợ của Antony.
- **CHARMIAN — IRAS.** (thị nữ của Cleopatra)
Sĩ quan, Lính, Sứ giả, và các tên bồi tòng.
Cảnh tượng xảy ra tại nhiều khu phận thuộc Đế Quốc
La Mã.

STARTING FROM ANTONY AND CLEOPATRA

THE CAPTIVE

Tặng Marilyn Monroe

Whether and how Being itself
Oozes away in concealedness
Whether and how my flowers tell
Stories to my soul of young grace

Whether the night in its hollow
Despairs and hopes, inwards involves
Whether you ask and why and how
Withered withies should now revoke

Mutinous waterfalls in premonition
Moistened blossoms and atrocities of fate
Blood-red rut and graduate revulsion
The south-west winds run against the flood-gate

O Sein und Zeit shelter and shade
My despondency is beyond (... ...)
I am the helot of my fate
I am the captive of my soul

To think a while of Phong Tình Cỏ Lục
Is to exhale Sầu Liều Dương Quan
And Sounds and Furies ùa vào một lúc
Farewell flashing stream — lòng ngực cháy ran.

YOU HAVE FORGOTTEN

Tặng Kim Novak và Ava Gardner

Sidereal luster and earthly resonance
You have forgotten your pristine pact
In the flood of gloomy remembrance
A haggard flare reaches its climax

I tell you this, what shall I tell you ?
I tell you that, will you hear me ?
Since Troy fell, since my Andromache
Is nowhere to be seen (.. ...)

I shall tell you the gloss of a diadem
Driven away and scattered
In sporadic waves of an anonymous sea
I shall tell you of a frontier-bee

Je suis devenu fou
Tu es devenu fou
Il est devenu fou
Nous sommes devenus fous
Telle est l'histoire
D'un rêve très doux,

WE SHALL HAVE

Tặng Brigitte Bardot

We shall have the hereafter of our lifetime (?)
Because we are living in infinite farewell
Of south-west winds and of desertic hurricanes (?)
We shall not meet again in the velvet dell

Everything is unconceivable for us, for everyone
Terrestrial world, you make no response
Our pristine question remains unanswered in the
depth
Of thousand ages buried in oblivion

Supernatural phantoms and glacial ghosts
Don't forget paying us visits in dreams
A pathetic heroism marches to its end to the
utmost
Limits of a withdrawal of a vision without gleams

Any attempt to re-think Phong Tinh Cồ Lục
Is thwarted as long as one lần gỡ bên đèn
Once « dreaming-of-dreams » is understood
The « essence's essence's essence » vanishes at
once

ANTONY và CLEOPATRA

*Mùa xuân hiện giữa ngàn mai
Nguyên hình Nữ Chúa trên ngày phù du.*

LỚP THỨ NHẤT

XEN I

Alexandria. Một gian phòng trong cung điện Cleopatra

DEMETRIUS và PHILO bước vào

PHILO — Ha! Quả thật ô là là! cái cơn si cuồng nộ của vị tướng quân của chúng ta quả thật là quá mức tưởng tượng. Và hai cái con mắt rồng uy nghiêm tráng lệ nọ từng sáng rực giữa sáu quân, như con mắt Thần Mars nguy nga hình hài trong giáp trụ, ha! hai cái con mắt rồng nọ từ nay sẽ xoay lim dim xuống một khuôn mặt da sạm bồ quân, ha! để mà trút hết bao nhiêu súng kính

thiên liêng ruộng tình biển ái, đất méo trời tròn ồ ! chung đúc hết vào cái khuôn mặt bánh mật màu da. Cái trái tim tương sủy, cái gan liền tương quân, cái mặt to tư lệnh của ngài, đã từng dạn dày tử sinh giữa trận tiền bao phen làm vỡ toang những nịt da, đai ngọc của giáp trụ, chiến bào, từ nay ha ! thôi thế đã chối từ hết mọi tổ chất thép nguội, mọi khí lực sắt trui, để trở thành cái bề thồi lò, cái quạt phẩy lá, làm dịu mát cái cỗi lòng nóng lừng tồn sinh hừng hực của một con mẹ kỹ nữ lưu ly, giang hồ trắng gió.

Kèn binh, quân nhạc rập rình. Antony và Cleopatra bước vào, bọn thị nữ, tùy tùng, nổi gót. Bọn hoạn quan phe phẩy quạt cho mát da thịt Nữ Hoàng.

Ha ! coi tề ! chúng đã lũ lượt kéo tới. Nhìn nhé, ngó nhé, quan sát kỹ càng nhé, và ngài sẽ thấy rõ, trong cái hình hài vị tương sủy của mình, một trong ba cái cột trụ trần gian biến thành thẳng hễ bước theo đuôi một con dĩ. Nhìn ngó đi. Nhìn ngó đi. Thấy chưa.

CLEOPATRA nói với Antony — Coi tề ! Nếu đó quả là yêu đương đích thực, xin chàng hãy nói cho thiếp rõ là dong được bao nhiêu. Đây vui mấy bận. Đổ rớt mấy phen.

ANTONY— Nếu có thể đo đong, ước độ được, thì kẻ cũng là thiếu não lảm thay. Cái cõi lòng yêu đương nó ngập bờ lai láng.

CLEOPATRA— Cõi tề ! Ta muốn xác định một cái biên cương, để xem thử trong cõi tồn sinh con người ta có thể được yêu dấu tới cái mức nào. Chàng yêu thiếp tới đâu ?

ANTONY— Muốn biết rõ tới đâu, ắt là nàng phải bước qua một cõi tồn lưu khác. Nàng phải khám phá một cái vũ trụ viên mãn khác, một cái càn khôn tròn xoè tân kỳ tươi tốt khác.

Một kẻ thuộc hạ bước vào.

KẺ THUỘC HẠ, nói với Antony — Thừa tướng công, những tin tức La Mã...

ANTONY— Tin tức La Mã làm ta bức mình ! Nói vắn tắt.

CLEOPATRA— Cõi tề, chàng hãy chịu khó mà nghe chớ. Có lẽ rằng mẹ già Fulvia tức bức chàng đó. Hoặc là có lẽ biết đâu cái thằng Caesar lém mặt không râu lại chẳng ra mệnh lệnh tối thượng cho chàng : *Người hãy làm cái này, người hãy làm cái nọ, người hãy xâm chiếm vương quốc đó, người hãy giải phóng lãnh thổ kia ;*

ngươi hãy thi hành mệnh lệnh, nếu bất tuân, ta sẽ trừng trị ngươi... A ! phải vậy chẳng ru tá ?

ANTONY—Ồ, em rồn gì rứa, hử ái khanh !

CLEOPATRA—Có lẽ, hẳn rằng, ồ ! chắc chắn mà, chứ lị ! chắc rằng chàng chẳng được pbép nấn ná ở lại đây nữa rồi. Chắc rằng Caesar ra lệnh triệu hồi chàng đó. Thôi thì chàng phải chịu mà nghe. Mệnh lệnh của Fulvia đâu ? à quên ! của Caesar chứ ! ha ! lộn rồi... của cả hai ! Quân đâu ! dẫn bọn sứ giả La Mã vào. Nào ! nào ! hồi chàng Antony của hồn em âu yếm, em là Nữ Vương Ai Cập, điều đó đích thực thế nào, thì cái sự vụ chàng hiện đang xấu hổ cũng đích thực thế ấy.Ồ ! ồ ! chàng đang đỏ mặt tía tai.Ồ ! ồ ! chàng Antony đức ái, chung tình, của thiếp ! Chàng đỏ rục cả mặt mày, thì đó có phải rõ ràng là một trận dăng hiến vinh dự cho Caesar ! Chàng sùng kính, thiêng liêng cái thẳng đó đến thế hay sao ? Hay là chàng xấu hổ vì con mụ già Fulvia ? mỗi phen nó nổi cơn tam bành rít lên the thé, là mỗi phen chàng nem nếp đỏ mặt tía tai... Quân đâu ! Cho bọn sứ giả vào !

ANTONY— La Mã hãy cứ mà tan vùi trong giòng sông Tiber. Và cái vòm cung bát ngát của một đế quốc cứ mà nhào đổ đi. Vũ trụ của ta ở tại chốn này. Những vương quốc chỉ làm bằng đất sét. Mặt đất lầy lội của chúng ta nuôi dưỡng con vật, hay dưỡng nuôi con người song song cũng vậy. Cũng ngang hàng một mực. Cái chỗ cao nhẽ của cuộc đời, ấy làm cái này này này,

Chàng ôm lấy Cleopatra hôn hít ba đợt.

Và một cặp như đôi ta đê mê siết nhau làm như rứa, thì ta ra lệnh cho cả đất trời phải nhìn nhận rằng đôi ta là một cặp độc nhất vô nhị giữa càn khôn.

CLEOPATRA— Tuyệt vời hư trá ! Tối thượng hoang ngôn ! Tại sao y đã cưới Fulvia, và chẳng yêu nường ? Ta sẽ có vẻ một con mẹ khờ khạo mà ta đâu phải đại khờ, còn Antony sẽ luôn luôn vẫn là Antony vậy.

ANTONY— Nhưng do Cleopatra mà ra : miễn là Cleopatra chịu nhiếp dẫn. Á ! này này này ! vì tình yêu của Tình Yêu kiều diễm, vì tha thiết với Tha Thiết thiên thu, với những giờ du dương hoan lạc, ta chẳng nên hoang phí thì giờ với những lời qua tiếng lại cay

chưa : Từ nay, đừng bao giờ để trôi qua một phút một giây nào của đời ta, mà không truy hoan, hưởng lạc. Đêm nay, ta sẽ mở cuộc chơi gì ?

CLEOPATRA— Cho bọn sứ giả tới bệ kiến.

ANTONY— Hừ ! Thôi đi ! Hỡi Hoàng Hậu cần nhẫn !

Hỡi Nữ Chúa đa đoan. Cái chi chi đổi với nàng cũng tốt tươi tròn xoe ra cả : khóc cũng xinh, cười cũng đẹp, la hét cũng huy hoàng, kêu gào cũng lộng lẫy, dập dìu cũng lá gió trắng lè cảnh chim... Mỗi mỗi một đắm say cũng vuông tròn thành tựu trong con người của em hàng hàng thơ mộng ; mỗi mỗi tình nồng cùng đượm lừng tổ chất ngọc cốt kim cơ, cho trần gian mở tròn ra hai mắt ngó. Sứ giả là gì ? Là riêng em rồi vậy ; và đêm nay đôi ta sẽ. Sẽ... Sẽ hai đưa mình duy nhất lang thang cuối phố đầu hè mà triền miên tha hồ quan sát những phong thái thiên hạ trần gian. Nào, hãy xích lại gần anh, hỡi Hoàng Hậu của đời ta muôn kiếp. Đêm hôm qua em đã muốn thế đó mà mà. Còn các người, ô kìa, thôi đừng làm rộn lòng ta nữa.

Antony và Cleopatra bước ra cùng bọn tùy tùng.

DEMETRIUS— Thế ra Caesar bị Antony coi thường tới mức đó ?

PHILO— Ngài ạ, đôi lúc, những khi y không còn là Antony, mỗi phen y mất cá tính, thì y đi quá xa một chút, và bỏ mất cái phong độ tao nhã tuyệt vời đáng nhẽ phải ở lại mãi với con người Antony.

DEMETRIUS— Ta rất phiền lòng thấy rằng tư cách của y lại mặc nhiên xác nhận những lời thiên hạ bàn tán tại La Mã, đã nói về y như thế nọ : nhưng ta mong rằng ngày mai y sẽ có thái độ đường hoàng hơn. Thôi, xin chúc ngài yên vui ngồi nghỉ.

Bước ra.

XEN II

Chốn cũ. Phòng khác.

CHARMIAN, IRAS, ALEXAS, và một vị Thầy Bói.

CHARMIAN— Hỡi Alexas công hầu, hỡi Alexas các hạ, hỡi Alexas du dương dịu ngọt, hỡi Alexas tối thượng tuyệt vời, hỡi Alexas hầu như tuyệt đối chí tôn như chư thần chí thánh, đâu là cái vị thầy bói mà ngài đã không

tiếc lời ca ngợi với Hoàng Hậu long lanh ?
Ồ, ta rất muốn biết rõ cái thằng chồng kia,
mà theo người nói, phải tấp trên cặp sừng
mình những tràng hoa kiêu lệ.

ALEXAS— Hồi vị thầy bói !

THẦY BÓI— Ngài muốn chi ?

CHARMIAN— Phải chăng đó là kẻ ấy ?
Thưa ngài, ngài có phải là kẻ đoán biết sự
việc mai sau ?

THẦY BÓI— Trong cuốn sách vô biên
thăm thẳm của bí ẩn vạn vật càn khôn, lão
hủ có thể đọc ra được chút ít.

ALEXAS— Nường hãy chia bàn tay ra
cho y nắm để coi xem đường chỉ ?

Enobarbus bước vào.

ENOBARBUS— Hãy mau mau trải khăn
dọn bàn dâng yến tiệc ; bồ đào mỹ tửu, vân
dịch bốc hơi, đem thật đủ đầy để nốc mừng
Hoàng Hậu. Chúc tụng Hoàng Hậu xinh tươi
khỏe mạnh muôn năm.

CHARMIAN— Hồi thầy bói yêu dấu của
ta ơi, hãy liệu liệu mà ban cho ta một vận
mệnh tươi tốt nhà.

THẦY BÓI— Lão hủ đâu có hạ tứ ban cho, lão hủ đâu có làm ra vận mệnh; lão hủ chỉ tiên đoán.

CHARMIAN— Thì ta yêu cầu người nhá, hãy tiên đoán một vận mệnh tươi tốt cho ta, để trăm năm ta tròn xoe với nó.

THẦY BÓI— Mai sau nường sẽ còn hơn bây giờ nhiều.

CHARMIAN— Ý lão ta muốn nói: hơn về xương thịt, mịn về màu da.

IRAS— Nhưng không, ý lão ta muốn nói: rằng nường sẽ tô vôi phết phấn nhiều vào, mai sau khi nường già nua ấy ạ.

CHARMIAN— Lạy Trời Phật, chớ để con phải chịu phạt da mồi.

ALEXAS— Đừng có làm rộn, hãy chăm chỉ mà nghe cái lời lão ta tiên đoán chớ.

CHARMIAN— Suuuyt !

THẦY BÓI— Nường sẽ lai láng yêu đương nhiều hơn là được chan hòa đèn đáp.

CHARMIAN— Thôi thôi vốn liếng đi đời ! Thà ta cam chịu đốt cái lá gan bằng rượu bỏng, hơn là thiêu nường cái cỗi lòng bằng tình mộng luống công. Coi tề !

ALEXAS— Nào, hãy lắng tai kiên nhẫn mà nghe lão ta nói.

CHARMIAN— Nào, nào, lão già ơi, hãy tiên đoán cho ta một vận mệnh tốt tươi hơn chớ. Coi tề ! Hãy cho ta cưới luôn một lần ba vị vua trong một sớm, hôn một lần ba vị chúa giữa một cơn, cùng một lần dập dìu du dương với ba vị tổng tư lệnh trong một cuộc, và hãy làm sao cho ta bắt thành linh thành góa phụ của cả ba cùng trong một trận, để ta phục hồi trở lại cái tự do dòn dã ban sơ : hãy cho ta được có một đứa con vào cái tuổi năm mươi để ta o bế o bông; để cho bạo chúa Herod xứ Jewry chịu tôn sùng chúc tụng; hãy làm sao cho ta cưới được Octavius Caesar, cho ta sánh vai song song đồng đẳng với bà chúa ta phụng sự hiện giờ, Cui tề ! Nói nhanh đi chứ.

THẦY BÓI— Nường sẽ sống sót sau cái chết của bà chủ mà nường phụng sự hiện giờ. Bà chủ mà nường phục vụ sẽ chết trước bà.

CHARMIAN--Ồ tuyệt đó ! Ta thích sống một cuộc đời dài dăm duộc, thích hơn là ăn trái vả, trái sung. Sống lâu năm, hơn năm nhậu nhẹt. Cui tề ! sướng lắm đó,

THẦY BÓI— Cho tới nay, Nường đã gặp và đã trải qua một cuộc tồn sinh mát mẻ tốt tươi hơn cái cuộc tồn sinh đương lò dò đi tới.

CHARMIAN— Sự vụ nếu mà ra rứa, thì ắt có lẽ rằng ri: con cái của ta sẽ không có họ cha. Mồ côi sớm quá ? Nào, lão hãy nói cho ta biết ta sẽ có bao nhiêu đứa con, bao nhiêu đứa cái ?

THẦY BÓI— Nếu như mỗi một cái ước mơ của nường có được riêng mỗi cái tử cung vành vạnh, và cái nào cũng phì nhiêu phong dụ mở phôi chịu thụ thai mau mắn, thì nường sẽ có tới hàng triệu triệu đứa con.

CHARMIAN— Coi tề, lão già toi đâm chềng dẹt ! Ta cũng mở lượng hải hà Bồ tát, mà tha thứ cho người. Qnan Âm đây chả nên chấp làm chi cái thằng phù thủy nhà người đó.

ALEXAS— Nàng tưởng rằng chỉ riêng chăn nệm trên giường nường là riêng rõ được những u tình ẩn dục của nường thủ thi thời ru ?

CHARMIAN— Thôi thôi, giờ tới phiên Iras, lão già hãy nói giúp hậu vận của nàng đi !

ALEXAS— Thấy thấy chúng ta sẽ rồi cùng rõ hết hậu vận mình.

ENOBARBUS— Hậu vận của ta và của đa số chúng ta đêm nay sẽ là say cho lẫn lóc đá, tủy lủy đến liệt chiếu liệt giường.

IRAS— Đây một cái bàn tay báo niềm trinh bạch tuyết băng, ít ra là thế.

CHARMIAN— Cũng hết như giòng sông Nilus nước ngập tràn bờ báo điềm đói kém.

IRAS— Coi tề, miệng mồm chi mách lẻo dữ rứa, hỡi cô bạn đồng sàng cuồng dại của ta ôi ! Em biết đâu vào đâu mà xen vào nói lỗi !

CHARMIAN— Thật ư ra rứa ! Nếu một cái lòng bàn tay ướt trăn không phải là triệu chứng của cái tử cung nhậm lệ thụ thai, thì ta chịu đứt cái đầu, không thể đưa cái tay ra mà gãi vào cái tai được. Lão già ôi, cứ nói với nàng ta rằng hậu vận của nàng ta chả có chi là tốt với cho lắm. Chỉ xoàng xoàng xinh xinh đó thôi.

THẦY BÓI— Vận mệnh của hai nường giống nhau như hết.

IRAS— Coi tề! Coi tề! Răng mà ra rứa, Đưa chi tiết đặc thù ra chớ.

THẦY BÓI— Lão đã nói thế là thế. Không còn canh cải thêm bớt được gì.

IRAS— Vận mệnh ta không hơn nàng một đốt nào được ư?

CHARMIAN— Ha, giả sử mà nàng hơn ta được một đốt vận mệnh, thì cái đốt ngón tay đó, nàng tìm ra tại nơi đâu?

IRAS— Tại đâu chẳng biết, nhưng chẳng tại nơi cái sống mũi chổng ta đâu.

CHARMIAN— Xin Trời xanh hãy vá víu lại giúp những ý nghĩ bê bối của chúng ta! Alexas! — nào! nào! tới phiên ông rồi đó. Coi giùm, coi giùm, coi giùm hậu vận ông ta đi! Hỡi Nữ Thần Isis dịu ngọt du dương, hãy đem tơ hồng mà buộc chân ông ta vào một cô vợ què chân không bước được, ta van khẩn Nữ Thần đó nhé. Và làm sao cho con nọ chết toi đi! rồi gả gấp gả ta cho một con bé bối hơn nữa! Rồi từ con bé bối này tới con bé bối nọ, cứ lũ lượt tiếp nối nhau bời bời ngửa ngang cột cười theo dõi hần cho tới tận năm mồ chôn hần mai sau, suốt trăm năm là năm mươi lần cắm sừng lên đầu

hắn cho mọc xuôi mọc ngược ! Hỡi Nữ Thần Isis tốt tươi ! Hỡi Isis Nữ Thần phúc đức ! Hãy nghe ta van khẩn đó, hãy chuẩn nhận đi, cho dẫu rồi Nữ Thần có chối từ một lời ta thỉnh nguyện khác, cho dẫu rồi Nữ Thần có khước bỏ một nguyện ước khác quan trọng gấp bội về sau. Isis Nữ Thần nhân hậu ôi, ta bao xiết van nài điều đó !

IRAS — A-men ! Hỡi Nữ Thần nhân hậu ôi ! hãy ưng chuẩn lời thỉnh cầu của khắp bàn dân thiên hạ ! Bởi vì, nếu cái sự vụ nhìn thấy một người phong nhã lấy một con vợ bé bối là một sự vụ đau lòng, thì còn đau lòng não dạ xiết bao là cái sự vụ nhìn một gã thô bỉ cộc cằn không chịu mọc sừng trên tóc rồi ! Hỡi Isis nhân hậu Nữ Thần, hãy liệu mà giữ gìn chút lễ nhượng nho phong, và ban cấp cho y cái vận mệnh thích đáng.

CHARMIAN — A Di Đà Phật !

ALEXAS — Ô, ô ! đó đó ! Nếu cái việc cấm sừng tôi là tùy ở cái bàn tay các nàng định đoạt, thì ắt là các nàng sẽ lập tức làm gái mại dâm để mà đoạt được duy chỉ mỗi một cừu cánh đó mà thôi.

ENOBARBUS — Suuyt ! Antony đến !

CHARMIAN— Không phải y. Đó là Hoàng Hậu.

Cleopatra bước vào.

CLEOPATRA— Các người có thấy đức lang quân của ta đâu chẳng ?

ENOBARBUS— Tàu Đức Bà, không ạ.

CLEOPATRA— Ngài có dừng chân tại đây chẳng ?

CHARMIAN— Tàu Đức Bà, không ạ.

CLEOPATRA— Ngài đang suông sẽ chịu chơi, sẵn sàng vui thú ; bất thành lình một ý tưởng La Mã tới ám não cân ngài. Hỡi Enobarbus !

ENOBARBUS— Dạ ?

CLEOPATRA— Chạy đi tìm chàng và dẫn chàng tới đây lập tức. Lòng ta nhớ quá. Alexas ở đâu rồi ?

ALEXAS— Dạ, xin nghe mệnh lệnh. Đức Ông tới rồi kia. Coi tề !

CLEOPATRA— Chúng ta chẳng muốn gặp y. Hãy theo ta.

Cleopatra cùng cả bọn bước ra.

Antony bước vào cùng một sứ giả và bọn bồi tòng.

SỨ GIẢ— Lệnh thê Fulvia đầu tiên mở cuộc khởi hấn.

ANTONY— Chống lại Lucius, anh của ta ?

SỨ GIẢ— Vâng ; nhưng chẳng bao lâu cuộc tương tranh chấm dứt, và vì lẽ ứng biến tòng quyền, đôi bên đã trở thành bạn hữu, liên kết lực lượng nhau chống lại Caesar. Nhưng Caesar chiến thắng ngay trận đầu, và đuổi họ ra khỏi lãnh địa Italy.

ANTONY— Được rồi. Còn tin gì xấu hơn nữa ?

SỨ GIẢ— Thừa tướng công, tin xấu có tính chất truyền độc cho kẻ đưa tin. Dem tin xấu lại, chết đại một đời. Tin xấu mở môi, đi đời cuộc sống.

ANTONY— Đó là trường hợp đem tin tới cho kẻ ngốc, cho thằng ngu. Còn với ta ? Hãy cứ tiếp tục : Sự việc qua rồi, thì thôi, ta không chấp. Thế là thế đó. Kẻ nào nói thật với ta, cho dẫu trong chuyện thật, có tử thần tai hại nằm ngời, mặc, ta vẫn lắng tai nghe như lắng nghe tiếng liễu ru vào mộng.

SỨ GIẢ— Ôi tin tức ác hại làm sao ! Ôi vãn mộng khắt khe khôn xiết ! Labienus đã xua binh ngũ Parthian đẩy từ bờ Euphrates mà tràn lan khắp cõi Asia, dựng cờ xâm lăng chiến thắng khởi từ Syria đi suốt miền Lydia tới Ionia, và trong khi đó...

ANTONY— Trong khi đó, thì tướng sủng Antony, nhà người định nói...

SỨ GIẢ—Ồ ! thưa tướng công!...

ANTONY— Cứ nói thẳng, đừng hòa hoãn. Chả cần chi ấp úng. Chả cần chi phải cố gắng làm dịu bớt những lời của lưỡi người thiên hạ ở chốn chốn, nơi nơi. Cứ gọi nường Cleopatra bằng cái tên mà thiên hạ gọi nường tại thủ đô La Mã. Cứ tha hồ hủy báng theo lối Fulvia trút trận tam bành, cứ dèm pha sàm hãm phóng túng buông tuồng, ầm ầm lên đi cho hết như cái lời lời tiếng tiếng của cái lòng chí thiên chân thành và của cái ác niệm của tà tâm.Ồ, thế thì ra cỏ dại cứ tràn lan xuôi ngược mọc, khi những cơn gió lốc trong mình ta lặng xuống ; thì nói cùng ta những lỗi lầm của ta, ấy cũng như là cây bừa những cồn đất bỏ hoang trong mình mấy ta đó vậy. Thôi tạm biệt một lúc nhé.

SỨ GIẢ— Xin tuân lệnh tướng công.

Sứ giả bước ra.

ANTONY— Ô là là! Tin tức từ Sicyon thế nào? Nói đi.

BỒI TÔNG THỨ NHẤT— Người nào từ Sicyon tới, có kẻ nào không?

BỒI TÔNG THỨ NHÌ— Y đương chờ nghe thượng lệnh.

ANTONY— Dẫn y vào! Hừ! Hừ! Những xiềng xích Ai Cập lao lung triền phược, thế nào ta cũng phải liệu mà bẻ gãy cho rồi. Hỡi ôi! Nếu không thì cũng liệu mà trầm luân trong đầm say cho trót phận.

Một sứ giả khác bước vào.

Thế nào? Người là ai? Ai phái nhà người tới?

SỨ GIẢ THỨ HAI— Lệnh thê Fulvia đã xa lìa cõi thế.

ANTONY— Tại chốn nào?

SỨ GIẢ THỨ HAI— Tại Sicyon. Thời gian bà thụ bệnh, cùng những sự vụ trầm trọng khác mà tướng công cần rõ, xin tướng công cầm lấy lá thư này, đọc thì biết hết.

Y trao một lá thư.

ANTONY— Để ta yên...

Chàng đọc thư. Sứ giả bước ra.

Một linh hồn cao cả đã ra đi. Mà ta là
đứa từng mong muốn như thế ! Oái oăm
thay. Cái vật mà lòng ta khinh rẻ, mà lòng ta
xua đuổi đi xa, bỗng dung mà lòng ta muốn
kéo về sở hữu trở lại ; cái cơn hoan lạc hiện
giờ cứ theo vòng xoay mà đổ xuống, rồi lộn
lại trở lên, xuôi ngược, ngược xuôi, đen thui
thành đỏ, le lói biến làm hồng tía rạng ngời.
Hỡi ôi ! Cảnh miên liêu lung lay bóng nguyệt,
ngâm ngủi em Fulvia phúc hậu đã ra đi.
Em đi đâu mà vội vàng chi thế ! Ta dong duỗi
chí trai hồ thỉ, bởi dại khờ nên gẫn bó lai
rai. Nường tê mê từng cơn đợi cơn chờ, vì
giận phận hóa ngang tàng tính mệnh. Ta đau
xót như từng cơn lên xuống. Bàn tay ta từng
xua đuổi, giờ lại muốn ôm bó, ôm ghi, siết
trở lại tấm thân em lần nữa. Chỉ tại cái
nường Hoàng Hậu Nữ Chúa Nữ Vương, nó
phơi mở cái hình hài hấp dẫn. Ta bị mê
hoặc suốt trận địa trận đồ, chìm ngập suối
mê ly, chìm tan trong tình trường biển ái.
Giờ tới lúc phải nghiêng rãng nghiêng lưới rút
bỏ cái lưới tình nó chẳng chịt bủa vây. Tai
họa tai ương, mười ngàn trùng điệp, trăm

phần ác hại hơn mọi thứ khổ não bây giờ, còn đang hăm hấp nằm âm ỷ áp ở dưới niềm dă dọt của lòng ta, để rồi mai sau sẽ bất thình lình nảy nở. Ô là la ! Enobarbus đâu !

Enobarbus trở vào.

ENOBARBUS— Tướng công muốn điều chi ?

ANTONY— Muốn đi khỏi chốn này tức khắc.

ENOBARBUS - Thế thì tướng công giết hết cả đờn bà trong thiên hạ còn gì. Chúng ta giết tuốt hết phụ nữ như thế được ư ? Ta há không từng thấy ? Chỉ một chút trái ý thôi, là đi đời thiên hương cửa quý nhà ma trong quốc sắc. Nếu các nường phải chịu đựng cuộc từ ly của chúng ta, thì lập tức tử thần phân bua tới viếng.

ANTONY— Ta phải ra đi. Ta phải giữ áo lên đường, trút trần hồng quần ở lại phía sau lưng.

ENOBARBUS— Trong cơn khấn cấp, thôi thì đờn bà thiên hạ hãy ra ma ! Nếu vì một lý do chẳng ra gì cho đáng, mà hy sinh đờn bà, mà ruồng bỏ họ đi, thì kẻ ra cũng

tội. Nhưng nếu phải chọn lựa giữa các nàng và một cú cánh hoẵng đại, thì phải xem các nàng vô giá trị vì một mảnh tèo leo. Bà Cleopatra, nếu chột mà nghe ra một chút chi về sự vụ này, ắt bà lặn đùng ra chết. Tôi đã từng thấy bà chết đi sống lại hai mươi lần vì những nguyên do nhẹ phớt hơn sự vụ này nhiều. Quả thật tôi tưởng chừng như trong cái chết có một bản chất hấp dẫn nào lung trạo bà ta như tác động ân tình cuốn hút, nếu không thì tại mần răng mà mỗi một phen chớm chột, là mỗi một trận bà cấp tốc lặn bừa vào cõi chết để chịu chơi.

ANTONY— Nàng cũng đa mưu, quỷ quái quá mức tưởng tượng.

ENOBARBUS— Hỡi ôi, tướng công nhằm lắm đó. Những ân tình say đắm của bà ta làm thuần bằng chất tinh túy của tinh thể tình yêu. Những giông bão thác nguồn của bà trút ra từng cơn, đâu có thể gọi là thổ hay than, lệ vàng hay nước mắt. Đó là những bão tố vũ vân kinh hoàng, không một lịch thư nào ghi chép kịp, không một phong tình cổ lục nào còn truyền lại nổi vào sử xanh. Đó chẳng thể là mưu mô được. Nếu là thế, thì bà cũng dám có đủ uy quyền mà

tạo một cơn mưa như Ngọc Hoàng Thượng Đế.

ANTONY— Phải chi ta đừng có gặp nàng một phen nào cả. Cái rằng từ ngẫu nhiên, ta sợ sẽ còn ngày gây rối rắm về sau.

ENOBARBUS—Ồ, thưa tướng công, nếu vậy thì tướng công đã lỡ mất một cơ hội vô song để ngắm nhìn một cảnh tượng của một kiệt tác tuyệt luân. Một tuyệt vời vưu vật. Một công trình kỳ bí của tạo hóa kết tinh. Và không được hưởng cái mùi hương kỳ tuyệt nọ bốc hơi trong huyền diệu ngất ngây hoan lạc, thì cái cuộc viễn du của tướng công há chẳng là khô cỗi lắm ru.

ANTONY— Fulvia đã mất.

ENOBARBUS— Tướng công nói chi?

ANTONY— Fulvia đã mất.

ENOBARBUS— Fulvia!

ANTONY— Đã mất.

ENOBARBUS— A! Thưa tướng công: hãy xin tướng công lập đàn làm lễ tế tạ ơn chư thần. Mỗi khi các vị thiêng liêng nọ cảm thấy thích ý lời đi mắt cô vợ của một con

người, con kẻ, ra khỏi cuộc tồn sinh của y đi, thì sự đó chỉ dẫn cho y rõ đâu là những thợ may y phục cho con người. Y tìm thấy niềm ủy lạo trong ý tưởng này : rằng, khi những chiếc áo cũ kỹ, những chiếc quần cũ càng, đã mòn rạn rã rời đi hết, thì ắt có những tay thợ sẵn sàng may lại những chiếc quần áo mới cho mình. Nếu như ngoài nàng Fulvia ra, chẳng còn ai là đờn bà, là phụ nữ, là gái dịu da xương, thì quả thật tướng công phen nản là phải, tướng công bị hóa công chơi một võ khá đau, tướng công bị trời xanh ghen, thương hiệu ghét, chơi khăm một đòn đứt ruột tai hại tràn lan, và cái trường hợp tướng công thật là đáng nên cái câu thổ than tuyệt vọng, ca khúc đoạn trường. Nhưng đây, sự vụ lại khác hẳn : cái đoạn trường nào đã được tròn xoe ra bằng một vòng hoa bốc hơi nồng an ủi. Tướng công mất một trang mà được một tờ, mất một mùa thu mà được một mùa hạ, mất một vành trăng méo mà được một cung nguyệt tròn, mất một con khuynh thành mà được một con khuynh quốc, mất một miền cố quận mà được một cõi tân châu, mất một con bờ cỏ xanh mà được một bến nước lục, mất một xứ sở tư lự mà được một lãnh địa đắm

chiều, mất một kiêu nương mà được một Nường Thủy, mất một tấm hồng quần mà được một tà xiêm tía, mất một mặt biển dâu mà được một khung Sơ Đầu Mộng. Và quả thật là là bao nhiêu lệ vàng lệ ngọc khả dĩ xối tưới mát mẻ cho niềm đau kia, thấy thấy đều nằm tròn xoe trong một cũ hành tua tủa.

ANTONY— Những đại sự của quốc gia mà nàng đã khai mào bên ấy, không thể nào cho phép ta nấn ná ở đây. Ta còn vắng mặt bên kia, thì mọi sự sớm chiều sẽ tả toì, không thể nào kham chịu chầy ngày nổi.

ENOBARBUS— Và những sự trọng đại mà tướng công đã khai mào tại đây, cũng không cách gì vương tròn thành tựu được, nếu tướng công bỏ đi. Cõi tề, tướng công lơ dềnh thế. Riêng cái sự vụ hoằng đại đặc biệt liên can tới nường Cleopatra lại càng tuyệt đối tùy thuộc vào cuộc trường kỳ hiện diện cư lưu của tướng công.

ANTONY— Thôi thôi. Đừng có dài lời lai rai đối đáp hồ đồ nữa. Chấm dứt. Hãy báo cho các tướng tá biết những ý định của ta. Ta đã quyết định rồi. Ta sẽ chạy đi tìm

Hoàng Hậu đề giải bày những nguyên do xui ta ra đi hấp tấp ; ta sẽ phanh phoi điều hơn lẽ thiệt đề nường chấp thuận cho ta đi. Bởi vì không riêng chỉ cái chết của Fulvia cùng với bao nhiêu những đa đoan cấp bách hơn nữa đã lên tiếng tha thiết gọi ta về, mà còn những lá thư của bao nhiêu bạn hữu đang hoạt động tại La Mã cũng cùng thống thiết gọi ta về ngay cố quận. Sextus Pompeius đã lên tiếng thách đố đương đầu với Caesar, và chế ngự khắp trận đồ mặt biển. Uy quyền của y tràn ngập trên ba mặt đại dương. Đám quần chúng của chúng ta vốn xưa nay hời hợt xoay chiều như chong chóng lắc lư, đám quần chúng mà ân tình gắn bó bao giờ cũng chỉ sít sao chung đúc vào kẻ anh tài lúc mà tài cán công lao của anh tài đã đi vào quá vãng, đám quần chúng đó đang khởi sự đem hết bao nhiêu thanh danh phẩm đức hoẵng đại của vị anh hùng tối thượng Pompey mà trút về hết cho đứa con của vị anh hùng đó ; thẳng con nọ, tài danh xuất chúng, quyền lực vạn năng, thanh thế bạt tụy, can tràng vũ dũng tuyệt luân, lẫm lẫm thái thậm, đáng mặt võ sĩ nghiêng trời; và lực lượng lãnh tụ lênh đật của y cứ đùn đùn tăng gia như mây vùn gió giục, thì y rất có thể giấy lên một

trận chịu chơi là gieo hiềm họa tràn lan bên sườn hông thế giới. Xiết bao mầm mống đang được thai nghén để nảy vọt vào mai sau, giống như cái chiếc lông bươm tuần mã đang ngo ngoe rục rịch như con rắn nghênh mình, chờ cái phút giây phun nọc, mà nọc này đâu có phải chỉ là nọc con rắn mà thôi. Hãy báo nhanh cho những kẻ đang phục vụ dưới quyền hành ta, rằng ý muốn của ta đang đòi hỏi gấp rút rút rời bỏ đất đai này.

ENOBARBUS— Tuân lệnh tướng công.

Hai người bước ra.

XEN III

Tại Alexandria. Một phòng khác

CLEOPATRA,

CHARMIAN, IRAS, và ALEXAS bước vào.

CLEOPATRA— Ngài hiện ở đâu ?

CHARMIAN— Bề dưới không rõ, từ bấy tới giờ.

CLEOPATRA.— Tìm xem ngài hiện ở đâu, những kẻ nào cùng ngài đàm luận, ngài đang làm gì. Và cố nhiên là : ta không phải

ngươi đi. Chớ để cho ngài ngờ gì hết. Nếu thấy ngài ủ rũ, hãy bảo ngài rằng ta đang múa hát ca ngâm. Nếu thấy ngài sầu, hãy bảo rằng ta đang xoay tít tung bừng như thiên hoa loạn trụ. Nếu thấy ngài vui, hãy bảo rằng bất thành linh ta nhuộm bệnh. Nếu thấy ngài hờn hờ, hãy bảo ngài rằng ta đột ngột đứt ruột từng cơn. Đi, đi mau, và về gấp.

Alexas bước ra.

CHARMIAN— Tàu Đức Bà, bề dưới trộm nghĩ, nếu Đức Bà yêu ông thật nồng nàn thiết tha đến thế, thì quả thật Đức Bà không theo đúng cái phương sách ép buộc ông đền đáp tình yêu tha thiết cho Bà.

CLEOPATRA— Thế ta phải làm sao cho phải. Ta không làm gì là cái phải làm ?

CHARMIAN— Bà phải nên như thế này : trong mỗi sự việc, đều nhượng bộ ông tất cả. Đừng cản trở ông trong bất cứ sự gì.

CLEOPATRA— Mày bày vẽ thế là ngu xuẩn đó. Mày chỉ dẫn như một con ngốc. Coi tề ! Làm như rửa, thì có mà đi đời của cái nhà ma.

CHARMIAN— Bà đừng có thử thách ông quá mức. Bề dưới cầu khẩn bề trên như thế. Bà hãy nhẫn nại mà kìm hãm cái cỗi lòng lại một chút. Nếu cứ e ngại lo âu hoài hoài, thì có ngày ta sẽ đâm ra oán ghét cái vật cái đồ xui ta thao thức ngại e. Coi tề ! Ông đã tới.

Antony bước vào.

CLEOPATRA— Ôi ! ta ốm o, sầu khổ. Ôi, ta đau ốm, hao mòn.

ANTONY— Ta rất đau lòng buộc phải nói ra cái ý định... thồ lộ cái dự trù...

CLEOPATRA— Charmian ôi, hãy nâng ta đi nơi khác. Ta sắp té xỉu mất rồi. Sắp không còn gượng được nữa. Máu xương thê chất ở trong mình đang ngắt lịm chia xa.

ANTONY— Cui tề ! hỡi hoàng hậu thiên thu của lòng ta yêu dấu...

CLEOPATRA— Thiếp van chàng, đừng có xích lại gần thiếp nữa. Hãy đứng ở xa... xa... xa hơn... hơn kia đó.

ANTONY— Sự vụ như thế nào mà ra thế ?

CLEOPATRA— Thiếp biết mà, ngó qua cái con mắt chàng kia, là rõ hết : những tin

tức tốt lành rung rinh ở trong đó, thật long lanh. Chàng ôi ! Chớ thật ra là thế nào ? Người vợ tào khang nói với chàng điều chi ? Thôi thì chàng hãy cứ mà đi về cho trót. Hỡi ôi ! Sao nường đó lại... Phải chi chả bao giờ nường đó cho phép chàng một bận đặt bàn chân trên non nước này. Cũng xin rằng nàng đó đừng nghĩ là thiếp đây đã cầm chân chàng ở lại. Thiếp chả có quyền uy gì trên linh hồn chàng cả. Chàng là của của ai kia...

ANTONY— Trời Phật cũng biết rõ rằng...

CLEOPATRA— Hỡi ôi ! Có bao giờ nhân gian có thấy ! Có bao giờ có một hoàng hậu chịu phụ rầy, phụ ruộng, chịu phũ phàng phụ bạc tới cái mức hỡi hùng trắng trợn thế này ru. Mà đâu có phải là thiếp không có con mắt. Ngay lúc ban đầu, rằng trong buổi mới, thiếp đã nhìn thấy rõ những phản bội mạnh nha.

ANTONY— Ồ em Cleopatra !...

CLEOPATRA— Hỡi ôi ! làm sao em có thể tưởng ! Làm sao chàng Antony có thể là của thiếp trăm năm, Làm sao anh có thể cùng em chung thủy. Cho dầu rằng chàng có gọi Trời kêu Phật mà thề ước đến chốn động càn khôn, làm rung rinh ngai rồng của

chư thần chư thánh bát ngát thiên cung. Chàng Antony ? Cái chàng vốn đã có phen phụ rẫy Fulvia tơ cỏ của chàng ! Cái chàng đã gian trá với cái vợ tào khang ! Phải là vô ngàn diên đại lăm lăm mới diên cuồng như thiếp mà phó thác hình hài mình mẩy của mình cho vương mắc vào trong cái lưới của những thề ước thốt từ cái miệng cái môi vốn vừa chớm mở ra thề là chợt xóa tan hoang lời ước, ngay cái buổi đầu là buổi mới đã so le !

ANTONY— Hỡi hoàng hậu du dương của muôn vàn dịu ngọt...

CLEOPATRA— Thôi thôi, chớ nói nữa làm chi. Đừng có đem hương màu mà tô lên cuộc từ biệt. Hãy thẳng thắn mà sống sượng nói ra : — Vĩnh biệt nhau, và đi đi tức tốc ! Thuở chàng van khẩn ở lại, là thuở của những lời những tiếng đậm duộc phân bua ! Thì không có cái chuyện ra đi rồi đó ! Thì trời mây vĩnh viễn, thì bất tuyệt can khôn, thì tồn lưu vũ trụ, đã dồn tụ trong miệng môi và mắt của chúng mình ! Thì tuyệt vời vĩnh phúc hoan lạc thông dong đi về trong vòng cung xanh của mây cong trăng mới ! Thì từ thân thể đến mình mẩy hình hài, tới tứ chi đầu ngón, có một chút nào tí tẹo mà

chẳng đã bát ngát như vũ trụ nguy nga !
Thấy thấy mọi thứ đó vẫn còn đây nguyên hình
trong hiện tại, hoặc là chàng, chàng, chàng
đồng tướng hoẵng đại nhất thế gian, chàng
biến làm một thằng thiên thu đối trá.

ANTONY.— Coi tề ! Bà nói chi như thế !

CLEOPATRA. — Nếu ta mà có cái tầm
vóc thân thể của chàng, thì ắt chàng sẽ rõ
là non nước này có đầy đủ can tràng trong
hình hài mình mấy của Ai Cập Nữ Vương !

ANTONY — Hỡi hoàng hậu ! Hãy dịu
con u tình mà nghe ta nói. Cuộc khẩn cấp
non nước hiện thời đang đòi hỏi ta quay về
một thời gian phục vụ. Nhưng toàn thể tim
máu ta là hoàn toàn đặt trong bàn tay của em
sử dụng. Cõi đất Ý-Đại-Lợi của ta đang lóc
lên khắp nơi những đường gươm đao nổi
da xáo thịt. Sextus Pompeius đang rập rình
tiến sát tới La Mã, dàn hạm đội ở ngoài hải
khẩu mà dòm vô. Hai thế lực tương đương
đang giành nhau ảnh hưởng, trong cùng một
xứ sở, đã xuy khởi xiết bao đảng phái xoay
trở, loạn cuồng xuôi ngược trở con. Bè phái bị
thù ghét hôm qua, đã tăng gia lực lượng, bây
giờ lại cuốn hút thân thiện bốn bên. Gã
Pompey từng bị truy nã lưu đày, thừa thụ

thanh danh của thân phụ, đã nhem lẹ len lỗi trở vào trong những quả tim của những kẻ nào không hưởng được gì của chính thể hiện tại. Con số đó đông, là một hiểm họa lớn. Thái bình lâu ngày quá đâm ra đã dươi buồn nôn, muốn vươn đuổi một cái, và đón mọi thứ tuyệt vọng đổi thay ngông cuồng bất kể, Riêng với ta còn thêm một lý do riêng biệt, và lý do đó đối với nàng càng có tính chất rất-mực-trấn-tâm trước sự ra đi này của ta, ấy là : Fulvia đã chết.

CLEOPATRA—Mặc dù tuổi tác không đủ giải thoát được lòng thiếp ra khỏi vòng lung trạo của ngông cuồng, dù sao nó cũng giúp thiếp không còn trẻ con ngây dại nữa. Có thể nào Fulvia chết đi được như rứa. Coi tề ?

ANTONY — Thật đó, em ạ, nàng ta đã chết rồi. Hỡi Hoàng Hậu hiện tại muôn thuở của anh. Hãy nhìn đây, và đọc ra, với niềm thông dong ôi xiết bao vương giả của lòng em lồng lộng góc tròn, hãy đọc ra những xáo trộn nào mà nàng ta đã đánh thức giấy : và rớt cuộc, coi tề ! hỡi em yêu dấu ! khi nào là lúc, chốn nào là nơi, của nàng ta đã chết.

CLEOPATRA— Ôi cái quả tim bội bạc vô ngần ! Ôi cái tình yêu phũ phàng vô tỷ !

Đâu là những cái chiếc lọ thiêng liêng mà chàng phải đóng đầy vào bằng những ưu phiền giọt lệ, những nước mắt não lòng cuộn cuộn tuôn ra ? Hỡi ôi ! giờ đây ta thấy, ta thấy rõ vô ngần, ở trong cái chết của Fulvia, cái chết mai sau của ta sẽ được chàng đón nhận như thế nào rồi, hỡi ôi ! ta thấy rõ.

ANTONY—Coi tề, đừng có cãi cọ nhau nữa chứ. Mà chỉ nên chuẩn bị hai tai để nghe cho rõ : Những dự định ta hoài bão bây giờ, hoặc sẽ thành tựu, hoặc sẽ chấm dứt, là tùy theo cơn hạ tứ gieo vãi của em. Em muốn thế nào, em hãy nói đi. Xin ngọn lửa dâng triều xuy động phi nhiêu cho phù sa sông Nilus, hãy chứng giám một lời : ta đi khỏi nơi đây với một niềm định ninh ghi tạc : xin nguyện làm thân trâu ngựa đề dền nghi cho em, em hãy cưỡi lên lưng ta, tùy em muốn thế nào anh làm theo thế nấy, hoặc tung hoành tử sinh trận tiền liều giữa, hoặc buông tay ký kết hòa ước thái bình. Ta si mê em đến thế nào, thì ta cũng sẽ vì em mà dạn dày giữa cuộc, đem gan liền mà rồn trận giữa tồn sinh.

CLEOPATRA—Charmian ơi, em hãy tới đây cắt giùm cái buộc lưng cho chị. Ủa, mà thôi... Từ phút trước tới giây sau, ta buồn

rầu rĩ rồi, rồi ta vui tung bừng, thì cũng hết như chàng Antony yêu đương thắm thoát.

ANTONY— Cui tề. Thôi chớ, hồi hoàng hậu vô hạn quý giá của lòng ta. Hãy đặt hết tin tưởng vào một mối ái tình đang chịu một cơn thử thách liên can tới danh dự một đời tài danh khôn xiết.

CLEOPATRA— Ủ, nàng Fulvia đã nói gì với ta, chính là thế đó ! Nào ! ta yêu cầu chàng, hãy quay mặt lánh đi một nơi, và khóc lệ vàng cho nàng ta đó nhé ; rồi quay trở lại mà từ biệt cùng ta, bảo cho ta biết rằng, những giọt lệ vàng chưa ráo nọ, chính là những giọt lệ chàng để tuôn ra vì thương nhớ cái gái Ai Cập nảo nùng. Nào, nào, tốt lắm đó, đóng một cái trò gian dối tốt vời, tà tâm tội đỉnh, làm cho nó mang cái dáng dấp tuyệt hảo dự danh nhe.

ANTONY— Thôi mà. Nàng làm sôi tim máu trong lòng ta rồi đó.

CLEOPATRA— Chàng có thể làm hơn thế được nữa kia mà. Tốt lắm đó.

ANTONY— Này, bằng lưỡi kiếm này của ta...

CLEOPATRA— Và bằng cái tấm khiên kia, kia, cái mảnh thuẫn nọ ! Ha ! Càng lúc càng hay ! Càng gia tăng tiến bộ ! Nhưng chưa thật hoàn toàn. Ô em Charmian, coi tề ! Cái anh chàng võ sĩ La Mã kia, miêu duệ chính tông của Hercules, em Charmian ôi, em thấy rõ đó chứ, cái điệu nổi cơn cuồng nộ sao mà hợp với tấm thân chàng như thế đó, phải chẳng em.

ANTONY— Thưa Bà, tôi xin từ biệt...

CLEOPATRA— Một lời nữa, hồi phong nhã tướng công ! Thưa tướng công, ngài và tôi phải ly biệt, ồ quên, không phải thế, tôi nói lộn lời rồi... Thưa tướng công, ngài và tôi hai đứa đã yêu nhau, ồ quên. tôi lại nói lộn nữa mất rồi, thật ra không phải thế... Cái đó, Ngài cũng biết rõ rồi.. Có một cái gì là cái mà em muốn, thiếp yêu chàng... ồ chẳng phải thế... thật ra... Hồi ôi ! Thật ra cái trí nhớ của em đúng là một cái chàng Antony chính cống, và em quên tuốt hết, cái ký ức của em nó phản bội em rồi...

ANTONY— Nếu không biết rằng nàng là Nữ Vương của dứa dai rốn đắng, thì tại hạ ắt phải dành coi nàng là đích thị Dứa Rốn Hiện Thân.

CLEOPATRA— Những cái sự vụ đùa rồn thể đó cũng thật muôn vàn khổ nhọc chớ có phải chơi đâu. Mang bên tim phổi mình cả một cuộc rồn đùa thể đó là canh cánh bên lòng nường Cleopatra bao xiết ưu tư dăm chiêu tràn lan trên hình hài diu hiu thân thể. Em có vui gì. Hỡi tướng công. Có hiểu thì tha thứ nhé. Những kiêu diễm của em, còn có nghĩa gì. Chúng giết chết em, bởi chúng chúng không làm chàng đẹp ý. Danh dự chàng phải rời bỏ chốn này. Thanh danh chàng gọi chàng lìa xa xứ thiếp. Thôi thì chàng hãy cứ mà bịt tai lại, đừng có nghe những lời kêu cuồng dại thê thiết của em. Hãy đi đi, và chừ thần sẽ theo sát gót chân chàng để phù hộ. Trên ngọn kiếm của chàng, Thần Chiến Thắng oanh liệt sẽ bay về đậu lại, rạng rỡ vinh quang. Và bao nhiêu thành công êm dịu sẽ rơi rắc suốt dặm đường mà đón cái bàn chân của tướng công bước bước.

ANTONY— Thôi, vĩnh biệt. Ta hãy lên đường. Cuộc chia ly chần chờ và bay bổng như thế nào mà mất cũng như còn : em ở lại mà vẫn là cùng anh thượng lộ, anh ra đi mà vẫn cứ quần quít ở bên xiêm áo em hoài. Thôi lên đường vậy.

Họ bước ra

XEN IV

La Mã. Nhà Caesar.

*OCTAVIUS CAESAR bước vào, bước vào,
đọc một lá thư, và LEPIDUS và bọn tùy tùng.*

CAESAR— Lepidus, anh thấy đó nhé, và về san anh sẽ nhìn nhận, anh sẽ hiểu rằng Caesar này mà có oán ghét người cộng sự đại tài của chúng ta, thì đó không phải là do hiềm ố tự nhiên. Từ Alexandria về, này đây những tin tức: y câu cá, y nhậu nhẹt bê tha, y chơi bờ loang toàng bê bối, y làm hao tàn bao nhiêu là ngọn lửa đuốc trong những trận nghiêng ngửa cưỡi cột nguyệt hoa, hoa nguyệt lả lơi trắng gió cuộc say đầy tháng, con cưỡi suốt đêm. Chẳng có gì ra gì là một đấng tu mi hết cả, chẳng có hơn gì cái con mề dẫ dượt Cleopatra, và cái con mề hoàng hậu vợ góa của thằng Ptolemy cũng không ẻo-lả-đờn-bà hơn được hẳn. Cực chẳng đã, cùng lắm lắm, hẳn mới chịu cho sứ giả vào châu; cực chẳng đã, hẳn mới thêm hồi tưởng một chút tới chúng ta; cực chẳng đã, hẳn mới nhớ ra chút xíu rằng hẳn còn có những người cộng sự đang lo lắng nhọc nhằn ngày đêm thao thức. Anh sẽ nhận thấy rằng quả đó là cái thằng người thẳng ngòm thâu tóm

hết trong mình mọi tội lỗi bê bối trần gian
tâm thường hạ đẳng.

LEPIDUS — Tôi thành thật không thể
nghĩ rằng những cái hồng cái hư cái xấu quả
thật là đủ để bôi nhọ lem luốc hết những
cái tốt của y. Những cái tội lỗi xấu xa nơi
y cũng tử như những ánh ngôi tinh tú ở trên
trời, đêm càng mù khơi ngất tạnh đen rằm,
thì ánh hồng vàng càng rạng rỡ. Những tật
xấu đó là bẩm sinh, chứ không phải do y tự
tạo. Y không thể sửa đổi, chứ không phải là y
tự ý muốn chọn lựa cho mình.

CAESA — Anh quá độ lượng đó. Thôi thì
cứ cho rằng cái việc lẫn bừa vào giường
thằng Ptolemy mà vồ lấy con mụ góa bụa,
cái việc đó cũng chẳng là sai lệch lỗi lầm chi
cho lắm. Cứ cho rằng bán đứng một xứ sở
đất đai để mua một con khoái lạc, cái đó
cũng chẳng hại gì. Cũng như cứ mà tha hồ
thù tặc với những thằng nô lệ lắt lay, tha hồ
say sưa loạng choạng chân nam đá chân xiêu
chân bắc, ở trên đường giữa trận nắng trưa
tràn lan khắp phố, tha hồ chơi trò đấm đá
với những đứa ma-cà-bông bốc hơi mồ hôi
dề đực nhể nhại đầy mình. Cứ nói rằng mọi
cái sự vụ đó thấy thấy đều thích nghi thích

hợp với y và quả thật, phải là thuộc nòi bản chất tay tổ hiểm có lắm mòi có thể chơi bời ngang ngửa vô độ đến thế mà mình mấy tìm máu không dơ theo, không nhiễm với, không nhuộm cùng ! — Nhưng làm sao mà tìm ra lỗi để tha thứ tội lỗi bé bối của y, một khi mà chúng ta phải gánh chịu bao nhiêu hậu quả nặng nề do cái thói phù hoạt loang toàng phiêu hốt của y đó. Y đùa rồn nổi trôi, mà chúng ta phải gãy lưng, giập phổi, vỡ cắt, tan tim, không biết đắm chìm lúc nào đây chẳng biết. Nếu y muốn chứa chất chan hòa những phen nhàn rỗi của y bằng những cơn tê mê khoác lạc, ngây ngất truy hoan, thì để mặc y về sau đối xử với dạ dày quằn quại, với xương tủy rã rời. Cho y sáng con mắt tóa hỏa tam tinh ra mà trả cái nợ đời truy hoan suốt kiếp. Nhưng còn cái sự vụ : phung phí bao nhiêu thì giờ ngọc đỏ vàng xanh đang kêu gào y quay trở lại với trống chiêng dón dả, quân nhạc rập rình, tiếng gào kêu, gọi thét cũng trầm trọng, cũng trang nghiêm, cũng hoẵng đại như địa vị y, cấp bậc y, cũng như cấp bậc địa vị của chúng ta vậy — vâng, phung phí thì giờ trong tình huống như vậy, thì sự vụ đó phải đáng bị khiển trách, như ta khiển trách bọn đầu

xanh ham chơi mà bỏ cuộc, đang độ kiến thức dồi dào, kinh nghiệm khá chín, mà lại bỏ phế đi hết, để truy hoan trong hiện tại hiện sinh, và đẩy cơn chống đối những yêu sách của lương tri lý tính.

Một sứ giả bước vào

LEPIDUS— Lại thêm tin tức nữa.

SỨ GIẢ— Những mệnh lệnh của tướng công đã được thi hành ; và hồi Caesar tốt vời cao nhã, cứ một từng giờ, cứ từng giờ mỗi, thì tướng công sẽ cứ mỗi nhận được một bản báo cáo, một tường trình minh kê cho tướng công rõ về sự trạng ngoài kia xảy ra như thế nào. Lực lượng Pompey rất hùng hậu trên mặt biển ; và xem chừng như y được miễn chuộng tôn sùng bởi những kẻ đã từng chỉ vì sợ hãi mà tòng phục Caesar : hướng về hải cảng, bọn bất mãn lũ lượt cuồn cuộn kéo nhau đi, và dư luận quần chúng xô bồ đương hình dung kẻ kia như một nạn nhân đã chịu tổn thương nhiều quá.

CAESAR— Ta cũng hẳn ắt là đã biết rồi sự đó : từ thuở cổ sơ, lịch sử cũng đã dạy chúng ta hiểu rằng kẻ nắm quyền bính chỉ được dân miễn ước vọng là kẻ từ trước lúc y chưa nắm quyền bính cho tới lúc y nắm

được là thôi. Cho tới khi y nắm lọt vào tay rồi, thì hỡi ôi, y không còn được ai miễn ước vọng nữa. Còn cái kẻ suy bại, chẳng bao giờ được yêu chuộng cho tới lúc chẳng đáng được yêu vì một chút, thì bỗng dừng lại được bốn bề con dân yêu quý, một phen y đã bị loại ra ngoài vòng. Thiên hạ cảm thấy y vắng thiếu thì đâm ra nhớ nhung, hết như những kẻ tình nhân lúc gần nhau thì mè nheo gây gổ, tới khi xa nhau rồi thì thao thức tiếc thương tràn lan trên dặm nghìn non xa nước thẳm. Quần chúng cũng tởn như cái loại cây diên vĩ lay lắt đong đưa lang thang nổi trôi trên sóng hồng xô giạt, tha hồ cho nước đẩy gió đưa, để rồi rốt cuộc vì đẩy đưa dập diu lá gió mà tha hồ mục nát rã rời.

SỨ GÁI— Hỡi Caesar, ta mang tin này tới : Menecrates và Menas, hai tay giặc cướp cha nội kia, đã làm chủ được mặt biển, và tha hồ mặc sức chúng xô thuyền long-cốt, mà đi ngược về xuôi, dọa dầy nước mặn đại dương bằng cái lối nghênh ngang lừng lững rẽ sóng. Chúng chơi nhiều đòn xâm lăng nóng hổi vào nội địa Italy. Dân miền duyên hải chỉ nghĩ tới là công giá cả máu tim, tái tê cả tim máu, nghe tim máu chảy mất đi đời cửa

quỷ nhà ma, còn bọn thanh niên bỗng bột thì thấy tim phổi sùng sục bùng sôi. Không một thuyền chiến nào dò dẫm ra khơi mà không bị thộp ngay lúc vừa bị ngó thấy ; ấy bởi vì cái tên tuổi của Pompey còn tàn phá dữ dằn hơn là lực lượng của y ủa ra cho ta kháng cự. Thà ra mặt chọi nhau mà người ta chết còn có hạn, chứ cái tên tuổi ỉ ảm vang dội của y nó giết ta bất cứ lúc nào.

CAËSAR— Hỡi Antony, hãy liệu liệu mà hãm ngay cái thói loang toàng lãng mông truy hoan cầu lạc lại. Kể từ cái khi cái thuở nọ một phen người đã từng bị đánh bại, rút lui ra khỏi đô thành phố thị Modena, tại đó người đã từng bóp cổ cho chết tươi hai vị chấp chính quan là Hirtius và Pansa, thì cái con ma đói đã theo dõi người sát gót. Người đã chống cự lại nó một cách như thế nào, kể ra còn kiên gan nhẫn nại đồng mãnh hơn cả những thằng mọi man di, mặc dù người vốn là con nhà trâm anh, bình sinh sống được nâng niu kiều dưỡng. Người đã từng có phen chịu uống nước tiểu của tuần mã đái ra, pha vào xiết bao là mùi hương hôi thối, ở trong những cái vũng nước đọng vàng hoe, vàng vọt, vàng vọt hoe vàng, mà thú vật cũng phải ghê tởm nhảy lui ra sau mà lia

tránh. Cái nóc hòng người, cái miệng lưỡi môi răng của người lúc bấy giờ đã có phen chịu chơi cực độ, người đề huề đưa ra tay vói, và du đờn miệng mở ra mà nhấm nháp cái trái cây chát đắng nhất ở trên cái bụi cây chát đắng nhất ở trên cái bụi cây thô bỉ bởi bởi bên cái hàng đậu huếch hoác lẳng lơ. Vàng, giống hết như con nai, lúc tuyết mùa đông phủ lấp mất đồng cỏ non lá mọc xanh rì, người cũng đã nhe răng nham nhở ra mà gặm vào vỏ cây vỏ cối, và nhai nghiền siên siết như bé con con bé sào sạo nhai sỏi sạn mà chơi. Trên đỉnh điệp trùng núi Alps trùng điệp, người ta kể lại rằng người đã ăn ngón ngấu một cái thứ thịt gì quái gở, dị thường, mà kẻ khác nếu nhìn thấy ắt là lập tức ghê tởm nôn mửa mà chết tươi. Và mọi cái đó — bây giờ ta nói ra thì chạm vào cái danh dự của mày mọi cái đó, mày đã từng oanh liệt chịu đựng, nhẫn nại kiên trì rất mực linh tráng chịu chơi, cho đến nỗi cái má của mày vẫn không gầy chi mô mấy chút. Coi tề !

LEPIDUS— Tội nghiệp cho y quá !

CAESAR — Chỉ mong làm sao cho y sớm quay trở về đây, vì ăn năn xấu hổ. Chỉ mong làm sao cho y vì xấu hổ ăn năn mà sớm

vội vàng quay về La Mã. Chỉ mong một chút là niềm ân hận sẽ sớm xô giục y quay về La Mã cho kịp lúc mà thôi!... Còn hai ta, đã tới cái lúc hai ta phải liệu mà xuất quân dần dần cho rồi. Nhằm cứu cánh đó, chúng ta hãy lập tức triệu tập hội đồng. Còn dùng đảng quần quanh, một ngày ta còn nhàn rồi hết đứng lại ngồi, một ngày còn dăm chiêu tư lự đợi mong, thì một ngày thẳng Pompey còn càng to thêm vây cánh, càng bành trướng thế lực ra tràn lan.

LEPIDUS— Mai đây, Caesar ạ, ta có thể nói rõ được đủ đầy cho người biết ta có thể làm được những gì, cả trên mặt lục địa và trên mặt trùng dương, để mà đương đầu với cảnh huống hiện tại.

CAESAR - Cho tới giờ tái ngộ hội đàm, ta cũng phải lo toan sự vụ như người. Tạm biệt.

LEPIDUS— Hồi tưởng công, xin tạm biệt. Trong thời gian chia cách này, nếu tướng công có nghe ra tin gì nào động khai diễn ngoài kia, thì xin tướng công hãy cho ta rõ với nhé.

CAESAR— Cố kỳ nhiên. Đó là phận vụ của ta rồi.

Họ bước ra

XEN V

ALEXANDRIA — *Cung điện CLEOPATRA.*

CLEOPATRA, CHARMIAN, IRAS và

MARDIAN bước vào

CLEOPATRA— Hỡi Charmian!

CHARMIAN— Tàu Đức Bà? Bà dạy điều chi?

CLEOPATRA— Ha ha! Rót cho ta một ly rượu nhân sâm.

CHARMIAN— Để làm chi thế, thưa Bà?

CLEOPATRA— Để cho ta có thể ngủ vùi suốt cái thời gian giống cái hang u hắc há hốc miệng mồm đang chia cách ta với chàng Antony.

CHARMIAN— Bà nghĩ tới ông nhiều quá.

CLEOPATRA— Ôi, là xiết bao phần bội.

CHARMIAN— Tàu Bà, đâu có chi như thế.

CLEOPATRA— Thái giám Mardian đâu.

MARDIAN— Đức Bà muốn sự chi?

CLEOPATRA— Lúc này không phải muốn nghe người hát. Ta chả có thích thú gì với những cái mà một thằng hoạn quan có thể

dâng ta. Mày bị thiếu, thế mà tốt đó. Vì như vậy, tư tưởng tư tình của mày không thể bay ra khỏi nước non Ai Cập. Mày có con đằm đuối say mê không ?

MARDIAN— Tàu Đức Bà, có ạ.

CLEOPATRA— Có thật ư ?

MARDIAN— Không thật là có thật ạ. Bởi vì hạ thần chỉ có thể làm được cái gì lương thiện mà thôi. Tuy nhiên, thần mê say thật dữ, và thần nghĩ tới cái sự vụ Vu Giáp Vu Sơn vũ vân mây mưa, mưa móc, mà Vệ Nữ đã có làm từng cơn với Thần Mars đó mà.

CLEOPATRA— Ôi em Charmian ! Theo em nghĩ, hiện giờ chàng đang ở tại đâu ? Chàng đứng hay ngồi ? Đi chân hay cưỡi ngựa ? Ôi con ngựa diễm phúc làm sao ! được chở trên lưng mình cái khối nặng thân thể Antony ! Ngựa ôi ! hãy bước cho ngoan nhé. Ngựa có biết ngựa đang chở cái kẻ nào trên lưng ngựa đó chẳng ? Đó là cái ngọn Atlas sơn thần đang chở nửa cõi địa cầu trên mặt lục địa chúng ta. Cánh tay, mũi sắt, của toàn dân thiên hạ. Lúc này chàng đang nói, chàng đang thăm thì tự nhủ : « Em đâu rồi, ôi em yêu dấu, em đâu rồi, anh gọi mãi, em biết chẳng, hỡi con rắn của anh, con rắn

xanh thủy lục của cừu hà cổ độ Nile ! » Vàng vàng, con rắn xanh thủy lục của cừu hà, cổ độ Hương Giang. Chàng vốn gọi ta như thế đó. Nhưng ta đang nói gì thế ? Ta đang say đắm uống vào mình cái chất thuốc độc ngon ngọt thiết tha. Chàng, chàng nghĩ tới ta ? Ta cái gái đen đui da thịt vì từng bị véo bóp quá nhiều bởi cái bàn tay của Phoebus si mê ? Ta, cái gái già mà thời gian đã vạch trên hình hài những đường nhăn quá thắm ? Hỡi Caesar với vùng trán rộng, thuở chàng còn giẫm chân trên mặt đất này, thuở xưa ấy, quả thật ta đúng là một miếng ngon cho vương chúa. Thuở xưa kia, đại anh hùng Pompey nữa, gò cương ngựa, dừng sống lại mà dán cứng hai con mắt vào khuôn mặt ta. Cái nhìn đắm đuối tê mê, chàng đã hướng về tại đó, và chàng đã chết đi giữa con man mác ngăm nhìn chiêm ngưỡng pho thần tượng của đời y !

Alexas bước vào

ALEXAS— Hỡi Nữ Chúa nguy nga Ai Cập, ta xin chí kính hoan hô !

CLEOPATRA— Ôi, nhà người sao mà khác Mark Antony nhiều đến thế ! Tuy nhiên người đến đây là do chàng phái đến, thì cái

chất rượu nồng kỳ ảo nọ đã tô màu lộng lẫy cho da thịt người rồi. Chàng Mark Antony anh dũng của ta ra sao ! Tin tức chàng thế nào, nói đi.

ALEXAS— Việc làm cuối cùng của ngài Antony, hồi hoàng hậu thân yêu, ấy là hôn vào — cái hôn cuối cùng của bao cơn hôn đi hít lại — vâng, hôn vào cái hột ngọc kim cương này thuần túy Á Đông lóng lánh.

Những lời chàng nói, hiện còn dính cứng trong trái tim tại hạ ở trong phổi đây này.

CLEOPATRA— Thế thì lỗi tai ta phải rút chúng từ trong đó ra.

ALEXAS— Ngài bảo : « Này bạn Alexas thân yêu, hãy nói với Nữ Hoàng rằng chàng trai La Mã chung tình gửi dâng về Nữ Vương Ngụy Nga của Ai Cập cái vật quý giá rút từ trong lòng băng tuyết của một con ngọc trai. Và để bồi đắp thêm cho cái tặng vật nhỏ mọn này, thì mai sau, tại bên bàn chân ngọc của nàng, ta sẽ mang về nhiều Vương quốc và đặt xuống, để cho ngài vàng trắng lệ của nàng càng lộng lẫy thêm ra. Hãy thưa lại với nàng rằng toàn cõi Á Đông mai sau sẽ gọi nàng là Nữ Chúa ». Rồi ngài đã nghiêng đầu một cái, trang nghiêm nhẩy lên lưng một con tuấn mã kiêu hùng, nó hí lên một trận rung chuyển

bồn bề, lấp vùi mất những lời mà tại hạ đáng lẽ phải nói ra được đầy đủ ở trong phổi đây này.

CLEOPATRU— Thế nào ? Ngài sầu khổ hay vui tươi ?

ALEXAS— Giống như cái thời tiết trong năm năm giữa khoảng hạ nắng cháy trời và đông băng giá, trông ngài không sầu muộn mà cũng không vui tươi.

CLEOPATRA— Ôi, xiết bao trung hòa trong tính khí nọ. Hồi em Charmian, em coi ra rõ đó, đích thị là chàng, em hiểu chứ, Charmian ? Coi tề ! Hãy nhận ra cho rõ. Đó là chàng, chàng Antony của chị đó. Chàng không sầu, ấy bởi vì chàng muốn chói sáng như tấm gương cho sáu quân soi vào mà bắt chước ; chàng không vui, ấy có nghĩa là ; chàng muốn bảo với sáu quân, ba tướng, bốn tá rằng bao nhiêu tưởng niệm của chàng đều phiêu bồng về nước non Ai Cập, và năm duỗi du dương tại Ai Cập đất đai, ở bên cạnh niềm vui của chàng đang cùng ai chia sẻ. Giữa hai trạng thái. Ôi hài hòa hảo hợp như trời xanh ! Hồi Antony của lòng em yêu dấu ! Dầu chàng sầu, dầu chàng vui, thì cái cơn bão giông vui, cái cơn giông tố sầu, coi ra cũng

hợp với chàng hơn với bất cứ ai ai khác. Alexas, trên dặm đường, người có gặp bọn sứ giả của ta không ?

ALEXAS— Tàu Bà, có ạ, có tới vài chục người. Tàu Bà, tại sao bà gửi đi nhiều chỉ dữ rứa ?

CLEOPATRA— Kẻ nào sinh ra đời nhằm vào cái ngày ta quên không gửi sứ giả đưa tin cho Antony, kẻ đó sẽ suốt đời khốn đốn. Sẽ xơ xác chết đi trong thân phận ăn mày. và thi sĩ. Charmian. Đem bút mực ra đây. Charmian, có bao giờ ta từng đã yêu Caesar tới mực độ này ?

CHARMIAN— Ôi Caesar uy dũng !

CLEOPATRA— Con chết bầm ? Mi mà thốt một lời như thế nữa, thì mi ngọt thở mà chết đi cho rồi. Hãy nói : Ôi, chàng Antony uy dũng.

CHARMIAN— Ôi Caesar huy hoàng thuở nọ.

CLEOPATRA— Coi tề, cái con quý sứ. Ta thề có Thần Isis chứng tri, nếu mi mà còn đem chàng Antony vô song của ta mà so sánh với Caesar, thì ta sẽ bẻ răng mi cho chảy máu.

CHARMIAN— Xin Bà tha thứ cho tôi. Chẳng qua tôi chỉ ca hát theo cái điệu xưa kia của Bà mà thôi ạ.

CLEOPATRA— Thuở đó ta còn non nớt, xét đoán còn tơ cỏ hồ đồ, máu tim còn lừng lờ chưa chung đúc. Ta nói thế, xưa kia, có đáng chi đâu mà bây giờ mi lại lặp lại. Nhưng thôi: Ta về phòng. Mày kiếm mực kiếm giấy và giấy cho ta ! Chàng Antony sẽ mỗi ngày mỗi ngày mỗi nhận được một lời chúc thân ái, mỗi ngày ta sẽ mỗi phải đi một sứ giả, cho dầu có vì thế mà giải đất Ai Cập sẽ mất trụi hết con dân.

LỚP THỨ NHÌ

XEN I

Tại Messina. Nhà Pompey.

POMPEY, MENECRATES và MENAS

vận giáp phục, bước vào.

POMPEY— Nếu chư thần thật là công chính, chư thần sẽ phò trợ những hành động của những kẻ rất mực công minh.

MENECRATES— Hỡi Pompey lỗi lạc đường hoàng, hãy tin rằng cái sự trể tràng của chư thần không phải là sự từ chối. Chư thần diên trì một sự vụ, không hẳn là chư thần khước bỏ không ban.

POMPEY— Trong khi chúng ta tới bên bờ rông của Chư Thần để kêu nài, thỉnh

nguyện, thì cái vật cái đồ ta thỉnh nguyện cứ mòn rụng, tiêu hao.

MENECRATES— Thường thường chúng ta, vốn không tự rõ lấy mình, lại kêu nài thỉnh nguyện những thứ gì gieo tai họa cho chúng ta. Chư thần thiêng liêng^{*} thần thánh, từ chối không ban, ấy là phước cho ta lắm đó. Ta thu hoạch được lợi ích trong những cầu nguyện luống công.

POMPEY— Ta sẽ thành công: dân chúng mến yêu ta, ta làm chủ trên mặt biển. Lực lượng ta đương lên, và niềm hy vọng linh cảm của ta cho ta biết rằng uy thế ta sẽ đạt tới tuần viên mãn như nguyệt rằm tròn gương. Mark Antony cứ liên miên hội hè yến ẩm tại Ai Cập, y sẽ không ra tham dự chiến trận cõi ngoài mà bỏ cuộc dập diu lá gió ở miền trong. Caesar lo thu tiền lượm bạc thì mất hết nhân tâm. Còn Lepidus thì vuốt ve xưng tụng cả hai bên, và được hai bên từ hai phía vuốt ve xưng tụng lại, nhưng y không mến chuộng kẻ nào, và hai kẻ kia cũng chẳng đưa nào bần lòng vì y cho lắm.

MENECRATES— Caesar và Lepidus hiện đang dàn quân tại trận địa, điều khiển binh đoàn hùng hậu lắm.

POMPEY— Ngài nghe tin đó từ đâu ? đó là tin vọt.

MENACRATES— Từ Silvius, thừa tướng công.

POMPEY— Nó chiêm bao đấy. Ta biết rằng Caesar và Lepidus cả hai hiện còn ở La Mã, nóng lòng chờ đợi Mark Antony. A ! hỡi nường Cleopatra hôi hổi thịt da điều hieu dâm dật, muôn vàn tình mộng ân ái chơi vơi hãy về hết tự thiên thu mà làm dịu ngọt cho cái làn môi nàng tái nhợt nhà ma. Nàng hãy triển miên chiêm bao bữa rộng vây hãm chặt chẽ cái thẳng anh hùng đại gái đó, ghen. Vành ngoài bảy chữ, vành trong tám nghề, hãy đem ra tràn lan mà sử dụng nhé. Đem tình nồng đọng tụ mà đóng chặt cửa quỷ, đem kiều diễm đồn làn mà khép mở cánh mây, đem dăng dâm mà đâm bông vào cho cả đời nhà ma cửa quỷ cho nịch trầm suốt xứ cái thiên tài vạn đại trong cái thân hình đại gái của cái thẳng đồng tương ham chơi, vây bủa bốn xung quanh hình hài của nó giữa một khu rừng hoan lạc tê mê. Đừng để nó lọt ra ngoài vòng nửa bước. Giữ cứng nó lại cho ôm ghì sát bó, cho cân não của nó cứ cuồng loạn bốc hơi, cho máu tim nó

cuồng điên bốc khói, lẳng đặng lên trời, phiêu bồng xuống hố, rần rật trong hang của tồn sinh em nức nở chan rưới giọt điên cuồng từng trận trút cơn phen, tràn lan mây mưa ra dậm nghìn vân vũ, cho ngất tạnh mù khơi của mùi hương gái già trinh nữ thơm nồng bên thịt cá hấp chiên xèo xèo kỹ thuật nằm vững trong ngoài, từ nhà bếp cho tới khuê các chần nệm êm dềm em mở cửa cấm cung. Hồn em đâu ! đủ muôn ánh tưng bừng. Anh hãy lựa lối đi về kiêu diễm. Phóng mặc hết càn khôn cho trời đếm. Đắt phiêu bồng trầm nịch nước Lethe. Cuồng điên đi cho ảo mộng theo về. Cuồng dại nữa, kẻ làm chi danh dự. Em khuynh quốc lúc khuynh thành ảm ử. Em thiên hương vành nghệ ngữ thân ngâm. Trời ơi vui sướng một lần. Truy hoan đất trich em gần hay xa...

Varrius bước vào.

Gì thế đó, Varrius ?

VARRIUS— Thừa tướng công, tại hạ mang về đây những tin tức thật chắc chắn. Không còn nghi ngờ gì nữa. Tại La Mã, các lãnh tụ tối cao đang chờ đợi Mark Antony, từng phút, từng giây. Kể từ cái lúc y rời Ai Cập giục tuấn mã cắt vó dặm trường, thì y đã thừa thì giờ để làm xong một cuộc hành

trình thành thang hơn nữa kia đó ạ. Ý ắt đã về tới La Mã lâu rồi.

POMPEY— Ta ắt vui lòng lắng tai nghe kỹ hơn về những sự vụ nhỏ nhặt hơn. Hồi Menas, ta thật không thể ngờ rằng một gã đại gái, si đơn bà, tham ăn tình ái như thằng Antony, mà lại có thể vì một trận đánh nhỏ nhoi thế này mà chịu đánh lòng giắt gươm vào lưng, tra mũi chiến vào đầu. Về bản lĩnh chiến đấu, nó tài giỏi gấp hai lần hai cái tài của hai thằng kia hợp lại. Tuy nhiên, đã thế thì chúng ta lại càng đáng nên tự phụ hãnh biện cho mình, đã có thể rạch một cơn mà làm náo động nó, buộc nó phải rùng mình một cái, rồi bỏ ngay cái mép hồng mềm mại, cái cặp đùi tròn mịn của con mẹ gái Cleopatra. Rút nó được ra, đầu phải là chuyện dễ, cái thằng Antony vĩnh viễn ăn ái tình dục bất tri lao...

MENECRATES— Tôi không thể tin rằng Caesar và Antony sẽ ăn ý nhau lắm. Con vợ thằng Antony, cái con mẹ vừa mới chết đi đó, con ấy đã từng đương đầu với Caesar : thằng em của nó cũng đã chống đối Caesar. Tuy nhiên, hình như không phải là do Antony xúi giục.

POMPEY— Menas ạ, ta không biết đâu cho rõ đó. Chẳng biết thế nào mà nói được. Những xô xát nhỏ có thể dẫn tới những va chạm to, tới mức độ là bao nhiêu, đó là điều ta không dám quả quyết. Nếu như chúng ta mà không đẩy lên cự toàn bọn chúng nó, thì hẳn nhiên rằng chúng cạnh tranh nhau, bởi vì bọn chúng có đầy đủ nguyên nhân để rút kiếm; nhưng còn cái sự vụ này là... niềm e ngại: bọn ta có thể làm cho chúng liên kết chặt chẽ lại, xóa bỏ hiềm ố tới mức nào, thì đó là điều chưa thể biết rõ. Thôi thì trăm sự đề phó mặc hết cho chư thần. Còn chúng ta lo cho cuộc sinh tử tồn vong của chúng ta, chúng ta chỉ biết kiệt tận miên bạc bình sinh. Lại đây, Menas.

Họ bước ra.

XEN II

La Mã. Nhà Lepidus.

Enobarbus và Lepidus bước vào.

LEPIDUS— Đây Enobarbus thân mến, đây một việc làm xứng đáng và sẽ rất hợp với anh: gắng làm sao cho vị chủ tướng của anh chịu ăn nói dịu dàng và thuận hảo,

ENOBARBUS— Tôi sẽ gắng yêu cầu chủ tôi đối đáp đúng điệu con người của chủ tôi : nếu Caesar làm cho chủ tôi sôi máu thì xin chủ tôi cứ tha hồ trợn mắt long lanh sòng sọc xuyên qua trên đầu Ceasar và lên giọng sấm vang ùng ùng như Thần Mars vậy. Có Ngọc Hoàng Thượng Đế chứng kiến nhé, nếu tôi có mang cái bộ râu hùm của Antony, thì ắt tôi sẽ không cạo nó đi bữa nay đâu.

LEPIDUS— Lúc này không phải là lúc để trút cho nhau những cái oán hận riêng tây.

ENOBARBUS— Xin thưa rằng: mỗi lúc mỗi hợp với cái sự vụ nảy ra trong mỗi lúc.

LEPIDUS— Nhưng sự vụ nhỏ phải nhường lối cho sự vụ to.

ENOBARBUS— Không thể nhường, nếu cái vụ nhỏ đến trước.

LEPIDUS— Anh nói giọng say máu rồi đó nhé. Nhưng tôi yêu cầu anh đừng có nên khơi dậy tro tàn. Lửa đã nguội thì để yên cho nó nguội. Lửa đang cháy thì đừng có trút thêm dầu vào. A, Antony đã tới.

Antony và Ventidius bước vào.

ENOBAABUS— Và kia kia, Caesar kia nữa.

Caesar, Maecenas, và Agrippa bước vào.

ANTONY— Nếu chúng ta thỏa thuận tại đây, thì chúng ta xông thẳng vào nội địa Parthia. Nào, Ventidius, anh nghe rõ chứ...

CAESAR— Maecenas ạ, ta không rõ điều đó ; anh hãy hỏi Agrippa xem.

LEPIDUS— Hỡi các bạn thân yêu cao nhã, chúng ta đã liên kết vì một cứu cánh lớn, thì đừng nên để những chuyện vặt vãnh chia rẽ chúng ta. Cái gì không xuôi, cái gì không thuận, hãy bình tĩnh mà nói ra, và hãy dịu dàng mà lắng nghe nhau nói. Lúc nêu những va chạm nhỏ nhoi ra, mà to tiếng bàn cãi, thì cũng hệt như là tới bằng bó vết thương mà nặng tay làm cho đồ máu chết người. Thế thì hỡi các bạn thân yêu cao nhã, tôi thiết tha yêu cầu các bạn điều này, gặp cái điểm nào xót xa nhất, thì hãy chạm vào bằng những lời êm dịu nhất. Đừng có nên đưa cái bàn tay thô bạo mà bóp véo một bộ phận mịn màng mỏng mảnh của người ta. Đừng để cho cái cơn say máu nó làm trầm trọng mệt mỏi thêm cho sự vù vờ bời bời,

ANTONY— Nói nghe được lắm đó. Đứng giữa trận chiến tử sinh xung đột, điều động sáu quân, ắt là ta cũng hành động không khác chi mấy tí.

Kèn binh trời dậy.

CAESAR— Ngài đã về La Mã, xin hoan nghênh.

ANTONY— Không dám.

CAESAR— Xin mời ngồi.

ANTONY— Không dám, xin mời ngài.

CAESAR— Xin lỗi vậy.

ANTONY— Tôi nghe nói rằng ngài có ý phiền hà về những vụ chẳng có chi đáng trách, hoặc cho đâu có đáng trách, thì cũng chẳng có liên can chi tới ngài.

CAESAR— Thiên hạ cứ mà cười ta, nếu vì chuyện không đâu hoặc có đâu chỉ một chút, mà ta lại coi làm hệ trọng, tự cho là mình bị sỉ nhục, nhất lại là với ngài, trong muôn một, giữa thế gian. Càng đáng cười chê hơn nữa, nếu vạn nhất mà ta có lần nào nói tới ngài bằng cái giọng ngạo mạn khinh khi, khi mà chẳng có gì buộc ta nêu cái tên ngài lên trong cảnh huống.

ANTONY— Cái sự vụ ta lưu trú tại nước non Ai Cập, sự đó có chi làm bận tới ngài ?

CAESAR— Cũng chẳng có chi hơn cái sự ta lưu trú tại La Mã có thể làm bận tới tướng công lúc tướng công ăn ngồi tại Ai Cập. Tuy nhiên, nếu từ nước non xa xuôi Ai Cập nọ mà ngài lại mưu đồ chống đối uy quyền ta, thì cái cuộc lưu trú của ngài tại Ai Cập lại rất có thể là một vấn đề sinh tử của ta.

ANTONY— Mưu đồ ? Ý ngài muốn nói chi, bằng lời nọ ?

CAESAR— Ngài có thể dễ dàng nhận rõ cái ý nghĩa lời ta, bởi những gì đã xảy tới cho ta trong cái thời gian quá vắng. Vợ của ngài và em của ngài đã nổi dậy chống ta, và hai người đó đã vì ngài mà cùng ta tranh chấp, cái tên của ngài đã được nêu làm tiếng hiệu triệu dấy binh.

ANTONY— Ngài nhầm rồi. Người em tôi không hề có nêu tên tôi trong cuộc. Tôi đã điều tra kỹ lưỡng, và thu được nhiều lời báo cáo từ môi miệng những kẻ rất đáng tin cậy, những kẻ đã từng đứng bên ngài mà

rút gươm chống địch. Ngài há không nhận thấy : đưa em tôi chống lại ngài là đồng thời chống lại chính tôi đây, nó tiêu giảm uy quyền của tôi đồng thời với quyền uy của ngài ; nó đẩy binh chống ngài, ngược lại ý muốn của tôi, nhân vì quyền lợi và chí hướng của ngài cũng là chí nguyện của tôi vậy ? Ngài há không nhận thấy thế sao ? Về điểm đó, những lá thư tôi gửi về đã giải bày đầu đuôi cho ngài rõ cặn kẽ. Ngài có cần tôi nhắc lại cho nghe chăng ? Cho đẳng cay hai lỗ tai ngài ? Cho cay đẳng lòng trung trực của tôi ? Cho cả hai cùng đẳng cay cay đẳng mãi một trận tới bao giờ tàn rơi rã riêng ra hai cõi ? Nếu ngài muốn dệt nên một cuộc cãi cọ chơi, mà thiếu vải dài, lụa rộng, ngài phải tìm những mảnh mòn hao để vá vùi, thì xin ngài hãy tìm những mảnh khác kia để chắp nối, ắt là phải lẽ hơn.

CEASAR— Ngài tự hào đã tìm thấy nơi tôi những nhược điểm trong xét đoán, nhưng chính ngài cũng chắp nối, vá vùi đủ loại lai rai để tự bào chữa cho mình.

ANTONY— Đâu phải thế, đâu phải thế. Ngài không thể nào, tôi biết, tôi biết chắc chắn điều này, ngài không thể nào lẩn tránh

nổi cái tính cách hiền nhiên trong lập luận : tôi, kẻ cộng tác với ngài, cùng thuyền cùng hội với ngài, chung chìm chung nổi với ngài trong một cuộc ngửa nghiêng chung, đi về chung cứu cánh, mà thằng em tôi lại đẩy binh chận đứng con đường về, thì tôi, làm sao tôi có thể nhìn bằng hai con mắt bao dung cái cuộc phản động nọ, nó hăm dọa ngay chính cái cõi miền yên tĩnh của tồn sinh tôi. Còn con vợ già của tôi, quả thật tôi không biết sao mà nói được. Tôi chỉ cầu mong cho ngài cũng gặp một con vợ thuộc cái nòi phụ nữ tam bành tan tành phá gia nọ. Một phần ba thế giới thuộc quyền sở hữu của ngài, một phần bốn vũ trụ cần khôn nằm nép mặt dưới cánh tay ngài, một phần năm thời gian sử lịch nín thín thít trong cơn dăm chiêu ve vuốt của ngài, ngài có thể động mình tuyết bạch một cái là thiên hạ trở cơn dưới cái gièm giây cương do ngài thao túng, nhưng làm sao ngài điều khiển cho nổi cái nòi phụ nữ nảo nường kia ?

ENOBARBUS— Phải chi mà mọi chúng mình cùng có những cô vợ như rứa ! Được vậy, thôi thì tha hồ mà đòn ông mở trận đàn quân đánh dấm suốt kiếp với đòn bà !

ANTONY— Hết mực ngoan cố khăng

khăng, khi khu quỷ dị, cái con mụ đó, với bao khăng khăng, khi khu quỷ dị, con mụ đó, với bao nhiêu những náo động loang toàng buông tuồng ráo riết không cách gì kiềm hãm nổi, tuy mụ cũng có phần nào khéc léo chính trị) quả thật, ta xin nhìn nhận xót xa, rằng bao nhiêu những thứ lãng tãng nọ đã gây lao lung cho ngài thật là nhiều, Caesar ạ; tuy nhiên ngài cũng phải nhìn nhận rằng quả thật ta không có liên can gì tới hết, ta chỉ biết ngậm ngùi bỏ tay hiu hắt lại mà thôi.

CAESAR— Ta đã viết thư cho ngài, trong cái thời gian ngài nò rồn lẩn lóc đá, chán chê liễu hoa, hoa liễu tại thủ đô Ai Cập. nhưng ngài đã dút lá thư ta vào túi quần người, rồi cười lên hô hố, rồi châm chọc chềnh đét toi đăm, rồi bắt kẻ thị phi, người đuổi sứ giả ta một cách quá ư khinh miệt.

ANTONY— Thừa ngài ạ, ấy là bởi y đã xô bồ vào cửa, không kèn không trống, một cách đột ngột như thiên lôi. Vào chính cái lúc ta vừa yến ẩm thù tạc với ba vị vua chúa ừ ừ, và quả thật lúc bấy giờ tâm trí ta cũng mất đi cái niềm thanh thản bình minh, ta không còn là ta nữa; nhưng rồi qua ngày hôm sau ta đã tìm tới y mà giải thích tỏ bày đầy đủ

về cái trạng huống đáng tiếc đó của ta, thì như thế có khác chi là ta đã xin lỗi y rồi. Thôi thì hãy coi rằng cái gã nọ chả có dính líu chi ráo trong cuộc gay cấn cãi cọ giữa chúng ta. Nếu chúng ta có tiếp tục xung đột, thì trước tiên, hãy xóa bỏ y khỏi vấn đề.

CAESAR— Ngài đã vi bội một điều khoản trong cái lời thề ước. Và ngài chẳng bao giờ có thể trách cứ ta vì một cái tội lỗi tương tự.

LEPIDUS— Nhẹ lời một chút, hỡi Caesar !

ANTONY— Không, hãy để yên cho y nói, Lepidus ạ. Danh dự là một cái gì thiêng liêng, y đang nói tới, và y nghĩ rằng ta đã không coi trọng danh dự như y. Cứ tiếp tục nói đi, Caesar ạ. Cái điều khoản trong cái lời thề ước, nó ra như thế nào.

CAESAR— Thề ước rằng sẽ trợ tá cho ta, giúp đỡ ta, cho ta mượn binh nhưng, tương sĩ, lúc nào ta cần tới. Thế rồi ngài đã từ chối tuốt hết.

ANTONY— Nèn nói rằng « đã xao lãng hết » thì phải lẽ hơn. Xao lãng trong cái thời gian mà hồn ta tê mê du khoái truy hoan cầu lạc ngập bờ tồn sinh lả tả, chẳng còn biết trời tròn hay đất méo, chẳng còn rõ

ta có phải là ta không, chỉ còn mơ hồ hồn hồn ngạc ngạc nhớ rằng riêng em là cần khôn hổng cộ vào vũ trụ lực, để cho đời tài hoa tham và tiếc rất mực ngậm ngùi trong thiên hạ đó mà thôi. Thôi thì bây giờ đây, tâm hồn ta cho phép ta chùng nào thì ta xin chịu lỗi với nhà người chùng nớ. Tuy nhiên, cái lòng chân thành trung trực của ta sẽ không làm tiêu giảm mòn hao cốt cách hùng đại của ta được, nếu không cốt cách nọ thì còn ra cái thể thống gì, ta còn biết sờ mó vào đâu để thi hành uy lực. Sự thật nó là như thế này; con vợ già của ta, cái mẹ Fulvia ấy, nó muốn ta phải rời bỏ nước non Ai Cập để quay về, nên nó sinh chuyện rầy rà dàn trận đánh đấm với người; còn ta, vô tội, vô can, ta đành phải xin lỗi người, xin lỗi tới cái mức nào mà danh dự ta cho phép, — trong cảnh huống hạ mình, còn giữ được cái sắc thái củ củ uy phùng.

LEPIDUS— Đùng là điệu nói rất mực cao nhã.

MOECENAS— Thôi thì cũng xin các ngài vui lòng thể cho, mà đừng đào sâu, nhấn mạnh làm chi tới những mối bất bình khổ nhọc đó nữa. Quên tuốt hết chúng đi cho

rồi, ấy cũng là nhớ cho rằng cái hiện trạng non sông đang yêu cầu sự hảo hợp của các ngài vậy.

LEPIDUS— Moecenas ăn nói đích đáng lắm đó.

ENOBARBUS— Hoặc là, nếu như các ngài chịu chơi cho một chút, cho nhau vay mượn tạm thời chút thân tình thuộc ái, rồi sau này, khi mà các ngài chẳng còn nghe thiên hạ nói tới cái thằng Pompey, thì khi đó các ngài rút trở về cái mối thân tình mượn vay kia cũng không muộn. Bên này sẽ trả lại cho bên kia cái niềm hảo hợp tạm bợ, rồi tha hồ mà cần nhằn xung đột về sau, còn chán thì giờ ra đó, còn chán chê những tháng ngày thặng dư thừa thãi, một khi các ngài chẳng còn công việc gì khác nữa để mà làm.

ANTONY— Ngươi là lính tráng, hãy ngậm miệng là hơn. Đừng có mở cái môi ra nữa.

ENOBARBUS— Tại hạ suýt chút nữa là quên mất rằng cái lẽ phải, cái chân lý, phải lạng lẽ, lạng cam.

ANTONY— Nhà ngươi thiếu lễ độ, làm hỏng mất ý nghĩa của buổi hội kiến này. Đừng có lên tiếng nữa đấy nhé.

ENOBARBUS— Xin vâng, vậy ; sẽ xin nguyên làm cái hòn đá tư lự của tướng công.

CAESAR— Lời y nói, hổng ở hình thức nhưng được ở nội dung. Vì chúng ta không thể nào làm bạn hữu lâu dài ; tình khí, bản chất của chúng ta khác biệt nhau quá, hành động của chúng ta chẳng ăn hợp nhau tí nào. Tuy nhiên, nếu ta biết một cái loại vòng sắt nào khả dĩ kết chặt ngài và ta, thì ắt là ta sẽ đi khắp mặt hoàn cầu, từ đầu non tới cuối biển, để tìm kiếm cho ra.

AGRIPPA— Caesar, xin tướng công cho phép...

CAESAR— Agrippa có ý kiến gì, cứ nói.

AGRIPPA— Tướng công có một người em bạn dì, Nàng Octavia khả kính... Mà Mark Antony anh hùng, thì lại đương ở trong cơn góa bụa, mồ côi vợ đó mà.

CAESAR— Đừng nói thể chứ, Agrippa ạ. Nếu chẳng may mà Cleopatra nghe được cái điều anh nói đó, thì có phải rầy rà tai hại lắm không. Nàng sẽ khiển trách anh một trận, vì cái nổi ăn nói buông tuồng táo bạo của anh.

ANTONY— Caesar, ta thật là không vợ. Cuộc lưu ly mạo hiểm tại tỉnh trường phiêu bồng Ai Cập chỉ là gấn bó lai rai, không cấu kết trăm năm hôn thú. Cứ để cho Agrippa nói ta nghe tiếp đi.

AGRIPPA— Muốn kết chặt tình nghĩa bạn hữu giữa hai ngài lại cho vĩnh viễn muôn năm, cho hai ngài trở thành anh em, có cái cuống ruột rà nối lại, không cắt đứt đi được, thì chỉ có cách là Antony hãy lấy Octavia với cái nhan sắc kiều lệ mơ màng phiêu bồng suốt xứ, nàng Octavia với xiết bao lơ thơ tơ liễu hấp dẫn mây trời, thì nàng phải có một tấm chồng như thế nào mới xứng đáng. Phải là một con người, con kẻ, rất mực đại trượng phu, thì mới đáp lại được những đòi hỏi của vô ngần thiên hương Octavia ăm ắp quốc sắc, nói lên một ngôn ngữ dị thường tình mộng ngần ngơ vô song trên mặt đất giữa người người thiên hạ tiến gót, lui chân. Do cái cuộc hôn nhân tuyệt diệu nọ, bao nhiêu những hiểm ố lai rai, những cạnh tranh tửm tửn, mà giờ đây có vẻ như nan giải, như đồ sộ, như cứ cập kê rình rập lớn tới, to ra, lù lù khủng khiếp, vàng vằng, tất cả những cái đó sẽ vì cái cuộc hôn nhân nọ mà thoát tan biến hết thành hư

không. Do cái cuộc hôn nhân nọ, bao nhiêu những sự thật đồ sộ sờ sờ, biến làm những tin đồn nhảm nhí, trong khi giữa tình huống bấy giờ thì những chuyện nhảm nhí được coi trọng như chân lý sờ sờ. Octavia, với mối tình của nàng, bên thì thương kính anh, bên thì yêu dấu chồng, nàng sẽ làm cho hai ngài yêu chuộng nhau, và lời theo hàng hàng những yêu thương của thiên hạ về hết cho hai ngài. Kẻ hèn này cũng xin hai ngài lượng tình mà tha thứ cho những lời thô lậu kẻ này đã thốt ra không phải vì một phút cao hứng bốc đồng, mà do cái tắc lòng thành chầy ngày nghiền ngẫm.

ANTONY— Thưa Caesar, Caesar nghĩ thế nào ? Caesar sẽ nói sao ?

CAESAR— Sẽ chẳng nói sao ra sao cả, cho tới lúc biết rõ một điều : cái lời người ta nói đó, đã xui lòng Antony cảm kích được bao nhiêu.

ANTONY — Nếu Antony bảo với Agrippa rằng « Agrippa ạ, điều đó ta rất hài lòng » thì Agrippa sẽ có được bao nhiêu quyền hành để thành tựu điều đó ?

CEASAR— Y sẽ có đủ quyền hành của Caesar và quyền hành của Caesar trên tình ý Octavia.

ANTONY— A ! Đã vậy thì ta còn suy gẫm lồi thôi chi nữa. Sự thật đã có mồi hứa hẹn hay ho tốt lành ra như rứa, thì Antony này chả nhẽ mà đại đột quàng xiên đưa trở ngại ra ! Nào hãy đưa bàn tay ra cho ta nắm. Hãy giúp vào cho tròn trịa cái ân huệ người bạn ; và kể từ giờ này trở đi, cái trái tim huynh đệ sẽ chỉ huy tình nghĩa chúng ta, và điều khiển những dự trù đại sự của chúng ta.

CAESAR— Bàn tay của ta đây... Ta ban cấp cho người một người em gái ta yêu quý vô chừng. Mong sao nàng sẽ sống thật lâu để kết xe những lãnh thổ vương quốc chúng ta, và tình hữu nghị giữa chúng ta đừng bao giờ bay bổng về trời xanh đi mất.

LEPIDUS— Sung sướng xiết bao, ồ, amen!

ANTONY— Trước đây, ta không có ý rút gươm trừ khử thằng Pompey. Vừa rồi y cũng lại có dịp tỏ ra muôn phần hào mại tao nhã đối với ta. Thì trước tiên ta cũng phải tìm tới y mà thốt lời cảm tạ, để mai sau thiên hạ khỏi chê cười ta là kẻ vong ân. Xong rồi, ta sẽ thách thức y một cuộc.

LEPIDUS— Thì giờ gấp rút. Chúng ta hãy nên mau mau tìm tới Pompey, dần dà nữa, thì rồi e chính y sẽ tìm tới ta đó.

ANTONY— Y hiện ở đâu ?

CAESAR— Quanh quất tại vùng núi Misenum.

ANTONY— Lực lượng y như thế nào trên lụa địa ?

CAESAR— Rất lớn, và đương bành trướng. Còn trên biển, thì y làm chủ hoàn toàn.

ANTONY— Tin đồn cũng hết như vậy. Phải chi ta đã cùng y hội kiến đàm thoại nói một lời cho xong. Thôi, nên liệu gấp rút lên đường thanh toán cho rồi. Tuy nhiên trước khi mở mặt trận tấn công, chúng ta phải lo sao cho vương trôn các cuộc vừa bàn tới lúc này.

CAESAR— Ta rất vui lòng. Xin mời người tới diện kiến với em gái ta. Ta đưa người đi.

ANTONY— Lepidus hãy cùng đi với chúng ta cho vui nhé.

LAPIDUS— Antony cao nhĩa ôi, dù đương cơn đau ốm, ta cũng không chịu nằm nhà.

Kèn binh. Antony, Caesar và Lepidus bước ra.

MOECENAS— (nói với *Enobarbus*) Xin hoan nghênh ngài trở về từ nước non Ai Cập.

ENOBARBUS— Chào *Moecenas* anh tài vũ dũng, chia trọn phân nửa trái tim Caesar. Agrippa thân mến ơi !..

AGRIPPA— *Enobarbus* thân yêu...

MOECENAS— Chúng ta hẳn là phải hân hoan lắm đó. Sự vụ được dàn xếp ổn thỏa đến thế thì thôi. Thế nào ? Tại Ai Cập, ngài hẳn đã mở cơn phiêu bông đích đáng ?

ENOBABUS— Vâng, quả có như vậy. Ban ngày, chúng tôi ngủ li bì liên miên từng trận cho trầm nịch bóng dương, còn ban đêm thì được chúng tôi đốt rực sáng ngời bằng đèn hoa yến tiệc.

MOECENAS— Tám con heo rừng được nướng trọn trong một cuộc điếm tâm, mà dự phần chỉ có mười hai miệng khách ! Phải thế chẳng ru ?

ENOBARBUS— Chừng đó đã đáng chi. Một con ruồi bên hình con ó. Một con muỗi bên mình mấy con phụng hoàng. Còn xiết bao thứ long trời lở đất chịu chơi hơn. Đáng kể nhau nghe hơn. Đáng ghi tạc thiên thu sử xanh vạn đại hơn,

MOECENAS— Nàng ta thật là một phi phạm nương tử ? Hấp dẫn vô song ? Có thật như lời đồn chấn động trong suốt cõi thanh lục hà son ?

ENOBARBUS— Lần sơ ngộ với Antony xưa kia, trên giòng sông Cydnus, nàng đã nắm trọn cái trái tim của Antony, và xếp đặt nó nằm đâu đó trong cái mảnh hồng quần suốt trăm năm sau chàng nhớ.

AGRIPPA— Trên giòng sông Cydnus. Hỡi ôi ! Cydnus trên giòng. Than ôi ! Cydnus thanh hà thủy lục. Chao ôi ! Cydnus thủy lục hà thanh. Có quả thật đúng ra là trên đó, hay là cái kẻ kể lại đã tô điểm thêm cho hương sắc lên rồi.

ENOBARBUS – Hãy nghe ta kể lại. Chiếc thuyền vương giả nàng ngồi trong, chiếc thuyền thánh tha như ngai vàng trắng lệt rợp trời, chiếc thuyền sáng ngời trên nước lục. Phần đuôi thuyền bằng vàng tụ kim hoa. Buồm thuyền ứng màu dê hoa cài tía, và bốc lừng tồn sinh hương quốc sắc cho gió về ngắt lịm mộng ba sinh hương quốc sắc cho gió về ngắt lịm mộng ba sinh. Chèo thuyền là bằng bạch ngân lóng lánh như leo trèo lá gió gặp cành chim. Chúng khua động sóng vang rì rào diu dặt theo nhịp sáo bình bông, và sóng

nước đa tình bị xua đi, lộn lại, cứ dồn làn lái gió như si cuồng được chèo mộng đầy xô. Nói chi tới cái con người nàng, lời đầu, sức mảy, mà lựa lời cho kiệt tận ngôn ngữ nó mô tả ra rằng. Nằm duỗi thân dưới chiếc tàn xòe dạ thắm, với hoa quan phấp phới, hà y rõ ràng, nàng lỏng lỏng lộng bốc hơi vô ngần trinh nữ còn diễm tuyệt hơn còn diễm hơn Vệ Nữ Vu Sơn được bàn tay thiên tài tô diễm bằng tưởng tượng phiêu bồng và nghệ thuật lẩn át mất thiên nhiên. Rõ ràng trong ngọc trắng ngà. Dày dày sẵn đúc một tòa Cơ Lê Ô Pha Tra. Đứng bên cạnh hình hài nàng, mấy đứa con như thiên thần Ân Ái má lúm nụ cười tròn trĩnh như mở cuộc lên trời tràn lan cơn ngất tỉnh, tay cầm những cánh quạt man mác ngũ sắc khánh vân bay, phẩy hơi gió hây hây về làm uyên ương riu rít cho ửng nong hai gò má chiêm bao, chợt làm cho long lanh dịu mát, chợt xui chùm hoa nụ trở chứng lên cơn, chợt đu hui hoa vàng phiêu hốt, chợt lai láng lá tía dăm chiêu.

AGRIPPA— Ôi linh hồn phong cảnh. Ôi cảnh tượng dị thường diễm tuyệt trước phong tình con mắt mở Antony.

ENOBARBUS— Các phụ nữ tùy tòng, giống như những nữ thần Néréide, như thần

nữ Sirènes, như nương tử nhân ngư, như ngư nhân uốn éo, như hải thần xà hình từ ái phân vân, đứng bốn xung quanh mà chờ lệnh để tuân theo tùy từng cái nháy mắt, cái nhăn mi, cái trợn mày, cái điu hiu xuôi ngược, cái lộn xộn đăm chiêu, cái gieo lán khía cạnh, cái nhìn xa sóng bủa chân mây. Tùy theo cái từng cơn rung rinh của hình hài nữ vương uốn éo mà tô điểm vào cái uốn éo mà tô điểm vào cái uốn éo cho cơn. Tại nơi bánh lái thuyền có một nường Sirène trông như chừng Sirène lãnh tụ, trông như dáng Sirène chỉ huy, trông như là Sirène điều khiển. Những lèo lái bằng lụa bông phồng động mình tuyết bạch lúc những bàn tay ngọc nọ chạm vào, những bàn tay ! sao các người dịu mềm chi lắm thế. Sao các người êm ái vô chừng, êm ru đến tàn ác, các người giết chết mất cõi lòng người thiên hạ chẳng nhe ? Các người yếu điệu điu hiu như những nụ hoa xuân đầu, lông tuyết phủ, lá tơ cồn, chùm cụm mọc ra sao ? Từ con thuyền vương giả bốc lên, đó cái mùi hương dị thường vô dạng như vang bóng phiêu bông từ chín kiếp lang thang. Bỗng về đây, như chợt nhớ nhung một cái gì bỏ sót. Như chợt thương tiếc một cái mảnh bỏ quên.

Như chợt tơ tưởng luyến thương một cái tấm gì bỏ rưng. Và thôi thế thôi rồi bỏ bến bổng bốc hơi. Đò thành đăng kia bổng đánh hơi ủa xô tới tấp. Và chàng Antony, chễm chệ một mình trên cái ngai giữa công trường bị thiên hạ bỏ rơi, ôm mối sầu diu hiu, như cô đơn từ tam sinh thạch thượng, hiu hiu huyết sáo như gọi về ngàn cô độc đã ra đi.

Thì hỡi ôi, cần khôn suýt biến thành vũ trụ, vĩnh viễn suýt biến làm hư vô, đề xô ủa nhau xoay tít chạy về riêng một nơi mà dồn tụ hết bao nhiêu hơi thở và không khí trong mình. Thì còn chi không gian và vĩnh thể nữa. Khấp cần khôn vũ trụ e chỉ còn tồn tại là cái thái hư tịch mịch chân không, mở ra một cái hang không hàm không hổ, nhưng may một điều là trời đất vốn hiểm ố cái hang không.

AGRIPPA— Ôi linh hồn hy hữu nương tử của Ai Cập nước non, náo nùng muôn năm mưa nắng! Cái hang hàm tồn sinh óng ả em chiếu cố cho nơi nào. Hỡi những Marilyn Monroe mai sau về có xui nên náo động!

ENOBARBUS— Lúc nàng cập bến, Antony đã vờn vai đứng giậy, cho tướng tá tới bên cõi gươm, đặt giáp, khấu đầu, vờn nàng về

trường hùm dự yến. Nàng đáp lại rằng cơ trời đã đến nước này, thôi thì em xin yểu điệu mời chàng làm khách quý tới thuyền mà dự yến của em mở phôi ra. Chàng Antony phong nhã vào trong, hào hoa ra ngoài một thuở, chưa bao giờ từng sử dụng cái tiếng cự tuyệt « không, không » với bất cứ một phụ nữ đơn bà nào, chàng Antony của chúng ta đã cạo râu đi, cạo râu lại, năm lượt, bảy lần, mười phen trăm trận, rồi thông dong hồi hộp bước lần mò, tìm đập thỉnh thịch tới thuyền vàng của nương tử mọc hoa, và cầm lấy cái trái tim của mình mà dâng cả hai tay lên đền đáp lại cái cỗi miền thiên hương bốc khói nọ mà chàng chỉ mới được hít qua cái mùi thơm, và mở tròn xoe hai con mắt ngó cái màu hồ trinh bạch chiêm bao.

AGRIPPA— Ôi Nữ Vương lăn tròn trong hoan lạc. Nàng đã từng buộc Caesar đại anh hùng đặt gươm xuống chẵn nệm. Caesar đã cày bừa trong ruộng nương của nương tử, và nương tử đã mọc lúa mùa màng tươi tốt trên mảnh đất phì nhiêu.

ENOBARBUS— Đã có lần ta nhìn thấy nàng nhảy một phen bốn mươi bước ngọc. Rồi hồn hên mất hơi, nàng há miệng vàng

ra nói, rồi dứt tiếng tan lời, chia ly ra từng thanh âm biệt dị, như càn khôn gặp vũ trụ pháp phòng! hỡi ơi, nàng giết chết nhân gian bằng cái điệu diễm kiều trong sơ sót, mất hết hơi hô hấp, thì kiều lệ ngập trời lại tuôn thở giậy cơn ra.

MOECENAS— Giờ Antony phải lìa xa nàng vĩnh viễn.

ENOBARBUS— Không bao giờ lìa rút được ra đâu. Tuổi nàng càng cao, dung nhan nàng càng lộng lẫy, thời gian không làm cho nàng úa héo da thịt hây hây, và thói quen kề môi áp má không làm cho bớt quyến rũ cái lò hấp dẫn vô hạn của nàng đâu. Những đờn bà khác ban cho ta một lần hương sắc thì làm cho ta thỏa mãn ứ hự ngay. Còn nàng ta mỗi phen cho ai hít phải cái hương nồng thì như càng đốt cái cơn thèm khát cho sôi bỏng lên thêm. Nàng càng cho ăn, ta càng thêm đói. Nàng càng cho bú, ta còn mãi mãi muốn bú đến thiên thu. Những cử chỉ, những hành động bề bối nhất nơi nàng cũng vẫn có sức hấp dẫn kỳ dị cho đến nỗi các ngài thánh sống cũng phải cầu phúc muôn năm cho nàng lúc nàng nổi cơn hiện sinh lếu lảo.

MOECENAS - Nếu như nhan sắc, đức hạnh, nhu hòa, có thể giữ được cái quả tim Antony lại, thì Octavia là một tặng vật trời ban cấp cho y.

AGRIPPA— Chúng ta đi thôi ! Enobarbus thân yêu, anh còn lưu lại đây ngày nào, thì tại hạ xin mời anh làm khách quý tại tậ xá.

ENOBARBUS— Xin giấp đầu đa tạ ngài.

Họ bước ra

XEN III

Chỗ cũ. Nhà Caesar.

ANTONY, CAESAR, bước vào, OCTAVIA

đi giữa hai người, bọn bồi tòng theo sau

ANTONY— Doanh hoàn và trọng trách sẽ đôi phen rút lìa chia cách ta với cái cõi lòng mềm dịu êm ái ngọt ngào của nàng.

OCTAVIA— Thì khi đó, trước mặt chư thần, thiếp sẽ quỳ xuống trên đầu gối mong manh, để mà thiết tha nguyện cầu cho tương công nên việc.

ANTONY— Chào thôi, thưa các hạ ! Em Octavia của ta ôi, xin em chớ đọc ra những lỗi lầm, những tật xấu của ta, trong những lời đồn đãi của

thiên hạ : từ trước tới nay ta có thể đã lạc lối ra ngoài vòng điều độ ; nhưng từ nay về sau, mọi sự sẽ được dàn xếp ổn đáng ở trong vòng phép tắc cõi miền em. Anh gục đầu vào trong cõi lòng em để đi hui thánh thoát. Thôi xin tạ từ. Chào nhé, thưa em. Xin chào tướng công !

CEASAR — Xin chào !

(Mọi người bước ra, trừ Antony)

Vị thầy bói bước vào

ANTONY — Thế nào, ông bạn lai rai, người ắt muốn quay về nước non Ai Cập ?

THẦY BÓI — Phải chi mà Trời Phật vui lòng đừng để ta rời Ai Cập bao giờ một bận, và phải chi mà tướng công chả bao giờ đặt bước chân lên chốn La Mã này.

ANTONY — Vì lý do gì, người có thể nói ta nghe chẳng ?

THẦY BÓI — Lý do ? Ta nhìn ra nó trong linh cảm, trong tiên đoán, ta không nói nó ra được trên đầu lưỡi cuối môi. Nhưng xin tướng công hãy gấp gấp quay trở về Ai Cập.

ANTONY — Hãy nói cho ta nghe nào ! Vận mệnh Caesar và vận mệnh ta, bên nào

sẽ huy hoàng rực rỡ hơn ? Ta và Caesar, kẻ nào sẽ thành công oanh liệt hơn ?

THẦY BÓI— Thưa tướng công, chính là Caesar. Vậy thì, hỡi Antony vũ dũng, xin ngài đừng nên ở lại bên cạnh Caesar. Hãy liệu mà lìa xa y đi. Đấng thần linh của tướng công, vị thần phù trì cho tướng công, thật rất mực cao nhĩ, can cường, ngang tàng, lẫm lẫm thái thậm, ở những nơi nào vắng bóng thần linh của Caesar. Nhưng gần cạnh Caesar, thì thần linh của tướng công đâm ra khiếp nhược, như đường bị chế phục, mất cả uy phong. Vậy xin tướng công hãy đặt một khoảng cách đầy đủ.

ANTONY— Đừng nói tới điều đó nữa.

THẦY BÓI— Không nói với bất cứ ai khác, ngoại trừ với tướng công. Riêng một lần thôi, rồi sẽ không nói bao giờ nữa. Nếu tướng công mở bất cứ một cuộc chơi nào với y, thì chắc chắn là tướng công thua cuộc. Và y chỉ nhờ cái vận may bầm thọt, mà đánh bại tướng công, bất cứ ở nơi nào. Y sinh ra dưới một ngôi sao tốt cho đến nỗi y chiến thắng tướng công bất kể rủi may. Vàng hào quang của tướng công bỗng trở màu u ám lúc nào có hào quang của y chiếu ở một bên. Ta xin nói

lập trở lại rằng, ở bên y thì tinh thần của tướng công đâm ra hốt hoảng, mất khả năng điều khiển, nhưng xa y, thì nó phục hồi về cao nhã anh hùng.

ANTONY— Người đi đi. Hãy bảo Ventidius rằng ta muốn nói chuyện với hắn.

Thầy bói bước ra

Y phải xua quân vào lãnh thổ Parthia. Dù là kỹ xảo, dù là tình cờ, gã thầy bói đã nói đúng. Caesar sinh ra đời dưới một ngôi sao tốt. Cho tới những con tào cáo cũng tuân theo bàn tay y. Và trong những cuộc chơi thể thao, ta tài tình bao nhiêu đi nữa vẫn cứ thua cuộc hoài, trước cái vận hên của hắn. Lúc rút thăm, thì nó thắng; gà trống của nó cũng được cuộc luôn, trong khi trăm phần nó không hy vọng một, và luôn luôn chim cun cút của nó cũng đẩy lùi chim cun cút của ta. Ta phải quay về Ai Cập. Và cho dầu ta có thực hiện cuộc hôn nhân này cốt để cầu lấy yên tĩnh, thì cõi miền khoái lạc của ta vẫn là cõi đông phương.

Ventidius bước vào

A ! lại đây, Ventidius, anh sắp phải xua quân vào nội địa Parthia. Ủy nhiệm trạng của anh đã sẵn sàng, hãy theo tôi mà nhận.

Họ bước ra

XEN IV

Chốn cũ — Một đường phố.

LEPIDUS MOECENAS và AGRIPPA bước tới

LEPIDUS— Thôi, không dám phiền nhọc hai bác nữa. Hãy gấp gấp tìm về tướng sủng của các bác.

AGRIPPA— Thừa tướng công. Mark Antony chỉ muốn có thì giờ hôn hít Octavia một cái, và chúng tôi sẽ theo gót ngay.

LEPIDUS— Cho tới lúc ta sẽ gặp lại hai ngài trong quân phục binh nhưng rất ăn hợp với hai ngài lắm đó. Tạm biệt nhé.

MOECENAS— Theo như tại hạ nghĩ về cuộc hành trình, ắt là chúng tôi sẽ tới ngọn Mount (núi) trước ngài đó.

LEPIDUS— Đường của hai bác ngắn hơn, vụ này việc kia sẽ còn xô tôi đi ngã này ngã nọ. Các bác sẽ tới sớm hơn tôi hai ngày vậy.

MOECENAS, AGRIPPA— Chúc ngài thành công.

LEPIDUS— Vĩnh biệt hai ngài.

Họ bước ra

XEN V

*Tại ALEXANDRIA. Cung điện CLEOPATRA
CLEOPATRA, CHARMIAN, IRAS
và ALEXAS bước vào*

CLEOPATRA— Hãy dạo nhạc cho ta nghe.
Nhạc, nhạc sầu thương, nhưng nhớ, là dưỡng
chất của những kẻ chúng ta đang trở cơn
tê mê tình ái.

MỌI NGƯỜI— Ô là! Âm nhạc hãy trỗi lên.
Thái giám Mardian bước vào

CLEOPATRA— Thôi, hãy cho dừng nhạc...
Chúng ta chơi billiards đi. Charmian, em lại
đây với chị.

CHARMIAN— Em đau tay. Bà hãy chơi
với Mardian vậy.

CLEOPATRA— Được, chơi với một thái
giám hoạn quan, thì cũng như là chơi với
một mụ đồn bà. Nào, lại đây, hoạn quan.
Hãy chơi với ta một trận.

MARDIAN— Chơi được chút nào, xin
chơi chút đó. Xin bà lớn rộng mở cõi lòng ra.

CLEOPATRA — Và khi cái chí ý chí tình đã được biểu thị, thì cho dầu có dặt dờ lũng củng, thẳng vào cuộc chơi cũng đáng được quyền yêu cầu thiên hạ nhà ma độ lượng, mặc dầu cửa quỷ chưa cam. Nhưng mà thôi, thôi, thôi ta chẳng thiết chi tới cái cuộc lai rai này nữa. Dem cần câu lại đây cho ta ra sông ngồi câu hiu câu cá. Tại bờ sông vắt vẻo đầm chiêu, với âm thanh mơ màng ảo mộng, với âm nhạc xa xôi kỳ ảo tự chân mây trời sục bay về, ta muốn phỉnh phờ hấp dẫn lại bên mình kiêu diễm những con cá vàng, cá bạc, cá hoa cà tia vẩy vây nâu, vì vẩy lựu, lại bên mình vì cuốn hút vô cùng vô hạn bởi kỳ thanh. Cái lưới câu cong queo uốn éo của ta gieo lèo xèo xuống nước sẽ xuyên vào từng cơn động đập trong cái mồm bầy nhầy lấm li nheo nhót của con cá cù cưa ; và lúc ta lôi nó lên eo óc, ta sẽ nghĩ thầm thủ thủ trong cái cõi lòng rằng mỗi cái con cá nọ là đích thị mỗi cái chàng chàng của hồn ta mộng tưởng Antony, và ta sẽ kêu to từng tiếng nhỏ : « A ! A ! té ra chàng bị ta tóm cổ rồi, chàng ạ, chàng ôi ».

CHARMIAN — Ôi cái ngày Bà Lớn mở cuộc đánh cá với ông xưa, hai Ông Bà thách

nhau ai câu mau được cá ! Bà đã sai bộ hạ lặn xuống nước mà móc vào lưới câu của ông một con cá muối, và ông đã say sưa cao hứng giật cần câu lên, ôi cái ngày kia tươi vui một cách.

CLEOPATRA— Cái ngày nọ — Ôi cái thuở xưa ! Ôi cái tháng năm cũ ! Cái ngày đó ta đã cười như nắc nẻ từng cơn cho chàng đổ mặt tía tai bực tức, và cũng cái đêm đó, ta đã cười nghiêng ngửa dập diu cho chàng được xua vào cuộc lá gió tê mê xiết bao du dương miền cõi, da thịt tung bừng từng trận siết, cơn ôm. Rồi sáng hôm sau, trước lúc chín giờ đồng hồ chưa thánh thót, ta đã đổ rượu cho chàng tràn lan đầu khe cuối suối, cho đến nỗi chàng nhào lủi xuống thiết tha, phải đẩy chàng vào trong giường du dương trở lại ; xong xuôi rồi, ta choàng chiếc măng tô của ta vào thân thể chàng, ta chụp cái nhũ nón của ta lên đầu chàng, còn ta, ta giắt vào thân ta cái thanh gươm lưng lầy của chàng, cái thanh gươm buổi tử sinh liêu giữa đạn dày Philippan Philippes Philippi...

Một sứ giả bước vào

Ô ! người từ Ý Đại Lợi tới đây !...
Người tới đây từ đất đai Ý Đại Lợi ! Từ xa

xuôi non nước Ý Đại Lợi người về ! Hãy mau mau đem những tin vàng đỏ ửng phi nhiều ra mà rót vào trong hai cái lỗ tai ta từ bao lâu khô cỗi.

SỨ GIẢ— Thưa Bà Lớn, Thưa Bà Lớn...

CLEOPATRA— Antony đã tử diệt ! Nếu người mà nói thế, hỡi thằng khốn kia ơi, mi mà mở môi ra nói rứa, tức là mi giết chết cái Bà Lớn của mi. Nhưng Antony khỏe mạnh tốt lành, tự do tự tại, nếu mi mà tỏ bày ra như thế, thì dây vàng, dây ngọc, dây quốc sắc kim cương, dây thiên hương thanh thủy, dây kỳ bí lục hà những đường gân xanh mạch máu trên bàn tay ta ngà ngọc bốc hơi, cho mày đỏ, tha hồ hôn hít vào cho hả dạ kiếp hư sinh. Những bàn tay ngọc lung linh. Công hầu khanh tướng rạp rình dễ ru. Đấng Vương gác ngắt non mù. Nguồn man mác gọi sương phù du tuôn. Hôn vào vương chúa chột run. Như hồn cây sậy giẽ giun phiêu bồng. Bàn tay ngọc, ngón tay hồng. Đường gân man mác u nồng thủy thanh.

SỨ GIẢ— Trước hết, thưa Bà Lớn, ông vẫn được muôn vàn tốt đẹp đó ạ.

CLEOPATRA— Thế thì đây, vàng đỏ mười mười, vàng mười mười một, cho mi đó. Sướng chưa ! Coi tề ! Tuy nhiên, coi chừng đó nhá. Người ta cũng vẫn thường nói rằng kẻ chết được thập phân hoàn hảo tốt tươi. Thế thì cái số lượng vàng mười ta cho người đó, ta sẽ đem nung cho chảy ra và trút vào trong cái cổ họng lâm ly của mi đã đại dột nói ra cái điều tai hại nọ.

SỨ GIÁ— Hồi Bà Lớn đại độ từ bi ời phúc hậu, hãy lắng nghe hạ thần nói chứ.

CLEOPATRA— Được rồi. Ta nghe và lắng đó. Nói tiếp đi. Dù chì, dù thiếc, dù thiết dù thoi, dù roi dù vọt, dù ngọt dù cay, dù lay bay dù phấp phới, dù tới dù lui, dù chồn lủi chồn lủi chồn chúi chồn lang, chồn chàng chồn thiếp, chồn Tiệp Khắc chồn Ba Tư, chồn ừ chồn gật, chồn mật chồn ong, chồn lòng chồn dạ, chồn hả ? Cái chi ? Coi tề ! Sao cái mặt mo của mi nó trơ ra như nhà ma mờ mờ quỉ ? Chẳng báo cáo một tý chi tốt đẹp hết, tại mần rảnh ? Nếu chàng Antony mà phơi phơi tốt tươi thì hà tất mi phải mang cái bộ mặt ma trơi nọ mà tung bưng báo tin tức kiêu diễm đó ra. Còn nếu mà chàng ta mà gặp bối rối chán hòa, thì lo

là mi phải mang cái hình hài con người ta để mà tới đây báo bạch. Nếu chàng có mệnh hệ nào, thì mày phải mang cái hình dạng quỷ sứ âm ty tam bành địa ngục với cái đầu đầy rắn ngo ngoe mà tới đây the thé rít lên cho tàn xiêu cái đời ta đồ quán, cho tàn rụng cái kiếp ta khuynh thành, cho tàn rơi cái phận ta khuynh quốc, cho ngàn thu rớt hột cái cỗi miền cồn lá mọc hoa, mặt đào tề mê xiêu đình dưới nguyệt.

SỨ GIÁ — Bà Lớn có chịu nghe bề dưới giải bày ?

CLEOPATRA — Ta đang giữa cơn dây dưa muốn đưa tay tát mày một mẻ trước khi nghe mày bày giải lai rai. Nhưng nếu mày nói rằng chàng Antony còn sống tốt tươi, còn cười rằng trong cơn thương nhớ, nếu mi nói rằng chàng thân thiết với Caesar, chàng không bị hấn ta cầm tù trong ngục, thì nào vàng nào bạc, ta tung ra từng trận rào rạt quanh người, ta chan rưới xung quanh hình hài người từng cơn mưa hiu hiu hắt hắt những hột kim cương lừng lẫy khuynh thành, bên tiếng vàng hà thanh chảy ngọn.

SỨ GIÁ — Thừa Bà Lớn, ông thập phân hoàn hảo văn chương.

CLEOPATRA — Nói nghe được lắm đó.

SỨ GIẢ — Và thân thiết bồ bịch với Caesar.

CLEOPATRA — Mi đúng là một thằng lương thiện.

SỨ GIẢ — Caesar và Ông Lớn nhà Bà là bạn hữu ruột rà hơn bao giờ hết.

CLEOPATRA — Được lắm lắm. Sự nghiệp giàu sang của mi thế là xong. Để ta hạ tứ xuống miền cõi hoe vàng rất mực xum xuê.

SỨ GIẢ — Tuy nhiên... thưa Bà..

CLEOPATRA — Không có tuy nhiên, nhiên tuy, thưa bà bà thừa chi hết! Ta bực quá! Cái tiếng tuy nhiên thừa bà của mi nghe thật là chát đặng cái hai tai cõi lòng. Nó làm hỏng mất cái trận đầu mi mở mối thông dong. Nó làm cho nhà ma đi đòi theo cửa quỷ. Tuy nhiên, nhiên tuy là cái quái gì gì. Tuy nhiên là cái tên giữ ngục tù tằm tối sắp xô đầy tới một cái thằng tai hại âm u. Nó oái oăm tràn đầy ghê tởm. Mà làm ta lợm giọng với cái tiếng tuy nhiên. Mà làm ta cuồng điên lên con như một con quỷ cái.

Mày làm ta tê dại cái cõi mộng tồn lưu.
Thôi thôi một lượt ân cừ. Toàn ban cấp
phát cho trầu tượng hoa. Vành tai ta đợi
đó mà. Trút vô đây đủ chan hòa mau đi.
Tuy nhiên là cái quái gì. Chàng xa xôi thiếp
ấy thì ra sao ? Caesar thân thiết môi chào ?
Chàng tươi tốt mộng yêu đào xa xăm ? Bước
chân phóng túng tơ tằm. Chàng đi quyến
luyến nguyệt rằm nhớ ai ?

SỨ GIÁ — Nhớ ai ? Thưa Bà ? Phóng
túng tự do ? Không hẳn thế. Bề dưới không
hề nói là ông nhà tự do. Ông nhà bị ràng
buộc vào với nương tử Octavia.

CLEOPATRA — Ràng buộc vào bằng cái
sợi giây chi ?

SỨ GIÁ — Bằng cái sợi giây tơ tề mề
của nguyệt lão. Bằng cái sợi giây tuyệt hảo
ngon ngọt của cái chiếc giường chần nệm
du dương.

CLEOPATRA — Charmian em ôi ! chị
ngất xỉu mất rồi.

SỨ GIÁ — Thưa Bà Lớn, ông nhà đã
bị nương tử Octavia cưới rồi. Từ nay về
sau, ông là đấng ông chồng của Nường
Thiếp Octavia rồi đó.

CLEOPATRA — Thằng chết bầm ! Đồ chènghét toi dâm. Bà giết mi bây chừ tức khắc. Thằng mắc dịch toi tả nhà ma.

Nàng đánh Sứ Giả một chưởng nhào lặn.

SỨ GIẢ — Bầm Bà Lớn phúc hậu vô ngần. Hãy kiên nhẫn nghe tôi một chút chớ.

CLEOPATRA — Mi còn lắm bầm lắm bầm thừa thớt cái chi. Đi đi. Đồ điên bố lão.

Nàng đánh nữa.

Thằng quỷ sứ thiên lôi. Đi mau. Cút gấp. Mi mà còn mở miệng nói nữa, thì liệu hồn. Bà móc mắt mi ra lập tức cho lặn tròn xuống đất như hai hòn bi. Đi đi. Bà đưa móng tay ra tỉa hết tóc trên đầu mi cho trọc lóc.

Nàng bấu lấy đầu Sứ Giả lôi ngược lôi xuôi.

Ta sẽ đem roi gân bò ra quất cho mi chết, ta sẽ đem roi sắt ra đập cho mi tan xương. Ta sẽ đem roi đồng ra đánh cho mi nát thây một trận. Đồ điên, Chènghét. Toi dâm. Ta sẽ đem nước muối đun sôi mà nấu nung mảy chậm chậm. Thằng quỷ sứ nhà ma. Mày đưa tin tức chi kỳ quặc thế.

SỨ GIẢ— Tàu bà lớn phúc hậu muôn
vàn, tròn xinh như thề. Kẻ hèn này tuy là
đưa cái tin hôn phối nọ, nhưng kẻ hèn có
phải là đưa đứng ra sắp đặt cuộc hôn nhân
đâu.

CLEOPATRA— Mày cứ nói là sự vụ đó
không hề có xảy ra, thì lập tức ta ban cho
mày một châu quận xum xuê cây lá, bát
ngát mùi hương, nguy nga đài các, lộng lẫy
gác tia lầu son. Cái trận toi bời túi bụi mày
phải chịu, nó sẽ giúp mày được tao tha thứ
cho cái tội lỗi xui giục tao điên. Rồi tao sẽ
còn ban cấp cho mày bao nhiêu thứ dịu mềm
ngon ngọt khác mà cái kiếp lao đao lận
đận kém hèn của mày có thể mơ ước được
chừng mô.

SỨ GIẢ— Thưa bà lớn, ông đã cười
nương tử nọ rồi. Không sai một ly một tấc
nào hết cả.

CLEOPATRA— Thăng khốn kiếp, mày
sống đã quá thừa. Đề bà kết liễu cái mạng
số mi cho rảnh.

Nàng rút dao găm.

SỨ GIẢ— Thôi thôi, tôi xin chạy trốn.
Bà lớn làm chi như vậy chớ. Tôi có tội lỗi
gì đâu,

Y bước ra.

CHARMIAN— Thưa bà lớn phúc đức, bà lớn hãy tự kìm hãm một chút. Thằng cha ấy vô tội kia mà.

CLEOPATRA— Không có vô tội tội vô chi ráo. Bao nhiêu thằng vô tội từng không tránh khỏi sấm sét đập vào đầu. Bảo nó cứ giỏi mà vô tội đi. Để bà trị nó một mẻ cho biết tay bà. Hối ôi! Giang san Ai Cập hãy cứ mà tan chìm trong sông Nile cho rảnh mắt. Những thằng cha vô tội dịu dàng hãy biến hết thành rắn rít đi cho tao cam cái cỏi lòng. Hãy mau mau gọi cái thằng chó chết đó vô đây cho bà bảo. Mặc dù tao điên cuồng, tao vẫn không cắn nhai nó đâu mà sợ. Gọi mau.

CHARMIAN— Nó sợ lắm, nó không tới đâu.

CLEOPATRA— Tao sẽ không làm hại nó đâu mà sợ. Gọi mau.

Charmian bước ra.

Những bàn tay này mà tung chưởng lực đánh một thằng lai rai hèn kém thế, thì mất cả thể thống còn gì. Mà chính ta lại gây ra cơ sự.

Charmian và Sứ Giả trở vào.

Lại đây, thưa ngài. Mặc dù là phải lẽ, mặc dù là không làm chuyện bất lương,

nhưng mà đưa tin tức xấu, là không bao giờ hay ho gì đâu đó. Khôn hồn thì ngậm miệng lại. Cái tin tức tốt lành thì nên nói ra bằng ngàn vạn lưỡi. Còn những tin xấu thì để yên chúng tự phơi bày cái linh hồn quỷ sứ của chúng ra, lúc chúng mang cái mặt mo về đây dọa.

SỨ GIẢ— Kể hèn chỉ làm nhiệm vụ mà thôi.

CLEOPATRA— Chàng Antony có thật đã bị con mẹ kia cười mất? Nếu mày còn nói «vâng ạ», thì tao cũng chẳng có thể nào oán ghét mày trầm trọng hơn khi này được. Nói đi.

SỨ GIẢ— Điều đó quả là sự thật. Ông đã bị người ta cười mất rồi, dám thưa bà lớn ạ.

CLEOPATRA— Răng mà mi cứ nói hoài như rứa. Chư Thần hãy bịt cái mồm mi lại cho tao.

SỨ GIẢ— Bà Lớn muốn con phải nói dối chẳng?

CLEOPATRA.— Tao muốn thế đó. Nói dối có khó khăn khó nhọc chi mô mà mi không chịu nói dối cho tao vui một tí chứ. Coi tề. Nói dối đi cho mau. Cho dẫu mà

nước non Ai Cập của ta có bị nước lũ ngập tràn và biến thành một cái ao đầy rắn đi nữa! Thôi thôi. Mi đi đi cho rồi. Cho dầu mà mi có mang cái khuôn mặt Narcissus trên cái mặt của mi, thì đối với tao, mi cũng xấu xí như quỷ sứ nhà ma. Chàng Antony bị người ta cười mất, thật ư?

SỨ GIẢ— Tàu bà lớn, cúi mong bà lớn mở lượng hải hà.

CLEOPATRA— Thế ra là chàng bị người ta cười?

SỨ GIẢ— Bà lớn đừng có phật ý, kẻ hèn này đâu có muốn làm phật ý bà lớn. Trùng trị bề dưới vì những tiếng mà bề trên buộc bề dưới phải thốt ra, thế có phải là bất công bao xiết. Ông lớn quả là có bị nương tử Octavia cười đi, cười dừng, cứng giò cứng cẳng mất rồi.

CLEOPATRA— A! Phải chi mà tội lỗi của chàng làm cho mi biến thành thẳng đều chuyện việc bỏ láo vào cửa quỷ nhà ma. Cho mi khác cái thẳng mà mi tưởng chắc. Nhưng hỡi ôi! Mi không khác. Mi là cái thẳng nói thật. Mi giết mất lòng ta vì cái lời mi nói ra đúng là tiếng thật. Ta muốn lắc,

mà đành phải gặt cái đầu. Thôi mi đi cho mau đi, cho tao rảnh con mắt. Những món hàng mi bán đắt quá, mi đem từ La Mã mi tới đây. Mi hãy giữ chúng lại trong tay mi, mà phá tan hoang cái mảnh đời mi một kiếp. Thằng quỷ sứ nhà ma.

Sứ Giả bước ra.

CHARMIAN— Thưa bà lớn phúc hậu muôn vàn, vô song phúc đức, bà lớn hãy nhẫn nại một chút.

CLEOPATRA— Nhẫn nại nại nhẫn cái chi. Hỡi ôi. Ca ngợi Antony, ta đã bao phen cười chê Caesar mấy bận...

CHARMIAN— Nhiều bận lắm đó, thưa bà.

CLEOPATRA — Giờ đây ta phải trả cái giá đắt. Em Charmian ôi. Dìu chị đi cho khỏi chốn này. Ta ngất xỉu rồi. Ô Iras ôi, Charmian ôi! Không hề gì cả. Alexas ôi, hãy đi tìm thằng quỷ nọ ; bảo nó mô tả cái con mẹ Octavia cho rõ rệt vẻ mặt, nét mày, đường cong bộ ngực, lỗ rốn nông sâu, lỗ tròn hột méo. Cũng đừng quên hỏi cái màu tóc của mẹ ta. Cho tao rõ gấp nhé.

Alexas bước ra.

Thôi bỏ mặc chàng đi. Nhưng không, không, chuyện gì phải vậy. Nếu một mặt, chàng giống Gorgon, mặt kia chàng lại là Thần Mars.

Nói với Mardian.

Nói với Alexas rằng ta muốn rõ cái vóc dạng con mẹ Octavia. Charmian em ôi, hãy thương chị nhé, mà đừng có nói gì với chị nữa. Dẫn chị vào phòng.

Bước ra.

XEN VI

Gần Misenum.

Kèn binh quân nhạc. Pompey và Menas bước vào một phía, với chiêng trống rập rình. Phía kia, Caesar, Antony, Lepidus, Enobarbus, Moecenas, cùng binh sĩ rập ràng vào.

POMPEY — Những con tin của các ngài, ta cầm giữ. Các ngài cầm giữ những con tin của ta. Chúng ta hãy hội đàm một cuộc trước khi dàn trận đánh chơi.

CAESAR — Phải. Trước hết nên hội đàm là phải. Cũng vì vậy mà chúng ta đã phái bộ hạ đến trình cho các hạ những đề nghị thảo ra ở trên mặt giấy tờ. Xin thử hỏi các hạ nghĩ thế nào ; ý kiến các hạ ra làm sao,

có thể nào các hạ cho chúng ta rõ được chẳng? Nếu các hạ đã có hạ tứ ân cần đưa mắt đọc những bản đề nghị đó, thì xin các hạ cho chúng ta biết có thể nào chấm dứt cuộc tương tranh, lời đề nghị của chúng ta có thể nào ngăn giữ được ngọn kiếm bất bình sôi nổi của các hạ và khiến các hạ xua quân trở về Sicily, đừng để cho bao nhiêu những anh tài hoa niên lộng lẫy này phải chịu tử diệt hết tại đây.

POMPEY— Hỡi ba vị anh hùng đang cùng ta đối diện, ba vị lãnh chúa, bá vương duy nhất của cõi vũ trụ kỳ vĩ bao la này, ba viên cán sự cốt yếu của chư thần thiêng liêng, ta xin đáp các ngươi một lời trong điệu hỏi: theo như các ngài đề nghị đó, thì ta chẳng thể nào rõ được vì cái lẽ chi mà thân phụ của ta lại không được báo cừ, một khi thân phụ ta đã có một đứa con trai và nhiều bạn hữu? Một khi vong hồn Julius Caesar, từng đã lẫm liệt đi về trên non nước Philippi mà ám ảnh chàng Brutus hay ho thuần hậu, trong từng trận lẻo đẻo chiêm bao? và đã nhìn thấy các ngài mang danh nghĩa ông ta, nêu cao tên tuổi ông ta lên để mà hợp tác nhau trong công cuộc tử sinh liêu giữa? Cái gì đã xúi giục thẳng Cassius xanh xao lai rai

lờ lững, lại giấy con nổi trận âm mưu ? Cái gì đã xui khiến thằng Brutus tài danh phúc hậu, khả kính hiền lương, cái thằng trai La Mã trong sạch nọ, cùng với bao nhiêu bạn hữu rất mực hào hoa uy dũng, thị thần khảng khái của cô nương lộng lẫy Tự Do, lại cùng nhau rủ rê vào cuộc, đề huề đưa hai bàn tay ra mà gây cuộc lưu huyết tràn lan trên điện Capitol trắng lẹ ? Cái gì ? Nếu chẳng là bởi cái duyên do : chúng nó chỉ muốn nhìn bậc chân nhân một con người là duy chỉ một con người như muôn người thiên hạ mà thôi. Và chính đó là nguồn cơn căn cơ đã giục ta phất cờ dấy động, chỉnh bị quân nhu, thuyền cụ cho những chiến thuyền hạm đội du dương này, mà sức nặng nghiêng trời đang đè lên cho lệch biển, xui bọt bèo tung tóe gào rít khắp bốn nẻo đại dương. Với hạm đội này ta quyết định trừng phạt tới cùng cực cái cõi lòng vong ân mà cái giải đất La Mã đồ kỵ đã đem phủ ngập trên tấm lòng cao nhả của thân phụ ta.

CAESAR— Xin tường công cử tùy nghi liệu ý.

ANTONY— Ngài chẳng có thể hăm dọa, ngài chẳng có thể làm chúng tôi khiếp hãi

với cái hạm đội lèo lái của ngài đầu, Pompey ạ. Rồi đây chúng ta sẽ mở cơn trò chuyện với ngài trên mặt biển lênh đênh: còn trên mặt đất bằng bờ vợ, ngài cũng thừa rõ là ngài thua sút chúng ta thập phân hẳn chứ!

POMPEY— Trên lục địa quả thật ngài vượt ta đó, nhân vì mây đã chiếm mất cái ngôi nhà cao nhả đồ sộ của phụ thân ta; tuy nhiên, nhân vì con chim tu hú nó chẳng tự gây dựng tổ ấm cho mình, thì thôi, tha hồ nhà người cứ mà trú tại đó, tùy theo cái sức lực mây có mấy thì tha hồ mây cứ kéo dài cuộc nọ ra.

LEPIDUS— Xin tướng công hãy nói cho chúng tôi rõ — vì đây mới là thực tại câu chuyện — xin tướng công hãy nói cho chúng tôi rõ cái ý kiến, cái ý tưởng của tướng công đối với những tờ cung hiến của chúng tôi đã tổng đặt đệ trình tới để tướng công nhả giám.

CAESAR— Đó là điểm chính yếu.

ANTONY— Cũng xin ngài đừng coi đó là sự quy lụy cầu khẩn của chúng tôi, chỉ xin ngài cân nhắc lợi hại có đáng để ngài mở lượng mà chấp thuận hay không.

CAESAR— Và cân nhắc những hậu quả có thể xảy đến về sau, trong trường hợp muốn mạo hiểm vòl vĩnh xa vòl cao viễn nữa.

POMPEY— Các ngài đã có nhĩ ý, muốn cung hiến ta dải đất Sicily và Sardinia ; vòl điều kiện là ta phải rút quân, xóa mờ hết bao nhiêu bọn hải tặc trên mặt biển, rửa sạch mặt đại dương, rồi về sau còn phải đem những học lúa mì mà cống hiến cho La Mã. Được như thế, chúng ta sẽ mỗi bên rút lui về lai rai mỗi chốn, không phải phí một vết chém của kiếm, không một vết chặt của đao, không một vết hư hao trên mặt thuẫn, không một chút sút mẻ trên mộc trên khiên.

CAESAR, ANTONY, LEPIDUS— Đó chính là điều chúng ta đưa ra đó.

POMPEY— Vậy thì, xin các người hãy rõ cho ta rằng, ta tới đây, đối diện vòl các người, trong tinh thần con người có thể có thiện chí sẵn sàng chấp nhận điều đó. Tuy nhiên, gã Antony lai rai quá, y xui lòng ta bức bội một phần nào. Vẫn biết rằng nói ra là chẫu đẹp, vẫn hiểu rằng gọi tới là chẫu hay, mở môi ra thì cái lòng người quân tử

• bao dong cũng tự lấy làm ngượng, nhưng để lại ở trong lòng thì lại phụ với cái lẽ chân thật ở giữa cõi đời trên mảnh đất đa đoan rối rắm thị phi, thì thôi đành ta phải thốt một lần, cho cái cổ họng nó hết nghẹn cái hơi. Hỡi Antony, người hãy biết cho rằng, cái thuở mà Caesar và thằng em của nhà người cùng nổi cơn xô bồ xung đột, dẫm qua, đá lại lộn xộn điêu tàn, thì cái thuở cát bụi tung bay điêu mang hỗn độn đó, thân mẫu của nhà người đã chân thấp chân cao chạy qua đất đai Sicily mà tỵ nạn, và tại đó, bà ta đã tìm thấy được một tấm lòng niềm nở đón tiếp ân cần.

ANTONY— Điều đó, thiên hạ nói lại cho ta nghe, Pompey ạ. Và quả thật là từ lâu, ta vẫn mong có dịp gặp mặt người để mà thốt ra những lời cảm tạ cho thật là nhiều, để tỏ cái dạ tri ân.

POMPEY— Tướng công hãy đưa tay cho ta bắt. Thừa tướng công, quả thật là ta không ngờ sẽ gặp ngài trong buổi đàm thoại hôm nay.

ANTONY— Hỡi ơi ! Những chiếc giường, chúng thật là du dương ở trong cõi Á Đông lắm đó. Ta cũng xin cảm tạ ngài luôn một

thể nữa, vì ngài đã kêu gọi thế nào mà ta đã dành giữ áo lên đường trở về đây sớm hơn cái lòng ta đã định trong từng cơn tưởng vọng trên đất mộng tê mê. Và quả thật trong vụ này, ta được lợi to lắm đó.

CAESAR— Từ cái ngày ta gặp ngài trong cái bận cuối tới nay, đã có một cơn thay đổi nơi ngài.

POMPEY— Thật ư, ta không rõ những cơn khi khu cạnh khía nào mà nổi đời đa đoan đã rạch xé khuôn mặt ta; tuy nhiên nó chẳng thể nào rúc vào tới trong cái cõi dạ của lòng ta, để mà nắm lấy tim ta vò bóp làm nó lệ nó.

LEPIDUS— Gặp nhau đây thật tốt lành bao xiết.

POMPEY— Ta cũng mong thế lắm, *Lepidus* ạ. Thế thì thôi thế vậy, chúng ta hảo hợp thuận giãm xuôi mái nhé: ta yêu cầu một cuộc: cơn điều đình hòa giải giữa chúng ta, xin hãy được thảo ra trên mặt giấy bằng bút mực phiêu bông, và phải được đóng triện son long lạnh ấn tỹ.

CAESAR— Đó là điều phải lập tức làm ngay.

POMPEY— Chúng ta hãy đăi nhau một cuộc tạc thù yến ằm trước khi chia tay ra mấy ngả nhè. Mỗi thắng dựng mỗi cuộc mỗi trận mỗi cơn, và xin rút thăm coi thử thắng nào sẽ được cái hiển vinh khỏi sự.

ANTONY— Hẳn là ta đó, Pompey ạ.

POMPEY— Không, Antony ạ, phải rút thăm, để mặc cô nương Vận May định đoạt. Tuy nhiên, dù sau, dù trước, dù mở đầu hay kết đuôi, thì cái lò bếp núc nấu nung tại Ai Cập của nhà người hẳn nhiên vẫn là lừng danh số dzách, vẫn tất nhiên là chiếm số một rất mực mà thôi. Ta từng nghe thiên hạ nói là thuở xưa kia Julius Caesar đã mập phì béo bự vì những trận đánh chén đập chè ra hột gái bên kia.

ANTONY— Ngài nghe cũng khá nhiều chuyện đó.

POMPEY— Ta có hảo ý nói cho vui hồn phong vận đó thôi, ngài ạ. Ta không có ý cười xiên xỏ xéo chi mô.

ANTONY— Hảo ý, và hà ngôn, và thanh ngữ, vâng vâng ạ ạ.

POMPEY— Thế này này, thiên hạ nói như bao xiết ta nghe ra là rứa đó đó mà.

Và ta cũng có nghe thêm nữa mà rằng :
Apollodorus từng đã mang...

ENOBARBUS— Đủ rồi. Đừng nói nữa
cái vụ đó. Ỗ đã có làm cái vụ đó.

POMPEY— Làm cái chi ? Mang cái chi ?
Ta xin thỉnh cầu nói nghe chơi chút.

ENOBARBUS— Mang một vị hoàng hậu
nào đó bọc trong tấm nệm quấn kín đầu đuôi,
mang tới cho Caesar, nhân một ngày binh
đoàn La Mã nện gót giày trên một thủ đô
phiêu hốt, bốn chân tường thành quách lung
lay, dân chúng hốt tung, hốt hăng, hốt hò,
hốt hoảng, hốt bàng hoàng linh cảm chuyện
phế hưng và rộn ràng tiên đoán một thịnh
triều bờ cỏ mở phôi chiêm bao hồ phương
lan Nam Diện sẽ phiêu bổng đón cơn mộng
phương xa.

POMPEY— A ! Ta nhận ra được ngài
rồi. Ngài ôi, mạnh giỏi chứ, ông võ tướng
một cây !

ENOBORBUS— Vẫn như thường hằng
đều đặn chịu chơi. Và chắc hẳn còn chẳng
bao lâu nữa lại được cuộc chịu chơi trở lại.
Vì ta linh cảm trong mơ màng thấy thấp
thoáng bóng dáng bốn cuộc yến diện kỳ ảo
đang lơ dẹo đi về,

POMPEY— Đưa tay cho ta siết một cái nhé. Ta chẳng bao giờ oán ghét người đâu : ta đã nhìn thấy người giữa trận tiền tung hoành dày dạn rất mực tướng quân gan lì tử sinh vùng vẫy. Và ta đã có cảm thấy thêm thường cái dũng lược can trường ti đảm của nhà người.

ENOBORBUS— Thừa tướng công, ta chẳng bao giờ yêu chuộng ngài nhiều chỉ cho lắm ; nhưng ta đã có khâm phục ngợi ca ngài và như vậy là trong lúc mà tài cán của ngài thật đáng gấp mười lần hơn cái lời ta đã thốt.

POMPEY— Người tha hồ hoan hỷ với cái lòng ăn, lẽ nói chân thật của người đi. Nó thỏa đáng thích đương với con người của người lắm đó. Không có gì sai chạy lệch lạc chút chi mô. Thôi được. Ta xin cao giọng lên lời mời hết thảy các người hãy hạ tứ ban ơn mà chiếu cố bước qua cái chiếc thuyền đồ sộ của ta. Xin các ngài tùy nghi dẫn lối. Mời bước trước kẻ hèn này, phải chứ ?

CAESAR, ANTONY, LEPIDUS — Xin thỉnh cầu ngài đi trước dẫn dắt lối cho.

POMPEY— Thì tại hạ xin thất lễ vậy.

Mọi người bước ra, trừ Menas và Enobarbus.

MENAS (nói một mình)— Pompey ạ, ở vào địa vị người, ắt là thân phụ người không bao giờ ký kết cái bản điều ước như vậy. (Nói to, với *Enobarbus*). Ngài và tôi, chúng ta là bạn cố tri mà.

ENOBARBUS— Biết nhau trên mặt biển, phải không.

MENAS— Thật có như lời, thưa các hạ ạ.

ENOBARBUS— Ngài tung hoành chịu chơi tới mức lắm đó, trên mặt biển.

MENAS— Còn ngài, thì rất mực ngang dọc trên mặt đất bằng.

ENOBARBUS— Ta sẽ ca ngợi kẻ nào ngợi ca ta : cho dầu không ai có thể không nhìn nhận những cái ta đã làm tròn xoe trên đất.

MENAS— Và cũng không thể phủ nhận cái ta đã làm tròn xoe trên biển.

ENOBARBUS— Sao không ? Có lắm chứ. Có một cái gì đó mà ngài có thể phủ nhận vì lợi riêng của ngài : ấy là : ngài đã là một tên đại bọm trên mặt biển.

MENAS— Còn ngài : một tên đại bọm trên mặt đất,

ENOBARBUS— Thế thì ta xin phủ nhận hết phận vụ của ta trên đất. Nhưng mà, nào, hãy đưa bàn tay ra cho siết, Menas ạ. Nếu cặp mắt chúng ta là những vị quan tài phán có thẩm quyền, ắt là chúng ta bắt gặp tại đây hai thằng đại lưu manh đang hôn nhau đắm đuối.

MANES— Tất cả mọi người đàn ông cùng có những khuôn mặt không nói dối, mặc dù cái bàn tay họ có ra thế nào đi nữa thì ra.

ENOBARBUS— Còn trái lại, đàn bà thì khác. Không bao giờ một gái xinh có một khuôn mặt không phờ phĩnh.

MENAS— Không nói vu dẫu ; các nàng đánh cắp tim ta.

ENOBARBUS— Chúng ta đã tới đây để cùng người đánh dấm.

MENAS— Theo ý ta, ta rất phiền trong dạ vì cái vụ : mọi sự dẫn ta tới cuộc nhậu nhẹt kia. Hôm nay Pompey quả là tự nhận chìm vận số mình trong cơn cười say nghiêng ngả.

ENOBARBUS— Nếu thật là thế, thì về sau y chẳng thể nào câu mực nó trở lên lại được trong trận khóc ngửa nghiêng.

MENAS— Ngài đã nói đúng, ngài ạ. Chúng ta không ngờ lại gặp Antony trong cuộc hội đàm này. Nay, nói cho ta nghe với, y có thật bị Cleopatra cười rồi chẳng?

ENOBARBUS— Em gái Caesar vốn tên là Octavia ạ.

MENAS— Đúng vậy; xưa kia nàng là vợ của thằng Caius Marcellas.

ENOBARBUS— Và ngày nay, mẹ ta là vợ của thằng Marcus Antonius.

MENAS— Hử? Sao? Nói cái chi rứa?

ENOBARBUS— Nói cái sự thật.

MENAS— Thế thì Caesar và y té ra là kết giao vĩnh viễn.

ENOBARBUS— Nếu ta bị bó buộc phải tiên đoán về cái vụ hôn nhân nọ, thì ta sẽ không thốt ra cái lời tiên tri như rứa đó đâu.

MENAS— Như rứa là như răng?

ENOBARBUS— Là như rì: bọn họ được kết giao vĩnh viễn.

MENAS— Theo ta nghĩ, thì trong cái vụ đó, cuộc chính trị tác động vào nhiều hơn là con yêu đương động tác.

ENOBARBUS— Ta cũng nghĩ như vậy đó. Nhưng rồi ngài sẽ có dịp thấy rằng cái sợi giây ngo như đang kết buộc bọn họ lại với nhau, thật ra lại là cái giải bằng thắt ngọt cổ tình bạn hữu giữa họ. Octavia vốn yên hàn, lạnh nhạt, bình tĩnh.

MEUAS— Kể nào mà chẳng mong con vợ mình nó ra như rứa?

ENOBARBUS— Kể đó không phải là kẻ bản chất vốn không ra như rứa. Đó là kẻ Mark Antony vậy. Rồi đây, y sẽ lên ngựa mà chạy bay về tìm hít lại cái hương lừng hừng dật, trong mùi hương cái đĩa thịt nấu như ngon ngọt Ai Cập của y. Thì khi đó, những tiếng thở ra thở vào của con mụ Octavia sẽ thổi con cầu tiết vào buồng máu Caesar. Caesar sẽ nổi trận thịnh nộ; và như ta vừa nói, cái điều làm nên sức bền chặt của tình bạn hữu chúng nó, lại chính sẽ trở thành cái duyên do trực tiếp cho mối bất hòa xung đột đứt ngang. Antony sẽ ghi giữ cái cỗi ân tình của y tại cái nơi y đặt đề. Còn tại cái nơi này, y chỉ cưới một cái duyên hộ đối môn đăng theo lẽ hăng tạm bợ.

MENAS— Cái đó rất có thể lắm đó. Nào, ngài ạ, lên thuyền chơi một cuộc chớ? Ta

có một vài thứ lai rai tạm gọi là uống mừng cho sức khoẻ muôn năm của ngài đó.

ENOBARBUS— Ta sẵn sàng chịu chơi lắm đó, ngài ạ. Tại nước non Ai Cập phiêu hoạt chầy ngày, chúng ta vốn quen sử dụng cái môi rộng hai vành và cái họng hư bụi nuốt trời.

MENAS— Nào. Ta đi.

Bước ra.

XEN VII

Tại thuyền Pompey, ngoài khơi mồm Misenum.

Nhạc trời rập rình. Hai ba tên thuộc hạ mang tửu yến vào.

THUỘC HẠ THỨ NHẤT— Họ sắp tới rồi, ông bạn già ời. Trong đám đã có kẻ tùy lụy, nghiêng ngửa bánh chè, đồ xiêu đầu gối, nhưng cây đứt rễ, một chút gió thổi hiu hiu trong hồng trần lão đảo cũng sẽ đủ để xô nhào họ xuống.

THUỘC HẠ THỨ HAI— Lepidus đã đổ kê mặt mũi.

THUỘC HẠ THỨ NHẤT— Ông ta bị bốn phía buộc nốc cạn hết những ly bôi bổ thí.

THUỘC HẠ THỨ HAI— Lúc bọn họ xô ngọt nhau bằng những trận đâm xiên thọc xéo vào những chứng tật xu hướng lai rai, thì Lepidus kêu to « Đủ rồi, xin đừng quá trớn chớ », xui họ nghe theo mình hòa giải, rồi mình lại chịu trận ăm ắp thù tạc họ rớt vào đầy cốc tràn ly.

THUỘC HẠ THỨ NHẤT— Nhưng sự đó càng làm cho nổi cơn tranh chấp giữa y và lương năng lý trí của y.

THUỘC HẠ THỨ HAI— Ha, coi đó nhé, mà thấy ra cái nỗi của đoạn được có tên tuổi mình nằm chung bồ bịch với tên tuổi vĩ nhân. Tôi, tôi thà thích có một cây lau cây sậy chẳng dùng vô cái tích sự gì, hơn là một cây trường thương, một ngọn giáo dài mà hai tay mình bì hục vẫn không làm cho nó nhúc nhích lên một chút.

THUỘC HẠ THỨ NHẤT— Bị lời cuốn vào vòng đồ sộ hoạt động phạm vi của những thiên tài nghiêng trời lệch đất, và thiên hạ chẳng thấy mình rục rịch từ chi trong đó, thì cũng tỷ như chỉ có hai lỗ, hai cái hang, tại chỗ nằm của hai con mắt, thì kẻ cũng thật đã thiếu não điều đứng tại bại ngất nghèo cho hai cái gò má lấm thây.

Kèn nhạc thì thùng. Caesar, Antony, Pompey, Lepidus, Agrippa, Moecenas, Enobarbus, Menas, và nhiều tướng tá khác bước vào.

ANTONY (nói với Caesar)— Họ làm như vậy đó, tướng công ạ: họ đo cái mực nước dâng lên của sông Nile, bằng một cái loại thang bực cấp chi đó ở trong Kim Tự Tháp; và tùy theo cái mực cao, mực thấp, mực trung bình trong cái thang đo đó, mà họ biết rõ là nhân dân sẽ chịu trận đói kém hay là được cơn phong dự phong phú phong nhiêu. Nước sông Nilus càng dâng cao tràn lan, thì nó càng hứa hẹn nhiều: thì khi nó rút xuống, người gieo giống đem hạt thóc mà tung ra đó đây trên mặt bùn phù sa, và chẳng bao lâu thì mùa màng tốt tươi tiếp tới.

LEPIDUS— Tại cái nước non kia, các bạn có nhiều cái loại rắn kỳ cục lắm đó.

ANTONY— Phải đó, Lepidus ạ.

LEPIDUS— Cái loại rắn Ai Cập của ngài, nó nảy sinh ra từ cái loại bùn lầy lội của ngài, bởi cái sức tác động của cái mặt trời Ai Cập của các ngài; và cái con cá sấu của ngài cũng nảy sanh ra theo cái lối đó.

ANTONY— Đúng là như thế đó.

POMPEY— Xin mời ngồi xuống, — rượu đầu ! Xin nâng ly uống mừng cho sức khỏe trường tồn của Lepidus !

LEPIDUS— Ta không được khỏe trong mình lắm đó, như lòng ta mong được, tuy nhiên ta chẳng chịu bỏ cuộc chơi tủy lủy bao giờ.

ENOBARBUS— Đã đành, nhưng chờ tới lúc ngài ngủ xong một trận cũng không muộn. Ngài nên tạm rút lui, nghỉ ngơi một chút. Ta sợ trong lòng, e ngài không chịu trận được nữa.

LEPIDUS— Nào, quả thật, ta có nghe nói rằng Kim Tự Tháp của bọn vua chúa Ptolemies, quả thật là những cái vật, cái đồ, thật quả là xinh. Chắc chắn là như rửa đó, ta thật là chắc chắn có nghe sự đó lọt vào ở trong tai.

MENAS (nói riêng với Pompey) — Thừa tướng công, xin nghe cho một tiếng.

POMPEY (nói riêng với Menas) — Ghé vào tai ta mà nói : chuyện chi thế ?

MENAS, nói riêng với Pompey) — Tướng công hãy rời chỗ ghế ngồi, tại hạ yêu cầu đó, tướng công hãy rời chỗ ghế ngồi, ra ngoài nghe tại hạ một tiếng.

POMPEY— (nóc riêng với Menas) Chờ ta chút xiu vậy.— Nào, xin nâng ly này chúc tụng Lepidus.

LEPIDUS— Nó ra như thế nào, hình thù cái con cá sấu của bác ?

ANTONY— Nó ra như hệt là hình hải của nó vậy. Thật đúng hệt là hình hải một con cá sấu, sấu cá con hình hải một hệt; Nó to bề ngang cũng hệt như rộng bề dọc; nó dài đằng đầu, cũng hệt như nó đậm được đằng đuôi. Nó cao hai chân đằng trước cũng như nó thấp hai cẳng đằng sau. Nó len lỏi bò đi cũng vì nó sử dụng đích thị tứ chi của nó. Nó ăn uống bằng những chất nó uống ăn. Nó bổ dưỡng tấm thân nó bằng những thứ dưỡng bổ cho thân tấm nó. Và một khi mà các yếu tố kết tụ tấm thân nó chợt dề huề rã riêng ra một lúc, thì nó thành tựu cuộc hóa sinh luân hồi trong một phút là phen.

LEPIDUS— Cái màu của nó ra cái làm sao ?

ANTONY— Ra cái đúng hệt là đích thị cái màu của nó vậy.

LEPIDUS— Một cái con rắn kỳ cục thật !

ANTONY— Vâng, thật là kỳ cục. Và

nước mắt của nó chảy ra, người ta gọi là cá sấu chi hồng lệ, tục gọi là Ngạc Ngư chi Nước Mắt. Nước mắt đó bao giờ cũng thuộc loài chất lỏng, nghĩa là ẩm ướt như sương. Và khi nó lũ lượt từng bầy bò tràn lan trên giòng Nilus, thì thi sĩ gọi là: đầy sông kinh ngạc. Nó lên bờ, nó bò vào đường sá trông như một đoàn binh thao diễn, thì thi sĩ gọi là: chật đường giáp binh. Nó xinh đẹp hơn cá sấu Âu Châu, nên người ta bảo rằng cá sấu Âu Châu không đẹp xinh bằng nó. Nó sống ở trần gian một thuở, nhưng vì thiên hạ thương nhớ nó lâu ngày nên tung hô gọi nó là: vạn tuế con cá sấu Ai Cập của chúng ta. Và vì cái dư hương phát phơ kia còn diu hiu trong lịch sử sa mạc nên về sau sẽ có những thằng đăm chiêu tư tưởng bảo rằng: phong tình Ai Cập còn truyền sử xanh.

CAESAR— Cuộc mô tả đó sẽ làm thỏa mãn y chăng?

ANTONY— Cùng với những chúc tụng thiên thu khang kiện cường hành tịnh thanh mông dưỡng của Pompey hạ tứ ban cho. Nếu không, ắt là y đúng là một tay chịu chơi số dzách.

POMPEY (*nói riêng với Menas*)— Lôi ông ra mà treo cổ cho rồi! Sao mà lôi thôi

mãi thế. Sao mà mãi thế lai rai! Đi đi! Làm theo như ta nói. - Đâu rồi là cái cốc bỏ đào ta kêu gọi mãi đã từ bao?

MENAS (nói riêng với Pompey)— Nhân danh những năm tròn tôi trung thành phục vụ, tôi xin tướng công hãy nghe tôi nói một tiếng. Hãy rời chỗ ghế ngồi nhanh đi.

POMPEY (nói riêng với Menas)— Nhà người điên rồi chẳng? Sự gì thế?

(Ông ta đứng lên, bước qua một góc)

MENAS— Tại hạ vốn bằng hân hoan giờ mũ chào những thành công oanh liệt của tướng công.

POMPEY— Ta biết, người từng phụng sự ta với bao xiết trung thành. Còn gì khác nữa đó?

Xin các tướng quân tùy nghi thù tạc tung bừng nhé.

ANTONY— Lepidus ôi, hãy nhớ cho nhé, những thứ hoàng sa di động nọ, xin chờ lại gần, bác sẽ lún chân chìm ngập.

MENAS— Tướng công có muốn làm bá chủ hoàn cầu?

POMPEY— Người muốn nói chi thế?

MENAS— Tướng công có muốn làm bá chủ hoàn cầu ? Tại hạ xin lặp lại hai lần.

POMPEY— Làm sao có thể muốn như vậy được ?

MENAS— Cừ hân hoan chấp thuận đi, và tướng công sẽ thấy, mặc dầu tướng công coi kẻ hèn này chẳng có tài cán chi lắm, kẻ hèn này vẫn chính là con người, con kẻ sẽ đem ban cho tướng công toàn thể thế giới.

POMPEY— Người uống rượu có quá nhiều chẳng ?

MENAS— Không đâu, Pompey ạ. Tôi đã gìn giữ mình, không sờ mó tới ly. Ngài, thưa ngài, nếu ngài dám chịu chơi, thì ngài sẽ là địch thị đấng Chí Cao Thượng Đế của trái đất này. Trùng dương vây bọc những gì trong ba đào trùng điệp, vòm trời bao quát những gì ở giữa thương khung, thấy thấy sẽ là của của tướng công sở hữu, nếu tướng công chịu muốn cho một cái là đủ.

POEMPY— Chỉ dẫn cho ta xem cái đường lối nó ra như thế nào coi thử.

MENAS— Ba vị tướng kia, ba tay chia nhau thế giới nọ, ba tay địch thủ đó, hiện đang ở tại trên chiếc thuyền của tướng

công ; tướng công hãy để cho tôi cắt cái giây cột neo thuyền, xô thuyền ra ngoài khơi, thì lúc bấy giờ ai lại biết ai lại biết ai, dù lòng biển rộng sông dài thênh thênh, ta sẽ bỏ nhào vô cửa cổ bọn chúng. Thì thấy thấy doanh hoàn thuộc hết về tay tướng công.

POMPEY— A ! hỡi ôi ! Phái chi người cứ lặng lẽ tùy nghi tiện tay làm việc đó, mà đừng nói rõ ra cho ta hay ! Ta hay rồi, thì ta phải cần. Nếu không, thì còn ra cái thể thống gì ! Về phía ta, việc đó là gian trá dè hèn. Về phía người, việc đó là tận tụy trung thành phụng sự. Người phải hiểu rằng, cái lợi ích của ta không phải là cái dẫn hướng cho danh dự ta. Mà chính cái danh dự ta dẫn hướng cho lợi ích của ta vậy. Hãy ăn năn đi, ăn năn đã để cho cái lưỡi của mình một lần làm hỏng mất cái hành động mình. Người đã đại dốt mở môi, và cuộc chơi lớn đành chịu mất. Hỡi ôi ! Cuộc đó, làm mà không đề ta hay, thì về sau ta ắt sẽ coi là làm rất hay ho lắm đó. Nhưng bây giờ, lỡ mất rồi, ta biết, thì ta phải bảo người dừng bàn tay lại. Thôi thôi, bỏ qua cái ý đó. Thôi thôi, hãy vào nhậu trở lại cho rồi.

MENAS (nói một mình)— Thế thôi, thôi thế, ta sẽ không đi theo cái con đường của

vận mệnh tướng quân đang theo chiều gió xuống. Thiết ta, mà có ích gì đến người. Đuổi đeo tìm kiếm, rồi lúc nó tới sát tầm tay, lại buông tay không chịu bắt, thì còn biết bao giờ sẽ tìm gặp lại nó ở bên cái bàn tay !

POMPEY— Ly này chúc tụng Lepidus đó !

ANTONY— Cho y lên bờ. Ta sẽ thay thế y mà càn chén.

ENOBARBUS - Chén này, ta chúc tụng tụng người đây, Menas ạ !

MENAS— Enobarbus us, hoan hô đó nhé !

POMPEY— Rót đầy cho chén tan. Rót tràn cho chén ngập. Rót ăm ắp cho chén biến mất hình hài. Rót một, rót hai, cho dài ra con mộng. Rót nồng rót đượm, cho rộng hết thế gian. Rót muôn vàn cho tan hoang sự nghiệp. Rót tơ tình thiếp, cho tiêu diệt mất máu tim chàng. Tình em đã lỡ muôn vàn. Ly bôi còn đó, cung đàn đã bay... Sầu xưa đổ lộn hận này. Thôi thôi thiếp đã từ đây phụ chàng ..

ENOBARBUS— Coi kìa, Menas ạ, thẳng nọ là một tay cha nội lắm đó.

(*đưa ngón tay chỉ về phía một gã thuộc hạ đang ôm xốc Lepidus đi*).

MENAS— Cha nội như thế nào ?

ENOBARBUS— Cha nội một cây. Y đang cồng ở trên thân y cả một phần ba thế giới. Bác thấy chưa ?

MENAS— Thế thì té ra cái một phần ba thế giới hiện đang túy lúy trện say. Thấy thấy cũng nên thi đua nhau mà đổ ra trện say nhà ma như rữa. Thì thế giới sẽ lăn tròn như nằm trên những xe bánh tròn lăn.

ENOBARBUS— Uống đi, uống đi, để giúp vào cho tăng gia cái cuộc lăn tròn ra cho chứ.

NENAS— Ủ, thì uống !

POMPEY— Thế vẫn còn chưa phải là một cuộc Ai Cập Yến Diên.

ANTONY— Nó đang thuần thực chín dần cho tới độ chịu chơi kia đó vậy. Còn chẳng bao xa nữa thì kịp cuộc bên kia. La Mã chúng mình nào có kém chi Ai Cập. Nào nào ! Hãy đập giập các thùng rượu, khai ra. Chén này, mừng Caesar đó nhé.

CAESAR— Xin cho phép ta tạm khước chén này. Vì ta cảm thấy dưa dây đoạn trường. Quái thật ! Ta càng chan rưới móc mưa vào cho cái bộ óc chừng nào, thì nó lại càng lồi thoi nham nhở thêm ra chừng nấy.

ANTONY— Phải biết chịu chơi hơn kia chứ. Hãy làm đứa con ngoan của cảnh huống đó mà.

CAESAR — Hãy làm mẹ cha mà chế ngự nó chứ. Ta muốn đáp lại thế đó. Ta thà chịu nhịn đói bốn ngày bảy ngón không ăn, hơn là uống mất thăng bằng quá nhiều trong một ngày ngã ngựa.

ENOBARBUS— (*nói với Antony*) Ha ! Hỡi vị hoàng đế uy phùng củ củ của kẻ này ! Ngài chịu chứ. Chúng ta nhảy một nhịp khiêu vũ nô nức. Ai Cập là Hội, đập diu Tử Thần là Lễ, để xưng dương công đức vô ngần ngàn thu một thuở của cái trận phiêu bồng này là cơn yến ẩm kỳ diệu của chúng ta. Được chứ, thừa hoàng đế của kẻ này, là tướng công rất mực củ củ uy phùng ?

POMPEY— Được lắm đó, ông bạn võ đồng ạ.

ANTONY— Nào, hãy nắm hết tay nhau. Nào, kẻ sau người trước. Nào, nước bước, đường đi. Nào mê si tình rượu. Nào tả hữu hai vai. Nào xin xuôi dài ngủ quan, trong dòng trầm luân Lethe vạn thuở. Cho quên hết sự đời dù dở dù hay. Chỉ riêng cuồng say mê là thiên thu ở lại. Bên màu sương Tỳ Hải tuyết băng.

Trời xuân xanh xuống hẹn rằng
 Sớm sương đôi lục chiều trăng thay hồng
 Ngõ về em có nhớ không
 Bóng vang đầu nước hình lồng cuối hoa
 Chân trời Ai Cập dần qua
 Em làm nữ chúa ngọc ngà của anh.

ENOBARBAS - Xin tất cả nắm tay nhau.
 Cho hương màu trời giây. Cho âm nhạc rập
 rình ào ạt ngập hai tai ! Ta xin sắp đặt vị trí
 cho các ngài. Thằng trai kia hãy hát. Và mỗi
 người mỗi kẻ, hãy nắm lấy khúc điệu ca xoang
 mà gào to lên theo tất cả hơi thở ở trong hồn
 cho tàn rơi máu tim trong lá phổi.

(Âm nhạc giây. *Enobarbus* đặt tay người này
 vào tay người nọ)

CA RẰNG

Lại đây, Bách Khuýt lấy lưng
 Làm vua ngự trị mấy vùng nho thơm
 Lại đây ! Bách Khuýt mập tròn
 Mắt đong đưa mộng mấy vòng lẳng lơ
 Lại đây, Bách Khuýt, ta chờ
 Xin Ngài chôn giúp những giờ ưu tư
 Nhận chìm lụy khổ thừa dư
 Vào trong be rượu mộng phù du dăng
 Rót cho uống nữa vạn lần

Trận này cuộc nọ trăm lần lẫn quay
Trời với đất, đêm với ngày
Năm trong vũ trụ lẫn quay điệp trùng
Lại đây, Bách Khuýt thơm lừng
Làm vua ngự trị điệp trùng điệu xoang
Doanh hoàn vũ trụ bao dong
Nước non kỳ tuyệt chia dòng cỏ thơm
Lại đây, Bách Khuýt trường tồn
Còn lưa hơi thở khôn mòn hao đầu.

CAESAR— Đủ rồi. Các ngài còn đòi chi hơn nữa chớ? Pompey, chào nhé... Bạn thân huynh đệ ơi, ta yêu cầu người huynh đệ hãy ra về. Công cuộc trọng đại của chúng ta đang cau mày nhăn mặt trước cái trở lại rai quá mức này. Chúng ta chia tay nhau nhé, hỡi các vị tướng công hùng đại. Chúng ta đã nghiêng ngửa quá rồi. Mặt mày đỏ lên như lửa thố, còn đốt lên nữa làm chi. Chàng dũng sĩ Enobarbus vẫn không đủ dũng lực bằng rượu. Còn cái lưỡi của ta thì quánh lại như keo, nói không ra cái lời ta nói. Lời ta lệch trong tiếng, tiếng ta xiêu trong lời. Hỡi ơi! Cái cuộc lai rai nham nhở này đang biến chúng ta thành những thằng hề bê bối. Cần chi phải để ta nhiều lời nữa chớ. Xin chào. Antony ơi, đưa bàn tay cho ta nắm.

POMPEY— Ta sẽ gắng gắp các người trên mặt lục địa để dựng độ một cuộc.

ANTONY— Đồng ý. Nào, xin bắt tay.

POMPEY— Ôi Antony, người đang sở hữu ngôi nhà của thân phụ ta. Nhưng mà, ồ thôi nhé. Chúng ta là bạn hữu đó mà. Nào, xin hãy bước xuống con xuống.

ENOBARBUS— Coi chừng kéo trượt chân té âm xuống biển đó.

(Mọi người bước ra, trừ Enobarbus và Menas)

Menas ơi, ta không muốn lên bờ.

MENAS— Thì vào trong buồng lầu của ta vậy. E, ê! Kèn đâu! chiêng đâu! Sáo đâu! Địch đâu. Ê! ê! Hãy khua vang lên một trận cho tung bừng chớ. Cho Hải Thần Neptune nghe dội trên ngàn sóng cái lời tiễn biệt huy hoàng tráng lệ của chúng ta đưa các bạn quý lên đường! Khua lên! Chậm trễ thì ta treo cổ tội bay tuốt hết Khua ầm lên!

Kèn trống trời dậy

ENOBARBUS— Ô là là! Hi! cái mũ của ta đây rồi.

MENAS— Ô là là! Hi! Hỡi tướng công cao nhấ, Nào, ta đi.

(Bước ra)

LỚP THỨ BA

XEN I

Một cánh đồng tại Syria

Ventidius bước vào, dương dương tự đắc, theo sau là Silius và những tướng tá và lính tráng La Mã; di thể của Parcorus được mang tới trước mặt ông. (Parcorus là con vua Orodès, hoàng đế dân Parthians).

VENTIDIUS— Nào, hỏi gã Parthia tài tình cung tiễn, có phải như thế chẳng ru, người đã bị tử thương rồi ? Đòi mà đến thế thôi thôi. Đòi tài hoa cũng là đòi bỏ đi. Vâng, vâng. Và bây giờ định mệnh đề huề đã vui lòng chọn mặt ta để làm ta thành kẻ báo thù cho Marcus. Crassus đã chết đi trong đìu hiu bạn nọ. Ba quân ! Hãy mang di hài của đứa con vua, cháu chúa này ra trước mặt sáu quân. Hỏi Orodès, thằng Pacorus của người, thế là trả cái nợ máu cho Marcus Crassus.

SILIUS— Hỡi Ventidius cao nhấ, trong cái lúc mà ngọn kiếm của tướng công còn hơi hổi nóng vì máu trào của bọn Parthians, thì hãy nên đuổi theo truy sát bọn loạn quân đang trốn chạy điêu tàn. Hãy phi ngựa vượt qua suốt xứ Media, Mesopotamia, và mọi nơi hang sâu hầm thẳm nào mà bọn bại quân đang ẩn trú trong đó. Rồi thì, như thế, chủ sủy hoǎng đại Antony của người sẽ đẩy người lên trên một chiếc mã xa chiến thắng huy hoàng và sẽ đặt lên đầu của người những tràng hoa tung bửng e lệ.

VENTIDIUS— Hỡi Silius, Silius ời ! Ta đã làm xong chừng đó, kể cũng là quá đủ cái phận vụ của ta rồi. Phận vụ của ta ư, ấy ở là phận thân kẻ thuộc hạ. Làm bề dưới cho một kẻ bề trên. Cái bề dưới, hỡi ời, hãy lưu ý mà nghe cho rõ nhé. Kẻ bề dưới có thể làm nên một cuộc thành công mà ta gọi là thành công thái quá. Thái thậm thành công đối với kẻ dưới, rất có thể biến thành công toi, công cốc, công dã tràng di hận cho công danh.

Vì ham cuộc công danh mà đổ ra ngàn thu di hám hận đời. Hỡi ời ! Người hãy học bài cho hiểu nhé. Mà đưa cái tài tình vào cõi tàng ẩn cái tài hoá. Anh hoa phát tiết ra ngoài. Ngàn thu bạc mệnh một đời tài hoa. Lỡ từ

giữa cuộc can qua. Tài là cái lụy đổ ra oan hờn. Đó là oan nghiệt dập dồn. Đó là oan trái trong tồn sinh thời. Giấn thân kiệt tận một đời. Đổ ra tử diệt toi bời tồn sinh. Dọc ngang liều giữa biên đình. Làm chi cho lăm mà hình hài tan. Hỡi Silius muôn vãn. Nghe cho rõ nhé mà càng hoảng kinh. Lúc chủ sủy ở xa mình. Thì nên hãm bớt tài tình của ta. Lúc lãnh tụ ở dặm xa. Thì mình chớ tỏ tài ba hơn ngài. Bằng lòng thắng trận lai rai. Hơn là oanh liệt hơn ngài mấy phen. Đôi phen còn giả ngu dần. Cho yên lòng kẻ phân vân trị vì. Silius ôi ! đừng tưởng ta lập dị đâu nhé. Cái gương Sossius còn sờ sờ đó, há quên sao. Caesar và Antony, vốn tự bản thân các ngài, các ngài thắng trận ít hơn là tướng tá của các ngài. Các ngài được trận nhiều là do tướng tá của các ngài, hơn là do chính tay các ngài thu hoạch. Sossius, một tướng của Antony tại mặt trận Syria, cấp bậc ngang hàng ta đây, nhân vì thu hoạch quá nhiều hiên hách quá nhanh, bỗng dưng phải chịu cảnh huống thất sủng, không còn được hậu đãi nữa. Kẻ nào ngoài mặt trận mà thành công hơn cả chủ sủy của mình, thì kẻ đó là chủ sủy của chủ sủy mình, thủ lãnh của thủ lãnh mình; thì như vậy, lòng cao

vọng, vốn dĩ là đức độ của con nhà võ, lòng cao vọng, đòi phen phải biết thà cam chịu chọn cái thua hơn là cái được. Cái thua để giữ nhịp tương nhượng quân bình, hơn là cái được sẽ gây mối gờm sợ tương tranh, mối gờm tài làm nảy sinh đổ kỵ. Ta có thể làm hơn, hơn nữa, cho cái cuộc tốt đẹp của Antony, nhưng như vậy sẽ làm méch lòng y, và như thế công trình của ta biến ra công cốc. Công trình kẻ biết mấy người. Vì ta rất mực, cho người ngần ngại... Công trình xiết kẻ bao ngờ. Chìm tan tuốt hết tự giờ về sau.

SILIUS— Hồi Ventidius, người thông tuệ đến như thế, thì thật là người có sở hữu được cái điều mà thiếu nó đi, thì cái thằng con nhà võ và cái ngọn gươm của nó, không còn được biện biệt đâu ra đâu cho rõ ràng ra nữa. Người sắp viết bản tường trình về cho Antony chớ?

VENTIDIUS— Ta sẽ khiêm tốn mà kính cẩn phát biểu cái lời rằng: chúng ta đã làm nên cái gì, nhân danh ông ta mà thực hiện nên cái cuộc chi, cái danh hiệu kỳ ảo của ông ta là cái quân lệnh cuốn hút kỳ tuyệt; ta sẽ từ tốn mà biểu minh ra rằng: với những ngọn cờ lệnh huyền ảo của ông ta, những

quân binh được chu toàn chiêu đãi của ông ta, chúng ta, chúng ta đã đương đầu với đoàn kỵ binh của Parthia, vốn từ xưa tới nay là vô địch, và chúng ta đã đánh bật nó ra ngoài vòng chiến, và truy sát kiệt tặn nó tới bời hốt hoảng chạy suốt xứ binh sinh không kịp dừng gót phiêu bồng mà bỏ vào mồm một chút chi khả dĩ gọi là ăn hoặc uống.

SILIUS — Ông ta hiện giờ ở tại đâu, thưa ngài?

VENTIDIUS — Ông ta đã dự định đi Athens. Thì ắt là tại chốn đó, chúng ta phải tới diện kiến ngài, với cái mức tối đa vội vàng gấp rút nào mà sự di-động binh-đoàn trì trọng của chúng ta cho phép. Nào, lên đường thôi, nhắm phương hướng đó, côi tề, húp.

Bước ra.

*

XEN II

La Mã. Một gian tiền sảnh tại nhà CAESAR

Phía cửa này, AGRIPPA bước vào ;

ENOBARBUS phía kia.

AGRIPPA — Sao, các anh em họ đã từ biệt nhau ?

ENOBARBUS — Họ đã thỏa thuận xong

xuôi hết với Pompey; y đã đi rồi; ba người kia hảo hợp đề huề. Octavia khóc sụt sùi vì phải rời La Mã; Ceasar buồn rầu; còn Lepidus, từ phen dự yến tiệc của Pompey, thì mặt mày trắng thốt xanh xao như bọm quẻ thất tình không tìm ra ma rượu.

AGRIPPA Cái anh chàng Lepidus cao nhả kia!

ENOBARBUS — Thật là một anh chàng số dzách: Ô, anh chàng yêu chuộng Caesar bao xiết!

AGRIPPA — Ừ, và quý chuộng Mark Antony xiết bao!

ENOBARBUS — Caesar? Hừ, y là ông Jupiter Ngọc Hoàng Thượng Đế đả chiêu kỳ tuyệt của loài người.

AGRIPPA — Còn Antony? Là ông chúa của chúa Jupiter.

ENOBARBUS — Ông nói về Caesar? Ồ con người vô song.

AGRIPPA — Ôi Antony! Ôi con phụng hoàng của du dương Ai Cập.

ENOBARBUS — Ông muốn ca tụng Caesar, thì xin nói « Caesar », và đừng thêm một tiếng gì nữa hết.

AGRIPPA — Thật vậy. Y ca ngợi cả hai bằng những lời tán tụng tốt vời kỳ tuyệt.

ENOBARBUS — Nhưng y yêu chuộng Caesar hơn. Nhưng y cũng yêu Antony. Ô, ô! những trái tim, những cỗi lòng, những cái lưỡi, những miệng môi, những đồ hình, những con số, những thư ký cầm cúi, những thi sĩ lang thang, những nhà thơ nham nhở, những nhà giáo phiêu bồng, những phố thị đìu hiu... không thể nào suy gẫm ra, tưởng tượng ra, thừa thốt ra, đo đếm ra, viết lách ra, ca ngâm ra, thi nhạc hóa ra — ô! ô! — cái tình yêu chuộng của y đối với Antony thế nào cho được đó. Nhưng còn về phần Caesar, thì, xin hãy quý, quý xuống, cả hai gối cùng quý, hai xương bánh chè cùng gục, và mơ màng suốt xúr mà xung tụng đắm chiêu.

AGRIPPA — Y yêu cả hai.

ENOBARBUS — Như cha ông chúng ta yêu cả và thê và thiếp, yêu cả và con hầu non hời hời, và con tớ già hui hui? Hai người đối với y là những cái cánh, còn y đối với hai người là con bọ rầy.

Kèn binh thổi giậy.

A! Đó là kèn giục thượng mã! Vĩnh biệt Agrippa cao nhã nhé.

AGRIPPA — Chúc ngài may mắn, vĩnh biệt ngài, hỡi người vũ sỹ đồng cảm!

CAESAR, ANTONY, LEPIDUS

và OCTAVIA bước vào

ANTONY — Thừa tướng công, hãy dừng chân lại.

CAESAR — Ngài lấy mất của tôi một phần người của tôi đó nhé. Hãy đối xử với tôi cho thật tốt tươi, trong cái phần người tôi đó. Nay cô em gái của tôi ơi, hãy làm sao cho đúng là một người hiền thê của tướng quân, theo như lòng tôi kỳ vọng, hãy đáp ứng lại cho đúng những mong đợi của tôi. Hỡi bạn anh hùng Antony cao nhã, đừng có để cho cái kiệt tác đức hạnh hiện thân này — đã được đặt giữa hai ta như xi, măng gấn bó tình nghĩa hai ta — đừng để nó trở thành con cừu đực sẽ húc bừa cho nhào đổ thành lũy tình nghĩa nọ; nếu sự vụ mà ra nổi ấy, thì thà rằng chúng ta yêu nhau không có phương tiện trung gian hồng quần rất mực phong lưu này.

ANTONY — Xin tướng công đừng làm méch lòng tại hạ với mối ngờ vực kia.

CAESAR — Ta đã nói xong cái lời.

ANTONY — Ngài sẽ không tìm ra, cho

dầu ngài thông trải nghiệm mật quan sát ngọn ngành bao nhiêu di nữa, ngài sẽ không tìm thấy một chút nguyên cơ nào cho cái sự vụ dường như đang xui ngài e ngại. Thế thì, xin chư thần hãy phù trì cho ngài, và làm cho những trái tim của người La Mã hãy phù hộ, phụng sự cho những dự định, những cứu cánh của ngài. Chúng ta hãy đi hui hai ngả chia tay nhau tại đây.

CEASAR — Vĩnh biệt em, hỡi em gái thân yêu của ta. Chúc em gặp mọi sự tốt lành. Cầu mong cho mọi trường sở, mọi hoàn cảnh cùng thuận lợi cho em, và gìn giữ linh hồn em cho hoan lạc! Chào em, chào em! Chúc em hạnh phúc.

OCTAVIA — Hỡi người anh cao nhĩ của em,

ANTONY — Hương màu tháng Tư đương ở trong hai mắt nường. Đó là buổi mới lạ lùng rằng trong buổi mới thanh xuân tình ái đó. Và đây là những cơn mưa rào đang mang mùa xuân về diu dặt. Xin nàng bớt xót xa.

OCTAVIA — Thừa anh, hãy coi sóc chu đáo ngôi nhà của chồng thiếp, và...

CAESAR — Và sao, hỡi Octavia?

OCTAVIA — Em sẽ xin ghé vào tai anh mà nói cái lời nho nhỏ.

ANTONY — Lưỡi của nàng không chịu tuân theo trái tim nàng, và trái tim nàng cũng không thể truyền vọng gì cho lưỡi nàng cả, thật quả là một chiếc lòng tơ nồn của thiên nga, phiêu dạt trên sóng rộng dang trào, và ngơ ngẩn không định được phương hướng trên triều rộng đang tuôn.

ENOBARRUS (*nói riêng với Agrippa*) — Caesar sắp khóc đó ư?

AGRIPPA (*nói riêng với Enobarbus*) — Y có một áng mây giăng màn trên khuôn mặt.

ENOBARBUS (*nói riêng với Agrippa*) — Nếu là một con ngựa, thì cái đó làm cho giảm giá ngựa đi. Và đối với một con người thì cũng hết vậy.

AGRIPPA (*nói riêng với Enobarbus*) — Sao, Enobarbus, xưa kia, lúc Antony nhìn thấy Julius Caesar đã chết nằm phơi thây, chàng đã khóc như mưa, rống như sấm; và xiết bao là lệ trào, lúc chàng nhìn thấy Brutus bị sát hại tại Philippi.

ENOBARBUS (*nói riêng với Agrippa*) — Thuở đó, quả thật là y đang bị chứng sồ mũi! Y cũng than vắn thở dài cho những kẻ do

chính bàn tay y tàn sát, thật đó, cho đến nỗi y làm ta cũng khóc lây theo.

CAESAR — Không, không, hỡi em Octavia thân ái êm dềm, em sẽ còn được tin tức của anh mà. Thời gian sẽ không làm cách biệt xa xuôi tư tưởng của anh đối với em đâu.

ANTONY — Nào, thưa tướng công, nào ! Tôi sẽ cùng ngài thi đua nhau tranh cuộc yêu thương. Coi đó kia, tôi ôm ngài đó, tôi thả ngài ra đây, tôi xin phó thác tấm thân ngài cho chư thần diu hiu ủng hộ.

CAESAR — Vĩnh biệt thôi. Chúc muôn vãn hạnh phúc.

LEPIDUS — Mong sao hết thấy những ngôi sao hắc hà sa số ở trên trời cùng tuôn ánh sáng xuống soi dặm đường vui hứng của anh !

CAESAR — Vĩnh biệt, vĩnh biệt thôi.

ANTONY — Vĩnh biệt. (*Hôn Octavia*)

Kèn trống giậy. Họ bước ra.

XEN III

ALEXANDRIA. Cung điện CLEOPATRA.

CLEOPATRA, CHARMIAN, IRAS

và ALEXAS bước vào.

CLEOPATRA — Thăng cha đó đâu rồi?

ALEXAS — Hẳn e sợ không dám bước vào.

CLEOPATRA — Nào! nào! Tới đây, tới đây!

Một Sứ giả bước vào.

ALEXAS — Tàu Bà lớn, Herod xứ Jewry cũng ắt không đủ táo gan mà nhìn Bà lớn, chỉ dám nhìn là khi Bà lớn đẹp ý xinh lòng mà thôi.

CLEOPATRA — Cái thủ cấp thẳng Herod đó, ta sẽ nắm trong tay. Nhưng làm sao được, bây giờ chàng Antony ở xa xuôi quá, ta biết làm thế nào mà ra lệnh đòi hỏi cái thủ cấp đó? Nhà người hãy tới gần đây.

SỨ GIẢ — Tàu Bà lớn, Bà lớn muôn vàn độ lượng từ bi khoan hồng rất mực.

CLEOPATRA — Người đã có thấy Octavia đó chớ?

SỨ GIẢ — Dạ thưa vâng, muôn tâu Bà lớn khả kính, khả úy thiên thu bao xiết bây giờ.

CLEOPATRA — Thấy tại đâu?

SỨ GIẢ — Tàu Bà lớn, tại La Mã ạ. Kẻ hèn này đã nhìn ngó bà ấy trước mắt mình mặt đối mặt, có thấy bà ấy bước đi diu dặt giữa ông anh bà ấy và ngài Antony.

CLEOPATRA — Mụ ta có dong dỏng cao bằng ta chăng?

SỨ GIẢ — Tàu Bà lớn, không cao bằng đâu ạ.

CLEOPATRA — Mà có nghe mụ ta thốt tiếng nên lời không? Giọng nói của mụ ta nghe ra thế nào? Giọng cao hay là giọng thấp? Giọng trầm hay bổng? Hay xuôi dọc? Hay là ngửa ngang? Vi vút bay lên, hay là tàn rơi rụng xuống?

SỨ GIẢ — Tàu Bà lớn, kẻ hèn này có nghe bà ấy nói: bà ta giọng trầm trầm thấp tè tè sè sè như nắm đất bên đường mà thôi.

CLEOPATRA — Chả hay ho gì lắm đó. Chẳng không thể ưa thích mụ ấy lâu dài.

CHARMIAN — Ưa thích ư? Hỡi thần Isis! Không bao giờ có thể xảy ra sự đó được.

CLEOPATRA — Không bao giờ hoặc chẳng bao giờ? Còn bây giờ? Thì có thể xảy ra sự đó được hay không?

CHARMIAN — Thưa bà, không ạ. Vì bây giờ cũng nằm vương vãi trong miền cỗi của bao giờ.

CLEOPATRA — Ta cũng nghĩ như mi, Charmian ạ. Một con mụ giọng nói sè sè, thân thấp tè tè! Thì có cái khỉ khô chi mô mà hấp dẫn. Chưa nghe, chưa ngó, đã ngán ngẩm cái bụng dạ nhà ma đi rồi. Còn cái điệu đi của mụ? Có uy phong đài các chăng? Nhớ đó nhé, nếu có bao giờ mi có ngó ra cái đài các thật sự uy phong?

SỨ GIẢ — Bà ấy đi coi bộ rất là lết bết như bò sát lai rai. Động bước chân đi, hay ù lì đứng lại, thì coi bà ấy cũng vậy mà thôi. Đứng cũng như đi. Đi mà ngó tưởng như là đứng. Đi không nhúc nhích. Đứng không đìu hiu. Đi không phiêu bồng. Đứng không kiêu lẹ. Đi hay đứng trông cũng như tuồng một khúc gỗ khô khan. Một khối thịt xương, không hường không lục. Một cục đất sét, không lắc không lay. Một tượng đá giữa ngày, không phải một lắt lay đêm khuya sinh động vật.

CLEOPATRA — Thật thế đó ư? Chắc chắn là vậy đó ư?

SỨ GIẢ — Chắc chắn là vậy, hoặc là kẻ hèn này có mắt mà cũng như đui.

CHARMIAN — Tại đất đai Ai Cập, đếm không đủ ba người có con mắt tinh tế như y đâu.

CLEOPATRA — Y duyệt lịch lắm. Y biết điều hơn lẽ thiệt lắm. Y hiểu chuyện thị phi lắm. Ta cũng nhận xét điều đó. Mụ ta chả có chi ra hồn. Thằng cha này coi bộ rúra mà có con mắt nhận định tươi tốt lắm.

CHARMIAN — Thật là một con mắt sắc sảo vô ngần quý giá.

CLEOPATRA — Còn nói về niên kỷ mụ ta?

SỨ GIẢ — Tàu Bà lớn, mụ ta từng đã là gái góa, đàn bà bụa, phụ nữ chết chồng.

CLEOPATRA — Ha! chết chồng, góa bụa. Charmian, em nghe rõ chứ?

SỨ GIẢ — Kẻ hèn này tưởng chắc mụ ta ba mươi tuổi đầu là ít.

CLEOPATRA — Mà còn nhớ trong trí óc mày, cái hình khuôn mặt mụ ta? Mặt dài hay mặt ngắn? vuông hay tròn? Chắc chắn không thể là trái soan cho được?

SỨ GIẢ — Cố nhiên rồi. Làm sao có thể là trái soan cho được. Mặt mụ ta tròn vo đến nỗi mới thấy mà buồn cười no trong bụng.

CLEOPATRA — Những đứa gái mặt tròn như thế, hầu hết là những đứa dần. Còn tóc mù ta? Xem ra màu gì?

SỨ GIẢ — Màu nâu, muôn tâu Bà lớn ạ. Nâu sậm sì sì trông có gì tương tự như lọ nổi, bò hóng. Còn vùng trán thì thấp tẹt, tưởng chừng như là ý mù ta muốn thế, ra lệnh cho hóa công làm. Nếu không thì chẳng ra Hóa Công là một tay thợ điêu rỗ các cơ lăm ru?

CLEOPATRA — Đó, vàng bạc cho mi đó. Mi đừng để bụng oán Bà lớn của mi vì cái khắc nghiệt một khi đã qua rồi bữa trước. Ta sẽ dùng mi trở lại; ta coi ra mi đúng là cái thẳng biết ăn biết nói điều hơn lẽ thiệt một cách thỏa đáng thích hợp với công cuộc của ta. Đi lo soạn sửa sẵn sàng đi. Thù tín ta đã sắp đặt xong xuôi đảm chiều đầu vào đó.

Sứ giả bước ra.

CHARMIAN — Thằng cha đó thật là phong vận thanh tao phong lưu rất mực hồng quần vậy.

CLEOPATRA — Nó đúng là đứa thuộc nòi tao nhã hào hoa hơn bọn thi sĩ. Ta thật ân hận xiết bao vì cái bữa trước ta đối xử với nó tàn nhẫn quá đi mất. Ê! thằng cha thế mà khá. Tội nghiệp. Nghe nó nói mà thương.

Té ra con mụ kia thật là đáng ghét. Trăm phần, nào có phần nào phần xinh.

CHARMIAN — Chẳng có phần nào cả, tàu Bà lớn ạ.

CLEOPATRA — Thằng cha này chắc là đã có thấy cái phong vận trang nhã hiển vinh. Hẳn là nó có biết.

CHARMIAN — Nó có thấy cái phong vận trang nhã nghiêm cách cao quý hiển vinh? A! Nếu mà nó không thấy, thì có mà thiên lôi đánh nó đứt đầu gãy cổ đi cho rồi. Nó đã phục vụ cho Bà lớn từ bao năm!

CLEOPATRA — Em Charmian yêu dấu của chị ơi, chỉ còn một điều nữa để hỏi hẳn. Nhưng mà cũng chả cần gì ráo. Ồ mà cần. Ừa mà chẳng cần nữa. Chỉ cần em dẫn hẳn vào nơi chị sẽ ngồi viết thư. Mọi sự ắt sẽ rồi cũng khá vương tròn cho đó.

CHARMIAN — Con bảo đảm với Bà lớn điều đó.

(*Bước ra*).

XEN IV

Athens. Một phòng trong nhà Antony

ANTONY và OCTAVIA bước vào.

ANTONY — Không, không, Octavia ạ, không phải chỉ có thế thôi đâu. Cái đó có thể tha thứ được, cái đó và hàng nghìn cái khác nữa, cũng na ná thế; nhưng y đã mở trở lại cuộc tương tranh với Pompey; y cũng đã viết tờ di chúc, và đọc to cho công chúng nghe. Y chỉ nhắc qua sơ sài đòi tiếng về anh thôi: lúc nào y bị bó buộc không thể không dùng tiếng và lời đích đáng mà nhắc tới anh, thì y buông ra một cách lạnh lùng và chua chát miễn cưỡng. Y do dằn từng chút, y cân nhắc từng xiu gắt gao. Lúc nào cơ hội tới, lúc đáng phải gieo một lời thỏa đáng, thì y cố ý lờ đi, hoặc thốt ra mà hai hàm răng y rít lại. Hối ôi.

OCTAVIA — Hối tương-công tốt tươi bao dong của đời thiếp, xin tương công chớ có tin hết mọi điều; còn nếu tương công buộc phải tin hết, thì xin chớ có phiền lòng nhọc trí vì mỗi mỗi điều điều sự sự. Không một người đàn bà hoặc phụ nữ nào đau khổ đáng thương hơn em, nếu chẳng may mà sự chia rẽ, xung đột nọ xảy ra. Đừng giữa hai bên,

chịu từng cơn đau xé, từng trận chia cắt nát lìa, và vẫn nguyện cầu tha thiết cho cả đôi bên! Chư thần nhân đức phúc hậu sắp sẽ cười em, khi em cầu nguyện «Hỡi Chí cao, hãy ưng chuẩn những nguyện ước của chồng tôi!» và vừa cầu nguyện như vậy xong, đã vội vàng hủy bỏ tiếng nguyện cầu nọ đi bằng một lời cầu nguyện cũng thiết tha như thế «Hỡi Chí Cao, hãy ưng chuẩn những ước vọng của anh con!» Cầu cho chồng thắng, cầu cho anh thắng: lời cầu nguyện này phá hủy lời cầu mong kia. Không có một lối trung gian nào để đặt bàn chân giữa hai thái cực.

ANTONY — Hỡi em Octavia êm ái mềm mại dịu dàng, hãy làm sao cho niềm thiên ái của em nó nghiêng về cái phía cái kẻ gắng gỏi nhiều hơn để bảo tồn tình ái đó. Nếu anh bỏ mất danh dự mình, thì tức cũng như mất cả đời mình. Thì thà rằng anh không phải là anh không phải là của của em còn hơn là của của em mà tàn rơi, rã rời, hao mòn ra đến thế. Nhưng, theo như lời yêu cầu của em, thì em sẽ làm kẻ trung gian, trọng tài, can thiệp. Trong khi đó, anh sẽ soạn sửa một cuộc đấu tranh, một chiến trận tung bừa sẽ làm lu mờ người anh của em. Vậy

thì em hãy mau mau làm gấp cái điều em nên làm, thì nguyện ước của em sẽ còn có cơ thành tựu.

OCTAVIA — Xin cảm tạ tương công. Thượng đế uy quyền chọn em làm cái kẻ hòa giải, em, một con đàn bà yếu đuối vô ngần, em còn biết nói sao! Một cuộc tương tranh giữa hai người thân yêu như thế cũng thế như là cỡi đòi xẻ hổ, xẻ hang, há hốc đáy thẳm đen ngòm ở bên bàn chân bước, và những di thể, những thây người chồng chết, phải được xô vào để mà trám kín miệng hang kia.

ANTONY — Lúc nào em nhận thấy từ đâu mà mọi sự này xảy ra, bởi đâu mà nên nông nổi, ai là kẻ gây mối bất bình, thì xin em hãy hướng về phía đó niềm phần nộ của em; bởi vì những lỗi lầm của hai kẻ chúng tôi không bao giờ ngang hàng nhau cho đến nỗi tình yêu của em phải đứng cân bằng trong cái tư thái dùng dằng lưỡng lự, ngang tầm ngang mức giữa đôi bên không nghiêng về bên nào được cả. Thôi. Em hãy lo xếp đặt để lên đường; em hãy chọn lấy những kẻ tùy tùng, sắm sửa những thứ hàng gì tùy theo sở thích của lòng em.

Bước ra.

XEN V

Cùng nơi chốn. Một phòng khác.

ENOBARBUS và EROS, gặp nhau.

ENOBARBUS— Ừa, ông bạn Eros kia rồi!

EROS — Có tin tức kỳ lạ, thưa ngài.

ENOBARBUS — Tin gì, hử ông bạn?

EROS — Caesar và Lepidus đã đem binh đội tấn công Pompey.

ENOBARBUS — Đó là chuyện đã cũ; kết quả ra sao?

EROS — Caesar, sau khi đã dùng Lepidus trong cuộc tranh chấp chống Pompey, vừa rồi lại chối bỏ người bạn, không coi người cộng tác ra gì, không chịu để cho người cộng sự được chia sẻ cùng mình cái phần xứng đáng trong cuộc vinh quang hiển hách của hoạt động; rồi lại chẳng chịu thỏa mãn chừng đó, ông ta lại còn buộc tội Lepidus vì những lá thư nào đó mà Lepidus đã từng có gửi cho Pompey. Vừa buộc tội, vừa xét xử, ông ta ra lệnh cho bộ hạ tóm cổ Lepidus và hạ ngục. Và như vậy đó, một trong ba vị

chấp chính quan bị nhốt kỹ, chờ cái ngày Tử Thần tới nói rộng cõi lao tù cho ông ta.

ENOBARBUS — Hỡi ôi, cõi đời nó là cái chi chi ra rứa! Mi khoác cái hình hài nào lạ thế, hử tồn sinh! Mi chỉ còn là hai cái hàm răng nhe nanh nhọn, mở ngoác ra một cái hang, và cuốn hút lông lốc vào trong cái hang giữa hai hàm răng nanh nhọn nọ bao nhiêu những thứ đồ ăn — tục gọi là thực phẩm hoặc dưỡng chất trần gian — mày cần, hai hàm nghiền vào nhau ken kết, cái này mài cọ mãi cái kia. Antony hiện giờ ở đâu?

EROS — Y hiện đang dạo gót, lại qua, qua lại, trong vườn cây lá mọc — đi đi, đứng đứng, rứa rứa, rì rì; và thẳng giò duỗi cẳng, giò chân đá phốc vào cái cành lau chắn lối, kêu to: «Đần độn ôi là ôi Lepidus!» Và hăm dọa bóp cổ cho chết cái vị tướng của y đã từng sát hại Pompey.

ENOBARBUS — Hạm đội lớn của chúng ta đã trang bị đầy đủ?

EROS — Nhằm hướng Italy và Caesar. Còn chút chuyện này nữa, Domitius Enobarbus ạ: Chủ sủy chúng ta muốn gặp bác ngay bây giờ. Còn tin tức ta tạm gác lại đó về sau.

ENOBARBUS — Chắc cũng chẳng có chi cho lắm đó. Tuy nhiên cũng phải đi cho rồi. Hãy dẫn ta tới gặp Antony.

(*Bước ra*).

*

XEN VI

La Mã. Nhà Caesar.

CAESAR, AGRIPPA và MOECENAS

bước vào.

CEASAR — Hẳn xem khinh La Mã, hẳn làm mọi sự đó; và còn làm hơn nữa, tràn lan ra trên đất đai Ai Cập. Hãy nghe đây cái sự vụ bê bối: ngay giữa chợ đông đảo dập dìu thiên hạ lại qua, trên một khán đài bằng bạc, Cleopatra và hẳn chễm chệ trên hai chiếc ghế vàng sit cứng bên nhau, ngửa ngang ngự trị trên đó trước ngàn ngàn con mắt nhìn vào. Dưới chân chúng nó, thằng bé Caesarion ngồi lơ lảo, thằng Caesarion mà thiên hạ bảo là đứa con của thân phụ ta, và ngồi tất cả những đứa con hoang phi pháp, do hai đứa hẳn đẻ lọt ra đời kể từ cái thừa hai đứa hẳn gán bó nhau trong mối tình tội lỗi dốt

chày hực trái tim buông phổi lá gan của chúng nó. Hắn nắm lấy đế quốc La Mã mà đặt vào giữa lòng bàn tay eo óc của mụ ta, biến mụ ta thành Nữ Chúa Tối Cao, Hoàng Hậu Tối Thượng, Nữ Vương Chí Tôn của trần lan đất đai bốn nẻo, nào Syria Hạ, nào Cyprus, Thượng, nào Lydia Trung...

MOECENAS — Hắn nghênh ngang làm cái trò ấy, trước con mắt đại chúng?

CAESAR — Ừ, trước con mắt đại chúng, chúng đại chúng sinh đủ mười hai phiêu bổng lưu ly thập loại. Ngay tại phố phường chợ búa bốn ba, kẻ qua người lại, kẻ tự tại, người tự tôn, kẻ dập dờn người lẫn lóc, kẻ khóc ngửa, người cười nghiêng, kẻ triền miên, người tư lự, kẻ ứ hự, người hoan nghênh, kẻ ngồi thềm, người đứng xó, kẻ đưa mắt ngó, người ngoảnh mặt nhìn, kẻ giữ vững niềm tin, người bắt đầu nghi hoặc, kẻ thắc mắc người dăm chiêu, suốt từ lớp lớp phù kiều, tới trùng quan mây trắng xóa, suốt từ bến đá, tới bờ nước long lanh, suốt từ cơn sóng trôi nhanh tới trận trường phong hiu hắt... Chắc chắn là như vậy, không sai lệch mảy may. Hắn không kể chi nắng ban ngày hay bình minh tươi sáng. Hắn lên giọng sang

sảng tuyên bố với bàn dân thiên hạ rằng con cái của hắn là chúa của trăm vua, là vua của trăm vị hoàng đế. Những non những nước hoẵng đại, những xứ những sở hùng cường, nào hoẵng viễn Media, nào Parthia thánh thót, nào dịu ngọt Armenia mịn màng, nào cổ lục sử xanh của giang san gấm vóc quanh quất gần xa, nó thu hết về sơn hà cho Alexander hưởng thụ. Cho Ptolemy ủ rũ, hắn ban cấp ba giải bự Syria, Cilicia và Phoenicia. Còn con mẹ nường nường tử lòa xòa kia, thì hóa trang làm Nữ Thần Isis mà hiện ra trong bữa nọ, và theo lời thiên hạ đồn đãi xa gần, thì từ lâu, mẹ ta cũng hằng hằng lắm phen ăn vận theo lối đó mà làm triều bôn cho bốn mặt phủ phục quần thần gât gù đong đưa bệ kiến.

MOECENAS — Phải cho La Mã hay biết sự vụ này.

AGRIPPA — La Mã, vốn dĩ từ lâu, đã ngao ngán vì cái thóc lác xắc ngạo mạn của hắn, thì La Mã sẽ không còn giữ một chút yêu chuộng nào nữa với cái gã Antony kia.

CAESAR — Dân chúng biết rõ cái sự vụ nọ của hắn. Và cũng đã vừa nhận được những lời buộc tội của hắn.

AGRIPPA — Hẳn buộc tội ai ?

CAESAR — Buộc tội Caesar. Buộc tội Caesar, viện lẽ rằng Caesar đã bóc lột trọn vẹn Sextus Pompey tại Sicily, và không chia sót cho hẳn cái phần của hẳn đáng có được ở trong hòn hải đảo phì nhiêu. Hẳn còn bảo rằng Caesar tham lam nuốt lống mấy chiếc thuyền chiến hẳn cho mượn một thuở nào. Hẳn bảo rằng đáng lẽ ra ta phải trả lại những thuyền chiến đó mới là hợp lý hợp nghĩa hợp tình. Thật là hẳn hồ đồ hỗn mang táo gan khôn xiết. Hẳn còn bảo rằng hẳn rất phần nộ về cái nổi ta truất phế thẳng Lepidus ra khỏi vòng chấp chính Tam Đầu. Và như vậy là từ đó ta nắm lấy tuốt hết mọi tài sản diu hui xuân thu của hẳn.

AGRIPPA — Hồi tưởng công, sự này phải được đáp lại một trận toi bời cho hẳn rõ.

CAESAR — Đã được đáp rồi. Sự giả đã lên đường. Tin tức đã gửi đi. Ta bảo cho hẳn biết rằng thẳng Lepidus càng ngày càng tỏ ra tàn ác độc địa dã man, càng ngày càng tỏ ra làm càn làm dở, càng ngày càng không biết ăn ở theo nề nếp thị phi, càng ngày càng lập dị cầu kỳ trở chứng, càng ngày càng hờ hững với anh em, càng ngày càng xem

thường cái nghĩa cái tình huynh đệ bùi ngột, tân toan, chung nỗi chung chìm một thuyền một hội. Càng ngày càng tội lỗi đầy mình, càng ngày càng rập rình hống hách. Thì như vậy, thằng Lepidus đáng chịu một mách trừng phạt cho tổ mặt nhà ma. Còn nói về cái phần sơn hà mà ta thu đoạt được, thì ta giữ cái phần của ta đã đánh, nhưng ta cũng sẵn sàng chia cho hắn cái phần hắn đáng hưởng, miễn là hắn chịu chia lại cho ta cái phần sơn hà hắn đã xâm đoạt được tại miền Armenia và tại những sơn hà hà sơn thanh âm khác nữa.

MOECENAS — Hắn sẽ chẳng bao giờ chấp thuận sự đó.

CAESAR — Thì hắn sẽ chẳng bao giờ được ta chấp thuận trong những sự vụ tương đương.

Octavia và bọn tùy tùng bước vào.

OCTAVIA — Hỡi hiền huynh tối thượng, tiểu muội cung kính chào anh! hỡi Caesar thân yêu của lòng Octavia em đau đớn! Em xin phủ phục lạy chào tràn lan một trận!

CAESAR — Hỡi ôi! có bao giờ lòng ta những tưởng! Có bao giờ lòng ta những tưởng! Có bao giờ ta ngờ tới được cái nông nổi nước non xuôi ngược đảo điên này. Hiền

muội yêu quý của ta ! Có bao giờ ta linh cảm sẽ có ngày gọi em bằng tên bằng tuổi của một nãi nùng thiếu phụ chịu trận ly dị ly thân hất hui sâu tủi !

OCTAVIA— Anh đã không bao giờ gọi em gì như thế, và anh cũng không có cái lý do để gọi em bằng danh từ đó đâu ạ, thưa anh.

CAESAR — Thế tại sao em lại về đây trong tình trạng đó ? Em về không đúng theo cách điệu, phong thể một đứa em gái của Caesar : vợ của Antony đáng lẽ ra phải có cả một đoàn binh tiên phong làm tên môn vệ, và hàng hàng đoàn kỵ mã hí vang đi trước hàng hàng dặm dài lũ lượt để báo hiệu sự hiện diện sắp tới sẽ huy hoàng đi lại từ tận cuối chân mây. Cỏ cây hai bên đường đáng lẽ ra phải rẫy đầy những người người lai vãng, và thiên hạ ba vùng bốn cõi phải rạp rình chờ đợi từng từng trận tư lương đương ngắt lịm tuôn ra. Và gió xuân thu phải tung bừng tung bụi lên chín tầng mây thăm man mác mộng thương khung. Và gót chân đoàn người đi phải rợp trời, giầy đất. Thế mà mọi thứ đó đều không. Em tới đây thê lương như một đời tồn sinh gái thôn quê điền dã đi ngậm ngùi từng bước mà lủi thủi tới xóm chợ u buồn. Em về đây La Mã, em

về trong tình trạng đó là ý nghĩa làm sao ? Và em đã cản ngăn rào đón mọi biểu lộ của tình anh em yêu chuộng, em có biết rằng cái tình yêu chuộng, một phen không được biểu lộ phiêu bổng thì lắm phen phải chịu điều hiu rúng rơi vào hững hờ phai nhạt ? Vào quên lãng suốt trăm năm ? Em hiểu thế hay không ? Tại sao em làm như không hiểu thế ? Đáng lẽ ra em cho hay biết trước, thì anh đã phái binh đoàn binh chủng quân nhạc rập rình dàn ra suốt xứ mà nghênh tiếp em từ tận ngoài khơi vào tới trong lục địa, từ mỗi mỗi trường đình tới từng từng viễn lộ, từ mỗi mỗi lớp phù kiều tới từng từng nhịp dàu biển sóng phể hưng, cứ triển miên những đoàn kỵ mã cứ ùn ùn lên mà lớn rộng tiếp tiếp tới ngắt tận trời mây. Bấy giờ mười vạn tinh binh. Tiếng loa giục dấy bóng tinh rợp đường. Cuộc nghênh đón đó dị thường. Đó lần trùng ngộ cô nương tái lai. Nhưng em quên tuốt hết. Em đi về trong dáng dấp rất mực lai rai là nghĩa lý chi, xin em bẻ bàng cho người anh được biết.

OCTAVIA — Hồi độ lượng tướng công hiền huynh bao dung của tiểu muội, em về đây trong dáng dấp này, đâu có phải bị ai bắt buộc làm cho ra như rứa. Chính lòng

em muốn thế, theo tự do ý nguyện của riêng mình. Hỡi tướng công, chàng Antony của thiếp, nghe tin hiền huynh soạn sửa cuộc tương tranh, chàng đã cho em hay, chàng đã cho em rõ, chàng đã rót những lời sâu nửa chua nửa chát vào trong hai tai u buồn nồng nã của em. Và em đã van xin chàng một chút lòng độ lượng chấp thuận cho em về đây diện kiến với hiền huynh.

CAESAR — Y vội vàng chấp thuận, là phải lẽ lắm mà. Vì chung em là cái vật chướng ngại nằm giữa y và cuộc ngửa ngàng lẫn lóc của y.

OCTAVIA — Hỡi tướng công, xin đừng nói thế.

CAESAR — Ta vẫn đủ hai con mắt bằng hăng dăm dăm dõi theo y. Và những công cuộc y làm bay về tới bên ta trên làn gió vút. Hiện giờ y ở tại đâu ?

OCTAVIA — Thừa tướng công, tại Athens.

CAESAR — Thôi rồi. Không phải thế đâu. Hiền muội của anh bị lừa gạt đau đớn vô ngần. Cleopatra đã gạt gạt cái đầu, nháy nháy con mắt, và y đã bàng hoàng nghe thấy cuối chân mây, y đã liều liều đánh hơi và rập rình chạy tới. Y đã đem phung phí

hết cả giang san mình, y đem cả một vương quốc mà dâng hiến hết cho một con gái mất nết, la cà mãi cộ gió trăng, và cả hai hiện giờ đang rập rình huy động bao nhiêu vua chúa trần gian đứng lên mà gây hấn. Y đã liên kết đồng minh, chiêu tập được, nào: Bocchus, vua xứ Libya; Archelaus, xứ Cappadocia; Philadelphos, vua xứ Paphlagonia; Adallas, vua lũ Thracian; Malchus, vua Arabia; vị Chúa cõi Pont; Herod của Jewry; Mithridates, vua Comagene; Polemon và Amyntas, hai vị Chúa cõi Mede và Lycaonia; và còn bao nhiêu quân quyền vương trượng, thanh gươm thanh dài, ngọn dọc ngọn ngang khác tràn lan trên một danh sách dài ra đậm được.

OCTAVIA — Hỡi ôi ! hoạn nạn tai ương dồn dập trên hai vai hồng nhan của thiếp. Khốn khổ thế nào là cái phận của em : một trái tim xé đôi làm hai mảnh, giữa hai người thân mến đang mở cuộc tương tranh !

CAESAR — Thôi, dù sao thì về đây, em cũng được xiết bao hậu đãi. Những lá thư em gửi về từ trước đã cầm giữ được cơn giận một thời gian, đã trì hoãn được cái cuộc tan hoang tình nghĩa, cho tới lúc ta đồng thời

một bận nhận thấy hai lần hai trận nhaim
nhở xiết bao: em thì bị hấn phỉnh phờ lẳng
nhục, còn ta thì đứng trước hiểm họa suýt
tan tành sự nghiệp vì hờ hững cho qua. Em
hãy hân hoan can đảm nhé. Giữ cái lá gan
bên cái trái tim cho thật là vững bền, mạnh
mẽ. Đừng có làm cho cõi lòng nó bàng hoàng
hoang mang bối rối trước nước đời khe khắt,
trước cơ trời dâu biển đa đoan, chúng đang
xô ùa những cấp bách thiết thân quá dữ dội
vào công phá kịch liệt hạnh phúc hài hòa
của ta. Hãy để cho những sự vụ do vận số
định đoạt, do số mệnh an bài, cứ mà dong
đưa theo dòng lệnh đênh của nó mà đừng
than van làm chi. Tắt một lời: hãy biết an
thời xử thuận. Em đã xốc áo về đây thì em
là kẻ được hậu đãi, yêu chiều, thương chuộng
luôn luôn. Em, còn có gì giữa cõi tồn sinh
này đối với em mà thân ái hơn em đâu. Em
bị xúc phạm lẳng nhục tổn thương quá cái
mức tưởng tượng. Nhưng mà chừ thần chừ
thánh chí cao, chí đại, trong cái lòng công
minh của các ngài, sẽ bồi thường cho em,
nên đã chọn những tay thừa hành đặc lực là
chúng anh đây, anh và những kẻ yêu chuộng
em, để mà giúp em thoát khỏi cái vòng tồn
sinh ma nghiệt. Em hãy hân hoan đi. Và mãi

‘mãi em vẫn là kẻ được các anh quý chuộng.

AGRIPPA — Mừng bà về đây, non nước này hoan nghênh lắm lắm.

MOECENAS — Mừng bà lắm đó, hồi bà lớn yêu dấu của chúng tôi. Mỗi mỗi quả tim tại La Mã đều yêu quý bà, và chia xẻ nỗi buồn đau của bà. Riêng cái gã Antony ngoại tình nham nhở, lao mình lặn lội cuộc gió lá hiu hắt cảnh chim ngửa ngang gờm guốc, riêng cái gã đó là ngược đãi bà, xua đuổi bà thôi; và đem cả cái lực lượng lỏng lẻo giang san của nó mà lồng vào giữa cái vành cong hoa liễu của một con mề nằm gió ăn sương. Con mề đó lại đa đoan uốn éo sử dụng cái lực lượng đó mà đẩy động con lên chống đối chúng ta.

OCTAVIA — Thật thế chẳng ru, thưa ngài?

CAESAR — Thật chắc chắn như rứa đó mà. Hiền muội ơi, em về đây là giang san niềm nở; em về đó là em ở lại đây. Hằng tháng hằng ngày, em sẽ hây hây mà nhìn bốn bên ân cần chiều chuộng. Và hãy nhớ rằng phải biết chịu khó mà kiên nhẫn cái con tâm. Hồi em vô ngàn yêu dấu!

(Họ bước ra).

XEN VII

*Gần Actium. Doanh - trại ANTONY
CLEOPATRA và ENOBARBUS bước vào.*

CLEOPATRA — Nhà người liệu chừng
cái thân đó nhé. Bà sẽ cho nhà người biết
tay. Rồi người sẽ trả cái giá đắt, chờ mà coi.

ENOBARBUS — Nhưng vì lẽ chi? Vì lẽ
chi? Vì lẽ chi mới được chớ?

CLEOPATRA — Nhà người đã có thốt cái
lời bàn ra, khuyên tướng quân của ta cái
chi đó chứ! Rằng sự hiện diện của ta nơi
chiến địa, là không thích hợp hả? Chối đi?
Không thích hợp hả?

ENOBARBUS — Sao? sao? Chẳng không
thì chớ! Chẳng lẽ Bà Lớn bảo là có có rất là
thích hợp lắm hay sao?

CLEOPATRA — Không có chi ngăn cấm
cản trở chúng ta, thì vì lẽ chi chúng ta lại
chẳng thân hành ra giữa trận chơi được
chớ?

ENOBARBUS (nói riêng một mình) — Hừ, ta
có thể trả lời cho một mạch được lắm: nếu
người ta mà ra chiến trường mà đem cả
ngựa đực ngựa cái theo ra, thì tha hồ mà đi
dời nhà mà ngựa đực. Chúng trở thành vô

dụng tuốt hết. Chúng nhảy cõn lên một cái, thì mỗi mỗi con ngựa cái phải chở trên lưng mỗi mỗi một con ngựa đực và mỗi cái thẳng ky sĩ ngồi ở trên lưng mỗi con ngựa đực.

CLEOPATRA — Nhà người lăm bằm cái chl đó rứa? Coi tề!

ENOBARBUS — Tại hạ nghĩ rằng sự hiện diện của bà ắt là làm cho ông bối rối vương viu quần quanh. Bà sẽ cầm giữ, thu hút mất một phần nào đó của trái tim ông, của lá phổi ông, của mảnh gan ông, của hột mật ông, của đầu não ông, của thì giờ ông — hỡi ôi! một phần nào đáng ra là không chia sớt được. Một phần mà san sẻ thì toàn bộ lắt lay. Một chút nghiêng mày có thể làm rụng roi cả thân thể. Ông sẽ đứng trước cái hiểm họa vô kể vũ trụ xẻ ra làm càn khôn. Bà đưa cái hồn bà lại gần thì tâm can ông sùng sốt. Bà sẽ đốt cháy cái rụi cái trụ cột của ba mảnh giang san. Ông sẽ bốc rời một trận trăm nghìn cửa quỷ đồ một nhà ma. Từ bấy nay, người ta đã kể cả bàn ra nói vào tại La Mã rằng: Thật ra ông nhà không có dàn trận chiến tranh. Mọi sự là do gã Photin, một hoạn quan thái giám và một bầy gái mịn mượt làn da hầu hạ bà suốt ngày đêm giờ

mở đầu dàn trận. Họ bảo: ông hãy ngày thơ thần câu cá trên dòng khe, và ăn chè xôi trên cái đĩa. Ông không kể chi chuyện phải trái chiều trường. Chỉ một cái sườn hông của nướng nướng mà tháng năm ông khanh khanh ái ái, rồi ông nói lái trở lại thành ra ái ái khanh khanh. Họ bảo: ông sẽ tan tành sự nghiệp vì những cơn thiêm thiếp bà thủ thi ái ân.

*Thượng thừa giáp tri phân vân
 Đòi tài hoa rụng trong lần trở cơn
 Tà xiêm hây hây xuân rờn
 Đồng khô hát cạn cung đàn tài hoa
 Đó lời họ bảo — thưa Bà!
 Thật chẳng La Mã đó là lời kia?*

CLEOPATRA — Thì La Mã cứ mà chìm lỉm trong đại dương đi. Và bao nhiêu cái lưỡi thằm thì cứ thối tha nhà ma cửa quỷ. Có giỏi chịu chơi thì đi đánh đĩ với bà. Ta gánh cái trọng trách cuộc chiến tranh này; với tư cách đại diện một vương quốc, ta sẽ có mặt tại trận tiền, hết như một gã tu mi, dù ta không có lông râu, chỉ có lông mày và lòng nách mà thôi. Các người sẽ thấy mặt ta tại chiến địa. Đừng bàn ra nói vào lời thôi nham nhở. Ta sẽ không bao giờ dang dở

chịu ở lại đằng sau. Ta sẽ lao mình vào chơi mau ngay giữa cuộc.

ENOBARBUS — Tốt lắm. Xin tùy ý bà. Tôi đã dứt lời, cạn tiếng, kiệt tận ngôn ngữ thanh âm, âm thầm tôi xin từ đây lặng lẽ. A! Hoàng Đế tôi kia rồi.

ANTONY và CANIDIUS bước vào.

ANTONY — Canidius ạ, nghĩ có lạ không! Từ Tarentum và Brundisium tiến tới, y đã có thể vượt biển Ionian mau chớp nhoáng thế, và xua quân vào nội địa Toryne? Kỳ lạ thật. Em có nghe nói điều đó không, ái khanh dịu ngọt?

CLEOPATRA — Cuộc nhanh chóng chẳng bao giờ được ca ngợi tán dương nhiều bằng mấy cái thẳng lười. Chỉ cái bọn lười là giỏi tán tụng thứ đó. Thấy họ bước nhanh một chút đã vội rút đầu lại hoan hô: hoan hô! nhanh như chớp nhoáng! hoan hô! nhanh như cơn lốc! hoan hô! nhanh như gió giục mây trời! Còn tôi, thôi thế, tôi ngồi ngợi ca. Thẳng tôi làm biếng đó mà. Phục ngài sát đất. Thưa bà, thưa ông.

ANTONY — Ái khanh trả đòn kỳ tuyệt đó. Thật tốt với chí lý chẳng nhe! Bọn anh hùng sun soe với cái lời ái khanh là phải.

Còn cái bọn mình lười thì chịu đại mà mím miệng cắn răng. Nào, Canidius, ta sẽ san bằng chúng nhào ngang trên mặt biển

CLEOPATRA — Trên mặt biển? Đã đành! Không mặt biển, thì tại mặt mả?

CANIDIUS — Tại sao tướng công muốn chịu chơi một cuộc trên mặt biển?

ANTONY — Tại vì chúng thách đố chúng ta tại đó. Trên mặt biển là chỗ chúng nó muốn cùng ta đụng độ ăn thua.

ENOBARBUS — Còn tướng công thì đã từng thách đố hăn chơi một cuộc tay đôi, một chọi một.

CANIDIUS — Vâng, và cuộc tay đôi mở ra tại Pharsalia, phải chăng? Cũng chính cái chỗ xưa kia Caesar từng đã tử sinh một trận với Pompey. Nhưng đề nghị đó, hăn thấy không lợi cho hăn nên hăn bác bỏ. Thì bây giờ xin tướng công cũng bác bỏ cuộc thách đố của hăn đi, là phải.

ENOBARBUS — Thuyền chiến của tướng công không trang bị đầy đủ. Thủy binh của tướng công gồm toàn bọn chẵn la chẵn lữa, bọn nông dân gặt lúa, bọn tạp nhạp chiêu mộ bừa cho kịp lúc, chưa bắn cung cho ra hồn. Vì cái bàn tay của chúng chỉ quen cắt

ra, lừa bò, cầm nhánh cây mà quất vào mông con dê cái, mắt thì lim dim ngó cái trái sim chưa chín mà bảo là chín thực, chín muối. Còn hạm đội Caesar gồm toàn quân thiện chiến, đã từng vùng vẫy ngang dọc tử sinh với hạm đội Pompey. Caesar có nhiều thuyền chiến nhẹ, khinh khoái rẽ sóng phẳng phẳng. Thuyền của tướng công thì chậm rì rì, rục rịch đi mà không nhúc nhích. Tướng công khước từ cuộc tương tranh trên mặt biển, là phải lẽ. Chẳng có chi là mất mặt, mất thể diện thanh danh gì đâu. Tướng công đã sẵn sàng chuẩn bị quân binh trên đất. Tội gì mạo hiểm ra khơi cho điu hiu hà thanh một thuở.

ANTONY — Phải ra khơi! Phải đánh tan chúng trên đại hải. Cho trùng dương rõ mặt chúng mình.

ENOBARBUS — Thừa tướng công anh hùng đại dũng, tướng công liều như vậy, là xóa tuốt đi hết cả cái lực lượng tuyệt đối bá chủ của mình trên mặt đất liền, cả cái tài hoa lẹch đất nghiêng trời của tướng công trên lục địa. Tướng công làm tan rã binh đoàn mình, gồm hầu hết là lực quân thiện chiến; tướng công bỏ rớt rơi vô dụng bao nhiêu kinh luân thao lược lừng lẫy của tướng công; tướng công đi lạc mất cái lối của mình. Con đường

hoảng đại của tướng công, con đường hiển hách trên đó mọi thành công oanh liệt đang chờ gót chân tướng công bước tới, con đường chắc chắn, vững bền, tướng công lại không chịu tiến lên, tướng công lại lao mình vào cuộc lưu ly rủi may mạo hiểm!

ANTONY — Ta muốn mở trận trên mặt biển khơi.

CLEOPATRA — Ta có sáu chục chiến thuyền bu, Caesar hồ dễ đã có được hơn số đó.

ANTONY — Ta sẽ thiêu rụi hết phần thắng dư của hạm đội. Giữ lại phần bảnh, trang bị đầy đủ chiến cụ, rập rình, tại ngoài mũi Actium, chờ hạm đội Caesar tới gần là choảng cho tã tới một trận. Trường hợp bại trận, ta lên bờ, thần chiến thắng sẽ đứng đó đợi nhau. Ví dụ? Hồ dễ? Đã sao! Chầy chẵng là một hôm sau, muộn gì.

Một Sứ giả bước vào.

Có việc chi?

SỨ GIẢ — Thừa tướng công, có tin chính xác; có kẻ thấy rõ ràng. Caesar đã chiếm xong lãnh thổ Tòryne.

ANTONY — Có thể nào địch thân y tại chỗ! Không thể nào thế được! Kỳ lạ thật, lực lượng nó đã tràn tới đó ư! Canidius,

mười chín quân đoàn của ta, giao cho người điều động trên đất bằng. Mười chín quân đoàn cộng thêm mười hai ngàn kỵ sĩ. Chúng ta xuống thuyền chiến ngay bây giờ. Nào, đi thôi, hỡi nương Thiên Thu Trang Thétis Thần Nữ của ta ơi!

Một tên lính bước vào.

Việc chi vậy?

LÍNH — Hỡi Chí Tôn Hoàng Đế. Muôn tâu Thánh Thượng Tối Cao. Xin Bệ Hạ đừng dằn trợn trên khời. Đừng tin tưởng vào những tấm bè mục nát. Bệ Hạ không tin lời kẻ dưới hay sao? Kẻ này đã mấy phen vào sinh ra tử! Bệ Hạ há nghi ngờ thanh kiếm này, cùng những vết sẹo còn rõ dấu trên thịt da đây? Cứ bỏ mặc bọn Egyptians và bọn Phoenicians tha hồ mà bì bõm trên mặt nước: chúng ta khác. Chúng ta đánh tại trên mặt đất liền. Tại mặt đất liền, chúng ta từng đánh quen trăm trận sức dư thượng thừa, tài dư giáp trĩ. Đứng trên mặt đất liền, chân chỏi chân, mình mẩy chỏi hình hài ăn chịu. Thân thể vững vẫy ngang dọc với tứ chi, thì chúng ta là vô địch. Đừng bỏ cái sở trường mà nắm cái sở đoản. Thật bất lợi vô cùng.

ANTONY — Được. Tốt, Tốt. Thôi chúng ta đi.

(*Antony, Cleopatra và Enobarbus bước ra*).

LÍNH — Thề theo Thần, thuận theo Thánh, tuân theo Tiên Nga, yên theo Trời Phật, vâng theo Chị Nguyệt Từ Bi, chiếu theo Hercules đồ sộ, quy theo Từ Hải râu hùm, ngóng theo mây trôi chiều trắng, dõi theo nông dân ra đồng, khát vọng triền miên theo thân hoài tuyệt kỹ, chiều theo ý phiêu bồng tiểu bộ xuân phong, chuộng theo nếp tà xiêm Hy Lạp, ân cần theo phoir mở tồn lưu, gấn bó theo keo sơn loan phụng, dập diu theo hồng lưu tử sơn hải nhi câu trường, ngửa ngang theo kéo lên gò đống, múa vòng theo bóng ngả về tây, éo le theo con cò bay thẳng cánh, ngậm ngùi theo thuyết bất định ngã tiền diện tầu, ngây dại theo tha tự hội hậu diện căn lai, liễu yêu bài động trôi dài, phong tình vạn chủng trên ngày phù du, vâng vâng tùy thuộc khơi mù, hồn ta nhất quyết một tù tội thân, rằng trong ngọc đỏ vô ngần, đá vạng tiếng ngựa dậm phần ta nghe, lời ta tướng suý khôn dè, giọng ta bệ hạ vừa rề bữu môi, mà sao trong tiếng ngậm lời, còn vang dội mãi ánh ngời thái chân. Sập sè cung bậc tần ngần. Tồn lưu tồn lý tý gần ngo tuôn. Xô ra từ cỏi cuối nguồn. Đẩy ra từ góc hẹp đường mô din. Làm ghi

một chút của tin. Điệp trùng dừng gót dậm nghìn vén xiêm. Thị phi đất trịch chạy tìm. Lững lơ dâu biển lặng chìm đa đoan.

CANIDIUS — Phải, phải, lính ạ. Mi nói cái lời đúng đó chứ phải chơi mô. Tuy nhiên, toàn khối cái cuộc hoạt động lưu tồn của tướng sủy đầu có phải là thuận theo cái đà phần phát hưng thịnh của tồn lưu lưu tồn vồ vập nó xô ra. Ông tướng lãnh của chúng ta đang chịu trận chỉ huy của một con người, con kẻ, nọ con kia. Và chúng ta chỉ là những thằng đàn ông ủy thác hết thân phận mình phó mặc cho hình hài mấy con đờn bà phụ nữ nó xô mũi trăm năm.

LÍNH — Có phải ngài điều động trên đất liền những quân đoàn và kỵ binh kỵ mã tiện nghi bát tiếu toàn quyền? Phải vậy chẳng ru?

CANIDIUS — Phải rồi, chính thị là ta. Marcus Octavius, Marcus Justeius, Publicola và Caelius thì điều khiển hạm đội rùng rùng ra khơi. Chúng ta tập hợp tại lục địa, hàng ngũ ngăn nắp ròn rảng. Cuộc động binh chớp nhoáng của Caesar thật là ngoài sức tưởng tượng.

LÍNH — Lúc ông ta còn tại La Mã, ông ta đã ra lệnh đưa quân đội ra ngoài từng tốp nhỏ, di động lặng lẽ vô cùng, qua mặt hết mọi tay do thám.

CANIDIUS — Phụ tá trọng thần tổng đốc của ông ta là tay nào rứa hỉ? nhà người có nghe nói không?

LÍNH — Nghe đâu chừng là một tên Taurus tuốt rô nào đó.

CANIDIUS — Ha, ta có biết thằng đó.

Một Sứ giả bước vào.

SỨ GIẢ — Hoàng Đế cho vời tướng quân Canidus.

CANIDIUS — Tràn lan là tin đi, tin lại, tin về, cái thời sao mà đầy rẫy nấu nung tin tức thế! Cứ không ngừng thai nghén phôi dục phôi thai, từng lai rai mỗi bên tai mỗi phút giây một hai, hai một.

(Họ bước ra).

*

XEN VIII

Một cánh đồng gần mũi Actium.

CAESAR và TAURUS bước vào,
cùng binh đoàn rập ràng di động.

CAESAR — Taurus!

TAURUS — Thừa tướng công, có chi?

CAESAR — Không mở trận trên đất liền. Tuyệt nhiên không khiêu chiến trên lục địa. Tập trung mọi lực lượng lại, cho tới lúc thanh toán toàn diện trên mặt biển. Không được đi quá một ly hào nào những mệnh lệnh ghi trong cuộn giấy này. Vận mệnh chúng ta nằm hết trong cái cuộc tử sinh quyết liệt này.

*

XEN IX

Một khu vực khác trong cánh đồng.

ANTONY và ENOBARBUS bước vào.

ANTONY— Đặt các đội kỵ binh của chúng ta ở bên kia ngọn đồi, đưa con mắt dòm ra ngoài, xem cái lối bài quân bố trận của thắng Caesar trên mặt biển. Từ vị trí đó, chúng ta sẽ có thể ngóng rõ tổng số thuyền chiến của nó, dòm kỹ được cái mặt mo thiên tài thiện chiến của nó, nghe ra được cái điệu hung hăng lắm li đã man tao nhả của nó, rồi thuận bề đối phó thuận theo cái con cờ kỳ tuyệt của thiên tài phát tiết tinh hoa của ta hiu hiu rất mực.

(Bước ra).

*

X E N X

Một khu phận khác của cánh đồng.

*Bên này, CANIDIUS bước tới, cùng với binh đội
lục quân của y. Bên kia TAURUS, tướng của*

CAESAR, bước tới với quân binh của y.

*Hai bên ra rồi thì nghe tiếng ì ầm của trận hải chiến.
Kèn quân trời giập. ENOBARBUS bước vào.*

*ENOBARBUS — Chẳng ra cái gì rào!
Hổng tuốt hết! Hổng tuốt hết! Ta chẳng còn
có thể mở con mắt ra mà ngó, mà dòm mà
xem cái gì ra cái gì nữa hết! Chiếc Antoniad,
chiếc tàu của Hải quân Thượng Tướng Ai
Cập, đã quay mũi bỏ chạy, cùng sáu chục
chiến thuyền hỗn độn nổi đuôi theo. Không
còn ra thể thống gì nữa hết. Nhìn cái cảnh
tượng đó, con mắt ta nó đỏ dôm dóm như
muốn vỡ toang một thứ! Ồi nhà ma! Ồi cửa
quỷ! Ồi văn hiến! Ồi ba ngàn năm! Ồi
ngang dọc tung hoành! Ồi đánh dư trăm
trận! Ồi công trình kẻ biết mấy mươi! Đã
tràng khôn xiết trận cười về sau. Nổi niềm
tướng tới mà đau! Sờ sờ hiện tại! Mai sau
thế nào!*

SCARUS bước vào.

*SCARUS — Hỡi chư thần! Hỡi chư thánh!
Hỡi tư lự chư tiên! Hỡi đấng chiêu chư hiền
từ bi quốc sắc! Hỡi khuynh thành cõi Bắc về*

Nam! Hỡi hai hàm răng mọc! Hỡi ả ngữ
phiêu bồng ai đọc được ra cho! Hỡi nhỏ to
trận tiền triền miên trùng điệp! Hỡi chàng
hỡi thiếp trong cổ lục móc mưa! Hỡi tháng
mùa xuân xanh sắc hạ! Hỡi rờng rã lục thúy
hà thanh! Hỡi rành rành thiên thanh lồng
lộng! Hỡi từng từng trận mộng từ tinh tú
xuống ngập suốt thiên thâu. Hỡi sơ đầu. Hỡi
thủy thảo. Hỡi lung trạo. Hỡi suốt ghềnh.
Hỡi phố thị. Hỡi khe chị. Hỡi nương em.
Lòng ta bao xiết nỗi niềm. Biển dâu kỳ tuyết
lưng mềm mại thon. Chân trời mặt bể chon
von. Trường phong đổ sập xuống mòn hao
khe. Thôi thôi xuân sắc hội hè. Thôi thôi tảo
mộ ai dè nhà ma. Lỡ từ lạc bước bước ra.
Tồn lưu chết lịm căn nhà tử lâm.

ENOBARBUS — Bối dâu mà nhà người
đầm đầm cuồng điên, châu sa tuôn ra như
rửa?

SCARUS — Cả một khu phận mệnh mông
lưu lửa lập lòe chan chan xuân sắc, đang bị
dè bẹp tan hoang bởi cái ngu si ngập tràn
trên vạn lý. Bối con cờ kỳ bí trong hiểm họa
hiu. Tồn lưu rạng vẻ yêu kiều. Giữa cơn
ngiên ngửa xế chiều tan hoang. Hoàng hôn
rạng đỏ mây vàng. Có nghe cổ lục dây đàn
chiêm bao. Bình minh sơ thủy hội nào. Có

chờ đợi tại yêu đào trùng lai? Mai sau còn có một ngày? Phút giây đối diện hình hài tái sinh? Hỡi ôi tồn lý biên đình. Thoắt rơi rụng tuốt trong tình ái cơn. Môi ngon ngọt, má ngon ngon. Môi ân ái nụ môi còn mở ra. Hít vào tim phổi mù sa. Ngàn thu rót hột đổ ra ngoài vảnh. Bao nhiêu thúy lạc hà thanh. Vì môi ngọt khiến tan tành nhà ma. Kể từ cửa quỷ tuôn ra. Trường giang phố thị thừa là khôn nguôi. Hỡi Enobarbus! Ngài còn kinh ngạc trách cứ gì ta nữa thôi?

ENOBARBUS — Chiến cuộc coi ra thế nào?

SCARUS — Về phía chúng ta thì rõ ra những dấu dịch hạch tử thần lan tràn ra eo óc. Ôi khổ nhọc nhà ma bên kia cửa quỷ con mề dĩ thỏa tà dâm dâm đui thiên tài đổ ra lai rai dâm đảng, con mề tồn hoạt Ai Cập mù đào già ra non, một con ngựa cái lóc thóc động cơn nghe rờn xương tốc độ, đầu cổ rã riêng triền miên không chấm dứt, cho con ngựa đực tan hoang can trường trên trận địa, giã mình đi bỏ như có như không bằng không cũng đó mặc dù hiện diện như điện hút khuynh thành tinh anh toi bời rụng rơi phát tiết cơn siết cơn ôm một hôm rụng rốn lá cồn lá cỏ lấp ló vẻ son. Tức chết

người ta đi được! Chả còn ra cái non nước mẹ gì phải chi thiên lôi đánh giập mụ ta cho rồi một trận! Giữa cuộc tranh hùng đôi bên ngang sức, đôi phía ngang lực thắng bằng như hăng hăng sao sao sít sít trể nít sinh đôi đứng ngồi nước rơi một giọt; mà kờ ra thánh thót thì phía mình lại dường có vơi tót hơn một phân thánh tha, thì bỗng đâu nhà ma mọc mời về cửa quỷ, con ngựa cái tà dâm hí ầm lên một tiếng như con bò cái tháng năm, con bò năm tháng sáu, chợt tung giò nhảy đui một một cái như bị một con heo nái chích ruồi lẳng chẻ hăng chẻ hái, bất thình lình đánh thót một cái giật mình mất ngủ mất ăn, tung thân mất thăng bằng lèo lái, con ngựa cái quay buồm chạy hót hãi, bỏ thiên tài ở lại hoài vọng tìm máu tha thiết nuôi theo... hút heo như cần khôn đi biệt, bỏ vũ trụ ở lại một mình, bên chiều rụng từng giọt huyết chơi vơi. Công trình kể biết mấy mươi. Vì em bẻ lái cho người quay lưng. Dọc ngang trận địa tung bưng. Tại em nên chuyện nửa chừng hỗn mang.

ENOBARBUS — Cái đó ta có nhìn thấy. Hai con mắt ta chợt bỗng tê buốt như bị ngàn mũi kim châm vào, rồi từ đó về sau, ta không còn nhìn ra cái chi chi nữa hết.

SCARUS— Nàng ta vừa bẻ lái quay buồm xuôi theo làn gió vút, thì chàng Antony bỗng toát hết mồ hôi, như cảm thấy trong đời mình có ngàn thu đi về trong lưu lạc, như con vẹt đực bẻ bàng hốt hoảng bị con vẹt cái bỏ rơi, vùng tung cánh bay theo trên ngàn khơi giẫy sóng, bỏ lại sau lưng mình khắp mặt tương tá và sáu quân đang gan liền dày dặn tử sinh trận tiền đảo điên rất mực. Hỡi ôi! trong đời ta, ta chẳng bao giờ có ngó thấy ra một cái cảnh sỉ nhục đoạn trường nào nhân như thế. Một cái hành động tồi tàn nào dạ kẻ sao cho xiết muôn vàn oái ăm. Trăm nghìn gửi tạ tướng quân. Cuộc cờ kỳ tuyệt có ngần ấy ư. Lòng ngưỡng vọng, chẳng bù trừ. Dư danh mai một, chuột chù tu mi. Tài hoa duyệt lịch là gì. Bởi đâu bội phản suốt kỳ càn khôn.

ENOBARBUS — Hỡi ôi! nói nữa thêm buồn. Chung quy chỉ tại cái mảnh hồn nữ nhi nhi nữ đó mà thôi.

CANIDIUS bước vào.

CANIDIUS — Vận may của chúng ta đã tàn rơi ngổa giải mất rồi. Phải chi mà tướng quân của chúng ta giữ được con người vốn nguyên là con người của ngài, như bao lần ngài đã tỏ ra cho sáu quân nhìn thấy, thì mọi

sự đã bao xiết tốt tươi. Hỡi ôi ! ngài bỗng đứng lại đổ ra suy nhược, táng khí, thất thần, nêu cao cái gương tàn xiêu trốn cuộc, thì sáu quân còn tinh thần đâu mà ở lại với cái cuộc nhà ma.

ENOBARBUS — A ! ngài có dự trong ?
Thế thì bắt tay một cái.

CANIDIUS — Họ đã lao mình biên biệt chạy mất rồi nhằm về hướng Peloponnesus.

SCARUS — Lối đó cũng dễ đi lắm mà.
Và ta cũng sẽ tới đó mà chờ xem cái cuộc gì sẽ còn xảy ra sau nữa.

CANIDIUS — Ta sẽ mang quân đoàn và kỵ mã giao lại cho Caesar ; sáu vị vua đã chỉ dẫn cho ta cái đường lối quy hàng rất mực.

ENOBARBUS — Còn ta, ta vẫn còn phải chịu lao mình giấn thân theo cái cuộc cờ bao nả nã lòng của Antony mặt vắn, và mặc dù lý trí của ta cứ vẫn thối ngược chiều tâm ý của ta nao !

(*Họ bước ra.*)

XEN XI

Alexandria. Cung điện CLEOPATRA.

ANTONY cùng các Tùy Tòng bước vào.

ANTONY — Đó, đó. Nghe chưa! Mặt đất la to bảo ta đừng có giẫm gót chân ta trên mình mặt đất nữa. Cái lưng tròn trĩu mềm mại đu đưa của nó bây giờ đã xấu hổ không muốn tiếp tục chở cái hình hài tồi tệ của ta đây. Hỡi các bạn hữu, lại đây. Lại gần đây tí chút. Ta đã dần dà nấn ná lang thang lưu ly trong cái đêm tối tò mò của cuộc thế ngửa ngang tồn sinh gầy ốm, và ta đã vĩnh viễn không tìm được lối đi về trong cõi mộng ban sơ. Thì hãy coi ta như một linh hồn đã chết. Một con người còn lại thôi cũng thế như một bóng quỷ hoặc hình ma. Nào! Ta có một chiến thuyền chở đầy vàng kim ngọc bích. Hãy giữ lấy, hãy chia nhau cho tròn xinh một bận. Hãy đi đi, tìm tới Caesar mà phủ phục quy hàng. Và thiên thu đừng để cho bóng Antony về đu đưa trong kỷ niệm. Đừng hoài niệm gì nữa tới cái thẳng sa đọa đã làm đắm mất cuộc đồng thuyền.

Tất cả Trượng Tá — Bỏ đi? Chạy trốn? Không. Chúng tôi không lam thế được.

ANTONY—Thì chính ta cũng đã bỏ cuộc, mà chạy đi. Và thế đó, ta đã dạy cho bọn ươn hèn nhút nhát cùng chạy đi và phơi lưng điu hiu cho trần gian căm giảo. Phơi hai vai ủ rũ cho thiên hạ chê cười. Phơi cuộc đời bên ngàn thu ngổa giải đến u nùng kiêu lệ mai sau. Hàn sương phấn yếp lên màu. Còn lung trạo suốt khê đầu cỏ thơm. Và thời thế đó vong hồn. Hang tồn sinh mọc lá còn đầy khe. Phải chăng nhe? Hỡi các bạn sắp cùng ta ly biệt! Ta đi rồi, xin biệt ta đi. Các người chẳng nhớ làm chi. Để dành cái dạ u lý chiêm bao. Cái làn đồn lại về sau. Trần gian sẽ kháo với nhau chuyện rằng. Chàng Ân Tô Ný đẳng đẳng. Xưa kia đại gái thường hằng đắm chiều. Một liễu ba bảy đã liễu. Giã mình đi bỏ một chiều như không.

Hỡi các bạn thân yêu, hãy đi đi! Còn ta, ta đã quyết. Ta sẽ dỗi theo một dòng tồn sinh khác, không cần có sự cộng tác của các người. Ta sẽ riêng ta một mình điu hiu thực hiện. Hãy đi đi. Cửa cải của ta nằm tại hải cảng. Hãy cứ mà mà cầm lấy ra đi. Hỡi ôi! ta đã đâm đầu đuổi theo đuôi một cái... Cái chi? Cái chi đó. mà giờ đây găm lại ta xấu hổ muôn vàn. Ôi vĩnh thế! Ôi thời gian. Ôi

hoa ngàn. Ôi cỏ nội. Ôi tơ kết rồi. Ôi chỉ xe chùng. Ôi huyền ảo mông lung. Ôi còn chi không rớt hột. Ôi tóc ở trên đầu. Các người nữa ! Từng sợi mọc, đã lên lời phản đối rất lung tung. Sợi bạc màu trách mắng sợi hoa râm rắng mi sao tảo tợn. Sợi hoa râm lì lợm mắng nhểc sợi hung nâu kêu gào chùm râu ta lộn ngược. Đã già đầu rồi mà còn đại gái tơ non, để hao mòn đồng khí. Hỡi các bạn thân yêu, Hãy đi đi. Và xin đừng ngoảnh lại. Và ta sẽ giao cho các bạn những tờ thư để chu toàn cho con đường đi của các bạn. Cho nó bớt gập ghềnh. Nào, nào. Ta yêu cầu đó, đừng có mang cái vẻ mặt u sầu ủ rũ như khuôn mặt đưa ma. Hãy chấp thuận đi. Đừng đáp lui đáp tới. Đừng nấn ná phân vân. Đừng tần ngần xấu hổ. Đừng ghê tởm trong con dạ phân bua. Hãy đón nhận cái lời vàng của ta ban trong một cơn phiêu bồng tuyệt vọng. Kể đã tự khi, tự khi chính mình, thì các bạn còn trọng nó làm chi. Đi đi. Hướng thẳng ra bình bồng bãi biển. Tao giao hết cho các bạn nào cửa, nào thuyền, nào chìa khóa thon thon. Ta yêu cầu, ta van vỉ đó, hãy đi đi, để yên ta một lúc. Ta choáng váng té mê quay cuồng trong cơn lốc. Ta yêu cầu, ta van vỉ. Vàng. Ta đã mất hết quyền hành

ban mệnh lệnh. Ta chỉ còn biết yêu cầu các bạn mà thôi. Đi đi. Ta sẽ gặp lại lát nữa đó mà.

(Ngồi xuống)

Cleopatra bước vào. Charmian và Iras nắm tay bà đi tới ; Eros theo sau.

EROS— Nào, Bà Lớn du dương dịu ngọt, xin bà hãy bước lại gần ông, an ủi ông.

IRAS— Hãy làm như vậy, muôn tâu Bà Lớn thân yêu, hãy lại gần ông, an ủi ông một cái. Hãy làm đi.

CHARMIAN— Làm ư? Còn gì hay hơn nữa.

CLEOPATRA— Hãy cho ta ngồi xuống. Ôi Juno! Ta xin làm như lời em Charmian bảo.

ANTONY— Không làm, không làm, không làm, không làm, làm sẽ không kham.

IROS— Xin tướng công hãy nhìn qua cái chỗ này.

ANTONY— Ôi nhục nhã làm sao! Ôi nhục nhã!

CHARMIAN— Thưa Bà Lớn!

IRAS— Hỡi Bà Lớn, Hoàng Hậu rất mực bao dong!

EROS— Thưa ông, thưa ông!

ANTONY— Vâng ạ. Thưa «*Tướng Công*» ôi, vâng ạ. A vâng. Tại Philippi, hắn đã giắt cái thanh gươm ở bên hông như một thẳng hẻ khiêu vũ. Trong khi đó, ta đâm thẳng Cassius gãy nhom, mặt mày nhăn nhú. Và chính ta diệt nát thẳng Brutus điên! Chỉ một mình hắn là cái gã lợi dụng bao nhiêu tài tình của tướng tá, nó không am tường một chút chi hết về thao lược dụng binh. Thế mà hôm nay. Hối ôi! Chi sá kể!

CLEOPATRA— A! Các người hãy ngồi lại bên ta.

EROS— Thưa *Tướng Công*, *Hoàng Hậu* đó, *Hoàng Hậu* đó. *Tướng Công* hãy nhìn bà một cái kẻo bà lớn đau lòng.

IRAS— Thưa Bà Lớn, Bà Lớn hãy bước lại bên ông một chút! Nói chuyện với ông đi. Kẻo ông cô độc ông buồn. Ông đương chịu trận đau lòng xấu hổ.

CLEOPATRA— Phải đó. Để tao lại gần. Diu ta đi một chút nhá! Ôi!

EROS— Hỡi *Tướng Công* hoẵng đại, xin *Tướng Công* đứng lên, *Hoàng Hậu* đã tới rồi kia. Kia kia. Đầu bà rũ rượi, Bà Lớn sắp chết mất. Ông chỉ thốt một lời là cứu sống được Bà Lớn đó, thưa ông.

ANTONY— Ta đã bôi nhọ danh dự ta. Ta đã làm hư hỏng đời ta. Một cuộc lỡ lầm xấu xa vô kể.

EROS— Thưa ông, Hoàng Hậu đây rồi.

ANTONY— Ôi, người đã dẫn ta tới đâu đâu rồi lạ rứa, hỡi Ai Cập nào nương? Hỡi Kiều Trang vô tỷ? Hỡi Thiên Thu yêu quý. Người giết chết hồn ta. Nương biết chẳng ru đó rứa! Ta muốn trốn nàng đi biệt để xấu hổ một mình. Một mình đơn độc mà nhắm găm trái tim se mặt đắng. Trái tim đắng mặt chua. Trái tim chịu chừa cuộc chơi vĩnh viễn. Trái tim không ngỗ tiến, lối lui. Trái tim chùi giòng lệ. Trái tim hé hang hù. Trái tim chuột chù rúc sâu vào hang giế. Trái tim không còn dám kể tới chuyện. Trái tim đứng trên nguyên kỳ càn khôn mà gào kêu vũ trụ. Trái tim ử rử nhìn lại phía sau lưng. Hỡi ôi! Tồn hoạt tung bưng Một phen lầm lỡ vô chừng tan hoang. Trong hào ngoài lũy lầm than. Loạn quân còn giắt tay nàng tới chi!

CLEOPATRA— Hỡi Tướng Công! Hỡi Tướng Công của lòng em yêu dấu! Chỉ tại mấy là buồn của em nó sợ hãi quá nên nó quay thuyền lèo lái nó giông cương. Nào

hay vội vã lạ nhường. Chàng theo ý thiếp xiêm hường phía sau. Nỗi niềm tưởng tới mà đau. Thiếp lắm chàng lỡ mộng dầu đa mang. Chân trời mặt biển thênh thang. Còn mai sau có nhìn giang san chào !

ANTONY— Hỡi Ai Cập du dương. Nường cũng thừa hiểu rằng cái trái tim của ta nó dính liền xương da vào cái mũi thuyền nhô lên lồng lộng của nường nồn nà hương sắc thiên nhiên. Bao nhiêu mạch máu tim, bao nhiêu thớ thịt trong hình hài mình mấy ta đều bị buộc ràng vào nơi chốn cái bánh lái lộn lèo của em. Em dư biết rằng em ngự trị thái thậm trên hồn ta chan hòa yêu dấu. Em cũng thừa hiểu rằng em ra dấu một cái thì ta bỏ tuốt hết chư thần chư thánh để theo em. Thế mà... Thế mà. Hỡi ôi ! Em đã nở. A ! Nhưng mà không phải vậy. Ta không oán trách em một chút tẻo teo nào.

CLEOPATRA— Chàng hay tha thứ hết cho em !

ANTONY— Giờ đây ta sắp phải phái người đi cầu xin thẳng thanh niên nọ, sắp phải hạ mình van vỉ nó điều đình, dùng những lối quần quanh ký kết, quanh quẩn

hứa hẹn mọi thứ mọi điều cong vạy chon von. Ôi em Hoàng Hậu ! Ta, cái thắng đội trời đạp đất, ta cái thắng thao túng trong tay nửa khối nhân gian để tùy nghi tung hắng, cột lại, tháo ra bao vận mệnh trên mặt đa đoan dâu biển dưới bóng trời ! Em thừa biết riêng em ngự trị trên đầu ta từ đầu hôm tới cuối sáng, từ hôm sớm tới hôm mai, từ hôm sau tới hôm trước, từ cảnh thực được tới cái nộ tưởng vi, từ kỷ độ hoa tới thủy nhân khắp, từ bao nhiêu bầm giập tới bao xiết keo sơn. Em thừa biết rằng ngọn kiếm báu của ta tung hoành hồ hải, đã hài lòng tra vào vỏ trở lại, và nhường nhin em ở khắp suốt vấn đề nhỏ to em nêu tới trong mọi trường hợp em nêu ra, bất kể là nhà ma hay cửa quỷ.

CLEOPATRA— Ôi ! Xin chàng tha thứ hết cho em. Chàng tha thứ hết cho em ?

ANTONY— Em đừng khóc nữa. Mù xoa của anh đây. Em hãy cầm lấy mà lau cho lệ ráo. Một giọt hồng vàng trên làn mi em rơi xuống, một giọt hồng tía từ con mắt em tuôn ra, cũng chan hòa móc mưa trên suốt sáu cõi càn khôn chia ly trên vũ trụ, cũng thừa đủ để bù đắp hết mọi thứ gì ta đã thiệt, đã thua, đã hơn, đã được, đã mất đi đến thiên

thu không về lại. Thôi thì em hãy xích lại gần anh hơn tí nữa. Em hãy hạ tứ ném vàng gieo ngọc xuống cõi lòng anh bằng nửa nụ hôn thôi. *Give me a kiss, even this repays me.* Hôn đi. Hôn cho anh một cái đi. Thì đó là đền bù được hết. Hối ôi ! Một cái hôn là một cái chi lạ rứa ? Huyền diệu của con người. Dị thường của con kẻ. Ký bí của tồn lưu. Vô ngần của tồn lý. U ẩn của thiên hương. U huyền của quốc sắc. U lệ của ra hoa. U kiều của thanh lục. U diễm của u nùng trên vạn lý nùng u. Chúng ta đã phái quan Thái Phó của con cái chúng mình đi việc đó ? Y đã về đấy chưa ? Coi tề ! Sao mắt em vẫn còn long lanh ngấn lệ ? Hối đoá lừng đưng tụ hết yêu đương. Em ạ, lòng ta hiện có một khối chì dè nặng. Rượu đâu bay. Bồ đào mỹ tửu nhé. Ôi là ! dọn ăn mau. Thịt thà béo bở gì đem hết ra đây. Đôi ta cùng nhau chén tạc chén thù xong xuôi một cuộc rồi mở cuộc chơi khác lai láng dập diu hơn, Kể chi trời đất. Vạn Mệnh ôi ! Người cũng hiểu rằng người càng đày đoạ, ta, ta càng xem thường người lắm đó.

(*Bước ra*)

XEN XII

Egypt. Doanh trại Caesar.

*Caesar bước vào. Dolabella, Thyreus,
và những kẻ khác.*

CAESAR— Cho nó ra mặt ta, cái thằng do Antony phái tới. Người có biết nó là đứa nào không?

DOLABELLA— Vâng có ạ, ấy là quan thái phó chăm nom mấy đứa con của nó và mẹ Cleopatra. Đó là dấu hiệu bằng có nó đã mặt lộ rồi, nó trơn trụi lông lá xác xơ rồi, nếu không thì sao phải phái đi cái lông cánh tối ư tàn xiêu như vậy: Hai cái cánh của nó ắt là chẳng còn chỉ được mấy cái lông. Còn chẳng cũng chả là bao nả. Còn chớ, cũng bao nả là bao. Nó, cái thằng vốn xưa kia là — xưa kia? cách vài tuần trăng thôi chớ mấy — nó vốn là có hàng hàng vua chúa để làm phận sự sứ giả cho nó chơi mà lì.

Euphronius, sứ giả của Antony, bước vào.

CAESAR— Lại gần đây, và nói.

EUPHRONINS— Ta chả ra cái dạng gì gì cho lắm, nhưng ta tới đây do Antony phái tới. Ta vốn trước đây chả có nghĩa gì trong

công cuộc trừ hoạch đồ sộ cứu cánh của ông ta, có chẳng cũng tỷ như một hạt sương mai trên lá cành sim lục ở giữa cái trùng điệp đại dương bát ngát của ông ta.

CAESAR—Được rồi! hãy tiếp tục nói phần sự mày được trao phó mà tôi đây.

EUPHRONIUS—Antony chào ngài như chào vị chúa quyết định vận mệnh ông ta, và yêu cầu ngài để cho ông ta sống yên tại nước non Ai Cập; còn nếu như vận nhất mà không được thế, thì ông ta xin hạn chế lòng ước vọng, và xin thỉnh cầu một sự việc đơn giản hơn, ấy là: xin Ngài rộng lòng để cho ông ta còn được đi đứng hô hấp giữa trần gian u buồn, dưới bầu trời xiêu lệch làm một thường dân tại Athens mà thôi. Đó là về phía ông ta. Còn về phía nữ hoàng Cleopatra, bà xin thừa nhận sự hoẵng đại của Ngài; chịu khuất phục, nép mình dưới quyền uy thế lực của ngài, và khẩn cầu Ngài mở lượng hải hà mà hạ tứ chấp thuận cái vòng Vương Miện của hoàng tộc Ptolemies cho mấy đứa con của bà, ngày nay đang chịu phận lưu ly dưới quyền Ngài định đoạt.

CAESAR—Về phần Antony, ta tuyệt đối không còn tai để nghe lời thỉnh cầu của y.

Còn về phần hoàng hậu, bà ta cũng sẽ không hy vọng gì được ta chấp thuận cho bệ kiến, trừ phi bà ta chịu đuổi ngay ra khỏi đất đai Ai Cập cái ông bạn dơ dáy đại hình vô ngần nham nhở đó của bà ta. Hoặc là đuổi ngay, hoặc là giết đi tức khắc : hai điều đó, nếu bà ta chịu thì hành được một, thì bà ta sẽ không mất hết hy vọng được ta lắng tai nghe cái lời thỉnh nguyện của bà. Chỉ có vậy đó, hãy lui trở về mà báo lại cho cả hai được rõ.

EUPHRONIUS— Xin mệnh số che chở cho Ngài.

CAESAR— Đưa y ra khỏi vòng cơ vạ thì lập song phi.

Euphronius bước ra.

(*Bảo Thyreus*) Đây là cái giờ hy hữu đích đáng để nhà người uốn cái lưỡi ba tấc, bốn gang, cho thiên hoa loạn trụ liễu rũ buông chùng đó, phải không, Thyreus ạ ? Hãy hối hả gấp rút đi, mà lẹ ! Coi tề ! Chần chờ chi nữa. Xốc hình hài Cleopatra chia ly ra khỏi mình mẩy Antony. Hãy hứa hẹn cho phong nhiêu rằng... Hãy hứa hẹn cho phong phú rằng... Hãy nhân danh ta mà quả quyết với con mẹ ấy rằng... Rằng sao ? Rằng trong

ngọc đá vàng thau. Mười phần ta đã tin nhau cả mười! Nàng dù khóc, thiếp dù cười? Thì lời yêu thỉnh vẫn được đáp đền vẹn vẽ đủ mười mười vẹn vẽ mười phần. Mau lên đi. *From Antony win Cleopatra: promise, and in our name, what she requires; add more, from thine invention, offers...* Vâng, vâng, cứ nói! Cứ hứa hẹn toi bởi toi tả mọi thỉnh cầu mà nàng đã nhả ngọc phun châu. Cứ nhân danh ta mà hứa. Và thêm nữa, và phát minh thêm vào, thề theo cái tài ăn nói huyền ảo của người mà phát âm thanh ra cho dồi dào ngôn ngữ... cứ hứa hẹn tươi ra cho tốt tươi lai láng, những của ngon vật lạ, là tặng vật cung hiến về sau. Nào màu nước hoa, nào hương hoa nước, nào nước nhụy non, nào mồn con mắt, nào rõ dải ra hai mép vành môi. Đòi mà đến thế thời thôi. Còn đòi chi nữa mà chẳng chịu rời thẳng đó ra. Dùng dằng thì cửa quỷ nhà ma, xiết bao của cải đồ tốt ra trôi giòng. *Add more, from thine invention, offers: women are not in their best fortunes strong, but want will perjure the ne'er-touch'd vestal...* Cứ liệu mà thêm vào thêm nữa, từ cái cỗi anh hoa phát tiết phát minh ra ngoài cửa nhà người, cứ liệu mà hứa bừa thêm vào những xiết bao tặng phẩm; đàn bà phụ

nữ, ngay giữa buổi lai láng vận hên êm dềm hạnh phúc, vẫn chẳng phải là vững bền cái con dạ vốn dĩ dễ xiêu lòng; huống hồ... một phen cái cơn cấp thiết thiếu thốn khốn cùng nó tới, thì nó biến cái nàng trinh-nữ-nữ-vu-thiêng-liêng-tuyệt-bạch thành một con mề bội thệ dễ dàng như trở cái bàn tay nắm ngón phanh phoi. Hãy đem cái tài hùng biện của người ra mà giở một trò chơi lếu láo lưu manh. Vâng, hề chi chuyện đó hử? Tyreus ôi! Rồi xong xuôi công cuộc, thì người cao giọng đọc to lên cái sắc lệnh người ban hành ra cho thiên hạ viết, để cho ta xem về cái vụ phải đền bồi công lao khó nhọc cho người nó như thế nào, cho xứng đáng, và ta sẽ đáp ứng, thuận xuôi theo, ngoan ngoãn ngảy thơ một cách! như coi đó là lệnh trời, sắc nước, mệnh cần khôn.

THYREUS— Thưa Tướng công, tôi xin lên đường vậy. Khởi hành thượng lộ tức khắc, để tỏ lòng sùng phụng cái ân huệ hào mại khoan hồng đức độ chí cao chí viễn của Bề Trên.

CAESAR— Quan sát xem cái bộ tịch thẳng Antony nó ra như thế nào, trong cái cơn tan tành sự nghiệp, đổi phế giang san. Và về nói lại cho ta nghe, người nghĩ thế

nào về..., và tả lại cho ta rõ cái tình huống của nó ra sao, và cái thái độ của nó ẩn chứa những gì gì, qua từng từng từ chỉ nó động dậy với từng từng chi tiết ngậm đăm chiêu.

THYREUS— Vâng, Caesar ạ.

(*Bước ra*)

XEN XIII

ALEXABDRIA. Cung điện CLECPATRA

CLEOPATRA, ENOBARBUS,

CHARMIAN và IRAS bước vào

CLEOPATRA— Ta sẽ làm sao bây giờ, hử Enobarbus ?

ENOBARBUS— Suy gẫm, suy gẫm, rồi chết đi, chết đi, chết đừng chết đi. Chết.

CLEOPATRA— Antony hay là ta có lỗi trong sự này ?

ENOBARBUS— Chỉ duy Antony là lỗi mà thôi, ông đã muốn rằng cái tính cao hừng ngông cuồng của ông phải làm chủ lý trí ông. Giữa trận tiền ngựa nghiêng trời, xiêu rụng đất, tàn rã vũ trụ, rung động càn khôn,

thì cái việc bà tung bay chạy khỏi vòng ầm ầm sát khí ai đang, cái việc đó có can hệ chi mà ông lại lao đầu chạy theo tà xiêm phất phơ phiêu hốt của bà như thế chớ ? Còn ra cái thế thống gì nữa rứa rằng chớ ? Sáu quân ba tướng bốn tá trông vào, coi sao cho được chớ ! Cái cơn tình si say đắm ngo ngoe ngứa ngáy dấy lên kích thích, đã đành là nó dữ dội, nhưng ông là thống帥, ông phải làm sao chận đứng cái chứng lặn dạn kia lại để đừng tổn thương tới cái can tràng đồng khi trong cái tài hoa của người lãnh đạo, thế mới là phải phải chớ. Tại sao ông lại bẻ lái quay thuyền tung bay theo đuôi bà lẻo đẻo ? Tại sao ông lại làm cái việc tréo giò tréo cẳng như rứa chớ ? Trong một giờ quyết liệt tử sinh, mà thế giới phân ra làm đôi chọi nhau chan chát, để mà quyết định riêng cái vận mệnh tồn sinh của chính ông, hồi ôi, thế mà ông trở cơn đần hui ra như rứa. Thì cái xấu hổ cũng đồ sộ như cái cuộc tan tành giang san. Hồi ôi ! Vùng chạy theo những lá cờ lắt lay của bà lớn, trước con mắt ngo ngác bàng hoàng của hạm đội sáu quân ! Thật là quá cái mức tưởng tượng.

CLEOPATRA— Thôi, ta van người, đừng nói nữa.

Antony bước vào, cùng với Euphronius sứ giả.

ANTONY— Y trả lời như vậy đó ư?

EUPHRONIUS— Vâng, như vậy đó, thưa tướng công.

ANTONY— Thế thì Hoàng Hậu sẽ được biệt đãi, nếu Hoàng Hậu chịu hy sinh ta?

EUPHRONIUS— Ông ta nói như vậy đó.

ANTONY— Phải cho Bà biết sự đó. Cắt cái đầu tóc hoa râm này, rồi gửi dâng cho thẳng lỗi Caesar, thì hẳn sẽ chan hòa tràn lan móc mưa xuống bao nhiêu ước vọng vương giả màu lan nam diện của em đó, thưa em.

CLEOPATRA— Cái đầu nọ, thưa tướng công?

ANTONY (nói với Euphronius)— Quay trở lại tìm nó. Bảo rằng hẳn hiện mang cái đóa hồng của thanh xuân trên thân thể hẳn, và thế giới đang chờ đợi ở hẳn một vài hành động oanh liệt nào đó: vàng bạc của nó, quân đoàn của nó, cũng rất có thể là thuộc quyền sở hữu của một thẳng hèn; tương tá của nó có thể chiến thắng để phụng sự một thẳng ranh con cũng như dưới quyền chỉ huy của Caesar. Một thẳng ranh con ở vào chỗ đất đứng của nó cũng có thể làm nên chuyện động địa kinh thiên như nó. Thì ta

thách nó một phen. Có giỏi chịu chơi, thì gát sang một bên mọi ưu thế kia đi, tôi đây một mình một gươm đo tài với thằng Antony này cũng một mình một kiếm, thằng Antony đang rơi rụng sa đà này muốn hỏi nó có dám đung độ tay đôi với nhau một mẻ đó, dám không. Ta sắp viết thư nói thế cho nó đây. Theo ta.

Antony và Euphronius bước ra

ENOBARBUS— (nói một mình) A ! nói dễ nghe sao ! A ! sao mà nói nghe dễ thế ! Caesar đứng nguy nga trên chóp đỉnh vinh quang với binh hùng tướng dũng, Caesar sẽ trút hết mọi vận hên ngào ngạt của mình, để mà leo lên vũ đài lai rai đóng trò đấu gươm với một tay kiếm sĩ ? Ha ? Ta thấy rõ rồi ! Những phán đoán của con người ta, cái lương tri của con người ta, nó dính liền da kết thịt vào cái vận may vận rủi của con người ta, và những sự vụ, biến cố bên ngoài, chúng cuốn hút những khả năng, đức tính bên trong, lôi bừa theo đi theo chúng, lẻo đẻo phía sau, để cùng chung chìm nổi, nhấp nhô. Thật là lạ đó nhé. Làm sao y có thể mơ mộng trong cơn chiêm bao choáng váng ảo huyền, y, vốn biết rõ độ dài, chiều dọc, độ ngắn, thước ngang, làm sao có thể

mơ tưởng rằng thằng Caesar phong nhiêu tràn ngập lại chịu đáp ứng lại cái trợn trụi trống rỗng của y ! Thằng Caesar béo phì chịu mở-cuộc-chịu-chơi với Antony hiện giờ ốm nheo ốm nhách, ốm từ lá lách gây tới lá gan ! Caesar ôi, người đã áp đảo, người đã chế ngự luôn cả cái trí óc phán đoán của hẳn ta mất rồi !

Một kẻ thuộc hạ bước vào.

THUỘC HẠ— Một sứ giả do Caesar phái tới.

CLEOPATRA— Sao ! Không còn nghi tiết, không còn diễn lễ thể thống chi nữa hết ? Hỡi ôi ! Các em đờn bà vây quanh thân chị ! Coi tề ! Trước cái dọa hồng tan rã cảnh song song, bọn chúng bịt mũi lại mà quay lưng, hồi những thằng xưa kia đã từng quỳ gối xuống đầy đủ trên hai chân để chiêm ngưỡng cái nụ hoa đầu mùa ban sơ hương thánh thót. Đưa nó vào.

(Thuộc hạ bước ra).

ENOBARBUS— *(nói một mình)* Lòng trung thực ở trong thân thể ta hiện đang cùng ta cắn nhai mè nheo ở trong mình mấy có một trái tim và một lá phổi lá gan đang đòi hỏi yêu cầu những thứ gì trái ngược. Ta chưa biết phải dứt khoát tâm tình tâm ý,

tâm dạ, tâm can, tâm tỳ, tâm phế, ra cái làm sao cho nó thỏa đáng giữa cái cuộc cờ bằng bạc đang lưu ly. Hỡi ôi ! Trung thành với một thằng điên, sự đó có thể biến mình thành một thằng điên thứ hai, còn cuồng dại hơn thằng điên thứ nhất. Thằng điên thứ nhất còn được có cái lẽ xác thực để biện chính cho cơn điên : ấy là cái trận si mê đại gái rất mực phiêu bồng không biết đầu là đầu, chả rõ đầu là cuối. Chỉ hiểu rằng cái trận đại gái đó có thể đưa cái mộng đời tới cái chỗ thành tựu viên mãn trong một phút thiên thu. Thì cái mai sau sắp tới có xô đẩy tới cõi tang hoang sơn hà hào lũy từ hoài chí trong, cũng được. Cũng cam. Lịch sử sẽ đem cái chuyện phong tình thê thiết nọ mà truyền vào trong cổ lục sử xanh điều hiu phương cảo. Cũng là một cái lối chơi rất mực phong nhã đó mà. Cũng là cái đường đi heo hút hắt hiu ở một bên cái lẽ thị phi đang chơi trò sỏ lộng, và hăm dọa một sớm một chiều xóa hết ván bài luân thường đạo lý trong cái lẽ kỳ tuyệt lãng đãng mơ hồ của bất tuyệt cuồng loạn thị phi. Thôi thì cứ để cho y tuân theo con đường định mệnh của y mà thành tựu cho cái lẽ vô ngần của biển dâu tạo hóa hý trường phối dựng giữa gây đồ tồn sinh.

Nhưng còn ta ? Cái gì sẽ biện minh cho thái độ ta ? Cái gì sẽ biện chính cho sự cuồng dại của ta ? Lòng trung thành ? Lễ thủy chung ? Thủy chung với cái gì ? Với một cái gì đang vun vút chạy dời bình diện suốt cõi bờ tồn hoạt với những điều trông thấy mà đan đón lòng lúc ngậm ngùi bước đi trên lộ trình thiếu thiếu vạn lý trải qua ? Thủy chung theo lối đó, có phải là cứng đầu cứng cổ ngoan cố câu nệ ở giữa dòng chuyển dịch lưu ly ? Thế thì ? Thủy chung là phản bội ? Phản bội cái gì ? Phản bội cái lung linh trong lễ thị phi tồn lưu đang ngậm ngùi lang thang bước về trong mê cung tồn hoạt và sẽ còn lần mò đi tới trong bờ bến mai sau để nêu ản ngữ hàng ngàn trên hoang vu ốc đảo, và sẽ ngậm ngùi dừng lại trên sa mạc chiều nay ? Thế thì ? Tuy nhiên... Dù sao chẳng nữa... Ta bàn hoàn... Ta do dự... Ta e dè suốt xứ. Ta ngượng ngập suốt miền. Ta điêu hiu suốt ba thu bờ cõi như tam thu khai bồ liễu chi dung. Lão phu mạo hỷ... Cổ ngũ thập ngũ hành canh... Hồng hươu tử sơn hải nhi câu trường... Hạc phát quý tri thù chi mạc bồ... Thế thì... Hẳn vậy... Tuy nhiên... Nhưng mà... Dù sao đi nữa. Vâng. Cái kẻ đứng hai chân bền vững trên dâu

biển bời bời, bước theo bước tướng quân chủ sủy, dù chủ sủy đang sa đọa trong hiểm họa trầm vong, cái kẻ giữ được cỗi lòng trung thuận đó với chủ tướng mình ở trong cuộc lưu ly, hẳn là kẻ chiến thắng được chính mình, và do đó thì, ở bình diện nào trong lưu tồn lịch sử?—Cũng có thể gọi là nó đã chiến thắng luôn được cả cái kẻ đã chiến thắng chủ tướng mình. Thì có phải là thắng một lần mà tỏa ra ba phía. Thì trong tồn lưu sử lịch, kẻ đó ghi tạc được dấu chân mình thiên thu trên diu hiu sử lịch của vạn đại sử xanh !

Thyreus bước vào.

CLEOPATRA— Caesar muốn gì nữa đó?

THYREUS— Một sự vụ bí mật không thể bật mí nói giữa đám đông. Xin bà nghe riêng thôi.

CLEOPATRA— Cứ tự nhiên nói mà. Hết thầy có mặt đây đều là bạn hữu cả.

THYREUS - Vâng. Tuy nhiên họ cũng có thể là bạn hữu của cả ông Antony.

ENOBARBUS— Antony cũng cần có bạn hữu, cần có nhiều như Caesar cần nhiều có vậy, thưa ngài ạ. Nếu không, thì chúng tôi

phụng sự ông ta vào chỗ nào mới được chớ? Mà lao xao sau trước thế này, chẳng hóa ra là thừa thãi lắm ru! Nếu Caesar động tình lên cơn cảm ý, thì chủ tướng chúng tôi ắt sẽ vui lòng nhảy đứng một trận và buông mình theo cỏi tình bạn hữu với Caesar. Còn chúng tôi, xin thưa ngài rõ, chúng tôi dập diu theo kẻ nào chiếm được tình nghĩa của chủ tướng chúng tôi. Chủ tướng chúng tôi thuộc về ai, thì chúng tôi thuộc về kẻ ấy. Và kẻ ấy ắt chẳng phải ai đâu, ắt là Caesar vậy.

THYREUS— Được. Sự vụ nó như thế này. Hồi Bà Lớn du dương lấy lòng tấm tiếng : Caesar van xin Bà Lớn, trong hiện tình Bà Lớn, đừng có nên nghĩ lui nghĩ tới, nghĩ suy, suy gẫm về những gì khác, ngoài cái sự vụ : Caesar là Caesar.

CLEOPATRA— Xin ông cứ tiếp : lời vàng thật đáng ngọc mười mười vương giả.

THYREUS— Caesar hiểu thấu rằng Bà Lớn kết liền mình vào tồn sinh Antony, ấy chẳng phải vì Bà Lớn yêu, mà ấy vì Bà Lớn sợ.

CLEOPATRA—Ồ!

THYREUS— Vì thế nên chi Caesar nghĩ rằng mọi thứ gì có tính cách làm tổn thương tới thanh danh Bà Lớn, thì ông ta cũng dễ tâm đặt ý vào mà lân cảm thiết tha, coi đó như là những vết thương khôn hàn rủi ro phải chịu, chớ không phải là đáng phải chịu nhận vì lỗi tại mình.

CLEOPATRA— Caesar thật là một vị thần linh. Ông ta nhận ra cái điều chân thật xác đáng. Danh dự của ta vốn không phải là được nhượng cho, mà vốn chỉ là bị chinh phục.

ENOUBARBUS— (*nói riêng một mình*)— Muốn chắc chắn về điều đó, ta sẽ phải hỏi lại Antony. Tướng công ỏi, tướng công ỏi, hình hài tướng công chịu đường xẻ suốt mình mẩy, như con thuyền nứt rạn, nước rịn vào suốt xứ thân yêu, thì chúng tôi chỉ còn biết bó tay để cho ngài chìm mất. Chúng tôi còn biết thế nào nữa, một khi mà cái kẻ thân yêu nhất của ngài đã sắp lên đường ly biệt ngài rồi.

(*Bước ra*)

THYREUS— Tôi sẽ thừa lại Caesar như thế nào về những cơn thịnh nộ, những cuộc yêu cầu của Bà Lớn? Caesar ân cần

khêu gọi nơi Bà Lớn những đòi hỏi đích đáng, ấy là để ngài có được cái vinh dự đền đáp đích đáng lại cho Bà. Xin Bà Lớn vui lòng phân phô tình ý. Caesar sẽ bao xiết hân hoan nếu nhìn thấy Bà Lớn chịu hải lòng coi cái vận may ngào ngạt của ông ta như là cái chốn nương tựa vững bền để tồn sinh Bà Lớn nghiêng xuống với lòng thành tin cậy bao dong. Và Caesar sẽ càng cảm kích xiết bao, tinh thần phấn chấn xiết bao, nếu được nghe kể này về tâu lại rằng Bà Lớn đã chịu hoan lạc ly khai khỏi tồn sinh thiếu nữ Antony, để mà tin yêu nép mình vào ở trong những nếp gấp êm dềm của chiếc áo măng tô Caesar, con người lãnh tụ muôn hoa, tồn sinh thế giới đang lòa xòa kêu. Ngậm ngùi hương dấy lòng theo. Từng cơn phẫn phát truông dào trở bông...

CLEORATRA— Phất phơ đầu liễu cuối hồng. Nghiêng mình xin hỏi tên ông là gì?

THYREUS— Kính tâu Bà Lớn, kẻ hèn muôn đội ơn lòng Bà Lớn chiếu cố hỏi tới tuổi tên. Kẻ hèn này tên là Thyreus.

CLEOPATRA— Hỏi sứ giả thân yêu rất mực Thyreus, hãy về tâu lại Caesar rằng, bằng phương cách ủy nhiệm trung gian, ta

hôn vào bàn tay chinh phục của Caesar. Tàu lại với ngài rằng, ta sẵn sàng niếm nở thân ái đặt êm đềm vương miện một ngành của ta màu lan nam diện xuống tại chỗ nào có hai bàn chân ông ấy, và tại đó ta sẽ xin được nhiều ngày phủ phục suốt trăm năm. Tàu lại với ngài rằng khởi từ hơi thở vương chúa của ông ta như trận gió trùng dương lên đẩy mộng sinh tồn phong nhiều khép mở, thì từ đó ta được nghe vận mệnh Ai Cập được định đoạt như thế nào rồi.

THYREUS— Đó thật quả là cuộc đi đứng chọn lựa tối ư cao nhã của Bà Lớn vậy. Những phen nào mà sự sáng suốt trí huệ nổi trận tranh chấp với vận số, nếu như trí huệ dám làm cái điều nó có thể làm, thì không còn cơn rủi may ngẫu nhĩ có thể lay chuyển nổi được nữa. Xin Bà Lớn hãy mõ lượng hải hà cho phép kẻ này được đem cái niềm sùng kính thiêng liêng của phận sự mà đặt xuống cái bàn tay ngọc ngà của Bà Lớn.

CLEOPATRA— Xưa kia thân phụ của ông Caesar của ngài, mỗi khi trở cơn mơ mộng lao mình đi chinh phục những vương quốc xa xôi cho thỏa cái chí vẫy vùng ngang dọc, vâng, thuở xưa kia, thuở xưa ấy, mỗi lần vì

anh hùng nọ động lòng bốn phương, thì trước khi lên đường ngài vẫn thường nấn ná dừng lại mà đặt làn môi của ngài vào cái chỗ thịt da không xứng đáng chi mấy này ! Thì ta có cảm tưởng như trên chỗ thịt da tục tĩu nọ có cả một trận mưa hôn trút xuống bên cạnh một cuộc thác lũ mưa hít trút vào !

Antony và Enobarbus bước vào.

ANTONY— A ! sủng ái đặc ân ! Hỡi Ngọc Hoàng Thượng Đế tung sấm vang trên trời ! Đặc ân sủng ái ! Mày là ai, hỡi gã lưu manh còn đồ trộm cắp ?

THYREUS— Một kẻ chỉ duy biết triệt để thi hành mệnh lệnh của một người quyền uy rất mực, và vô ngần xứng đáng được tuân theo.

ENOBARBUS— (*nói một mình*) Mày sắp chịu ăn đòn rồi đó.

ANTONY— Lại đây ! toi đâm ! Ô là là, quân đầu ! ô là ! quỷ sứ ! chết bầm ! mắc dịch ! Ô là là ! thần linh, thánh loạn, quỷ nhà ma ! Hỡi ôi ! uy quyền ta tiêu ma thành bọt nước ! ngày trước ta thốt, ô là là ! thì thiên hạ ủa tới, nào chúa, nào vua, nào hoàng đế lũ lượt như một bầy trẻ tua tủa tới

như ông võ tở, sun soe bốn phía : « Thừa tướng công, ngài dạy điều chi ? » Thế mà bây giờ. Ô là là ! tội bay điếc hết cả hay sao ? Ta còn là ta Antony của ta chứ !

Bọn thuộc hạ chạy vào.

Lời đầu thẳng quỷ tôi đâm này đi, và quất cho nó một trận đòn ! Một trận đòn ! Quất cho nó tở tở thịt xương đi, cái thẳng toi đâm này, quỷ ma không dung nạp.

ENOBARBUS— (*nói một mình*) Thà rồn với một con sư tử non hơn là đùa với một con sư tử già đang hấp hối.

ANTONY— Hỡi vầng nguyệt ! Hỡi muôn sao ! hỡi mưa rào, hỡi thác lũ ! Có chú có bác có dượng có dì ! Đánh cho nó một trận đòn tở tở thịt xương. Tở tở thịt xương. Cho rụng đồ máu hường. Cho tàn rơi lá phổi. Dù chúng mi có dàn ra hàng tá đôi mươi những lãnh chúa, lãnh vương, những công hầu khanh tướng, thừa nhận Caesar là hoàng đế tối cao, nếu tao mà bắt gặp chúng mi lán la sờ vào cái bàn tay của nường mà ve vuốt, thì liệu hồn... Nường... Nường nào ? Tên gọi là chi ? Từ cái khi nường không còn là Cleopatra nữa ? Nàng hiện mang cái tên tuổi gì gì trong hiện tại ? Nàng sẽ mãi mãi là cái

gi, kể từ một cái lúc mà một nường tên gọi là Cleopatra đã đi vào quá vắng là quá khứ xa xuôi ? Ba quân sáu tướng ơi ! Hãy lôi cái thắng toi đâm kia, đánh cho toi bởi một trận. Một trận đòn kỳ tuyệt trên cuộc cờ bao nả vạn lý hà sơn. Biển dâu còn mất linh hồn ? Một gian nước biếc lá cồn chia đôi ! Đánh cho toi tả đứng ngồi. Đánh đòn một trận toi bởi nó đi. Đánh như con gái ngủ khi. Bỏ ta ở lại sương tỳ hải thâu. Đánh cho xương thịt nát nhàu. Cho con gái đẹp yêu đào đỏ môi. Đánh cho con gái ngủ rồi. Bỏ tôi ở lại ngọn đồi da mang. Chân trời bốn ngả dòm sang. Mà riêng em bỏ con đàn ông tôi đi. Đánh cho con gái ngủ khi... Xong rồi một trận tức thì đánh tiếp thêm một cơn. Đánh cho xuôi ngược dập dồn. Đánh đi đánh lại cung đòn dăm chiêu. Đánh cho chia xé nhiều điều. Phủ làm chi nữa sớm chiều đá gương. Đánh lui đánh tới đôi đường. Mau mau đánh một trận đường toi đâm. Đánh cho khóc gượng đau ngầm. Càn khôn sập vũ trụ âm nhà ma.

THYREUS— Hồi Mark Antony.

ANTONY— Mau mau lôi nó đi mà. Đánh tan xương máu đổ ra nát như. Đánh về sử lịch ưu tư. Đánh sang lịch sử xin ừ xin vâng. Đánh trong vạn đại muôn phần. Đánh

ngoài thế kỷ như gần như xa. Đều là nghề nghiệp trong nhà. Đủ ngần ấy đánh mới là người soi. Đánh bằng vọt, đánh bằng roi. Đánh bằng trận gió trút ngoài hư không. Đánh vang trắng nội sương đồng. Nguyệt nguyên tiêu sẽ soi lồng bóng gương. Rồi ra đuổi nó lên đường. Mang tờ thư gửi cho thẳng Caesar.

Bọn thuộc hạ lôi Thyreus ra ngoài.

Còn nường trước khi ta gặp nường, thì nường đã nửa phần nguyệt hoa toi tả. A ! A ! Thế thì té ra ta đã bỏ tàn rơi một cái gối dịu mềm tại La Mã, không đoái hoài tới trong những cuộc rún rẩy ái ân, thế thì té ra ta đã khước từ không vào cuộc chịu chơi với một trang kim cương tuyệt diệu đức hạnh đòn bà để ra những cái những con bạc tài danh, nền phú hậu văn chương nét ngọc, thông minh tính ngà, thế thì té ra ta đã phủ phàng với tào khang để chan hòa ái ân với một con heo nái ! Một con dĩ cái đi leo tẹo với những đứa lưu manh ?

CLEOPATRA— Hồi tướng quân bao dong đức độ.

ANTONY— Không đức độ, độ đức, độ sinh, cao dày thâm hậu chi chi hết hết.

Nường luôn luôn vẫn là một thứ gái mất nết hư thân tà dâm gian trá. Thừa nường ả, nường còn mở môi mở miệng mà nói cái thá ngôn ngữ ngôn ngữ gì. Quốc sắc li bì ? Thiên hương li nhí ? Lá cồn bé tí ? Cồn lá đằm chiêu ? Bài động liễu yêu ? Xuân phong tiểu bộ ? Khe ngậm thổ lộ ? Giọt ngọc tuôn gieo ? A té ra sự vụ tròn xinh ở giữa, vụ sự méo mó ở trong, sử lịch trên giòng, nó ra như rứa ? Hỡi ôi ! Biết vậy đó mà vẫn cứ đăm đuổi trăm luân nối đuôi nhau chạy ngoàng ngoèo điệp điệp. Hết lá cành liền tiếp. Tới cành lá tiếp liền. Hết chiêm bao cuồng điên, tới điên cuồng mộng寐. Hỡi ôi ! Một khi mà con người ta cứ lao đầu vào đánh dĩ bất kê phải trái thị phi, càng ngày càng gan lì mật lợm, thì chừ thần rộng lớn cảm thấy ớn tâm can, nên mới gieo cái tiếng vàng, mà khuyên nên cái lời ngọc. Ta mù quáng tơ tóc, thì các ngài tung cho một chưởng để ta giật mình mà lĩnh hội cái bài học cho nó mọ con mắt ra. Kể từ ta mất hồn ta, Chư Thần yếu điệu buồn tha thiết buồn. Nghĩ rằng đề nó dơ tuồng. Thân sau ai chịu côi nguồn ấy cho. Bầy chầy nó dạn mặt mo. Nó dày mặt dạn con dò tử sinh. Thì ta tiếc mộng biên đình. Đành xô tỳ hải

xuống bình sinh voi. Ngẫm ra nghĩ lại nước đời. Khắt khe cũng lớn rạng ngời cũng to. Lo gì việc ấy mà lo. Thân bò xuống hố lò dò lại lên.

CLEOPATRA— Ôi ! Có lẽ nào mà ra như rứa. Chàng nỡ nào nói nữa những cái lời lẽ ứa như rứa đó mãi ru.

ANTONY— Thôi đi cô ! Cô nhớ quên cái thuở ban đầu tôi và cô sơ ngộ. Hi ! Cái thuở đó, nói thật thà mà nghe nhau một lần nhé, cô cũng tử như cái mụ, cái đoá, đã bị con ong nó châm đốt ở trong rồi. Nó đã tổ đường đi lối về rồi. Cô cũng chẳng còn cái chi vương tròn cho lắm đó. Thấy thấy đèn méo mó như một cái đĩa cơm ôi mà Caesar đã xơi rồi cái nước nhất. Xơi rồi thì y vuôn vai đứng dậy vĩnh biệt chia ly, bỏ lại cô rạc rời bên nhà ma cửa quý. Có quý gì cho lắm đó mà tôi vẫn o bế o bông. Mà đâu chỉ thiệp liệp với riêng Caesar kỳ vĩ một ông ! Còn thêm cái thiên tài Pompey cũng nhào vô ruộng đồng phì nhiêu của cô nữa. Mà đâu chỉ có ngần hai ấy rứa, Còn nóng lòng hơn nữa theo những cuộc giăng gió tồn sinh mà người thiên hạ bàn ra tán vào, tôi nghe cũng đã lắm. Mà người thiên hạ rốt cuộc cuối cùng

đã ngao ngán không ghi tạc vào cổ lục sử xanh. Mà cô khép mở thật nhanh. Càn khôn ngắt tạnh trắng thanh soi vào. Liễu yêu bài động yêu đào. Phong tình vạn chủng rạt rào muôn năm. Thiên nhiên sẵn đúc ao đầm. Một tòa đầy đặn khe ngậm hồ hang. Làn môi thiên hạ rộn ràng. Ghé vào rất mực hai hàng cỏ dăng. Khi gió gác, khi trăng sân. Bầu tiên chuốc rượu, khe tần ngàn tuôn. Hồn cô uốn éo lưng tuồng. Một cây diu đập cội nguồn là đầu. Còn như vào trước ra sau. Quả nhiên vô độ là màu hồ cô. Sớm khuya nghiêng ngửa bịch bờ. Còn chi điều độ mà cô mơ màng! Thật là rứa đó phải không?

For I am sure, though you can guess what temperance should be, you know not what it is. Vì vì, tôi tin chắc chắn như vậy, mặc dù cô có thể đoán ra và hình dung được cái ý nghĩa của điều độ phát tiết trung hòa nó ra như thế nào, thì cô vẫn không thật sự biết nó là ra sao cả đó.

CLEOPATRA— Mà bởi đâu mà chàng lại nổi cơn tam bành tràn lan ra thế chớ? Coi tề. Tại mềnh rắng mà chàng lơ ngơ hồ đồ như thiên lôi một thuở thì ai còn biết ở, biết ăn mềnh rắng ra rứa nữa! Chàng không còn ngó thấy em xinh nữa hay sao? Thế tại mềnh rắng mà bữa nọ giữa chiến trận toi bời trên

hồn mang trùng khơi sóng vỗ, thiếp bực mình
giương buồn bực bội bỏ đi, thì chàng lập
tức hót hải bẻ thuyền chạy bay theo, bỏ lại
đằng sau sáu quân ngơ ngác ngó theo ngại
ngùng. Rằng trong buổi đó lạ lùng. Thiếp
vừa ngoảnh chạy, chàng dùng dùng theo.
Thế mà ngày nay. Ngày nay té ra đồ ra
lại là như thế. Còn ra cái thể thống chi ?
chàng thử ôn lại xem. Cõi tề. Cổ lục còn
truyền. Sứ xanh còn vọng. Linh hồn chàng
còn một chút kỷ niệm đang gọi, đang kêu.—
*Thuyết bất định thiếp tiên diện tầu, quân tỵ hội
hậu diện căn lai. Phong tình cổ lục phiêu thai. Lời
trong tiếng nọ mà ngài vội quên.*

ANTONY— Vì ai tội lỗi xui nên ? Phải
ta chẳng chớ đáp đền lộn ru ? Lạ rôn cồn
lá cá mù. Đường sương tuyết bạch ai bù đắp
sai ? Bỗng không đón tiếp lộn lại. Lại đưa
tay ngọc thẳng lai rai cầm. Câu khư thất
kiểu vân mông. Nữ linh tử diệt trong đầm
ao em. Vội thẳng không tuổi không tên. Bối
bê rất mực mà nên đậm đà. Trăm năm trong
cõi người ta. Ba rơi số dzách đúng là là em.
Còn chi thể thống là nền. Thiên hương là bậc
bập bênh là trang. Thu về mất trụi dư vang.
Còn chi vương miện ? ngại vàng đồ sông !

Thì thôi mèo mả gà đồng. Mặc ai rớt hột gieo lồng lộn khe. « Ba-San » đồi núi thôi thì. Thà ta lên đó rống li bì bôm. Như bầy bò mộng chon von. Đầu to sừng mọc lưng cong đuôi dài. Nói gì nữa một hay hai. Cuồng điên ta rú cơn lái đồn ra.— O, *that I were upon the hill of Basan, to outroar the horned herd ! for I have savage cause...* Mượn lời phong nhã dư ba. Mà phôi phanh ý thì ta nói rằng : *And to proclaim it civilly were like a halter'd neck, which does the hang man thank for being yare about him.* Rằng như rằng ? Rằng như ri : Để giải bày một cách tao nhã, thì nói rằng cũng hết như cái thắt chiu tử hình với sợi giây tại cổ, lại lên lời cảm tạ thắt thắt giây sao mà khéo léo nhẹm lệ bàn tay chiu chiu chơi dịu ngọt !

Bọn thuộc hạ trở vào, với Thyreus.

Nó đã được ăn một trận đòn ngon lành rồi chớ ?

THUỘC HẠ THỨ NHẤT— Thật ngon lành thừa tướng công ạ. Thật rất mực mãnh liệt hào hoa số dzách trận đòn cuộc đập hy hữu tuyệt luân.

ANTONY— Nó có rên la khóc lóc ? Nó có van xin độ lượng bao dong tha thứ khoan hồng ?

THUỘC HẠ THỨ NHẤT— Bẩm tướng công, có ạ. Hẳn kêu xin miễn xá tội nghiệp quá mà.

ANTONY— Thằng kia ! Nếu cha mi mà còn sống, thì hãy để nó ân hận cổ thụ ăn năn sao đã để ra mi mà mi lại làm tu mi chi cho mệt. Phải chi để ra mi mà mi là liều yếu đào tơ con gái có phải hơn không. Còn mi, mi hãy liều liều mà hối tiếc đã dại dột đi theo đuôi thằng Caesar trong cái buổi vinh quang thắng lợi tung bừng của hẳn, để chịu một trận đòn vì đã theo hẳn sau đuôi. Từ rày về sau, cầu mong sao cho cái bàn tay ngọc nỡ nà của đòn bà phải làm cho mi cháy bỏng cơn sốt lên. Vừa ngó thấy là kinh hoàng run lên bần bật, thiếu một điều là té bật ngửa ra mà ngất lịm chia xa. Hối ôi tay ngọc tiên nga. Sờ vào chút xiu mà ra trận đòn ! Mau mau về lại lều con. Cùng Caesar kể lại trận đòn gãy xương. Xương vai, xương cổ, xương sườn. Toàn thân ê ẩm như đường chết thôi. Uổng công cha mẹ sinh ra đời. Uổng công thầy giáo từng lời nhủ khuyên. Một làm hai lỗ ba diên. Bổng không mua nảo chuốc phiền thiên thu. Mau mau về đi. Về đi mà kể lại cái cơ hội oái oăm này. Khóc rằng tri

dững có thừa. Bởi nghe lời nó nên cơ hội này. Và cũng đừng quên nói cho hăn biết rằng hăn làm tao nổi dóa. Hăn có vẻ hách dịch, ngạo mạn, khinh thị, cần nhằn với ta trong cái hiện trạng của ta bây giờ, mà quên không nghĩ tới cái này xưa ta là vốn đã... Hăn vốn biết. Sao hăn vội quên? Hăn vội hồ đồ hỗn mang gây cho ta một cơn thịnh nộ.

— *for he seems proud and disdainful, harping on what I am, not what he knew I was : he makes me angry ; and at this time most easy 'tis to do 't, when my good stars that were my former guides have empty left their orbs and shot their fires into the abysm of hell.* Ồ, dễ lắm mà ! Nào có khó chi mô ! Hiện giờ phải quấy xỏ bồ. Tồn sinh ta rụng trần đồ ta rơi. Trông lên tinh tú ngậm lời. Ngôi sao hộ mệnh xa rời mệnh ta. Lọt vòng quỹ đạo trôi xa. Tồn sinh ta đổ nhà ma đi đời. Trông lên tinh tú đầy trời. Bỏ rơi rớt ánh xuống lời lổm hang. Bỏ ta suốt kiếp lạc đường. Cùng sao rớt rụng vào hang âm tồn. Ngậm ngùi u cốc mê hôn. Còn nghe u hác hận đồn mai sau. Giây từ địa phủ không màu. Viết trang sử lịch lên đầu cỏ thơm. Về nói lại với nó như vậy đi. Nếu như nó không ưa thích cái lối nói dó của tao, nếu nó câu cái cuộc đã xảy ra một trận, thì nói

với nó rằng hắn hiện cầm giữ trong tay hắn một tên nô lệ được giải phóng của Antony, ấy là thằng Hipparchus, tha hồ nó cứ đánh đập, hoặc treo cổ, hoặc đày đọa cho thỏa thuê cơn tức, cho hai phía huề nhau. Mi hãy năn nỉ thế. Thôi đi đi, thằng toi đâm đầy lưng dấu in roi vọt, đầy mình roi vọt dấu in.

Thyreus bước ra.

CLEOPATRA— Chàng đã xong cuộc rồi đó chứ? Nói đã phỉ lòng thỏa dạ hả hơi chưa?

ANTONY — Hỡi ôi, vầng nguyệt trần gian! dương cơn nguyệt thực khôn hàn hoài mong. Phải là điềm triệu long đong. Đời An Tò Ní rụng dòng từ nay.

Alack, our terrene moon

Is now eclipsed, and it portends alone

The fall of Antony.

CLEOPATRA— Thì thiếp cũng phải liều liệu mà châm chước cho hắn qua chút thì giờ chứ.

ANTONY— Để ve vuốt Caesar, em đã dành thế đó ư? mắt đi mây lại, khía cạnh gieo lán, dần leo thu thủy, rớt hột xuân sơn, đơm bông hồng nộ, ném ngọc miệng vàng, với một cái thẳng lai rai cột giầy giép giầy

giày, giày nịt lưng cho cái thắt Caesar man rợ! Còn ra cái thẻ thống Nam Diện màu lan chi nữa chớ.

CLEOPATRA— Chàng vẫn chưa chịu thấu cho cõi lòng thiếp hay sao?

ANTONY— Nó ra như thế nào? cái cõi lòng em 'đối với anh? nó lạnh lùng hay không lạnh hạnh? Nó băng giá, hay là chẳng giá băng? Nó hững hờ hay là không lãnh đạm? Nó phai nhạt hay là chẳng hề có nhạt phai? Nó tàn rơi theo ngày, hay vẫn nồng nàn trong tháng mận? Nó đặng tuế nguyệt, hay vẫn là dịu ngọt tới trăm năm? Một lời em thốt từ tâm. Hoặc tình dứt, hoặc ái ân lên hồng.

CLEOPATRA— A! hỡi người anh yêu dấu! Hỡi chàng Antony dấu yêu! Nếu cái cõi lòng em mà nó lạnh đối với anh, thì xin Trời xin Phật, xin đất thăm mây sâu, hãy cầm lấy trái tim em lạnh đó mà làm nên mưa đá, tuyết đông, đầu độc nó ngay từ trong lòng nguồn suối, từ sơ đầu nguyệt thủy, từ sơ thủy nguyên Khê, từ ban sơ nguyên tuyến đồ rộng, và xin trời đừng ân hận chi hết, đừng lượng cả bao dong, cứ xin trút xuống giữa lòng vàng, hoặc là tại nơi

cổ ngọc, hoặc trên tứ chi em ngang dọc đây này, xin tha hồ Trời và Phật cứ mà trút xuống hình hài em cái hột đầu tiên mưa đá lạnh, cái hột đầu tiên mưa đá gieo, và vừa chớm tan ra, thì cũng xin làm tan luôn cái tồn sinh em một thuở ! Và tới phiên cái hột mưa đá thứ hai, thì cứ xin nó đập vào lưng vai thẳng con của em bé bỏng là cái thẳng Caesarion bé tí tèo tèo. Rồi thì cứ liên tiếp liên miên mà triền miên miên man tiếp tục, tất cả bao nhiêu những giọt máu kỷ niệm ân tình ta đã bao phen trong cái dạ này phôi dưng, cứ tha hồ mà thấy thấy chịu nổi đuôi nhau mà đón nhận lấy những cái hột mưa đá náo nùng rớt xuống tự trời xanh. Em còn chi nữa với anh. Tình ta mà đứt, em thành ma hoang. Không chồng làm quỷ lang thang. Suốt phiêu bồng lạnh hàng hàng trong tim. Hột trời mưa đá xuống tim. Trăm dân Ai Cập nhận chìm không tha. Biển làm quỷ hoặc là ma. Biển làm quỷ hoặc là ma không mờ. Dòng sông Nilus tha hồ. Đầy ruồi kiến mặt tời xô bồ vồ... Không chừa chút xíu chi mô ! Coi tề ! Ai Cập chìm vô bụng trùng.

*Ah ! dear, if I be so,
From my cold heart let heaven engender hail,
And poison it in the source ; and the first stone*

*Drop in my neck : as it determines, so
 Dissolve my life. The next Caesarion smite,
 Till by degrees the memory of my womb,
 Together with my brave Egyptians all,
 By the discandying of this pelleted storm,
 Lie graveless, till the flies and gnats of Nile
 Have buried them for prey !*

ANTONY— A ! Ta hài lòng lắm. Ta hân hoan vô ngần. Đùng một cái em đem lại tặng vật vô song cho trái tim ta suýt rụng, cho thể phách ta suýt sập đổ tan tành. Bỗng dừng mà tỉnh mộng tái sinh. Bỗng dừng mà mặt đất tràn lan hồng tia lực. Thôi kẻo làm gì cái lời ta lỡ thốt tai hại đó với em. Nào. Em cười vui cho ta nghe một cái. Để ta phiêu bổng dựng lại một ván cờ kỳ tuyệt trên vạn lý trùng dương.

Caesar hiện thiết lập cơ sở tấn công trên thủ đô Ai Cập. Alexandria đang rung mình chờ ta đứng lên đương đầu với thằng cha kiêu hùng nọ đang lầy lùnh với định mệnh nó toi đăm. Lực lượng của ta trên lục địa đã anh dũng chiến đấu cầm cự trước lực lượng địch. Hạm đội của ta bị chia xé tăn mác, cũng đã phục hồi được đồng khí và tụ họp lại chặt chẽ đang hùng dũng rạch sóng rập

ròn. Hồi trái tim của ta ôi, chứ trước đây người nằm đâu mà ta không thấy ? Hồi can tràng vô địch, người đã nấp tại chốn mô ? Nường nường tử của ta ôi, em nghe chẳng rõ chớ ! Nếu từ chiến trường sinh tử, mai kia ta còn quay trở lại một lần nữa để nhìn em và để hôn vào hai làn môi mở nụ nọ, thì ta nguyện sẽ trở về trong dáng dấp của anh hùng mình mảy máu me. Tử sinh liều giữa trận tiền. Máu tràn mình mảy, diện tiền ái khanh... Hình hài, lưỡi kiếm long lanh. Song song vào giữa sử xanh sau này. Vì em, hy vọng tràn đầy. Vì em dựng bóng trên ngày phù du.

Dost thou hear, lady ?

*If from the field I shall return once more
To kiss these lips, I will appear in blood ;
I and my sword will earn our chronicle
There's hope in't yet.*

CLEOPATRA— Thật đó mới đúng là đích thực vị tướng quân anh hùng của em đó, ồ tướng công ạ, tướng công ôi.

ANTONY— Anh muốn tăng lên gấp ba lần đồng lực mình, cả bắp thịt, cả buồng tim, cả hơi thở hô hấp, anh muốn nhân tất cả lên ba lần lớn rộng hơn để tung hoành một trận lịch đất nghiêng trời. Thử xưa, trong những

giờ êm dịu vui tươi, người ta cứ đùa một cơn cho rỗi vui một trận, thế là anh bằng lòng tha tội chết cho liền. Cứ đùa tùm lum cho vui lên, là anh thích ý anh tha hết tội lỗi, anh thả thẳng chiến bại tự do cái mạng sống mà ra về. Nhưng từ nay anh sẽ luôn luôn nghiêng rặng, rít lưỡi lại, và lập tức cho về cỗi chín tuổi âm u, bất cứ kẻ nào cản đường anh đi tới... Bất cứ kẻ nào đứng ngăn cái lối bước của anh. Nào! nào! Chúng ta hãy cùng o bế nhau một đêm náo nùng hoa nguyệt truy hoan em nhé. Nhưng trước khi làm việc đó, ta cũng nên cùng sáu quân và tướng tá mở một cuộc yến diên linh đình đồ sộ! phải không em? Cho gọi hết bốn mặt tướng tá ủ rũ của ta về đây. Đổ đầy rượu cúc khắp các cốc ly. Một lần nữa hãy tè mè thù tạc. Không cần bận bịu trời tối hay khuya. Chuông điểm nửa đêm, mặc.

CLEOPATRA— Hôm nay chính là ngày sinh nhật của em. Em đã định ăn mừng qua loa, nhưng vì tướng quân của em đã trở lại đúng là anh Antony cũ, thì em sẽ hiện lại nguyên hình em Cleopatra.

*It is my birth - day :
I had thought to have held it poor, but since my lord
Is Antony again, I will be Cleopatra.*

ANTONY— Mọi sự vẫn còn vuông tròn lắm đó, với chúng mình em ạ.

CLEOPATRA— Cho gọi mọi tướng tá cao nhĩ anh hùng tới đây gặp hoàng đế của ta!

ANTONY— Vâng, chúng ta muốn cùng họ hội đàm, Và đêm nay ta sẽ đồ rượu cho các tướng uống cho tràn giọt ra khỏi lỗ chân lông và chảy rịn ra ngoài những vết thương chưa hàn gắp, những vết sẹo gươm dao. Lại đây, hoàng hậu của ta ôi! Trong thân cây còn nhựa chảy đó mà. Để cho nó trào ra chút nhè. Lần sau lâm trận, ta sẽ làm cho Tử Thần đâm ra yêu dấu si mê ta, Ta muốn tranh hùng với cái lưỡi hái độc hại của nó chơi.

(Mọi người bước ra, trừ Enobarbus)

ENOBARBUS— Thế là y quyết sáng lòa chói lấp cả sấm chớp trời xanh. Y cuồng điên như thế là nghĩa lý gì. Trở cơn cuồng loạn, ấy là kinh hoàng thất thổ quá độ lạc phách xiêu hồn. Sợ quá đâm ra táo gan liều lĩnh. Trong tình trạng khi chất đó, một con bồ câu cũng dám đưa mỏ mong manh ra mà mổ vào con bồ các bự, con thư cưu gái cũng dám giờ móng chân bấu vào con diều hâu trai (dực). Và ta còn nhận thấy rằng, một cơn mòn hao tổn hại trong đầu não tướng quân

đã phục hưng bầu máu nóng cho tim ông :
khi mà dòng khí vô nuốt lý trí, thì nó ăn
mòn gặm mỗi mất cái thanh gươm phiêu
bồng tử sinh trận tiền liều giữa. Ta sẽ liều liệu
mà tìm một phương cách nào lia bỏ ông ta
cho rồi.

(Y bước ra)

LỚP THỨ TƯ

XEN I

Trước thành ALEXANDRIA. Doanh trại CAESAR. CAESAR, AGRIPPA và MOECENAS, cùng với binh đoàn. CAESAR đang đọc một lá thư

CAESAR— Y gọi ta là thằng bé con miệng mới vừa hết hơi sữa, và la rầy quở mắng y như tưởng nó có đủ lực lượng uy quyền đánh đuổi ta ra khỏi Ai Cập; sứ giả của ta, y đã lòi ra đánh đòn, với roi gân cật bò thì phải; lại còn dám thách đố ta ra chơi một trận đấu tay đôi. Caesar đấu với Antony ! Hãy để cho cái thằng ma cô phóng đảng kia nó biết rằng ta có nhiều phương cách khác để chết ; trong khi chờ đợi, ta cứ tha hồ mà cười rộ cuộc thách đố của y.

MOECENAS— Caesar hẳn cũng nghĩ rằng lúc một nhân vật anh hùng thế đó mà khởi sự lên cơn cuồng nộ đảo điên, không còn tự chủ nữa, thì ấy là lúc nó đã mệt lộ rồi.

Đừng để nó kịp thở, hãy lợi dụng ngay cái lúc nó bần hoàn mà đánh thốc vào một trận như sấm xẹt qua đầu không kịp bung tai. Có bao giờ cơn thịnh nộ biết cách tự gìn giữ mình được đâu.

CAESAR— Bảo cho các tướng lĩnh biết rằng ngày mai chúng ta muốn mở trận chung cục, kết liễu bao phen tranh cường. Trong hàng ngũ binh đội ta, hiện giờ có nhiều tên mới đây đã từng phục vụ dưới trướng Antony, thì cũng đủ để phái đi tóm lấy nó. Người hãy coi sóc cho công việc hoàn tất. Và mở tiệc khao binh. Chúng ta có tràn đầy lương thực, và ba quân đáng được hưởng một trận linh đình. Hỡi ôi ! Thăng Antony thiếu não !

(*Bước ra*).

XEN II

Alexandria. Cung điện Cleopatra.

*Antony, Cleopatra, Enobarbus, Charmian, Iras,
Alexas, và nhiều kẻ khác.*

ANTONY— Y không muốn đấu trận đó với ta ? bả Domitius ?

ENOBARBUS— Thừa ngài, không ạ.

ANTONY— Vì lẽ chi y không chịu ?

ENOBARBUS— Y nghĩ rằng, vận hên của

y hơn ta hai mươi lần, thì phía y có đủ hai mươi người để chọi một.

ANTONY — Tướng ạ, ngày mai ta muốn đồng thời tấn công cả hai mặt : trên đất liền và trên đại dương. Ta muốn một là sống còn, hai là đem cái thanh danh xiêu rụi của ta mà tẩm sâu vào trong biển máu để giúp nó hồi sinh. Người cảm thấy sẵn sàng để đánh trận kỳ tuyệt chọi không ?

ENOBARBUS — Tôi sẽ đánh và la to : « chết bỏ bu ! »

ANTONY — Lời thốt hay lắm. Lại đây. Gọi hết các thủ hạ trong nhà ! đêm nay tha hồ yến tiệc.

Ba hay bốn thuộc hạ bước vào.

Người hãy đưa bàn tay ra cho ta nắm. Tay người ta nắm ta cầm. Những phen chung thủy cát lăm từng cơn. Này người này kẻ này con. Này cô này cậu này còn cỗi kia. Các người từng phụng sự kia. Cảo thơm lần mở mép rìa sử xanh. Đọc rằng vương chúa em anh. Cùng người ngang ngựa đồng hành song song.

Give me thy hand,

*Thou hast been rightthy honest ; — so hast thou ; —
Thou, andthou, — and thou: you have served me well!
And kings have been your fellows.*

(Đưa bàn tay người cho ta, người đã từng thật là chân thành trung thực ; — và người nữa, cũng vậy ; — và người, và người nữa, và người : các người thấy thấy đều đã phụng sự ta trung thành lắm lắm. Và biết bao vua chúa đã từng là đồng thân đồng hành bạn hữu của các người).

CLEOPATRA— (nói riêng với *Enobarbus*)
 Như vậy có nghĩa là gì ?

ENOBARBUS— Đó là một trong những cơn dị hứng cuồng hưng gây não phiền cho cõi lòng điêu hiu trong tắc dạ.

ANTONY Và người nữa, cũng trung thực vô cùng. Ta muốn ta được làm thành biến ra hết thấy thấy đông đảo các người, lấy lòng trăm họ điêu hiu thiên hạ làm nên cái lòng mình, lấy linh hồn mình làm nên bao nhiêu hồn thiên hạ hạ thiên, và thấy thấy các người bất thành linh kết hợp hiện ra làm một Antony duy nhất, ấy để mà ta có thể phụng sự hết thấy thấy các người một cách cũng trung thành như các người đã từng phen phụng sự vậy.

BON THUỘC HẠ— Đản nguyện Thượng Đế trở chỉ giá sự phát sinh !

ANTONY— Tốt lắm, hỡi các anh em thân yêu của đời ta yêu mến, đêm nay các anh em hãy cùng ta chén tạc chén thù cho ngập tràn yến tiệc, và hãy đối xử với ta hết như cái thuở mà cả đế quốc của ta cũng là người anh em đồng bạn của các người và chịu cuộc trị vì bao dong của ta vậy.

CLEOPATRA— (*nói riêng với Enobarbus*)
Ý ông ta muốn gì như thế ?

ENOBARBUS— Ấy là muốn các anh em thuộc hạ vùng sa nước mắt khóc òa như mưa — như trời xanh úp mặt nghe tin — Thôi rồi em Má Rí Lyn đi rồi. Từ đây ta bỏ ngai trời. Thu thời gian đập tới bời càn khôn. Giữa hư vô nếu em còn. Nhớ ta, em gửi cái hồn cho ta...

ANTONY— Đêm nay các người hãy phục thị ta nhé. Có thể rằng đó là thời kỳ mãn hạn phục vụ của anh em. Có thể đây là lần cuối. Có lẽ rằng các người sẽ chẳng bao giờ nhìn thấy ta nữa. Hoặc nếu có thấy, ắt chỉ sẽ thấy một hình ma bóng quỷ tả tơi. Có lẽ rằng ngày mai các người sẽ phục dịch một vị chúa khác. Bây giờ ta nhìn ngó các người với linh hồn của cái kẻ lúc lâm hành đang nhìn người từ biệt. Hỡi các bạn hữu trung thực chân thành của ta, ta không hề muốn

xô các người đi, ta không hề muốn đẩy các người lia thân ta đâu nhé; trái lại, ta cảm thấy mình gắn liền da kết máu hợp xương vào cuộc phụng sự đề huề tha thiết tươi tốt của các bạn, và ta muốn ôm ghì vào, mà ở lại cho tới lúc tan tành xương thịt trên trận tiền nát cuộc tử sinh. Đêm nay các bạn hữu hãy phục thị ta trong hai giờ dăm thắm. Ta không đòi hỏi thêm đâu, và Chư Thần sẽ ban thưởng nồng nàn các anh em về vụ đó.

ENOBARBUS— Thừa tướng công, tướng công nghĩ sao mà nói vậy, mà gây nên cho anh em mỗi phiền muộn não lòng kia? Cõi tề! Bọn họ khóc rồi đó. Còn tôi, tôi vốn xưa nay là... tôi, một con lừa ù lì, mà cũng thấy cay mắt chạm chất tội hành tiêu ột muối cháy ran: ôi xấu hổ quá, tướng công đừng có biến hết chúng tôi thành đờn bà sụt mướt ướt át hột sương tràn lan chảy giọt lai láng ra đầy cả chần chiếu bốn xung quanh. Cõi tề! chương chưa như rứa!

ANTONY— Hô, hô, hô, ha, ha, ha! Quỷ nhà ma cứ mà vồ lấy ta mà nuốt, nếu quả thật là ta có ý đó! Ân sủng u nùng nẩy ra tại nơi nào lệ kia rót hột xuống! Hỡi các bạn hữu thân yêu! Các bạn hiểu ta theo một nội

dung ý nghĩa thật là man rợ đoạn trường. Ta nói chuyện với các bạn trong tinh ý hội đàm an ủi hân hoan. Ta muốn các bạn cùng ta đề huề đưa tay đốt đèn lên cho sáng đuốc rọi chiếu vào lộng lẫy cái đêm đen : hãy hiền cho, hỡi các bạn tâm phúc ruột rà, ta hy vọng chan chứa với ngày mai, và muốn dẫn dắt các anh em tới cái chốn của hoài mong tồn sinh sống trong huy hoàng chiến thắng, hơn là tới chỗ của tàn rụi nhục nhã than tro u buồn tử diệt. Nào, chúng ta hãy vào bàn yến tiệc, và nhận chìm hết mọi ưu tư. Khinh khiêu khoái được tạ từ. Loan vu khúc nhập bùa trừ nhà ma...

(Bước ra)

XEN III

Cùng một chốn. Trước cung điện.

Hai tên lính bước vào giữ việc cầm canh

LÍNH THỨ NHẤT— Chào người anh em.
Ngày mai là ngày đại cuộc.

LÍNH THỨ NHÌ— Ngày sẽ định đoạt bề nào sẽ rõ một bề. Chúc người anh em may mắn đó nhé. Người anh em có nghe đồn đãi ngoài đường phố một chuyện chi kỳ lạ lắm đó không ?

LÍNH NHỨ NHẤT— Chẳng nghe chi cả. Chuyện chi thế rứa ?

LÍNH THỨ NHÌ— Chắc đâu đó cũng chỉ là một tin đồn lờ mờ mà thôi. Chào bạn nhé.

LÍNH THỨ NHẤT— Thân mến, chào bạn.

Hai tên lính khác bước vào.

LÍNH THỨ NHÌ— Hỡi các anh em bạn lính, thận trọng canh gác đó nhé.

LÍNH THỨ BA— Bác cũng vậy nữa nhé. Chào, Chào.

(Bọn họ mỗi người đi lại mỗi phía góc sân khấu tọa thị)

LÍNH THỨ TƯ— Đây rồi, chỗ chúng ta đây. Và nếu ngày mai hạm đội chúng ta thắng được, thì ta hy vọng tuyệt đối là lục quân chúng ta sẽ đứng vững đương đầu.

LÍNH THỨ BA— Thật là một binh đoàn đồng mãnh, quyết liệt lắm mà.

(Quân nhạc kèn binh từ dưới sân khấu trời giập)

LÍNH THỨ TƯ— Im, nghe kìa ! Tiếng chi đó lạ rứa ?

LÍNH THỨ NHẤT— Lắng tai, lắng tai !

LÍNH THỨ HAI— Suyt ! Im.

LÍNH THỨ NHẤT— Âm nhạc lừng lờ trong không khí !

LÍNH THỨ BA— U trầm ở dưới đất.

LÍNH THỨ TƯ— Điềm tốt đó, phải không ?

LÍNH THỨ BA— Không.

LÍNH THỨ NHẤT— Im, mà ! Tiếng đó là ý nghĩa gì ?

LÍNH THỨ HAI— Đó là Thần Hercules, Antony sùng phụng yêu dấu, bây giờ đang bỏ đi, từ biệt ông ta đó mà.

LÍNH THỨ NHẤT— Đi tới đằng kia hỏi thử bọn anh em khác có nghe thấy như tụi mình không.

LÍNH THỨ HAI— Ôi là ! các anh em !

MỌI LÍNH CANH— (cùng hỏi) Ô là ! Ô là ! Các anh em đằng ấy có nghe thấy không ?

LÍNH THỨ NHẤT— Có ; lạ thật nhỉ !
Lạ thật !

LÍNH THỨ BA— Thử theo dõi cái tiếng kia xem. Đi khắp một vòng khu vực mình canh mà coi thử. Coi thử kết cuộc nó thế nào.

MỌI LÍNH CANH— Đồng ý. Lạ thật !

(Bước ra)

XEN IV

*Cùng nơi chốn. Một căn phòng cung điện.
ANTONY và CLEOPATRA bước vào, cùng với
CHARMIAN và nhiều tùy tùng khác*

ANTONY— Eros! ô là! Giáp trụ của ta đâu. Mang tới đây, Eros!

CLEOPATRA— Chàng ngủ đi tí chút chút mà!

ANTONY— Không, em ạ. Không, cô em bé bỏng yêu dấu của anh ơi. Không. Eros, mau tới đây; mang giáp trụ của ta tới ngay Eros?

(Eros bước vào, tay mang giáp trụ)

Lại đây, bạn hữu anh đồng của ta ơi, đem giáp trụ mặc vào thân ta đi. Nếu vận số không phải là vận hên của chúng ta hôm nay, ấy là bởi chúng ta đương đầu nó. Nào.

CLEOPATRA— Em cũng muốn giúp một tay, mặc vào cho anh. Cái tấm này đặt vào chỗ nào. Chỗ nớ? Còn mảnh này? Chỗ nọ. Lúng cúng mằng rắng mô. Coi tề. Em lộn tay lộn ngón, sờ mó sai chỗ, sai chốn, sai nơi, sai khắp khắp hết trơn hết trụi đó mà.

ANTONY— Mà mà thì thì cái cái chi chi! Đề yên đó mà li. Em sờ vô không có được đâu. Em sờ vô không có được đâu. Em là kẻ

riêng biệt sờ vào vận giáp trụ cho cái trái tim của anh mà thôi. Lộn rồi. Lỗi rộn. Lỗm lai rai nham nhở quá. Thế này. Đó, em xem.

CLEOPATRA— Hi, em muốn giúp một tay mà lị. Phải mắng rì nê nê mới được.

ANTONY— Phải mắng rừa rừa mới xong. Được. Xong xuôi cả rồi. Nào, ông bạn ? Tới phiên ông bạn mang giáp trụ vào mình đi.

EROS— Một nháy là xong, tướng công ạ.

CLEOPATRA— Rửa đó được không. Cài như rửa là tốt lắm, hay là răng nữa mới vừa ? Đặt có sai lệch cái chỗ không ? Có cần phải đặt cài trở lại cơn thứ hai ? Hi !

ANTONY— Tuyệt ! Tuyệt ! Hiếm có ! Hy hữu lắm mà ! Và cái kẻ nào mon men tới mò mà mở đai nịt này ra trước cái phen ta bằng lòng tự ý mở theo tình tự tự tình trên lịch trình viễn vọng, diu hiu cơn mộng ngủ bên em, chín chiều thiu thiu dập diu ngang ngửa mộng, vâng vâng, cho tới lúc đó mà thôi, chưa tới lúc đó mà kẻ nào mon men bò tới đòi mở đai ra, thì kẻ nọ sẽ có dịp nghe ra một trận bão giông trời long đất lở... Người lò dò sờ soạng cái thứ chi, Eros hử ? Mà mò mẫm mãi mãi còn thua

hoài cái cô nương tròn xinh của ta một cách! Cô nương của ta còn rất mực một mã-thuật-sư, nữ-sư, nồn nà anh hoa phát tiết hơn người bốn lần bốn loạn đó ghen người! Nhanh lên chó! Ôi em tình mộng! Ôi em dẫu yêu! Ôi em ân ái của ta ôi! Phải chi mà bữa nay em tôi có thể ra ngoài trận tiền tử sinh mà ngó anh xung đột chiến trường, và phải chi mà em cũng thông trải cái thuật vương giả kiếm đao! để mà đi hui chiêm niệm theo từng đường gươm ngang, kiếm dọc, thọc trước đâm sau như hương màu sử xanh bay về thăm sử lục! Thì khi đó em sẽ hiểu thế nào là một tay kiếm thuật tuyệt luân lừng lẫy thái thậm.

Một tên lính trang bị đầy đủ bước vào.

Chào người đó. Hoan nghênh đó. Trông mi có vẻ đúng là một tay cừ khôi lắm trong cuộc đánh úp cơn binh. Đối với sự vụ ta làm mà ta yêu âu yếm, thì ta trở giấc thật sớm và dập dìu giấn thân vào một cách bao xiết hân hoan du lang lải giôn rất mực.

LÍNH— Thưa tướng công, mặc dù trời còn quá sớm, một ngàn người vận giáp trụ sit sao đang đứng rầm rập chỉnh tề chờ tướng công tại cửa.

*Hoan hô âm ỹ. Kèn binh.
Vương tá và ba quân bước vào.*

TƯỚNG TÁ— Buổi bình minh thật đẹp.
Chào chủ sủy kang an.

MỌI NGƯỜI— Chào chủ sủy.

ANTONY— Lồng phôi tốt lắm đó. Hơi thở mạnh thật trong cơn chào. Hối sáu quân hùng dũng. Ta bao xiết hài lòng. Hối sáu quân sừng sững. Ta hoan lạc khôn người. Hối sáu quân bụi ngùi. Có biết lòng ta tưởng. Hối sáu quân ngất ngưỡng. Còn chẳng cuộc chiêm bao. Bình minh bữa rộng yêu đào. Trở cơn dậy sớm xin chào hỏi nhau...

Nào, nào. Váy váy chớ. Không. Không phải, trao lại cho ta nào. Thế mới là phải chứ. Được. Được rồi.

Còn Bà. Thừa Bà Lớn dăm chiêu. Thừa Hoàng Hậu hoang liêu của lòng ta tư lự. Cho dầu sự gì gì chẳng nữa sẽ xảy tới cho ta, thì vẫn cứ coi như là chẳng chi mô lắm rứa. Riêng đích đáng là cái hôn nồng sừng giọt ứa của tên lính này trút vào giữa môi em. Đích thị Antony có một cái hôn rất mực hào-hoa-tên-lính. Nhưng nếu ta kể kà thêm nữa với những xưng tụng diễn lễ lời thôi chỗ lồi chỗ lõm, thì há chẳng là đáng trách lắm ru. Đứng giữa chỗ đông người có sáu quân dòm vào, mà ta lai rai lồi lõm thì ô là

là ! thể thống rụng rơi. Và hoàng hậu rạng
ngời sẽ bực mình nhảy lui ra sau lưng một
cái. Thì có phải là xấu hổ cho cả lũ chẳng
nhe. Thưa em, đừng phở ngời hề. Đây lần
ly biệt ai dè thể ru. Giờ đây riêng giấc
mộng phù du. Thân mình giáp trụ ta bù cho
em... Còn các người. Cái ngài là những tay
sắp liều cuộc vào sinh ra tử, hãy bước theo
sát chân ta. Ta dẫn người tới chốn. Vĩnh
biệt em lưng... Ồ hương sắc mộng sau lưng !

Antony, Eros, Tưóng Tá, Linh tráng, bước ra.

CHARMIAN— Thưa Bà Lớn, hãy vui
lòng lui vào phòng yên nghĩ ?

CLEOPATRA— Em nãy dắt ta đi... Chàng
ra đi xiết bao uy phùng củ củ... A ! Phải
chỉ mà chàng và Caesar có thể định đoạt
cuộc tương tranh đồ sộ này bằng một trận
đấu tay đôi ! Thì khi đó Antony sẽ... nhưng
giờ đây... Thôi, ta vào.

Bước vào.

XEN V

Alexandria. Doanh trại Antony.

*Kèn binh giậy. Antony và Eros bước vào. Một tên
lính bước tới gặp hai người.*

TÊN LINH— Cầu mong Chư Thần làm
cho cái ngày này mang lại vận hên tươi tốt
cho Antony.

ANTONY— Phải chi mà ngày nọ người và những vết thương tích của người đã đủ sức khuyên ta nghe theo lời người mà chịu dàn trận trên đất liền.

TÊN LÍNH— Nếu tướng công chịu làm cho như vậy, thì những vua chúa dấy loạn và tên lính tráng bỏ tướng công mà đi sáng hôm nay, ắt hẳn hiện còn đo bước theo gót chân của tướng công đó ạ.

ANTONY— Ai là kẻ đã bỏ ta mà đi sáng hôm nay?

TÊN LÍNH— Ai! Còn ai nữa! Một kẻ luôn luôn ở bên cạnh tướng công. Tướng công thử lên tiếng gọi Enobarbus, sẽ thấy rằng hẳn chẳng nghe tiếng gọi của tướng công, hoặc từ doanh trại Caesar sẽ dội lên lời hẳn đáp: « Ta không còn là người huynh đệ anh em của ngài nữa! »

ANTONY— Mà nói gì thế?

TÊN LÍNH— Thưa tướng công, y hiện giờ ở với Caesar.

EROS— Thưa tướng công, những rương hòm, những vàng bạc của hẳn, hẳn không thể mang theo. Còn nguyên tại đây.

ANTONY— Nó đã đi rồi?

TÊN LINH— Đi chắc chắn rồi.

ANTONY— Eros, thôi thôi. Phái người mang gửi qua những hòm rương bạc vàng cho hẳn. Phái nhanh nhé. Đừng giữ lại một chút chi hết. Ta ra lệnh cho người đó nhé. Viết thư cho hẳn — ta sẽ ký tên vào lá thư — « Thân ái vĩnh biệt, chúc bạn khang an ». Nói với y rằng ta mong mỗi về sau y chẳng bao giờ còn có lý do nữa đề mà đòi chủ thêm một lần. Hỡi ôi ! vận số bi đát của ta đã làm đời bại hư hỏng mất những kẻ trung nghĩa ! Gửi đi... Enobarbus !... Hỡi ôi !

Bước ra.

XEN VI

Alexandria. Doanh trại Caesar

Kèn binh. Caesar bước vào, cùng với Agrippa, Enobarbus và nhiều kẻ khác.

CAESAR— Agrippa, đi đi, và mở cuộc tấn công. Ý muốn của ta là làm sao bắt sống cho được Antony. Báo cho các tướng tá rõ.

AGRIPPA— Xin tuân lệnh Caesar.

Bước ra.

CAESAR— Giờ phút sắp điểm : Thái Bình chung trong thiên hạ sắp tới nơi rồi. Nếu

ngày hôm nay xuôi thuận, thì ba góc địa cầu méo xẹp sẽ tự do tha hồ tròn trịa sản xuất ô liu.

Một sứ giả bước vào.

SỨ GIẢ— Antony đã có mặt tại chốn địa.

CAESAR— Hãy ra nói với Agrippa : đưa bọn đào ngũ lên hàng tiên phong, cốt sao cho Antony cầu tiết điên cuồng tự trút hết cơn tam bành lên trên tim máu, cho mòn hao hết đồng khí bình sinh đi.

Mọi người bước ra, trừ Enobarbus.

ENOBARBUS— Alexas cũng đã dấy loạn; được Antony phái sang Jewry công cán, tại đó y đã khuyến dụ vua Herod nên quy phục Caesar và bỏ chủ sủng Antony : để thù lao cho Alexas, Caesar đã sai lính treo cổ hắn, Canidius và những bọn đào vong khác, cũng có được chút phận vụ, nhưng không được hậu đãi, chẳng có danh giá gì, chẳng được tin cậy chút nào cả. Ta đã hành động dè hèn đại độ. Niềm hối hận đang cắn rứt ta, dày vò xót xa quá, ta sẽ không còn được biết chút gì hoan lạc ở đời nữa.

Một tên lính của Caesar bước vào.

TÊN LÍNH— Enobarbus a, Antony có gửi tới ngài những hòm rương vàng bạc

của ngài, cùng với quà tặng thêm : kẻ sứ giả đã tới chỗ bó tay của ta, và hiện ở tại trại ông, đang lo việc tháo mở hòm rương trên lưng lừa xuống.

ENOBARBUS— Ta cho hết cho người đấy.

TÊN LÍNH— Đừng đùa rỡ chớ, Enobarbus ạ. Tui nói thiệt chớ có phải phỉnh phờ ông đâu. Ông nên cấp cho người đó cái thẻ để ra khỏi doanh trại này. Nếu tôi không bận trực, ắt đã làm việc đó giúp ông. Hoàng Đế của ông vẫn cứ còn là một đấng Jove cao cả.

Bước ra.

ENOBARBUS— Chỉ một mình ta là thằng bất trung phản phúc nhất trần gian mặt đất. Ta cảm thấy sự đó một cách quá xót xa. Ôi, Antony ! Antony ! một tòa phúc hậu, một hàm hào hoa chứa đầy đao dong độ lượng ! Ngài đem cho vàng bạc như thế, đáp lại lòng vong ân của tôi. Nếu tôi phụng sự ngài đích đáng, thì ngài còn ban cấp cho những gì. Nghĩ thế mà tim tôi phồng ngộp lên như nước sôi lửa bỏng. Nếu cơn ăn năn mãnh liệt không làm cho nó vỡ toang ra, thì có một phương cách mãnh liệt hơn sẽ đi trước

mà làm « tròn »!... Nhưng thế nào rồi niềm tư lự ăn năn cũng đủ làm việc đó. Tôi cảm thấy như thế. Tôi? Tôi đánh lại ngài? Không. Không : tôi sẽ đi tìm một cái hang, một cái hố để lao mình xuống mà từ giã cõi đời. Cái hang nào lầy lội nhất sẽ là cái hang thích hợp nhất cho cái kiếp sống thừa này.

Bước ra.

XEN VIII

Chiến địa giữa hai doanh trại.

Tiếng triệu tập binh lính. Trống và kèn binh.

Agrippa bước vào cùng nhiều kẻ khác.

AGRIPPA— Chúng ta rút lui thôi, chúng ta đã dấu giấn tới quá mức : Chính Caesar cũng rộn lăm, và bọn chúng áp đảo mạnh hơn chúng ta đã tưởng.

Bước ra,

*Tiếng gọi binh sĩ. Antony bước vào.
cùng với Scarus bị thương.*

SCARUS— Ôi ! Hoàng Đế anh hùng ! thế mới gọi là đánh trận ! Nếu như ban sơ chúng ta đã chịu chơi theo điệu này, thì ắt là chúng ta đã đuổi chúng tã toi chạy về sào huyệt giữa cơn ầm ầm sát khí chúng ôm đầu đầy rẫy những dải băng rịt ngang bó dọc.

ANTONY— Anh chảy máu nhiều quá !

SCARUS— Trước tôi bị một vết thương hình chữ T. Bây giờ lại giống hình chữ H.

Tiếng còi giục rút lui vang từ phía bên kia.

ANTONY— Bọn chúng đánh rút lui rồi.

SCARUS— Chúng ta sẽ đẩy lùi chúng nó vào tận đáy rãnh nhà xí của chúng ở hậu địa om om tối mò, cho bỏ bu bỏ bố chúng nó một phen. Tôi còn đầy đủ chỗ trên thân thể để đón mười một vết thương dài chen chúc mà ghi tạc vào những vết sẹo về sau. Và có một con vợ để năm canh nó thoa bóp dịu hịu đầm chiêu thủ thủ đó mà.

Eros bước vào.

EROS— Thừa tướng công, chúng bị đẩy lui tuốt hết. Cuộc thắng lợi này có thể gọi là mào đầu cho trận tung bừng chiến thắng đại thành công ngày mai.

SCARUS— Chúng ta hãy liều liều mà gọt sát lưng vai chúng nó một trận, thộp chúng ở đũng đuôi như thiên hạ chộp thỏ rừng vậy. Thật là hào hứng xiết bao là cái cuộc truy sát đuổi dài bọn loạn quân trốn chạy cùn cỏi phơ phất cái đuôi sam.

ANTONY— Ta sẽ trọng thưởng anh một lần về cái tươi vui hóm hỉnh, và mười rưởi lần về cái tài ba anh dũng của anh. Hãy theo ta.

SCARUS— Tôi xin khấp khiễng bước theo tướng công đó.

Bước ra.

XEN VIII

Dước những bức trường thành Alexandria. Tiếng gọi quân xuất trận. Antony bước vào, giữa một đoàn quân diễn hành; Scarus và nhiều khác.

ANTONY— Chúng ta đã đánh hẳn lùi vào tới doanh trại: một tên quân hầy chạy lên trước, về cấp báo cho Hoàng Hậu biết những chiến công của chúng ta. Ngày mai, trước khi vừng dương ló dạng chào chúng ta, chúng ta sẽ phanh thây bọn bại quân thoát chết hôm nay. Xin cảm tạ hết thảy anh em. Các anh em đều mảnh liệt gân xương tứ chi ngang dọc, cánh tay oai hùng. Và các anh em đã đánh trận với bầu nhiệt huyết hăng say, không phải như phục vụ lợi ích cứu cánh kẻ khác, mà trái lại, hết như là anh em coi đó là lợi ích và cứu cánh của chính mỗi anh em cũng như của ta vậy. Hết thảy đều

tỏ ra mình là một Hector can trường cảm tử (1), giữa cảnh huống diên đảo giang san. Giờ hãy trở về đô thị, ôm siết vợ con, bạn hữu, kể lại cho họ nghe trận đánh của mình, trong khi họ trào lệ hân hoan rớt xuống gột rửa những vết máu me đồn tụ đông đặc trên mình mấy các bạn với những vết thương lở loét miệng, và tất cả những lỗ hổng sâu tới xương tủy kia sẽ sớm kéo da non liền lĩ đó. (với Scarus) Đưa bàn tay cho ta nắm.

Cleopatra bước tới, và bọn tùy tùng.

Ta xin đem những hành động của bạn mà xưng tụng với nàng Tiên Nữ nguy nga này. Và những lời cảm tạ của nàng sẽ đem lại phước lành cho bạn. Ôi Em Hoàng Hậu, ánh sáng triều ngày lồng lộng của nhân gian, hãy vung cánh tay nồn nà ra mà siết vào cổ ta đương nặng nề giáp trụ. Em hãy tung mình tới ôm lấy thân ta, đè ngực em lên ngực ta, Em, thân hình mềm mại đầy rẫy nữ trang, ta, mình mẩy nhọc nhằn binh giáp lịch kịch ; em làm sao trút thịt xương em vào thấu tới trái tim ta, và nhảy phóc lên chêm chệ trên đó, và để ta được làm thân trâu ngựa mà

(1) Hector, anh hùng xứ Y-Liêng — cf. *L'Illiade (The Iliad)* — Y Liêng ca khúc — của Homère.

chở lấy thân em để mà đèn nghi đầy đủ cho cái cỗi bờ trúc mai thiên thu một thuở mai mãi phập phồng !

CLEOPATRA — Hỡi Tướng Công của muôn vàn Công Tướng, Hỡi Vương Chúa của vạn đại Chúa Vương ! Hỡi can trường bất tận ! Người đã về đó ư ? Về với nụ môi cười mỉm — tục gọi là hàm tiểu đoá hoa — về tự do phóng dật vượt khỏi vòng đồ sộ lung trạo của đồ sộ nhân gian, thật chẳng chẳng chớ ?

ANTONY -- Hỡi con chim họa mi (mái) của ta ơi, bọn chúng đã bị chúng ta đập tả tơi một trận tới cái nước phải chui rúc xuống gầm giường mà trùm chần lút đầu ngáp cổ (không còn dám để lộ tứ chi ra ngoài chần). Ồ gái ôi gái ạ ! Ồ gái bé gái choai ! Ồ bé em bé chị, bé nhỏ phiêu bồng ! Mặc dù trên đầu ta tóc hoa râm đã có bề chan hòa trộn lẫn với tóc nâu óng ả hoa cà, ấy vậy tuy nhiên ta vẫn còn một bộ não nuôi dưỡng gân cốt, gan lì, mật lợm, khí lực phiêu bồng và đánh vỡ từng đoàn, đánh tan từng trận cái tuổi trẻ hăng hăng cơn đụng độ so đo. Hãy ngó cái ông bạn tu mi nọ ; hãy đưa bàn tay ngà ngọc huệ sủng hồng ân của ái khanh ra mà

thác vào hai làn môi hôn của gã ta một trận. Hôm nay ông vũ tướng đã đánh trận tuyết luân, hết như là một thần linh oán ghét loài người đã mượn hình hài của y mà tiết diệt bốn xung quanh trong một cơn thịnh nộ lở đất long trời.

CLEOPATRA— Ông bạn ạ, ta sẽ tặng ông một bộ giáp trụ toàn bằng hoàng kim, vốn xưa kia là của một vị chúa.

ANTONY— Y đáng được nhận lĩnh lắm, cho dầu mà bộ giáp trụ đó thuộc loại thất bảo bát tiên giáp trụ, rực long lanh những viên hồng ngọc nằm trong vàng giống như chiếc thất bảo của Thần Phoebus — tục gọi là Thần Apollon. Em hãy đưa bàn tay cho ta nắm. Và đề huề song song du hành một trận trên vạn lý thiều thiều khắp phố phường bát ngát dâu biển Alexandria. Chúng ta hãy mang trên mình những chiếc khiên, chiếc thuẫn bị rạch ngang xẻ dọc như mặt mày chúng ta bị rạch dọc xẻ ngang. Nếu như cung điện của chúng ta mà to bự đủ sức chứa khắp mặt tướng tá và sáu quân, thì ắt là chúng ta toàn thể tụ hội lại mà yến tiệc một tua tràn lan nóc rợp mỹ tửu bồ đào la de rợp để cho tới ngày mai định mệnh, đang

hứa hẹn hiểm họa tuyệt luân. Hồi kèn binh rập rình bên đập diu quân nhạc ! Hãy trời vang vang lên mà làm điếc lỗ tai, thủng lá nhĩ của toàn thể đô thành ! Và cho xen vào tiếng trống thì thùng liên hồi dồn dập, sao cho cả bầu trời và mặt đất cùng vang động giao hưởng mà hoan nghênh chúng ta đang tiến lại gần gần, với một Nữ - Hoàng phiêu phiêu trong màu lan nam diệp, ôi đàm hoa nhất hiện phiêu bồng !

Bước ra.

XEN IX

Doanh trại Caesar

Lính canh tại bót gác.

LÍNH THỨ NHẤT — Nếu trong một giờ nữa mà chúng ta không được bọn khác tới thay phiên canh cho, thì chúng ra phải trở về đội vệ binh. Đêm sáng ngời tinh tú, và nghe nói rằng chúng ta sẽ dàn trận vào khoảng hai giờ khuya.

LÍNH THỨ NHÌ — Hôm qua thật là một ngày chết bầm !

Enobarbus bước tới.

ENOBARBUS — Ôi, bóng đêm tỏa, hãy chứng giám cho ta. Bóng đêm tỏa không lấp sàu cổ thụ. Hồn ăn năn như vạn đại lỗi lầm. Ôi lỗ làng một phút nợ toi đâm. Mà mắc dịch tẩm thân ta ngàn kiếp...

LÍNH THỨ BA — Thằng cha nào thế? Mà lai rai ăn nói lảm bảm toi đâm mắc dịch?

LÍNH THỨ HAI — Ta hãy nắp kín để nghe coi.

ENOBARBUS — Hỡi Vầng Nguyệt thiêng liêng! Hỡi vầng trăng cung mới, vành biếc in ngần. Phấn thừa hương cũ bội phần xót xa. Hồng ân dư huệ chan hòa. Xót vì một phút mà ra phụ lòng. Hỡi Vầng Nguyệt thiêng liêng! Hãy nghe một lời ta biện bạch. Nếu mai sau những thằng phản bội sẽ bị sử xanh nêu tên ra lảng nhục, thì xin Vầng Nguyệt hãy chứng tri cho một điều... Rằng gã Enobarbus khốn đốn vô ngần đã biết ăn năn thổ lộ trước một vầng mặt Nguyệt!

LÍNH THỨ NHẤT — Enobarbus!

LÍNH THỨ BA — Im! Lắng nghe tiếp.

ENOBARBUS — Hỡi Nàng Tình Nhân tối thượng của mối sầu chân thực sâu xa, hãy rót xuống trên mình ta những giọt sương đầm của đêm khuya mù khơi ngắt tạnh, để giúp ta trút bỏ cái cuộc đời, cái kiếp sống dây dưa, để giúp ta kết liễu cái tồn sinh nheo nhóc bám bu hoài trong mòn rã ăn năn, tàn rơi tim phổi... Hãy nắm lấy trái

tìm ta mà quăng vào hồn đá cứng của tội lỗi, cho tan tành giập nát cho mau. Nó khô se bởi đoạn trường cháy bỏng, nó sẽ rã ra làm cát bụi và chấm dứt mọi tình tự phản chúa, bội vua. Hỡi Antony, còn cao nhả xiết bao vô biên hơn cái vô hạn dè hèn của hồn ta bội bạc, xin ngài hãy tha thứ cho ta, tha thứ đi, trong đáy lòng ngài độ lượng. Còn thiên hạ, xin thiên hạ cứ mặc tình ghi tên tuổi của ta, vào cuốn sổ náo nùng của những phường bội bạc. Ôi Antony ! Ôi Antony !

Y chết.

LÍNH THỨ HAI— Chúng ta hãy lại hỏi chuyện y.

LÍNH THỨ NHẤT— Hãy đứng yên mà nghe, bởi vì những điều y nói có thể có liên can tới Caesar.

LÍNH THỨ BA— Vâng. Nhưng y ngủ rồi.

LÍNH THỨ NHẤT— Y ngất lịm đó. Bởi vì một lời cầu nguyện nào dạ như thế không bao giờ dẫn tới giấc ngủ cho được.

LÍNH THỨ HAI— Chúng ta hãy lại bên y xem. Coi tề !

LÍNH THỨ BA— Dậy thôi, thưa ngài ; dậy thôi ; nói đi, có chuyện gì như rứa ?

LÍNH THỨ HAI— Ngài có nghe tiếng chúng tôi hỏi không ?

LÍNH THỨ NHẤT— Bàn tay Tử Thần đã mó vào mình mấy y rồi.

Tiếng trống vang từ xa lại.

Nghe kia ! Trống giục giã bọn người ngủ say trở giấc. Chúng ta hãy mang y tới đội vệ binh. Y cũng là một tên cao cấp. Phiên gác của chúng ta đã hoàn tất rồi.

LÍNH HHỨ BA— Nào ! thì mang y đi vậy. Y có thể tỉnh giậy trở lại lắm đó.

Họ bước ra, mang theo xác chết.

XEN X

Giữa hai doanh trại

Antony và Scarus bước vào, với binh đoàn.

ANTONY— Hôm nay bọn chúng soạn sửa dàn trận trên mặt biển. Trên đất liền, ta đã làm chúng cụt hứng.

SCARUS— Chúng soạn sửa cả hai mặt, tương công ă.

ANTONY— Ta còn muốn chúng đánh trận trong lửa và trong không khí nữa kia. Bọn mình sẽ chiến đấu bảnh cả trong không khí và trong lửa. Nhưng có điều này anh hãy

nghe. Lục quân của chúng ta đóng tại trên những ngọn đồi lân cận đô thành, sẽ ở lại chiến đấu sát cánh chúng ta. Lệnh đã ban hành cho hạm đội ra khơi. Hạm đội đã rời hải cảng.. Ta hãy tìm một vị trí thuận lợi để nhìn thấy rõ cách dàn trận và những cố gắng hì hục của bọn chúng.

Bước ra.

XEN XI

Cùng chỗ. Một khu phận khác.

Caesar và binh đội bước vào.

CAESAR— Trừ trường hợp bị chúng tấn công, trên mặt đất liền chúng ta sẽ không rục rịch. Và ta tin chắc là chúng ta sẽ không phải động binh tại đất liền, bởi vì lực lượng hùng hậu nhất của bọn chúng đã được đưa đi trang bị hạm đội. Vậy thì ta hãy gấp điều động binh đội tới các thung lũng, chiếm lấy vị trí nhiều ưu thế nhất.

Bước ra.

XEN XII

Những ngọn đồi trước đô thành Alexandria.

Antony và Scarus bước vào.

ANTONY— Chúng vẫn chưa tới. Đứng chỗ cây tùng đằng kia mà nhìn ra, ta sẽ ngó

khấp được suốt miền. Ta sẽ trở lại cho anh rõ bên địch động tĩnh ra sao.

Bước ra.

SCARUS— Chim én đã làm tổ trong những cánh buồm của Cleopatra. Đó là điềm triệu gì thế. Bọn thầy bói giải triệu, không chịu nói rõ. Cứ thoái thác: « Chúng tôi không biết, chúng tôi chẳng thể nói gì hết. » Bọn họ có vẻ âm u khắc khoải. Antony thì tinh thần bị dao động từng cơn: lúc can cường, lúc rời rã. Vận số cũng lay lắt từng cơn, xui ông lúc thì hi vọng, lúc bàng hoàng lo âu cho những của còn, của mất, cuộc có, cuộc không.

*Tiếng gọi quân ra trận dội lại từ xa,
nghe như có cuộc thủy chiến.*

Antony bước trở vào.

ANTONY— Mọi sự hỏng cả rồi. Đại cuộc tan hoang. Ta bị con mẹ đàn bà Ai Cập bẻ bối nọ phản bội mất rồi. Hạm đội của ta đã đầu hàng quân địch; ngoài kia chúng đang tung nỏ mũi lên trời và cùng nhau chén tạc chén thù như những bạn thân lâu ngày cách biệt. Ồ! cái con đĩ ba phen lộn lèo, bốn lần bán loạn! chính mi đã đem ta mà bán đứng bán ngồi, bán sắp bán ngửa cho cái thằng ranh con kia. Ta còn chiến đấu ngổ nào.

Trái tim ta từ nay chỉ còn một con đường chiến đấu và chiến đấu chống lại mi mà thôi. Rút lia cái hình ảnh tà ma của mi ra khỏi xương máu. Không cho nó bén mảng về lẻo đẻo trút chiêm bao điu hiu ra bốn ngả. Ra lệnh cho binh sĩ trốn chạy hết đi. Scarus. Ra lệnh nhanh cho anh em kịp thì giờ. Còn ta, khi ta trả xong cái món nợ oan gia phá gia này, ta báo cừu xong, thì thôi, thôi hết, thôi rồi, thôi thế mộng thôi oanh. Ra lệnh cho anh em chạy tuốt. Đừng có dùng dằng chi nữa. Đi đi.

Scarus bước vào.

Hỡi vầng nhật thiên thu trang lộng lẫy. Chả bao giờ ta còn dịp ngó nhìn người nữa trong những trận bình minh hồng tia huy hoàng. Vận số đã lia ta đi biệt. Định mệnh Antony đã bỏ rơi Antony lại giữa đường. Nửa đường đứt gánh tương tư. Tồn sinh lay lắt không ừ chẳng vâng. Dạ thừa... Đó tiếng xa gần. Coi tề ! Đó giọng đã dần dần xa. Khéo oan gia, của phá gia. Linh hồn thạch thượng, cửa nhà tồn lưu. Trường sở trụ, gió hư phù. Trăm năm sa mạc, thiên thu ảo huyền. Ô là là ! mộng cuồng điên. Ra vào cửa quỷ chiến chiến nhà ma. Gái Ai Cập ô là là. Dầu sôi lửa bỏng tuột da phiêu bồng. Trông vời trời biển mệnh mông. Này hang u

cốc, nọ hầm hồn mang. Trông vời trời biển
 mệnh mang. Này hầm u hác nọ hang hồ đồ.
 Trông vời trời biển lô xô. Này hầm hắc ám
 nọ hồ đồ hang. Con quỷ cái đã đồn làn.
 Xiêm kia hấp dẫn hai hàng cỏ non. Ngỡ rằng
 bất tuyệt lưng thon. Ngực nòng nã dựng trái
 tròn hai bên. Tưởng rằng cứu cánh tuổi tên.
 Anh thành tựu cõi em rên la miên. Nào
 ngờ một phút rã riêng. Ôi dào ôi mạn oan
 khiến vô chừng. Nguyệt hoa hoa nguyệt nảo
 nùng. Em là đích thực vô cùng dã man. Trái
 tim Ai Cập em dần. Em xô ta rớt xuống
 hang ghê hồn. Con quỷ cái. Lá hoa cồn. Thôi
 thôi chấm dứt cuộc tồn sinh thôi. Công
 trình gấn đó đi đời. Thôi thôi khăng khít
 cũng rồi thôi thôi.

*O this false soul of Egypt! this grave charm,
 Whose eye beck'd forth my wars and call'd them
 home,*

*Whose bosom was my crownet, my chief end,
 Like a right gipsy hath as fast and loose
 Beguiled me to the very heart of loss.*

What, Eros, Eros!

Hỡi cái linh hồn man trá kia của Ai
 Cập! Cái sức dụ hoặc hấp dẫn ghê rợn kia!

Vời làn thu ba gieo khía cạnh một cái, là đủ xô ta ra giữa tử sinh trần địa, hoặc kéo ta quay trở về nhà. Với cái ngực tròn mềm mại bụng lưng thon kia, ta đã coi như là vương miện của ta, cứu cánh tốt vời thiết cốt của ta. Đích thực mi là một con mề giang hồ gió trắng chim lá bằng một cái uốn éo cọt lòn xuôi tuột, bằng một cái trở lá xoay cạnh, em đã xô ta rớt âm xuống giữa trung tâm cái đáy hang suy đồi rụng rơi băng hoại. Eros ơi! Eros ! lại đây mau.

Cleopatra bước vào.

A ! con mẹ phù thủy gian manh ! lùi ra mau, không thì ta đánh cho một chưởng vỡ sọ.

CLEOPATRA— Coi tề! Hồi tưởng công yêu dấu, vì lẽ chi chàng giận dữ xô đuổi em?

ANTONY— Đi ngay cho khuất mắt ta. Nếu còn chần chờ thì coi chừng kéo mà mất mạng. Em mất mạng thì thằng Caesar sẽ mòn hao con chiến thắng. Em hãy sống để cho nó o bằng, o bể, o bóm, o bu, dắt em đi diễn hành suốt phố phường La Mã cho bình dân thiên hạ hoan hô. Liệu thu xếp hành trang mau mau mà theo gót chân nó chó, lẻo đẻo theo sau chiếc mã xa của nó chó. Em, ồ em, em ạ, em ôi, em một đời thiên hương

quốc sắc, em trở thành cái sĩ nhục tốt với tục tĩu dơ dáy đại hình cho suốt xứ thân phận hồng nhan phái mềm, phái mại, phái gái tồn lưu trong sử xanh cổ lục pha mù. Ngàn sương thánh thót thân tù tội thân. Ngâm ngùi đàn lệ phân vân. Cỏ yên tơ bích, dầu tàn gục cong.Ồ ồ quái vật thông dong. Dẫn đi suốt xứ giữa lòng nhân gian. Cho em cỏ mọc hai hàng. Octavia chặn đường đánh ghen. Móng tay nhọn, vuốt dằng dằng. Vung ra gạch mặt em hăng hăng xinh. Phong ba nổi trận lôi đình.Ồ em dơ dáy đại hình nhà ma. Đi đi. Đừng nữa chi mà !

*Vanish, or I shall give thee thy deserving,
And blemish Caesar's triumph. Let him take
thee,
And hoist thee up to the shouting plebeians :
Follow his chariot, like the greatest spot
Of all thy sex : most monster-like, be shown
For poor'st diminutives, for dolts ; and let
Patient Octavia plough thy visage up
With her prepared nails.*

Em sẽ hệt như con quái vật rừng rợn, được phơi lỏa lồ ra cho hàng ngàn vạn con mắt lai rai nó ngó, cho cái bọn bê bối ma cà bông nó nhìn ; và cho nàng Octavia nhấn nài sẽ tới rạch nát cái mặt của em với những móng tay chuốt nhọn sẵn.

Cleopatra bước ra.

Mày chạy đi như vậy là khôn hồn lắm đó. Sống chớ. Sống ắt là còn sung sướng. Tuy nhiên tốt hơn có lẽ là mày nên chết giập dưới tay ta giữa cơn cuồng nộ. Ấy bởi vì chết một lần nó còn có thể ngửa được cái chết lẳng trì trăm trận. Ô là ! Eros đâu rồi ! Cái tấm áo điều linh thiêu đốt của Nessus hiện đang phủ trên mình mày thân thể ta. Ta thấy nóng như điên. Hỡi Hercules, biệt hiệu Alcide ôi ! Hỡi Alcide chính danh là Hercules, người, người là tổ phụ của ta, hãy dạy cho ta học cái cơn phẫn nộ cuồng điên của người nhé. Và giúp ta nắm lấy gã Lichas mà quăng lên trên vành sừng mây xanh chị Nguyệt ! Và với hai bàn tay kia đã từng cầm vung những ngọn chùy, còn nặng nhất, hãy đập cho tan tành cái phàn cao nhả dịch đáng nhất của ta. Con mẹ phù thủy gian manh tà ma kia sẽ phải chết. Nó đã đem ta bán đứng cho cái thằng ranh mặt mo La Mã kia, và ta đã tàn xiêu rụng đổ dưới cuộc âm mưu ác hại nọ : nàng phải chết vì cuộc dã man kia. Ô là ! Eros đâu ?

Bước ra.

XEN XIII

Alexandria. Cung điện Cleopatra.

Cleopatra, Charmian, Iras và Charmian bước vào.

CLEOPATRA— Cứu ta với, các em ôi ! Các mẹ ôi, cứu ta một tí ! Hỡi ôi ! Ông ấy

nổi cuồng lên cơn, còn kinh khủng hơn Ajax Telamon lúc không được chia phần cái đại thuần của Achilles; con heo rừng miền Thes-salie cũng không bao giờ nổi điên lên mà sùi bọt mép tới mức đó.

CHARMIAN— Bà vào Linh Miếu ngay ! Vào trong đó, Bà khóa chặt cửa lại, và cho kẻ tới báo cho ông biết rằng Tử Thần đã mang Bà đi mất. Bà vĩnh biệt cõi trần đau đớn xót xa này. Tại ai mà ra như rứa. Bà vào Linh Miếu ngay. Bà khóa chặt cửa lại. Chúng con sẽ cho người tới báo với ông rằng Bà đã ôm hận ra đi. Bà đã chết. Hỡi ôi ! Linh hồn và nhục thể lúc lìa nhau, vẫn không xót xa bằng lúc sự cao nhã bỏ ra đi, xa rời trên ngàn dặm những từ-cực của ân tình dâu biển trên mù mịt trăm năm.

CLEOPATRA— Vào Linh Miếu ngay ! Mardian, nói lại với chàng rằng ta đã quá đau lòng nên tự tử. Nói lại với chàng rằng lời nói cuối cùng mấp máy trên môi ta là tiếng gọi « Antony, chàng hỡi ! chàng chẳng thấu cho lòng em. » Nhớ nói làm sao cho thật là thê thảm nhé. Thôi em đi đi, Mardian nhé. Và trở về cho chị rõ : lúc hay tin ta chết thì thái độ chàng ra sao. Thôi, ta vào Linh Miếu !

Bước ra.

XEN XIV

Alexandria. Một phòng khác.

Antony và Eros bước vào.

ANTONY— Eros, người còn nhìn thấy ta chẳng ?

EROS— Thưa tướng công, còn nhìn thấy a.

ANTONY— Đồi lúc chúng ta thấy một áng mây cuộn cuộn như hình con long, một làn hơi bốc lên đồi lúc giống hình một con gấu hoặc là một con sư tử, hoặc giống một thành trì trùng trùng điệp điệp những ngọn tháp nguy nga, hoặc như hình hải một khối đá chênh vênh, một ngọn núi chón chỏ, với những chớp nhọn hoắt nhấp nhô, một mồm đất nhô ra khơi, một hải giác biêng biếc, với những cụm cây rờn xanh trên đó như gât đầu ra dẫu với nhân gian, và bốc hơi chấp chờn đùa rờn với nhãn quan chúng ta nửa hư nửa thực, huyền ảo dị thường. Người đã có thấy những hiện tượng long lanh nọ, những hán dương nhật mộ, những yên ba giang thượng sử nhân sầu ?

EROS— Thưa tướng công, quả có thấy.

ANTONY— Cái giống hình con ngựa, chớm vừa hình dung, chợt xoa mù bỗng

xóa đi, trở thành mô hồ lằng đằng như màu nước lục lấp loáng trong nước xanh.

EROS – Quả thật như vậy, tướng công ạ.

ANTONY— Thế thì, Eros thân yêu ạ, chủ tướng của người bây giờ cũng hết như hình ma lửng lơ ấy. Ta vẫn còn đây là Antony, nhưng không còn có thể giữ cái hình hài trông rõ được, người ạ. Hồi kẻ thuộc hạ thân yêu, ta đã mở chiến dịch này, ta đã dàn trận địa nọ, là vì nữ vương Ai Cập ; và nữ vương — mà trái tim của nàng, ta tưởng ta giữ được, bởi vì nàng đã giữ được trái tim ta, một trái tim, nhân vì là của ta, mà chinh phục được hàng ngàn ngàn trái tim khác và giờ đây thấy thấy tàn rã xa biệt hết rồi — nữ vương đó, Eros ạ, đã trao qua đổi lại lá bài với Caesar, mà chơi trò gian manh đó, mà nhận chìm vinh hiển của ta, làm nên thắng lợi cho một tay địch thủ. Nhưng mà em đừng khóc, Eros ạ ; chúng ta vẫn còn đủ chúng ta đây, để tự kết liễu định mệnh mình một cuộc.

Mardian bước vào

Ồ ! cái bà chủ khốn đốn của nhà người !
Mụ ta đã đánh cắp mất thanh gươm của ta,

MARDIAN— Không, Antony ạ, ngài làm rồi, bà chủ ta thật đã yêu ngài, và đã chịu tuyệt đối cùng ngài chung chìm chung nổi, chia xẻ vận rủi, vận may.

ANTONY— Bước ra ngay, thằng hoạn quan quái quỷ ! Cầm cái mồm lại ! Bà ấy đã phản bội ta, và sẽ phải chịu trả bằng cái chết.

MARDIAN— Cái chết của một con người ta, chỉ có thể trả một lần mà thôi. Món nợ đó, bà chủ ta đã thanh toán rồi. Cái điều mà ngài muốn làm, bà chủ ta đã làm rồi. Những lời cuối cùng của bà ấy, là : « Ôi chàng Antony, ôi chàng Antony cao nhẽ vô ngần thân yêu của thiếp ! hỡi chàng Antony !... » Rồi một tiếng rên rỉ xót xa bỗng cắt đứt ngang tiếng Antony cuối cùng. Nó bị cắt lia ở ngang giữa đường từ quả tim bà tới làn môi bà. Bà đã trút giữ cuộc sống tươi mát của mình giữa cuộc đời khắc nghiệt đa đoan. Và tên tuổi của Ngài đã được vùi chôn ở trong mình mấy Bà, cùng trong lúc đó.

ANTONY— Bà đã chết ?

MARDIAN— Đã chết.

ANTONY— Eros ơi ! Lột khí giới cho ta ! phan sự một ngày dài đã dứt, bây giờ phải

ngủ mà thôi. (*với Mardian*) Nhà ngươi được toàn mạng mà ra khỏi chỗ này, như vậy kể cũng là thù lao mảy đầy đủ lắm đó. Đi đi.

Mardian bước ra

Rút. Rút lia ra ! Tắm đại thuận lục biên thất bảo của Ajax xưa kia vẫn không đủ che chở ta trước cái đòn này của định mệnh ! Hai mép sườn hông của ta ôi ! Hãy vỡ toang ra một lúc ! Trái tim của ta ôi ! Một lần thôi, hãy gắng cương cường lên cho mạnh hơn cái vỏ bọc mảy, hãy bùng nổ đi cho tan hoang lồng ngực ! Eros ơi, gấp lên, gấp lên. Rồi đòi một tên lính, hết kiếp một thằng người, tận số một gã tướng quân, một trang thiên thu vũ tướng ! Hỡi giáp trụ phiêu bồng ! Hỡi giáp binh méo mọp ! Hãy rã rời ra muôn mảnh ! Bình sinh, người đã được xưng đáng mang vào một tấm thân. Để mặc ta yên một lúc.

Eros bước ra

Em Cleopatra ơi, ta sắp chạy theo tìm lại em đó, và khóc than xin em tha tội cho cho giùm. Vâng. Không thể trì hoãn nữa. Mỗi giây phút muộn màng là mỗi giây phút khổ thôi. Đòi mà đến thế thời thôi. Đòi tài hoa cũng là đòi bỏ đi. Người đâu gặp gỡ làm chi. Trăm năm nào có ra gì chi đâu. Bỏ được đã tắt. Ngọn lửa thiêng đã tàn. Hãy nằm duỗi xuống và chấm dứt cuộc chạy đuổi lang

thang. Kể từ đây mọi gắng gổ cùng làm tàn rã mọi cố công. Đồng khi phấn khởi theo đà, càng gây thêm hoang mang cho cái đà hỗn độn. Chỉ còn chằm dứt. Kết thúc và đóng dấu ấn vào. Thôi thế là xong xuôi mọi sự. Eros! — Em chờ ta tí nhé! Ta đến bên em rồi, Hoàng Hậu yêu dấu của ta ôi, Eros! — Em chờ ta tí nhé, ta đến bên em bây giờ. Về nơi chốn của những linh hồn duỗi dài trên hoa cỏ, đôi ta cùng đề huề sánh bước, và những bóng ma mơ màng sẽ ngấm nhìn chúng ta đi dập diu thong dong phong vận: Nường Dido và chàng Aeneas sẽ không còn ai bước gót theo nhìn. Và bao nhiêu đoàn quỷ ma sẽ quay chân lữ lượt bước theo gót chân hai đứa mình thôi, em ạ .. Eros, Eros ơi! Vào đây.

Eros trở vào

EROS— Đợi lệnh tướng công.

ANTONY— Từ cái lúc Hoàng Hậu Cleopatra chết đi, ta sống trong cảnh nhục nhã dị thường cho đến nỗi chư thần đã khinh ghét sự dê hèn của ta. Ta, cái kẻ cầm thanh gươm mà gọt đẽo cõi đời, ta, cái kẻ lướt đi trên mặt sóng, cỡi lên lưng màu lục của Hải Thần Neptune, từng đã đi trên chiến thuyền mà thiết lập những thị thành mấy cõi, giờ ta tự lên án mình nhu nhược, không có đủ can

tràng gan dạ bằng một người đàn bà, thua hẳn nàng về cái tinh thần cao nhẽ đã bằng ta vào cái chết mà nói lớn với Caesar : « Riêng ta chiến thắng được ta. Ta chỉ chiến bại bởi riêng ta mà thôi ». Eros, xưa kia người đã thề nguyện với ta rằng, ngày nào tình thế bó buộc — chính là ngày nay đó — ngày nào ta thấy phía sau lưng mình một cuộc đeo đuổi ráo riết của kinh hoàng nhục nhẽ, ngày đó, ta ra lệnh cho người, thì người phải nhắm mắt giết ta. Hãy làm việc đó đi. Giờ đã điểm. Cái « ngày » xưa nói đó đã tới rồi. Người không giết ta đâu, người chỉ cướp giật thân ta ra khỏi bàn tay thẳng Caesar mà thôi. Người đánh bại nó đấy. Nào, xô máu hồng lên hai má đi. Sao mặt mày nhà người nhợt nhạt thế.

EROS— Xin chừ thần hãy cầm giữ tay con lại ! Làm sao con có thể làm được cái việc mà tất cả những mũi tên Parthian thù địch, đâm đâm nhắm vào, vẫn không cách gì làm nổi ?

ANTONY— Eros, người có thể nào chịu đựng nổi cái việc : đứng bên một cửa sổ thành La Mã nhìn chủ tướng của người bị xiềng xích hai tay, cúi gằm cổ xuống dưới những lần roi túi bụi quật lên đầu, mặt mày thiếu ngủ, nhục nhẽ vô chừng, trong khi đó

thì, ở phía trước mặt chủ tướng mày, chiếc mã xa của Caesar tung bừa lăn bánh, tha hồ ngất ngưỡng vênh vao miệt thị chủ tướng của mày nem nép đằng sau như con hùm thiêng thất thế ? Người có thể nào nhìn và chịu đựng nổi cái cảnh tượng đó không.

EROS— Thưa chủ tướng, con không thể nào chịu đựng nổi. Con không muốn nhìn thấy cảnh tượng đó.

ANTONY— Thế thì, hãy nhanh tay làm gấp sự này. Bằng một vết thương, ta sẽ lành bệnh đó. Hãy rút lưỡi gươm trung thành của con ra, cái lưỡi gươm mà con đã mang một cách rất hữu ích cho tổ quốc con.

EROS— Ồ, thưa chủ tướng của con ôi, xin chủ tướng tha tội cho con, con không thể nào làm việc đó.

ANTONY— Con nhờ lại xem nào ! Có phải cái ngày nọ, ta giải phóng cho con được tự do, con đã chẳng thề với ta việc đó là gì ? Tới lúc ta ra lệnh đó, con phải làm ngay ? Vậy làm ngay đi. Nếu không làm, thì mọi việc con đã làm trước đây đều chỉ là những hành động do tình cờ nghi ngẫu, chứ không phải do nhiệt tâm. Rút gươm ra và tiến lại.

EROS— Thế thì con xin chủ tướng hãy

quay mặt đi, đừng để con nhìn thấy khuôn mặt cao nhả anh hùng, trên đó cả vũ trụ cùng dồn hết về những niềm sùng kính.

ANTONY— Đó, ta quay mặt rồi.

Chàng quay mặt.

EROS— Lưỡi gươm con đã rút ra rồi.

ANTONY— Thế thì hãy lập tức làm ngay cái việc đã buộc con rút gươm ra.

EROS— Thừa chủ tướng thân yêu, thừa Hoàng Đế của con, cho con được phép nói lời vĩnh biệt, trước khi đánh ra nhát gươm thê thảm này.

ANTONY— Ừ. Nói đi. Ta cũng xin vĩnh biệt cùng con đấy nhé.

EROS— Con xin vĩnh biệt chủ tướng. Bây giờ, con có phải đánh gươm ra không?

ANTONY— Đánh !

EROS— Đó. Con đánh rồi. Và như thế này, con thoát khỏi mối đau lòng vì cái chết của chủ tướng Antony.

Y tự tử.

ANTONY— Con ơi, con cao nhả hơn ta gấp ba bảy lần. Con đã dạy cho ta hiểu, ôi Eros can trường, con dạy cho ta cái điều ta phải làm mà con không thể làm được.

Hoàng hậu của ta, và Eros, trong cuộc thi đua can tràng cao nhấ, hai người đã thắng ta trong lịch sử rồi đó. Bây giờ ta muốn làm một vị hôn phu trong cái chết, và chạy vào trong cũi đó như chạy về cái giường của động phòng hoa chúc. Cui này, Eros, chủ trương của con trong việc này chỉ là môn đồ của con thôi và

Lao mình lên ngọn kiể

học được bài này là học được của con. Ừ ! không chết ư ! không chết ư ? Ô là ! vệ binh đâu ? Vệ binh ! Ồ ! Tôi kết liễu giúp ta gấp.

Dercetas và vệ binh bước vào.

VỆ BINH THỨ NHẤT— Tiếng ồn gì thế ?

ANTONY— Ta làm công việc này hỏng bét mất. Công việc của ta làm lỡ dở mất rồi. Ô các bạn hữu ôi, hãy kết thúc giúp ta cái việc ta khởi sự dang dở nửa chừng.

VỆ BINH THỨ NHÌ— Ngôi sao đã rụng mất.

VỆ BINH THỨ NHẤT— Và thời gian đã đi hết chu kỳ.

TẤT CẢ— Hồi ôi ! Đại họa !

ANTONY— Kẻ nào yêu ta thì đập một nhát cho ta chết.

VỆ BINH THỨ NHẤT— Kẻ ấy không phải là tôi.

VỆ BINH THỨ NHÌ— Cũng không phải tôi.

VỆ BINH THỨ BA— Không phải ai hết cả.

Vệ binh bước ra.

DERCETAS— Cái chết của ông, và những hoạn nạn của ông, xui thuộc hạ ông chạy mất hết. Lưỡi kiếm này đem trình cho Caesar cùng với cái tin tức này, ắt sẽ làm cho Caesar hài lòng và đón tiếp ta nồng hậu.

Diomedes bước vào.

DIOMEDES— Antony đâu rồi ?

DERCETAS— Kia kia, Diomed ạ, kia kia.

DIOMEDES— Ngài còn sống chứ ? Ông không muốn đáp ư ?

Dercetas bước ra.

ANTONY— Người đó phải không, hử Diomed ? Hãy rút kiếm ra và đập ta ít nhất kết liễu cho rồi.

DIOMEDES— Hỡi tướng công tối thượng, Hoàng Hậu Cleopatra phái tôi tới tướng công.

ANTONY— Phái đi từ lúc nào ?

DIOMEDES— Cách đây một phút.

ANTONY— Bà hiện ở đâu ?

DIOMEDES— Hiện khóa cửa nằm trong Linh Miếu. Bà linh cảm lo sợ những sự vụ có thể xảy ra, Nhân vì lúc Bà thấy Ông nghi

ngờ bà đã ký kết hòa ước với Caesar mà bà không cách gì biện bạch nỗi oan uổng, mà ông thì giận dữ đùng đùng, không làm sao cho người dịu được, bà bèn cho người tới báo với ông rằng bà đã chết ; nhưng rồi từ lúc đó bà dăm ra lo sợ cái tin kia có thể gây nên những hậu quả khôn lường, bà mới phải tới đi báo cho ông hay sự thật ; và tôi đã tới đây, chỉ sợ là quá muộn.

ANTONY— Quá muộn rồi, Diomed ạ. Gọi vệ binh cho ta.

DIOMEDES— Ô là ! Vệ binh của Hoàng Đế đâu rồi. Tới ngay, Hoàng Đế gọi.

Bốn hoặc năm vệ binh của Antony bước vào.

ANTONY — Khiêng ta tới ngay chỗ Hoàng Hậu chờ. Đây là lần cuối cùng ta ra lệnh cho các bạn đó nhé.

VỆ BINH THỨ NHẤT— Hỡi ôi ! Đau đớn làm sao cho chúng tôi. Sao tướng công không sống nhiều ngày nữa để chúng tôi còn được phụng sự nhiều ngày.

TẤT CẢ— Thật là một ngày thê thảm oan nghiệt âm u ! Một ngày đầy dọa !

ANTONY— Không, có chi đâu, các bạn thân mến ôi ; định mệnh quá ác hại, đâu có xứng đáng được các bạn nhỏ lệ than van.

Hãy hân hoan mà nhận lãnh những cái đòn ác nghiệt, và chúng ta trả lại đòn cho nó bằng cách coi đòn của nó nhẹ như chơi. Cứ tươi cười mà nhận. Nào. Hãy nâng ta dậy. Ta đã bao phen dắt dẫn các người đi. Giờ tới lượt các người khiêng ta đi. Hỡi các bạn thân yêu, ta cảm tạ các người nhiều lắm đó.

Vệ binh bước ra, khiêng Antony.

XEN XV

Alexandria. Linh Miếu.

Cleopatra bước vào và các thị nữ từ tầng cao, cùng với Charmian và Iras.

CLEOPATRA— Ôi em Charmian, ta không muốn rời khỏi chỗ này nữa.

CHARMIAN— Xin Bà Lớn hãy bình tâm an ủi.

CLEOPATRA— Không, không thể nào an ủi được nữa. Mọi biến cố kỳ dị khủng khiếp hãi hùng, chúng ta xin đón tiếp hết, nhưng không còn gì an ủi được. Mọi an ủi, ta khinh thường. Những đau buồn đồ sộ, đau khổ bao la, tỷ lệ theo cứu cánh định mệnh đời ta, phải mãi mãi to rộng như tồn sinh ta lớn rộng. Và phải được đề huề chấp thuận như mộng đời ta chấp thuận tình sương.

Diomedes tới, tại phía bên dưới Linh Miếu.

Thế nào ? Ngài ra sao ? Ngài đã chết ?

DIOMEDES— Thần chết đang vây ám ngài, nhưng ngài chưa chết. Xin Bà Lớn hãy nhìn ra ngoài kia, phía bên kia Linh Miếu. Vệ binh của ngài đã khiêng ngài tới đó.

*Bọn Vệ Binh khiêng Antony vào, phía dưới
Linh Miếu.*

CLEOPATRA— Ôi vàng nhạt ! Hãy đốt cháy đi cái cối địa cầu người di động xung quanh ! Hãy thiêu rụi đi hết cả cái cối-càn khôn mà người chuyển di trong đó. Và bao nhiêu những bến bờ miền cõi dẫu biển giữa doanh hoàn hãy biến hết thành than, thành lệ, thanh hà, cho vạn đại âm u, chong àn năm không ngời ngóp nữa. Cho thời gian chết lặng. Cho vũ trụ vùi chôn. Hỡi Antony ! Antony ! Antony với muôn vàn ái ân khôn xiết. Chàng còn nghe tiếng nói của thiếp không ? Char-mian ôi ! cứu giúp chị ! Iras ôi ! Đừng để chị điêu linh ! Hỡi các bạn hữu dưới kia ! Hãy cứu giùm thân ta với. Hãy khiêng chàng lên đây cho ta ngó lại một lần.

ANTONY— Hãy bình tâm yên lặng ! Không phải tài ba của Caesar đã đánh nhào Antony, chính tài ba của Antony đã thắng được chính Antony.

CLEOPATRA— Chính phải là như vậy. Không có ai thắng nổi Antony, chỉ có Antony tự thắng mình mà thôi. Nhưng dù sao cũng thật là đau xót!

ANTONY— Ta sắp chết, hỡi nữ vương Ai Cập, ta đương chết. Ta chỉ muốn làm phiền rộn Tử Thần một chút thì giờ để cho ta có thể, sau bao nhiêu ngàn vạn cái hôn, còn được một lần cuối cùng đặt được một cái hôn cực chung rớt cuộc cuối cùng đau xót trên hai làn môi kiều lệ của em thôi (1).

CLEOPATRA— Em không dám, tướng công yêu dấu ôi, vô cùng yêu dấu tướng công ôi, xin tha thứ cho thiếp, thiếp không dám xuống, sợ bị người ta bắt mắt. Mà tại sao em sợ? Em đã quyết những gì? Ấy là: không bao giờ gã Caesar-may-mắn-vận-hên kia với cái cuộc diễn hành cha nội của hắn, vâng, không bao giờ, thiếp muốn thế, không bao giờ hắn sẽ có được cái diễm phúc diễn hành với sự hiện diện long lầy của em. Em sẽ vắng mặt trong buổi đó.

(1) Cái nội dung tồn lưu vĩnh thê trong ý nghĩa cái hôn cuối cùng này của Antony yêu cầu đòi hỏi, chúng tôi đã có dịp bàn tới từ lâu trong cuốn Tư Tưởng.

Dao găm, thuốc độc, rắn, chúng có mũi nhọn, có độc tinh, có nọc, thế là thiếp thoát khỏi bàn tay dã man của thằng Caesar. Vợ của chàng, nàng Octavia với hai con mắt nhu mì khiêm tốn, và với cái lối phán xét im lìm, sẽ không có được vinh dự đưa hai con mắt mà nhìn em theo bộ tịch im lìm, nhu mì khiêm tốn. Nhưng chàng hãy lại đây, lại đây, hỡi Antony yêu dấu, lại đây... Hỡi các em của chị, hãy giúp chị một chút... Chúng ta sẽ thông giây xuống kéo chàng lên trên này. Giúp một tay vào, hỡi các bạn hữu !

ANTONY—Ồ, nhanh lên, trễ tràng thì ta chết mất.

CLEOPATRA—Thật là một cuộc thể thao cay đắng ! Ô tướng công yêu dấu của em, sao mà tẩm thân chàng nặng thế ! Đau khổ đọa đày chúng em, sức lực mòn hao hết cả, do đó mà chàng vốn từ xưa đã nặng, bây giờ lại càng nặng thêm ra. Nếu em mà có được uy quyền của Nữ Thần Juno, thì thiếp sẽ phải thần Mercury, xuống thần Mercury với hai làn cánh mạnh mẽ lớn rộng, Thần Mercury sẽ đáp cánh xuống mang chàng lên tới tột đỉnh Thương Khung, đặt chàng nằm hên Jove Ngọc Hoàng Thượng Đế. Gắng, gắng thêm chút xiu nữa thôi các bạn... Những nguyện ước bông lông bao giờ cũng

vẫn là bê bối... Ô, lên, lên, lên đây. Tới, tới rồi.

Bọn họ đẩy Antony lên tới bên Cleopatra.

Chào chàng khang an diễm phúc! Chàng hãy chết đi tại cái chốn, cái nơi chàng đã sống. Hãy sa vào trong lòng thiếp. Hãy hôn nhanh đi chứ. Hãy hồi sinh vĩnh viễn trong hương lửa những đóa môi nồng. Ôi, nếu miệng môi em mà có được cái quyền hành nọ, ắt là em sẽ mơn giập cả hai môi trong những trận hôn nồng!

MỌI NGƯỜI— Cảnh tượng đau xót quá, hồi ôi!

ANTONY— Ta chết mất, em ôi, ta chết mất. Đem cho ta chút rượu, và để cho ta nói chuyện vài lời.

CLEOPATRA— Không. Hãy để thiếp nói chứ. Để thiếp găm thét lên cho toi bởi càn khôn vũ trụ, cho con mẹ Định Mạng nó ngán, nó tức nó đập nát cái bánh xe tròn của nó vỡ toang ra, hết xoay, hết vắn, mà thử xem nhà ma con Tạo!

ANTONY— Một lời thôi em ạ. Hoàng hậu yêu dấu của ta ôi, chỉ một lần thôi em ạ. Em bằng lòng để ta nói chứ, ồ em ạ, em ôi. Em hãy dành lòng mà cầu xin Caesar để cho

em hưởng tự do và danh dự nhé. Ôi !

CLEOPATRA— Hai thứ đó không đi đôi với nhau được đâu, chàng ạ.

ANTONY— Ô em yêu dấu tròn xinh ôi, hãy lắng nghe một chút đó mà : trong tất cả bọn tướng tá ở xung quanh Caesar, em đừng tin cậy ai cả, trừ Proculeius.

CLEOPATRA— Em sẽ tin cậy vào sự quyết định của em và hai bàn tay của em. Em sẽ không tin cậy vào ai cả ở xung quanh Caesar.

ANTONY— Cái cuộc cơ trời dâu bể đa đoan này, cái cơn nghịch cảnh này mà anh phải chịu đựng lúc lâm chung, anh yêu cầu em đừng có lấy thế làm đau xót. Đừng than van chi hết. Hãy di dưỡng tinh thần bằng kỷ niệm những ngày oanh liệt cũ của anh, thử anh sống để vương tể thượng, sống vương giả nhất trần gian, sống cao nhấ anh hùng nhất thiên hạ, và chết đi bây giờ vẫn không chết đê hèn, trao chiếc mũ chiến của anh lại cho gã đồng châu đồng quận của anh, trao một cách không nhục nhấ chút nào : Một người La Mã đánh thua một người La Mã, nhưng thua một cách anh hùng. Ôi ! linh hồn giờ anh đây sắp đi biệt, không còn nói gì được nữa, thưa em.

CLEOPATRA— Ôi, anh hùng cao nhấ nhất nhân gian, chàng nỡ chết đi hay sao ? Chàng nhất định chết hay sao ? Chàng chẳng nghĩ gì tới em nữa hay sao ? Lẽ nào em sẽ phải ở lại một mình giữa cái cõi đời âm u này, thiếu chàng thì cõi đời còn ra cái gì gì nữa, Chỉ còn toàn những bọn lưu manh còn đồ lừa bô vào dôi sim man đại. Những đứa chăn dê, chăn gà chăn vịt mà thôi. Một cái chuồng nuôi heo nái. Thiếp làm sao ở lại một mình. Ôi, các em của chị. Nhìn kia,

Antony chết

Vương miện nguy nga của càn khôn đã tan rã ra nước. Hối tướng công ! Ôi ! Cảnh nguyệt quế xum xuê của chiến địa đã héo rụng. Ngọn cờ của sa trường đã đổ xiêu. Trai con, gái cái, giờ đã cao lớn bằng đàn ông đàn bà... Chẳng còn chi cao nhấ ở giữa cõi tồn hoạt rất mực lai rai. Chẳng còn chi đáng lưu tâm lưu ý tới nữa, ở dưới ánh vàng của vùng nguyệt phiêu du.

Nàng ngất lịm

CHARMIAN— Bà lớn ôi ! hãy bình tâm một chút !

IRAS— Bà lớn cũng chết theo ông mất rồi.

CHARMIAN— Bà Lớn ôi !

IRAS— Ôi Bà Lớn !

CHARMIAN— Hồi ời Bà Lớn !

IRAS— Ôi Hoàng Hậu Ai Cập ! Ôi Ai Cập Nữ Vương ! Ôi muôn vàn thiên hương Nữ Chúa. Ôi Bà Lớn Trăm Năm.

CHARMIAN— Em Iras, im, im. Coi tề !

CLEOPATRA— Chẳng còn gì nữa, ta chỉ còn là một người đàn bà trơn trụi xương da, cũng tuân theo những đắm say tầm phào như gái vắt sữa bò, như gái đi cấy lúa, như gái bán hàng rong, như gái đầu lòng mùa đông đi mót rạ. Đáng ra ta phải nắm lấy thanh vương trượng mà quăng vào mặt những thần linh bê bối, bảo với họ rằng cõi đời này cũng từng đã đáng giá ngang với cõi thần linh cho tới khi thần linh đánh cướp mất kho tàng của chúng ta, giạt mất châu báu của chúng ta, vớ mất hột kim cương của chúng ta. Thấy thấy là hư vô trống rỗng. Nhân nại là đức tính của bọn ngu. Và nổi cơn tam bành, thì cũng chẳng hơn gì chó dại. Đã vậy thì thì có phải là tội tội lỗi lỗi chi chi chẳng chẳng, nếu lao đầu vào trong nhà ma cửa quỷ bí mật của Tử Thần mà o bế Thần Chết trước khi Thần Chết lẻo đẻo về gần mà o bế chúng ta ? Gái gái ôi ôi, thị tỷ

hồi hồi ! Các em nghĩ thế nào ? Các em liệu làm sao ? Các em có định làm cái gì cùng ta chẳng chờ ? Được chẳng ? Chẳng được ? Được chẳng ? Chẳng chẳng ? Thừa rằng : hãy nên can đảm. Ôi em Charmian của chị ! Sao ? Sao thế ? Nào nào ! Ồ các gái thử xem sao ? Ngọn đèn lắt lay của chúng ta đã đu đưa ra trút ánh. Tắt phụt mất rồi, Ồ các bạn hữu ạ, hữu ôi ! Hãy can đảm lên một chút ! Chúng ta lo đi chôn cất chàng. Rồi đứng lên theo cách điệu hào hoa La Mã, chúng ta hãy làm cái động tác cao nhã anh hùng. Làm cho Tử Thần phải hân hoan mà đưa tay mở rộng đón lấy chúng ta một lần o bế xiết bao. Đi thôi. Đi đứng đi ngồi. Vô bao bọc thể lạnh rồi vong linh. Em em, gái gái, vị tình. Lại đây cho chị em mình quyết tâm. Hoạt tồn duy nhất tri âm. Ấy là ý lực một lần nhanh lên.

*Bước ra : những người ở phía trên
Linh Miếu bế xác Antony đi.*

LỚP THỨ NĂM

XENI

Alexandria. Doanh trại Caesar

Caesar bước vào cùng với Agrippa, Dolabella, Moecenas, Gallus, Proculeius, và nhiều kẻ khác, quân pháp hội nghị của Caesar

CAESAR— Hãy đi tìm hắn, Dolabella ạ, bảo hắn nhượng bộ cho rồi, hắn đã bị tã tời một trận xiềng liềng như vậy, thì còn chi nữa mà chần chờ, chần chờ là rồn chơi ư, đùa dai hử?

DOLABELLA— Xin tuân lệnh Caesar.

Bước ra.

Dercetas vào, tay cầm thanh gươm của Antony

CAESAR— Thanh gươm đó là sao? Định giở trò chi? Người là ai mà dám tới đây ra mắt bọn tao?

DERCETAS— Tên tôi là Dercetas. Tôi đã từng phục vụ cho Antony, ông ấy là người lỗi lạc nhất, đáng được phục vụ nhất. Ngày

nào ông ấy còn đứng vững và còn ra lệnh, thì ông ấy là chủ của tôi, và tôi đem hết sức lực bình sinh phục vụ ông ấy chống lại thù địch ông ấy. Nếu ngày nay ngài vui lòng dùng tôi, thì xưa tôi đối với Antony thế nào, ngày mai tôi sẽ đối với Caesar thế nấy. Nếu ngài không vui lòng chấp thuận, thì sinh mệnh tôi, tôi xin nộp cho ngài.

CAESAR— Nhà ngươi nói cái chi chi như thế ?

DERCETAS— Hỡi Caesar, tôi nói rằng Antony đã chết rồi.

CAESAR— Hỡi ôi ! Một sự nhào đổ rung roi nhường ấy của một sự nghiệp nhường ấy, lẽ ra phải gây nên một tiếng ầm ỹ dõ hơn nhiều. Trái đất tròn đáng lẽ phải xô hết mọi con sư tử, đẩy hết mọi con gấu, con beo, con voi, con heo rừng sâu heo hút ra chạy tràn lan khắp nẻo yên tĩnh phố phường, hắt hiu phố hội của hào hao phong nhã phố nhân gian. Và phải đẩy xô nhân gian vào ngược chiều phố thị, quay vào trong âm hắc, u cốc, sào huyết hổ hang của heo rừng, của con voi, con beo, con gấu và của những con sư tử. Thế mới là phải lẽ. Hỡi ôi ! Cái chết của Antony không phải chỉ duy là một trận đảo điên riêng tây biệt lập; trong cái tên tuổi phiêu

bồng nọ, có năm tròn định mệnh một phần nửa nhân gian.

DERCETAS— Ông ta đã chết rồi, Caesar ạ. Chết không phải dưới bàn tay của một tên đao phủ phụng sự công chính công minh, cũng không phải do một mũi dao găm của một tên nào được người ta cho bạc tiền, xúi giục. Mà chết vì chính bàn tay của riêng mình, cái bàn tay đã viết vinh quang mình ở trong những hành động của mình, cái bàn tay với lòng can trảng đồng khí của trái tim ban cho, cái bàn tay ấy ở trong tay đã cầm lưỡi gươm này mà rạch đôi trái tim can trảng nọ. Đây là lưỡi gươm rút ra từ vết thương ngập phôi kẻ anh hùng, lưỡi gươm hiện còn dính đầy máu cao nhả.

CAESAR— Hỡi các bạn hữu, hãy hồn nhiên biểu lộ nỗi đau sâu. Xin chư thần hãy trừng trị ta, nếu cái chết kia không phải là một điều làm cho lệ máu anh hùng vua chúa dồn ngập hết lên mi.

AGRIPPA— Kỳ lạ thay: tạo hóa khiến ta, buộc ta phải đau lòng thổ than sự lỗi lầm của những hành động quyết liệt, những hành động đã được suy gẫm, cân nhắc, chầy ngày.

MOECENAS— Những bề bối và những

vinh quang đã giữ được thế quân bình, ở tại nơi con người ông ấy.

AGRIPPA— Không bao giờ từng có một tinh thần kỳ lạ hơn, hy hữu hơn, đã điều khiển nhân loại. Nhưng hồi ôi, hồi chur thần diễm lệ, bao giờ các ngài cũng ban cấp cho chúng ta một vài nét hư thối xấu lai rai nào đó, để nắn tạo chúng ta nên cái phận cái thân của cái con người. Coi tề ! Caesar cảm động đang khóc đó tề.

MOECENAS— Một khi một tấm gương bát ngát nhường ấy được đặt ra trước mặt ngài, thì hẳn nhiên là ngài phải nhìn thấy chính khuôn mặt của mình ở tại trong đó.

CAESAR— Ôi Antony ! Hồi Antony ! Ta đã lỡ làng đẩy anh vào chỗ đó. Và giờ đây giờ đây... Hồi ôi ! « Giọt lệ anh hùng lau chẳng ráo ! » Tuy nhiên chúng ta bó buộc phải rạch toang cái ung nhọt ở trong thân thể của chúng ta. Biết làm sao được ! Ta bị buộc phải chọn lựa, hoặc tự mình hiến cho người cái cảnh tượng trần tan tành khuynh đảo nọ, hoặc chứng kiến cái cảnh sụp đổ tan tành của nhà người. Trần gian không đủ chỗ cho hai đứa sống chung. Cõi doanh hoàn eo hẹp quá, làm sao hai đứa mình có thể dung nạp nhau. Tuy nhiên,

hãy cho phép ta than thở tiếc thương nhé, bằng những giòng lệ vương giả cực kỳ tối thượng như giòng máu chảy ở trong cái trái tim đo đỏ của con người ta trong cái cõi trăm năm dù lỗi hẹn hò cây đa bến cũ con đò còn đưa. Hỡi người bạn cũ thuở anh niên! Antony! người bạn hữu anh em huynh đệ, đã có phen cùng ta cộng tác trong những cứu cánh tối cao, ở tận cùng chóp đỉnh tồn lưu sử lịch, tồn hoạt mê cung, tồn sinh lẽ đẽo, tồn tại mê hồn trận mê ly, hỡi người bạn đồng hành giấn bước chốn trận tiền, hỡi người bạn gan liền tử sinh liêu giữa, hỡi người anh em thủ túc tâm phúc ruột rà, máu tim ta cùng tung tăng vổ chung một phiêu bồng tư lự, cháy rực một ngôn ngữ nhà ma, bạn và ta vì lẽ chi mà ra như rứa, có phải tại rằng như rứa đó là oan nghiệt tồn sinh, hỡi ôi! hai vầng mặt trời hay là hai tinh tú sao trở cơn xung đột chia xa bạn và ta vốn tự trong tinh thể tồn thể căn nhà là song song đồng đẳng. Hỡi ôi. Từ nay ta đành rẽ riêng đi một mình tồn lưu trong cô độc. Ta bước bên đường kêu gọi mãi. Nhớ người bạn cũ thừa anh niên. Ta bước một mình trên đại hải. Ta ngồi trong cuộc ngẫm cuồng điên. Ta thờ

than vì ta đã đẩy. Người nào cõi lữ sập
hào nghiêng.

O Antony !

*I have follow'd thee to this ; but we do lance
Diseases in our bodies ; I must perforce
Have shown to thee such a declining day,
Or look on thine ; we could not stall together
In the whole world. But yet let me lament,
With tears as sovereign as the blood af hearts,
That thou, my brother, my competitor
In top of all design, my mate in empire,
Friend and companion in the front of war,
The arm of my own body, and the heart
Where mine his thoughts did kindle, that our
stars,
Unreconcilable, should divide
Our equalness to this. Hear me, good friends.*

Một người Ai Cập bước vào.

Tuy nhiên ta sẽ nói chuyện với người
về vụ đó vào một lúc thuận lợi hơn. Anh
chàng này có sự vụ chi đây biểu lộ rõ ràng
ra trên gương mặt. Chúng ta sẽ lắng nghe
cái điều hắn nói. Người từ đâu lại ? Ai phái
người tới đây ?

SỨ GIẢ— Ta chỉ là một gã Ai Cập lai
rai mà thôi. Hoàng Hậu ta, giam hãm thân
trong cái chốn địa hạt địa duy nhất còn

roi rớt lại giữa cuộc tan hoang, hiện Hoàng Hậu đang nằm trong Linh Miếu, Hoàng Hậu muôn vàn muốn rõ ý định của Ngài, để mà có thể chuẩn bị tinh thần tâm khảm tắc dạ tơ lòng vào ở trong cái con đường mà bà bị buộc phải bước gót chân đi.

CAESAR— Hãy thưa lại với Bà Lớn rằng Bà Lớn hãy an lòng đừng có sợ hãi chi hết. Rồi Bà Lớn sẽ sớm rõ cõi lòng của chúng ta đối với Bà Lớn, do một người trong chúng ta được phái tới, Bà Lớn sẽ thấy rằng chúng ta sẽ đối xử với Bà Lớn một cách tôn sùng, ngưỡng mộ, rất mực thân ái, bao xiết đảm chiêu. Bởi vì Caesar không thể nào sống được nếu không sống với tắc lòng bao dong độ lượng. Độ lượng bao dong chính là tinh thể tồn lưu trong tổ chất Caesar vậy.

NGƯỜI AI CẬP— Nguyên cầu Chư Thần phò hộ cho Ngài !

Bước ra.

CAESAR— Lại đây, Proculeius. Tôi và nói với bà ấy rằng chúng ta không có ý định mưu toan những gì lằng nhục với bà ấy. Hãy đem lại cho bà ấy những an ủi cần thiết mà nỗi đau khổ của bà ấy đang yêu cầu, kẻo mà rủi một cái bà ta, với tinh thần cao nhã, lại chẳng dùng một cái, chơi

một cuộc đòn thê thảm, thoát khỏi tay chúng ta mà bay bổng mất đi, thì có phải là chúng ta sẽ mất trụi hết cả không. Phải tìm mọi biện pháp để mà níu giữ bà ta ở lại trong cõi đời. Bởi vì nếu trong cõi người ta, bà ấy vẫn sống, sống tại phố phường thủ đô La Mã, thì sự hiện diện kỳ tuyệt đó sẽ là một trận thiên thu vĩnh viễn chiến thắng oanh liệt lấy lòng của chúng ta, và sẽ còn vang dội trong cõi trăm năm suốt tồn lưu sử lịch. Trần gian sẽ ghi tạc vào bia đá cái cuộc đồ sộ xây đắp của chúng ta bằng sự hiện diện đó của nàng tại thủ đô La Mã. Thôi, người đi nhanh đi nhé, bước chân nhẹ nhàng tới, nhẹ nhàng lui, nhẹ nhàng quay trở về báo nhanh cho ta rõ bà ấy nói gì, thốt ra những lời gì, và người nghĩ như thế nào, suy ra làm sao về những lời ăn tiếng ở của bà ấy.

PROCULEIUS— Xin tuân lệnh Caesar.

Bước ra.

CAESAR— Gallus, người hãy bước theo y.

Gallus bước ra.

Dollabella đâu rồi, để giúp vào Proculeius một tay ?

MỌI NGƯỜI— Dolabella !

CAESAR— Nhưng mà thôi, để y yên, khỏi phải phiền tới y nữa, bởi vì ta vừa chột

nhớ ra phải cắt cái công việc gì cho y. Y sẽ sẵn sàng lúc cần tới. Xin các bạn theo ta vào trường hùm, rồi ta sẽ cho các bạn thấy ta đã bức lòng não dạ ngán ngao như thế nào, phải bị lôi vào vòng cuộc tranh chấp này. Các bạn sẽ thấy rõ ta đã tỏ ra dịu dàng từ bi bao dong độ lượng như thế nào trong tất cả những lá thư ta đã gửi đi gửi lại. Theo ta, và nhìn thấy những gì làm bằng chứng cho điều ấy.

Bước ra.

XEN II

Alexandria. Linh Miếu.

Cleopatra, Charmian, và Iras bước vào.

CLEOPATRA— Nỗi đau lòng cùng cực của ta đã bắt đầu cho ta rõ một cuộc sống tốt đẹp hơn. Làm một gã Caesar, thật là chuyện tồi tàn, thiếu não. Y không phải Định Mệnh, y chỉ là tên nô lệ của Định Mệnh, một kẻ thừa hành ý chí của Định Mệnh. Và cái việc làm một động tác kết liễu mọi hành động động tác động hành khác, chính việc làm đó mới là cao nhã. Việc làm cản lối mọi biến cố rủi ro, cột chặt bàn chân mọi tình cờ, nghi ngẫu, di biến, tang

thương ; nó giúp người ta ngủ dài một giấc và khỏi phải nhấm vào cái thứ bùn dơ nuôi dưỡng cả thằng ăn mày và cả thằng Caesar.

*Proculeius, Gallus và Linh, bước vào,
trước cổng Linh Miếu.*

PROCULEIUS — Caesar gửi lời chào Hoàng Hậu Ai Cập ! Caesar muốn Hoàng Hậu suy xét bày tỏ những yêu cầu, những nguyện vọng nào mà Hoàng Hậu mong được đáp ứng.

CLEOPATRA— Tên ngài là chi ?

PROCULEIUS— Tên tôi là Proculeius.

CLEOPATRA— Antony từng có nói với tôi về ông, bảo tôi hãy tin cậy ông, nhưng tôi chẳng còn thiết chi nữa, bận tâm chi mấy nữa, về cái việc tin cậy hay chẳng tin cậy, được đền đáp hay bị phỉnh phờ. Nếu như vị chúa của ngài muốn có một vị hoàng hậu đi làm đũa ăn xin của ông ta, thì xin ngài hãy thừa lại với vị chúa của ngài rằng mọi triều nghi, nếu muốn giữ thể thống của triều nghi, thì không thể ăn xin một cái gì kém hơn là một vương quốc. Nếu như ông ấy vui lòng vì tôi mà ban cho đứa con tôi giải non sông Ai Cập bị chinh phục này, thì tức là ông ấy ban cho tôi, trên cái phần sở hữu

của tôi, đã đầy đủ lắm lắm để tôi chịu quý xuống tạ ân.

PROCULEIUS— Xin Bà Lớn hãy bình tâm phân giải. Bà Lớn rơi vào một bàn tay vương giả thật sự là bao dong. Bà Lớn đừng sợ hãi chi hết. Bà Lớn cứ phát biểu hồn nhiên lời yêu cầu phóng dật của Bà Lớn với chủ tôi, chủ tướng của tôi, chủ tướng của tôi vốn nhân hậu tràn đầy mưa móc ân huệ sẵn sàng chan rưới ra cho mọi kẻ mọi người nào cần tới. Bà Lớn hãy bình tâm chịu cho phép tôi về tàu lại với chủ tướng tôi rằng Bà Lớn vui lòng quy thuận một cách dịu dàng nồng ngọt, và Bà Lớn sẽ nhận thấy rõ ràng một kẻ chiến thắng rất mực hào hoa biết điều hơn lẽ thiệt, thấu rõ lẽ thị phi, một khi mà thiên hạ biết phục tòng quý xuống xin ban ân, thì không bao giờ kẻ chiến thắng đại độ đại đức đại từ bi kia lại tỏ ra mình còn nằm trong cơn « biền lận chi hạ tứ ».

CLEOPATRA— Yêu cầu ông thừa lại với chủ tướng ông rằng vận số hên của ông ta đã khuất phục được tôi, và tôi xin gửi lại ông ấy sự hoảng đại cao nhã ông ta đã thu góp được. Hằng giờ, hằng phút, tôi học được hằng giây, cái việc phải tuân lệnh ông ta như thế nào, tôi đã lĩnh hội được cả một

chủ thuyết tòng phục, và sẽ rất hân hoan mà tiếp kiến ông ta, mặt đối mặt.

PROCULEIUS— Điều ấy, tôi sẽ xin tâu lại, Bà Lớn thân mến hãy yên tâm. Tôi tin chắc rằng số phận đau thương của Bà Lớn sẽ được bề trên của chúng tôi thể hội, và lân cảm, vì bề trên chúng tôi là người gây ra nông nỗi này cho Bà Lớn.

GALLUS— A! các người thấy không, thộp bà ta đâu có khó khăn gì.

Lúc này Proculeius và hai tên vệ binh leo lên phía bên trên Linh Miếu do một cái thang đặt vào tường đưa lên cửa sổ, và, lúc vọt xuống, thì tiến sát tới sau lưng Cleopatra. Vài tên vệ binh giở thanh gỗ chặn cửa chính môn và mở cửa ra.

Hãy cầm giữ bà ta cho tới lúc Caesar đến.

IRAS— Ôi Bà Lớn !

CHARMIAN— Ôi Cleopatra, Hoàng Hậu bị bắt mất rồi!

CLEOPATRA— Nhanh, nhanh, ồ hai bàn tay thật tốt của ta ôi!

Rút con dao găm.

PROCULEIUS— Bà Lớn đừng tay. Bà Lớn hãy đừng tay. Xin Bà Lớn chớ quạ tay.

Chộp lấy tay và đoạt dao.

Bà Lớn đừng có làm nên như vậy chớ. Tôi tới đây để cứu Bà Lớn chớ không phải để hại Bà Lớn đâu.

CTEOPATRA— Cứu ta ? Cứu ta ra khỏi tay Tử Thần, Tử Thần vốn giải kết oan nghiệt cho những con chó con mèo con gà con vịt của chúng ta ?

PROCULEIUS— Tàu Bà Lớn, Bà Lớn đừng nên phụ cái cỗi lòng nhân đức của chủ tướng chúng tôi, bằng cách hủy hoại thân mình đi như thế. Hãy nên để cho vũ trụ còn có dịp nhìn thấy lòng cao nhĩa của chủ tướng chúng tôi được biểu lộ trọn vẹn ra ngoài, như anh hoa phát tiết ; Bà Lớn mà tự hủy hoại thân đi, thì công cuộc biểu dương kia không bao giờ đi tới chỗ thành tựu được.

CLEOPATRA— Hồi Tử Thần, người hiện ở đâu ? Hãy tới nhanh đây, hãy tới ! tới nhanh, tới nhanh, tới nhanh, và cướp lấy một vị hoàng hậu đáng giá hàng ngàn bé con và bé nhỏ, và bé bỏng bé to, và bé em bé chị, và bé huệ bé khanh, và bao nhiêu những thằng bé bối lang thang ăn xin ở đầu đường xó chợ, hoặc lừa bỏ vào đống sim trái chín xanh xao.

PROCULEIUS— Bà Lớn hãy bình tâm định trí trấn tĩnh tinh thần một chút mới phải chớ.

CLEOPATRA— Ta sẽ không ăn không uống chi hết, ngài ạ, và nếu câu chuyện tầm phào cũng cần thiết một phen, thì ta cũng xin nói rằng ta sẽ không ngủ nữa. Ta sẽ tàn phá cái căn nhà da thịt phù du này, dù Caesar có tìm cách giữ lại cũng lưỡng công. Ngài hãy biết rằng ta sẽ không hiện ra giữa cái triều đình của chủ tướng ngài đâu, ta sẽ không hiện ra với cánh tay bị trói chặt, với hai ống chân bị xích xiềng. Ta sẽ không một lần nào chịu đứng chờ dẫn đó để cho con mắt nhu mì kiêu hãnh của con mụ Octavia nọ dòm vào. Bọn chúng tưởng sẽ lôi ta ra chịu trận dòm ngó lỗ nhố, chịu trận om sòm đả đảo chửi mắng của cái phường ty tiện xác xược tại La Mã? Thà một cái hố lầy ở Ai Cập sẽ là nắm mồ êm dịu cho ta. Thà đem phơi thân ta lỏa lồ trên bùn phù sa sông Nilus, và để cho ruồi nước nặng non nó sa vào châm đốt khắp mình mẩy ta cho sung vù lên gớm guốc! để cho những Kim-Tự-Tháp vòi vọi của xứ sở ta làm cái giảo-hình-dài, rồi đẩy ta lên mà sung vù nhà ma treo cổ!

PROCULEIUS— Bà Lớn thật là quá ư phóng đại những tư tưởng hãi hùng kia, mà thật ra Caesar không có thái độ gì khả dĩ gây ra cho Bà Lớn nghĩ thế cả.

Dolabella bước vào

DOLABELLA— Proculeius, chủ tướng Caesar đã rõ việc ngài đã làm, và chủ tướng đã cho vời ngài tới. Còn Hoàng Hậu này, để đó ta coi giữ cho.

PROCULEIUS — Vâng, Dolabella ạ, ta rất hài lòng. Gắng đối xử dịu dàng với Bà ấy nhé. (*Với Cleopatra*) Tôi sẽ nói lại với Caesar điều gì Bà Lớn muốn thỉnh nguyện, nếu Bà Lớn muốn cậy tôi nói lại.

CLEOPATRA— Nói lại với chủ tướng của ngài rằng ta muốn chết.

Proculeius và Lĩnh bước ra

DOLABELLA— Hồi Hoàng Hậu rất mực phong nhã, Hoàng Hậu có nghe thiên hạ nói về ta không ?

CLEOPATRA— Ta chẳng thể nói gì hết

DOLABELLA— Chắc chắc là Bà Lớn biết tôi.

CLEOPATRA— Chẳng can hệ gì hết, cái điều ta có biết hoặc cái điều ta có nghe. Ngài cười rộ lên lúc nghe trẻ con hoặc đàn bà kể lại những giấc chiêm bao? có phải đó là cái cách điệu của ngài không ?

DOLABELLA— Tôi không hiểu ý Bà Lớn muốn nói chi.

CLEOPATRA— Ta có chiêm bao mơ màng thuở xưa kia có một vị Hoàng Đế Antony. Ôi, có được một giấc ngủ thứ hai như vậy, thì hay biết bao ! Để ta có thể thấy được một người thứ hai như thế !

DOLABELLA— Nếu Bà Lớn vui lòng cho phép...

CLEOPATRA— Khuôn mặt của người ấy giống như vòm thanh nhiên ; và trên đó có nạm vào một vầng nhật và một vầng nguyệt đang chuyển dịch phiêu bồng và chiếu sáng cái vòng tròn vành vạnh nho nhỏ, là cái quả địa cầu.

DOLABELLA— Thưa Bà Lớn...

CLEOPATRA— Hai ống chân vị Hoàng Đế ấy xoạc ra bắc một nhịp cầu giữa hai bờ đại hải, cánh tay ngài đưa lên đã trang hoàng cho cái chóp mũ bát ngát trên đầu cõi thế gian. Giọng Ngài nói nghe long lanh thánh thót như những viên ngọc rung rinh, hoặc như những hạt châu reo trên mâm ngọc, lúc Ngài nói chuyện với bạn hữu. Nhưng lúc Ngài muốn làm chấn động vũ trụ và cản khốn một cái chơi, thì Ngài nổi trận sấm vang ùng ùng. Lòng hào hoa nhân hậu của Ngài không hề biết có cái mùa đông ; đó là một

mùa thu, một mùa thu càng lộng lẫy với những mùa màng óng ả chờ cuộc gặt hái phong nhiêu. Những niềm hoan lạc của Ngài giống như những con hải trư, chúng nhô hình ngời lảng cái lưng lên khỏi cái dòng triều lục ba xuân thủy. Vua, chúa, vua nhỏ, chúa to, vua con, chúa bé, lũ lượt từng bầy làm tôi tớ tới hầu hạ Ngài sớm hôm xúm xít. Những vương quốc phì nhiêu, những hoang liêu hải đảo, giống như những đồng tiền vàng chàng rút từ trong túi áo ra phung phí vì chàng vốn bốc rời quen thói thúc sinh.

DOLABELLA— Hỡi Cleopatra Chi Tôn Hoàng Hậu.

CLEOPATRA— Ông có nghĩ rằng xưa kia đã từng có hoặc có thể có được bao giờ một con người như lòng ta đã mộng tưởng đó không ?

DOLABELLA— Ôi, thưa Bà Lớn, thật khó mà nghĩ ra như thế được.

CLEOPATRA— Sao lại khó ? Sao lại không. Ông nói dối, nói dối mãnh liệt đến nỗi lời nói của ông vọng lên tới tai chư thần ở trên vòm xanh bát ngát. Tuy nhiên, trời xanh bát ngát. Tuy nhiên, nói rằng một con người như vậy quả có hiện hoạt ở cõi đời,

hoặc từng đã ra đời mà tồn hoạt, thì một kẻ như vậy vượt ra ngoài vòng của tưởng tượng phiêu du. Thiên Nhiên cần có những yếu tố thật tại, thì mới vọt lên tới chỗ ngang hàng với tưởng tượng, trong những hình thể dị thường huyền ảo ngân nga. Tuy nhiên, hình dung thể hiện ra được Antony, thì đó là một thắng lợi của Thiên Nhiên trên tưởng tượng, xô mọi hình thể lằng đằng của tưởng tượng đi tuốt đầu mất hết.

DOLABELLA—Thưa Bà Lớn, xin Bà Lớn hãy nghe tôi nói. Cái nguy cơ tai hại điều tàn trong vận mệnh Bà Lớn, nó cũng đồ sộ như con người Bà Lớn vậy ; và Bà Lớn phải mang lấy, phải nhận lãnh lấy cuộc tan hoang kia với nỗi đoạn trường đáp ứng lại cõi đồ sộ hoảng đại kia. Thế là đích đáng. Tuy nhiên nếu như mỗi não lòng của Bà Lớn mà không thật có dội vào trong đáy dạ thăm thăm của tôi với một sức tương giao kỳ diệu, và vò xé tới tận gốc tim máu trong con người tôi, vâng, thưa Bà Lớn, nếu đó không phải là sự thật, thì tôi xin nguyện cầu chư thần đày đoạ tôi cho điều đứng, và suốt đời tôi cho tới suốt kiếp tôi, không bao giờ tôi đạt được thành công trong bất cứ công việc gì theo đuổi.

CLEOPATRA— Xin cảm tạ Ngài đã có dạ quan hoài tới tôi như thế. Caesar có ý định làm gì tôi, đối xử tôi như thế nào, ông có rõ chăng ?

DOLABELLA— Tôi cảm thấy xấu hổ phải nói ra cho Bà Lớn rõ cái điều tôi rất mong Bà Lớn được biết. Bà Lớn có biết không ? Hay là tôi phải đau lòng nói rõ ?

CLEOPATRA— A ! tôi cầu xin ông, thưa ông...

DOLABELLA— Mặc dù Caesar là kẻ quân tử độ lượng bao dong...

CLEOPATRA— Thì Caesar vẫn sẽ lờ tôi lẽ lết bước đi trong cuộc diễn hành ?

DOLABELLA— Thưa Bà Lớn, ông ta sẽ làm điều đó, tôi biết thế, chắc chắn là sẽ như vậy.

Kèn binh đóng dĩa, một tiếng hô to vọng vào :

*«Tránh ra hai bên đường : Caesar đã tới !»
Caesar bước vào, cùng với Gallus, Proculeius,
Moecenas, Seleucus, và nhiều kẻ khác tùy tùng.*

CAESAR— Ai là Hoàng Hậu Ai Cập ?

DOLABELLA— Thưa Bà, đây là Hoàng Đế.

Cleopatra quỳ gối xuống

CAESAR— Bà Lớn hãy đứng lên, đừng quỳ như thế nữa, đứng lên, đứng lên, hỡi Hoàng Hậu Ai Cập.

CLEOPATRA— Thưa ngài, chư thần đã muốn thế; tôi phải phục tùng chủ tướng tướng quân tôi.

CAESAR— Xin Bà Lớn đừng giữ trong lòng những ưu tư đầy đọa nữa. Bao nhiêu những tai hại mà Bà Lớn đã gây dựng nên cho chúng tôi, mặc dù còn ghi tạc trong thịt xương chúng tôi, mặc dù đã viết bằng da máu chúng tôi, chúng tôi vẫn không nghĩ tới nữa, hoặc chỉ nhớ lại như những kỷ niệm mơ hồ, như những sự việc do nghi ngờ mà ra, như một trận quá nhần vân yên điu hui thôi, đó ạ.

CLEOPATRA— Hỡi vị tướng quân duy nhất của trần gian, hiện giờ tôi không thể nào biện bạch cho mình chính cái trạng huống tội lỗi của tôi, tuy nhiên tôi thú nhận là đã bị lung lạc quyến rũ bởi những yếu đuối nhẹ dạ từ bao đời đã là cái nhục chung cho phái yếu chúng tôi.

CAESAR— Hỡi Hoàng Hậu Cleopatra, hãy biết cho rằng, chúng tôi có ý hướng hòa hoãn đề huề, muốn làm cho sự việc nó nhẹ nhàng tươi tắn ra, chớ không có ý gây

trầm trọng âm u thêm cho sự việc. Nếu như Bà Lớn chịu thuận theo những ước muốn, những ý chỉ của chúng tôi, những ý chỉ thật là êm đềm độ lượng đối với Bà Lớn, vâng, nếu Bà lớn thuận theo những ý chỉ đó, những mong chờ đó, thì Bà lớn sẽ được hưởng lợi ích thật là nhiều. Còn như Bà lớn mà còn muốn tìm cách đặt trên lương tâm của tôi một khối nặng, buộc tôi phải tàn nhẫn, bằng cách tiếp tục đi theo cái con đường mà Antony đã đi, thì Bà lớn đừng mong gì chúng tôi độ lượng nữa, Bà lớn sẽ tự mình phá mất hết cả cõi miền tươi sáng của mình ở tương lai, và không mong gì mai sau còn được hưởng chút nhân hậu bao dung nào của tôi nữa. Và Bà lớn sẽ vô tình đẩy con cái của Bà lớn vào giữa cõi tiêu diệt. Tôi sẽ cứu chúng nó, nếu như Bà lớn thuận nghe theo tôi. Thôi, tôi xin kiêu từ Bà lớn vậy.

CLEOPATRA— Ngài đi tới đâu mà doanh hoàn chả đón. Cả vũ trụ đã được thâu góp hết về tay ngài rồi. Còn chúng tôi, chúng tôi chỉ là những huy chương rơi rụng, những chiến tích tàn xiêu lọt vào tay ngài chiến thắng, chúng tôi sẽ bó gối ngồi im lìm tại

chỗ nào ngài chỉ định cho chúng tôi. Nay xin tướng công cầm lấy.

Trao cho Caesar một mảnh giấy.

CAESAR— Bà sẽ bảo cho tôi rõ về mọi sự có liên can tới Bà.

CLEOPATRA - Đó là bản kê khai đầy đủ những bạc tiền, châu ngọc, chén báu, đĩa quý, đồ bình xinh, của tôi từng sở hữu. Kê khai ra hết thấy thật là xác thực, chỉ trừ một vài chút nhỏ mọn không nêu ra tởn mẩn làm gì. Seleucus đâu rồi ?

SELEUCUS— Thưa Bà, có tôi.

CLEOPATRA— Đây là vị quan quản kho của tôi. Tướng công hãy cho phép y nói lên, nếu nói sai sự thật thì mất mạng, để coi xem thử tôi có gìn giữ lại một chút gì cho tôi không. Nào. Seleucus, hãy nói sự thật đi.

SELEUCUS— Thưa Bà lớn, tôi thà mím miệng mím môi lại, hơn là mở môi nói ra một điều không phải sự thật, với cái tính mạng của mình được đem ra « cá » ở trong cuộc.

CLEOPATRA— Mày nói sao ? Ta dấu lại cái gì ?

SELEUCUS— Dấu lại những gì khả dĩ

đủ để mua chuộc trở lại hết những thứ Bà lớn đã kê khai ra.

CAESAR— Nào, Bà lớn đừng đỏ mặt chớ. Nào, Cleopatra ! Tôi tán đồng cái chỗ đó của Bà lớn, thật là thông minh sáng suốt xử sự.

CLEOPATRA— Hãy nhìn kia, Caesar ! Ôi, hãy nhìn thấy cho rõ nhé ! Chiến thắng huy hoàng, cái đó nó lôi cuốn xiết bao ! Ôi ! Sức hấp dẫn mê ly của thành công rực rỡ ! Bọn thuộc hạ của tôi, giờ trở thành thủ hạ trung thành của ngài hết. Nếu ta đổi trao hoàn cảnh, vận mệnh, thì mọi thủ hạ của ngài biến hết làm thuộc hạ của tôi. Cái thằng Seleucus tán tận lương tâm này, quả thật nó làm cho tôi lộn ruột. Ôi nó bợ ! không thể tin cậy đâu vào đâu được cả, như những ân tình thuê mướn lai rai với tiền vàng bạc đồ ! A ! mày liệu cái hồn cái xác nhé. Mày lười ? Thì tao cho mày lười. Tao còn đẩy mày chạy tới cuối đường dầu côi bến tồn sinh. Tao sẽ vồ lấy hai con mắt mày, mà móc ra tam bành một lượt. Cho dầu hai con mắt mày nó có cánh nhị bội nó bay. Thằng toi đăm. Thằng thiên lòi. Thằng quỷ sứ. Thằng bê bối vô ngần bao xiết đã man !

CAESAR— Hồi Hoàng Hậu bao dong, đủ rồi. Chúng tôi van xin Bà lớn cho qua đi.

CLEOPATRA— Ôi Caesar! Thật xấu hổ quá chừng đi cái việc nọ! Ngài, ngài thân hành tới đây, không ngại nhọc long thê mà quá bộ tới viếng tôi tại chốn này, đem ban cho tôi cái vinh dự như thế đó, mà cái thẳng thuộc hạ này của tôi lại nham nhở giở cái trò đảo điên kia ra, gây thêm náo lòng cho tắc dả đoạn trường của tôi! Ngài nghĩ xem một chút! Cho dầu mà tôi có gìn có giữ có dấu trộm, có cất thẳm, một chút nữ trang nho nhỏ, một chút đồ tế nhuyễn, một chút gượng gạo của riêng tây, những chút quà cón con làm tặng vật cho bạn bè, cho chị cho em; boặc là, cho dầu tôi có giữ lại một chút tặng phẩm nào quý giá hơn, hoặc là dành cho Livia, hoặc là cho Octavia, để mà xin chút ân sủng trong sự môi giới bao dong, cho dầu sự việc nó là như vậy, thì cũng không đến nỗi nào mà cái thẳng nọ bộc nọ lại bội bạc đi tố cáo tội lỗi tôi một cách dã man với tướng công như thế chứ! Hồi Chư Thần thiêng liêng! Trong cảnh khốn đốn đoạn trường của tôi, cái đòn cuối cùng này còn gia tăng đây đọa. (*Nói với Seleucus*). Tao yêu cầu mày đi ra ngay khỏi chỗ này.

Hoặc còn dần dà nữa, thì tao sẽ cho mày thấy bùng tia lửa hận của linh hồn ta loé giãi giữa tro tàn than lạnh một số kiếp không may. Nếu mày là một con người, ắt mày phải còn chút lân mẫn cho ta.

AESAR— Seleucus, người đừng đứng đó nữa.

Seleucus bước ra.

CLEOPATRA— Xin đời hãy hiền ! Xin nhân gian biết cho một điều. Chúng ta, những kẻ hoảng đại, bao giờ chúng ta cũng chịu trận đăm ngộ, vì những việc làm của kẻ khác; thiên hạ làm ra, và ta phải gánh lấy. Rồi lúc chúng ta nhào đổ, thì bao nhiêu những tội lỗi của kẻ khác đều trút hết lên đầu lên cổ chúng ta. Chúng ta phải một mình đảm đương mọi thứ bẽ bối nhân gian. Khổ thay !

CAESAR— Thưa Hoàng Hậu Cleopatra, hãy nghe tôi nói một chút xiu mà. Cả những thứ bà gìn giữ lại, cả những thứ bà kê khai ra, sẽ không nằm trong sổ tổng kê những chiến tích của chúng tôi. Chúng vẫn là của Bà hết thấy đó. Bà hãy tự ý sử dụng tùy nghi. Xin bà hãy tin rằng Caesar không phải là một tên lái buôn tổ bọm dàu, mà đi cò ke mặc cả với Bà về những

vật, những đồ mà thiên hạ lái buôn đã bán tại ngoài chợ. Bà hãy bình tâm yên trí đi. Đừng có để cho tư tưởng âu lo của Bà trở thành ngục tù vây bọc thân Bà. Không, không nên như thế, hỡi Hoàng Hậu thân yêu. Bởi vì chúng tôi có ý định đối xử với Bà theo như ý Bà bày tỏ hướng dẫn chúng tôi. Nào, Bà hãy cứ thông dong ăn no, ngủ kỹ, cho tôi được vui lòng. Chúng tôi luôn luôn lo lắng cho Bà, lân mẫn hoàn cảnh Bà, thì chúng tôi vẫn là bạn hữu của Bà đó. Thôi, xin cáo biệt.

CLEOPATRA— Hỡi chủ tướng của tôi. Hỡi tướng quân của tôi!

CAESAR— Bà đừng gọi tôi như thế. Xin cáo biệt.

Kèn binh. Caesar cùng bọn tùy tùng bước ra.

CLEOPATRA— Ô, các em nghe thấy chưa! Bao nhiêu lời mật ngọt, hắt thốt ra bao nhiêu lời mật ngọt, để ta xiêu lòng mà quên mất danh dự cao nhã của ta đi. Nhưng này Charmian, ghé tai nghe ta nói nhỏ đây này.

Thăm thì với Charmian.

IRAS— Mau mau cho xong, Bà Lớn ạ. Ngày sáng đã đi. Chúng ta bước vào đêm tối.

CLEOPATRA — Quay trở về nhanh nhé !
Ta đã có ra lệnh về chuyện đó rồi. Sự việc
đã sẵn sàng. Mau đi, giục cho chóng nhé.

CHARMIAN — Con xin hết lòng. Bà Lớn
yên tâm,

Dolabella bước trở vào.

DOLABELLA — Hoàng Hậu ở đâu rồi ?

CHARMIAN — Kìa kia, tướng công thấy đó.

Bước ra

CLEOPATRA — Dolabella !

DOLABELLA — Thưa Bà Lớn, theo như
tôi đã có thề với Bà Lớn theo mệnh lệnh Bà
Lớn ban ra, và lòng quý chuyện của tôi đối
với Bà Lớn đã xui tôi tuân lệnh một cách
nhiệt thành thiêng liêng, giờ đây tôi xin nói
Bà Lớn rõ : Caesar đã dự định đăng trình,
xuyên qua xứ Syria, và nội trong ba ngày
nữa, Bà Lớn cùng các hoàng tử sẽ được đưa
lên đường đi trước quân binh... Bà Lớn hãy
liều liệu mà lợi dụng điều báo cáo này. Tôi
đã hoàn toàn tắt ý nguyện của Bà Lớn và
lời hứa của tôi.

CLEOPATRA — Dolabella, tôi sẽ nhớ ơn
ông nhiều. Tôi sẽ là kẻ mang ơn ông.

DOLABELLA — Tôi là thuộc hạ của Bà

Lớn. Xin vĩnh biệt, hỡi Hoàng Hậu bao dong
 Tôi phải theo tùy tòng Caesar.

CLEOPATRA— Đa tạ ông. Vĩnh biệt.

Dolabella bước ra.

Irás, em nghĩ thế nào ? Em cũng như ta
 sẽ bị phơi cái mặt mo ra tại La Mã, chúng
 ta sẽ như những con nộm, con bù nhìn Ai
 Cập. Rồi những tên nô lệ chèo đét, toi đâm
 áo quần dơ dáy, với những người thước
 nách, kẻ tay đao, với những đầu trâu mặt
 ngựa, sẽ nắm lấy chúng ta giơ bổng lên cao
 cho thiên hạ dòm ngó. Chúng nó thở phò phè
 nồng nặc do những cơn nhậu nhẹt nham nhở
 hôi hám tràn lan, và chúng ta sẽ phải loay hoay
 thở hít ngọt ngạt trong cái vùng dơ bẩn vấy
 bừa bẩn chung quanh, và hít vào trong, phổi và
 uống vào trong tim, bao nhiêu khi hám bốc
 hơi kia.

IRAS— Trời ôi, đất hỡi ! Chư thần ôi !

CLEOPATRA— Nhưng mà sự thật chắc
 chắn sẽ là như vậy đó, Irás ạ. Nhưng tên
 cảnh lại sờ sảng mò mẫm, cọ xóc vào thân
 thể chúng ta xem ta như những con gái giang
 hồ giăng gió ; những thằng làm thơ dơ bẩn
 sẽ ủa tới ứng khẩu đọc um tùm vào mặt mũi
 ta những bài ca trần tráo ; rồi những tên hề

thô lỗ sẽ lập tức dựng vở kịch gồm guốc, mà nhân vật chính, nhân vật bê bối nhất, sẽ là chúng ta, với những yến ảm truy hoan của chúng ta tại Alexandria, chúng sẽ đem ra làm cho lộn phèo đi hết cả. Chàng Antony sẽ hiện ra say lướt khướt, chân nam đá chân xiêu, và ta sẽ thấy một thằng thanh niên lì lợm xô bồ bắt chước dáng điệu Cleopatra, đem những thói nhả phong nhã của ta biến ra làm điệu bộ con đĩ mãi dâm!

IRAS— Trời đất ời!

CLEOPATRA— Nhưng mà đó sẽ là sự thật.

IRAS— Con sẽ không bao giờ nhìn thấy sự thật đó được. Con chắc chắn rằng móng tay con nhọn lắm, cứng hơn hai con mắt của mắt của con nhiều.

CLEOPATRA— Ừ, đó là phương cách phá vỡ những mưu toan soạn sửa của chúng, đập nát những trù hoạch dã man vô lối của chúng vậy.

Charmian bước trở vào

Thế nào đó, Charmian? Bây giờ các em hãy vận y phục rất mực Hoàng Hậu vào cho ta. Chạy ta, những bộ nào bánh nhất ra đây. Ta lên đường trở lại tìm

tới giòng Cydnus mà trùng ngộ Antony. Nào ! Iras ! Em đi nhanh đi. Em Charmian, chúng ta phải gấp rút. Làm xong xuôi việc này, em sẽ được ta cho phép vui chơi thỏa thuê cho tới giờ phán xét cuối cùng. Dem vương miện và tất cả mọi thứ cần thiết tới đây.

*Iras bước ra. Một tiếng động
văng từ phía sau sân khấu.*

Đó là tiếng gì thế ?

Một tên vệ binh bước vào

VỆ BINH— Đó là một gã nhà quê, nó nằng nặc một hai xin yết kiến Hoàng Hậu. Nó mang một thùng trái sung tới.

CLEOPATRA— Cho nó vào đây.

Vệ binh bước ra

Một khi cụ tầm thường lại giúp cho thành tựu một việc làm cao nhã ! Y đương mang lại tự do cho ta. Ta đã quyết định, ta không còn một chút chi yếu đuối nữa. Từ đầu tới chân, bây giờ ta vững như cẩm thạch. Và từ đây về sau, vầng nguyệt phiêu bồng khi tròn khi khuyết sẽ không còn nằm trong đám tinh cầu của ta nữa.

*Tên vệ binh bước vào, theo sau là một
gã nhà quê mang một giỏ đầy trái sung.*

VỆ BINH— Hẳn đó.

CLEOPATRA— Được rồi. Cho người ra.
Để hẳn ở lại đây với chúng ta.

Vệ binh bước ra

Nói với gã nhà quê.

Mày có mang theo con rắn xinh đẹp ở bờ sông Nilus tới đó không? Con rắn độc cắn chết mà không đau đớn gì?

GÃ NHÀ QUÊ— Có có, nó có ở trong cái giỏ đó. Nhưng mà, úi chà! Tui không muốn làm cái thằng riêng biệt yêu cầu bà rờ vào nó, bởi vì nó cắn một cái là vạn đại một phen đó mà. Kể nào chết vì nó cắn, ít khi còn sống được, chẳng khi mô còn lành bệnh mà sống được đó mà.

CLEOPATRA— Mày có nhớ ra một kẻ nào đã chết vì cái nọc của nó không?

GÃ NHÀ QUÊ— Có nhớ thật là nhiều, đòn ông có, đòn bà cũng có nữa. Thì tui mới nghe hôm qua đó, chớ xa xuôi chi mô đâu. Coi tề! thiệt là mới bữa hôm qua, một mụ đòn bà chơn thực, cũng một đôi khi nói dối đó mà, nói dối thì không có nên, đòn bà thì không có nên nói dối, chỉ có khi nào phải nói dối theo lối chơn thành thì chẳng nói làm chi. Mụ ta bị cái con rắn nó cắn ra cái mềng

răng, mụ ta chết đi ra cái măng răng, mụ ta đau đớn ra cái măng răng, thì thiệt là mụ ta tả lại cho mà nghe ra cái bằng chứng huy hoàng đàng hoàng ra rứa của cái con rắn. Nhưng cái con người ta nào mà đi nghe hết mọi cái điều con đờn bà nó nói, thì sẽ không có măng răng mà có thể được cứu rỗi bởi một cái phần nửa những cái việc mà đờn bà nó làm. Nhưng mà coi tề! Đây là cái con rắn, thiệt là cái sự lạ chớ không phải chơi mô. Thiệt là không thể biết được cái đầu đuôi gốc ngọn đầu mà mò: đây thiệt là một con rắn kỳ cục đó mà.

CLEOPATRA— Thôi, mày đi đi. Vĩnh biệt nhé.

GÃ NHÀ QUÊ— Tui mong muốn bà được cái vui lòng thiệt là hoàn toàn với cái thỏa dạ thiệt là hoàn toàn với cái con rắn đàng hoàng này đó.

Y đặt cái giỏ xuống

CLEOPATRA— Vĩnh biệt nhé.

GÃ NHÀ QUÊ— Bà cũng phải nhớ cái sự ni đây nè. Bà coi chừng đó. Cái con rắn ni nó cư xử theo cái thói cái nết na của nó đó mà.

CLEOPATRA— Ừ, ừ, được rồi. Vĩnh biệt nhé.

GÃ NHÀ QUÊ— Bà coi chừng đó. Cái con côn trùng nọ nó nguy hiểm, phải giao cho cái người mô thiết là cần thận tay chân mới được đó. Bởi tại là cái con rắn côn trùng này nó không có cái lòng tốt đâu mà.

CLEOPATRA— Mày khỏi phải lo. Ta sẽ lưu ý cần thận.

GÃ NHÀ QUÊ— Như rửa mới là phải. Bà đừng có cho nó ăn chi hết cả. Nó có quý chi lắm mô mà tổn của cho nó ăn.

CLEOPATRA— Nó có sẽ chịu ăn cái thân tao không ?

GÃ NHÀ QUÊ— Bà cũng đừng có tưởng là tui đây tui khờ khạo đến cái nổi mà lại không biết là cái ông quỷ ông cũng không ăn không nuốt cái người đờn bà. Tui biết rằng cái người đờn bà là một cái đĩa ngon của ông thần ông thánh, nếu mà cái người đờn bà không phải là cái đĩa do cái bàn tay ông quỷ sứ dọn ra. Nhưng mà nói thiệt ra thì những ông quỷ sứ chènng đét toi đâm các ông gây ra nhiều cái ác hại cho những cái ông thần linh trong cái sự vụ đờn bà. Bởi vì trong cái con số mười cái người đờn bà mà ông thần linh làm ra, thì ông quỷ sứ làm hỏng mất đi hết năm cái ở trong đó.

GLEOPATRA— Được. Được rồi. Thôi người đi đi. Vĩnh biệt nhé.

GÃ NHÀ QUÊ— Ừ, thì tui đi. Tui có cái mong muốn là bà sẽ được cái vui lòng hoàn toàn với cái con rắn đàng hoàng này đó.

Bước ra

*Irás bước vào mang tấm
hoàng bào, vương miện v.v...*

CLEOPATRA— Hãy đem tấm hoàng bào lại cho ta. Đặt vương miện lên đầu ta. Từ nay nước nho dịu ngọt của Ai Cập sẽ không bao giờ còn thắm ướt nữa làn môi này. Nhanh lên, nhanh lên, Iras thân yêu, nhanh chóng lên. Ta tưởng chừng như nghe chàng Antony đang tha thiết gọi. Ta thấy chàng vùng giẫy tán thưởng cái hành động cao nhã của ta. Ta nghe chàng đang cười giễu cợt với vận hên của Caesar, cái vận hên mà chư thần ban cấp cho con người để mà về sau có thể biện minh cho những cơn thịnh nộ tiếp đến. Chàng ôi, thiếp đến nơi rồi. Chàng ôi, đấng phu quân của thiếp. Ngày nay em đáng được gọi chàng bằng danh hiệu nọ, bởi vì em đã tỏ ra can đảm xiết bao ! Em là lửa đỏ và khí trời biêng biếc xanh. Những yếu tố khác trong người em, thuộc

về một đời sống thấp hèn khác. Thế thôi. Các em đã xong xuôi chưa ? Lại sát bên chị, sát nữa, và đón lấy hơi thở ấm cuối cùng trên hai môi này của chị. Chị hôn các em. Vĩnh biệt em Charmian ; em Iras, vĩnh ly mãi mãi.

Hôn hai người. Iras ngất lịm chết

Chẳng lẽ trên môi chị cũng có một con rắn độc hay sao ? Sao em lại té chết ? Nếu em và thiên nhiên tạo vật có thể chia ly nhau êm đềm như vậy, thì cái đòn của Thần Chết lại đúng là cơn siết ve vuốt của tình nhân. Ghì siết giáp môi, ngọt thở, nhưng bao xiết được chờ mong. Vô ngần được ao ước. Em không còn nhúc nhích nữa hay sao ? Nếu em tan lìa tàn rơi tan biến theo lối đó, tức là em nói với vũ trụ rằng vũ trụ và càn khôn chẳng đáng chi để mình cáo từ ly biệt.

CHARMIAN— Hỡi áng mây u ám trên đầu, hãy tan ra và trút cơn mưa lũ xuống, để ta có thể nói rằng thần linh cũng đang khóc với chúng ta.

CLEOPATRA— Thế thì kìa ra ta hèn kém thật : nếu nàng tới gặp chàng Antony mái tóc phiêu bông uốn xoáy, nếu Antony gặp nàng trước ta, chàng sẽ hỏi chuyện về ta, chàng sẽ hôn nàng một cái, ôi một cái hôn, cả một

vòm thanh thiên của đời ta mông tượng.
 Nào, hỡi con rắn độc nho nhỏ ôi !

Nói với con rắn, mà nàng cầm áp vào ngực.

Bằng những cái răng nhọn của người, hãy
 cắn cho đứt liền cái sợi giây oan nghiệt của
 tồn sinh phức tạp đa đoan. Ôi, rắn độc con
 con, hãy nổi cơn giận giữ, và cắn đi, nhanh
 chứ, coi tề ! Ôi nếu người mà biết nói, thì ta
 xin được nghe người nói to lên rằng thằng
 Caesar là một con lừa khật khù đại dột.

CHARMIAN— Ôi tinh tú trời Đông !

CLEOPATRA— Im lặng đi em nhé. Đừng
 thốt một lời nào. Em không nhìn thấy đứa
 con ta đặt trên vú, đương bú mồn cho người
 mẹ vú ngủ say ?

CHARMIAN— Ôi trái tim ta ôi, hãy vỡ
 tan tành đi cho chóng !

CLEOPATRA— Dịu như làn khí sương trời,
 ngọt như mùi hương xuân sắc, êm đềm như
 gió thổi đầu mùa... Ôi ! Antony ! Nào, ta cầm
 thêm con nữa.

Đặt một con rắn nữa lên cánh tay. Chết.

Ta còn chần chờ chi nữa...

CHARMIAN— Trong cõi đời dơ bẩn phải
 không Bà ? Xin vĩnh biệt Bà. Giờ đây, hỡi

Tử Thần, hãy hân hoan tự phụ khoe rằng người đã chiếm được một kẻ vô song vào trong vòng sở hữu của người rồi. Ôi những rèm mi êm dịu, hãy khép lại chứ nào! Và Kim Thần Phoelus sẽ chẳng bao giờ còn được nhìn ngắm bởi hai con mắt vương giả vô ngần như thế nữa đã muôn đời khép lại trước tia ngọc vầng dương. Chiếc vương miện của Bà bị xiêu lệch đi một chút. Để con sửa lại cho ngay ngắn, rồi con sẽ tuân theo lời Bà đã dạy mà vui chơi nô rồn đến giờ phán xét cuối cùng.

Vệ binh tung mình vào

VỆ BINH THỨ NHẤT— Hoàng Hậu ở đâu rồi ?

CHARMIAN— Nói nhỏ nhỏ chứ ! Đừng làm kinh động giấc mơ của Bà Lớn.

VỆ BINH THỨ NHẤT— Caesar vừa phải tới...

CHARMIAN— ... Một sứ giả quá chậm chạp muộn màng.

Nàng đặt một con rắn vào mình

Ồ nhanh lên chứ ! Nhanh lên ! Ta chẳng cảm thấy người đâu ra đâu cả ?

VỆ BINH THỨ NHẤT— Lại mau đây !

Ô là ! Nguy mất ! Caesar bị phản bội mất rồi !

VỆ BINH THỨ HAI— Ccesar có phái Dolabella tới. Gọi ông ta mau.

VỆ BINH THỨ NHẤT— Cái trò gì như thế ! Charmian, làm như vậy đâu có tốt gì !

CHARMIAN— Tốt lắm chứ, và rất thích đáng đối với một hoàng hậu miêu duệ của bao dòng tộc đế vương. A ! Lính ôi !

Chết.

Dolabella bước vào

DOLABELLA— Có sự vụ gì xảy ra tại đây như thế ?

VỆ BINH THỨ NHÌ— Mọi người chết cả rồi.

DOLABELLA— Hỡi Caesar, những tư lường lo ngại của ngài mới vừa thành tựu đó ! Ngài cũng sắp thân hành tới mà nhìn rõ sự vụ đã hoàn tất cho cái lớp màn kịch mà ngài e sợ nhất, và ngài đã tìm hết mọi cách để ngăn ngừa.

Phía sau sân khấu. «Tránh đường, tránh đường đi cho Caesar tới».

Caesar và bọn tùy tùng bước vào.

DOLABELLA— Thừa tướng sủy, ngài thật

là kẻ rất mực tiên tri. Điều ngài e sợ đã đi tới thành tựu mất rồi.

CAESAR— Oanh liệt vô ngần trong kết thúc ! Giỏi lắm. Nàng đã thấu suốt mọi lẽ, đạt được cái ý định kín đáo của ta, và một cách vương giả vô ngần, nàng đã chọn lối đi thích đáng. Bọn họ đã dùng phương pháp gì để tử diệt như thế ? Coi tề ! Ta chẳng thấy vết máu rơi nào chảy ra cả.

DOLABELLA— Kẻ nào nhìn thấy họ sau hết ?

VỆ BINH THỨ NHẤT— Một gã nhà quê lai rai, mang tới một giỏ trái sung. Đây là cái thúng của hắn.

CAESAR— Thế thì trái sung có tẩm thuốc độc ? Bọn họ đã dùng độc được ư ?

VỆ BINH THỨ NHẤT— Hồi Caesar, nàng Charmian này, mới đây đang còn sống. Còn đứng hẳn hoi và còn ăn nói lảm nhảm. Tôi nhìn thấy mẹ ta sửa sang lại cái vương miện trên đầu bà chúa đã chết của mẹ ta. Mẹ ta run rẩy đứng lên, rồi thỉnh linh té xuống.

CAESAR— Ôi, sự yếu đuối cao nhã làm sao ! Nếu bọn họ nuốt độc được, thì triệu chứng phải hiện ra bên ngoài, thân thể phải phình to lên chứ. Nhưng xem ra thì bà ta có

vẻ như nằm yên mà ngủ và như còn có vẻ muốn thu hút một thằng Antony thứ hai vào trong cái lưới nhặt của cái duyên u nùng.

DOLABELLA— Đây, trên ngực bà ta, có vết máu rỉ rỉ ra đây này, có hơi phồng lên một tí. Trên cánh tay, cũng thế.

VỆ BINH THỨ NHẤT— Đây, cái vết bò của một loại rắn độc. Và những cái lá sung này cũng đầy chất bọt rắn độc, giống hệt như cái chất bọt nhờn nhọt mà cái loại rắn « aspic » để đây dựa lại bên những cái hang nhỏ bên sông Nile.

CAESAR— Chắc hẳn là vậy. Chắc là bà ta chết theo lối đó. Vị y sĩ của bà ta nói với ta rằng bà ta đã từng nghiền cứu, từng thí nghiệm nhiều lối chết dễ dàng, không đau đớn. Hãy đặt nàng lên giường. Và mang hai mụ thị nữ này ra khỏi Linh Miếu. Nàng sẽ được chôn bên cạnh Antony. Trên thế gian sẽ không bao giờ có một nấm mồ chôn một cặp tình nhân kỳ diệu thế này. Những biển cổ lớn quật ngã những kẻ gây ra. Và lịch sử đời họ cũng tràn đầy những xót xa oan nghiệt như vinh quang oanh liệt đã xô họ tới chỗ đau thương này. Binh đoàn của chúng ta sẽ kéo thành hàng dài long trọng

đưa đám. Rồi sẽ kéo về La Mã. Nào, Dola-bella, giao phó anh công việc chu toàn cuộc tang lễ cho thật là trọng thể trang nghiêm.

Bước ra.

CÙNG MỘT TÁC GIẢ

ĐÃ XUẤT BẢN :

thơ

- LÁ HOA CỎN

dịch văn

- SƯƠNG TỴ HẢI
- MÙI HƯƠNG XUÂN SẮC

(Truyện tình hay nhất của Tây Phương)

- TRĂNG TỴ HẢI
- CÔI NGƯỜI TA
- HOA NGÕ HẠNH

BÌA DO HỌA-SĨ NGUYỄN-VI TRÌNH BÀY

TRĂNG TỶ HẢI SHAKESPEARE DO
BÙI GIÁNG DỊCH RA VIỆT NGỮ
NGỌC MINH XUẤT BẢN LẦN THỨ
NHÚT 4.000 QUYỀN IN XONG NGÀY
15-10-66 TẠI NHÀ IN SEN-VÀNG
243, SƯ VẠN-HẠNH CHO LON.
NGOÀI NHỮNG BẢN THƯỜNG
CÒN IN THÊM 100 BẢN ĐẶC BIỆT
TRÊN GIẤY TỐT DÀNH RIÊNG
CHO DỊCH GIẢ VÀ NHÀ XUẤT BẢN

Đứng trước những thiên tài như Shakespeare, Homère, Nguyễn Du, ta không nên *bận tâm quá đáng* vì cái việc *xếp loại* : Họ là Cồ-Điền ? Lãng Mạn ? Tượng Trưng, Siêu Thực, Hiện Sinh ? hay Phóng Hoạt Xuất Vãng Ngoại Tồn ? hay Tưởng Tượng Phiêu Du Khởi Từ Hiện Thế ?... Riêng cái việc định nghĩa những ngôn từ này, đã đòi hỏi nhiều rộng-mở-tâm-thức. Cái lỗi định-nghĩa-phân-chia gò ép trong những cuốn Văn-Học-Sử Pháp trước đây đã tàn phá tâm hồn người học hỏi. Nó xui ta bận bịu quá nhiều về việc nhận định khuynh hướng mà bỏ quên *thực chất của văn thơ, tinh thể của tác phẩm*, phần BẤT TƯ NGHỊ kỳ bí trong tư tưởng thiên tài.

Cái chết của Romeo Juliet Mercutio Paris Antony Cleopatra, sẽ nói nhiều với nhân gian về ý nghĩa cuộc sống — nhiều hơn mọi danh từ của văn học sử, của triết học sử, của trào lưu, của chủ nghĩa, v.v...

Nhà xuất bản NGOC-MINH

Hộp thư 935 — SAIGON

sẽ in ROMEO và JULIET

Juliet — Aye me !

O Romeo ! Romeo ! wherefore art thou Romeo ?

Romeo ! Romeo ! Sao tên của anh lại là Romeo ? Không ? Không thể đổi làm một cái tên nào khác ? Hay đừng mang bất cứ một cái tên nào cả, có được không ? Sao cứ phải nhìn con người qua một cái tên để cho mộng đời tàn phai dưới bụi ? Mảnh linh hồn thao thức sẽ tan nát ở bên bờ « vô-lại » thoát toi bờ « nách thước tay đao ».

Thou art thyself, though not a Montague

What's in a name ? that which we call a rose

By any other name would smell as sweet...

Đóa hồng xuân vẫn nguyên hương cho dầu Hồng đổi tuổi ra Lan, đổi tên ra Huệ. Hay ra cái gì gì chẳng nữa, cũng vẫn còn phong nhụy, phải không Romeo.

So Romeo would, were he not Romeo called

Retain that dear perfection which he owes

Without that title.

Tại sao những Tống Ngọc, những Tràng Khanh, bước lỗi truy hoan, lại không nhìn ra mảnh linh hồn của Thúy ? Tại sao nhưng cậu Tybalt cứ lảng nhăng khiêu khích, rập rình toan giết hại anh, chỉ vì một lẽ : anh là Romeo ? Kỹ nữ Bình Khang có thể mang linh hồn Tiên Tử thì họ Montaigne cừu địch lại không có người đáng mặt Thiên Thần để ta chiêm ngưỡng ở bên chiếu tơ liễu... rồi trướng loan trở gót, sẽ tha hồ tư lự suốt mười canh ?

Anh Romeo. Nếu cõi đời cứ khắc nghiệt, thì anh hãy chôi bỏ tên họ của anh đi. Về sống với em đi, cưới em đi để lấp đầy khoảng trống. Tôi bằng lòng dâng trọn cái mảnh hồn nức nở cho anh. Cái tâm thân thể phi nhiêu một miễn cỏ mọc — Nhưng thật ra đâu là phần Bất Tư Nghi của Shakespeare ?

Thư từ về nhà xuất bản xin gửi TRẦN-NGỌC-MINH

Bưu-phiếu đề TRẦN-VĂN-CHÌ